☛ ઉઘાડે મોંઢે તથા દીવાને અજવાળે વાંચવું નહિ.

॥ श्री सिद्धांत सागर. ॥

पूज्यश्री हर्षचंद्रजी श्राविकाशाळा तरफथी

तैयार करनार, शाह हरीलाल अनुपचंद. सुतारवाडो–खंभात.

छपावी प्रसिद्ध करनार, शाह हरीलाल अनुपचंद. सुतारवाडो–खंभात.

आवृत्ति १ ली. प्रत १,०००. संवत् १९७४. सने १९१८.

श्री 'सत्यविजय' प्रिन्टींग प्रेसमां शाह सांकलचंद हरिलाले छाप्युं, पांचकुवा नवा दरवाजे,–अमदावाद.

कींमत रु. १–८–०.

आ पुस्तक मळवाना ठेकाणां:—

खंभात—शाह हरीलाल अनुपचंद, प्रगट कर्त्ता

तथा

" शाह छोटालाल मोतीचंद.

ठे. मुनारवाडो.

अमदावाद—संघवी वाडीलाल काकुभाई.

ठे. सारंगपुर—तळीयानी पोळ.

तथा

" शाह त्रीभोवनदास रगनाथदास.

ठे. रायपुर—आकाशेठना कुवानी पोळ.

सुरत—रतीलाल प्राणजीवनदास मूडीवाळा.

ठे. हरीपुरा.

विज्ञापना.

प्रिय जैन बंधुओ ! आप सर्वना जाणवामां हशे के आपणा तीर्थंकर भगवान के जेमणे, कैवल्यज्ञान, कैवल्य दर्शन पाम्या पछी संसारी जीवो के जे मोक्षना अभिलाषी छे तेओने मोक्षनो मार्ग ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तप ए चार प्रकारे बताव्यो छे, तेमां पहेलुं ज्ञान बतावेलुं छे; तेमज श्री दशवैकालिक सूत्रमां पण ' पढमं नाणं तओ दया '--' पहेलुं ज्ञान अने पछी दया ' बतावेल छे; तेथी मोक्षार्थी जीवोने प्रथम ज्ञाननी जरुर छे.

ज्ञान ए मोक्ष मार्गनी पहेली भूमिका छे. ए भूमिकाने श्री गौतम स्वामिए फक्त उत्पाद, व्यय अने ध्रुव ए त्रण पद समजवाथी चौद पूर्वनुं ज्ञान मेळव्युं हतुं, पण तेवी बुद्धि आधुनिक समयमां आपणा जेवा जीवोने नथी जेथी आपणा उपर आचार्य महा पुरुषोए उपकार करी सिद्धांत मध्येथी सर्वेने सहेलाइथी समजी शकाय तेम थोकडा रुपे विषयोनी गूंथणी करी बहार काढेल तेमांथी थोडा वखतमां विशेष ज्ञान थवा माटे आ पुस्तक तैयार करी केटलाक महा पुरुषोने बतावी तेओश्री पासे सुधारो वधारो कराव्यो छे तेम छतां दृष्टिदोष के छाप दोषथी जे कोइ भूल रही होय ते पंडित पुरुषोए सुधारी वांचवा कृपा करवी.

आ पुस्तकना प्रुफ सुधारवामां मि. वाडीलाल काकुभाई संघवीए अमने पूर्ण संतोष आपेल छे.

खंभात,
पोष शुक्ल पौर्णिमा-संवत १९७४.

श्री संघनो सेवक,
शाह हरिलाल अनुपचंद.

अनुक्रमणिका.

॥ श्री गौतमेभ्यो नमः ॥

॥ श्री सिद्धांत सागर. ॥

॥ अथ श्री पचीस बोलनो थोकडो. ॥

श्री वीतरागाय नमः ॥ १ पहेले बोले महावीर प्रभुए एकाएक दीक्षा लीधी अने मोक्ष पण एकाएक गया. उर्द्धलोके स्वार्थ सिद्ध विमान एक लाख जोजननो छे, त्रिछा लोके जंबुद्वीप एक लाख जोजननो छे, अधो लोके (सातमी नरके) अपइठाण नरकावासो एक लाख जोजननो छे. चित्रा नक्षत्र, शांति नक्षत्र, आरद्रा नक्षत्र ए त्रण नक्षत्रनो एकेक तारो कह्यो छे.

२ बीजे बोले धर्मकरणी करतां वखते बे दीशा सन्मुख बेसी करवी ते पुर्व अने उत्तर. बे प्रकारे धर्म कह्यां छे; ते गृहस्थ धर्म अने साधु धर्म. बे प्रकारे जीव कह्या छे, ते सिद्धना जीव अने संसारी जीव. बे प्रकारे

दु:ख कह्युं छे, ते शारीरिक दु:ख अने मानसिक दु:ख. पुर्वा फाल्गुणी नक्षत्र, उत्तरा फाल्गुणी नक्षत्र, पुर्वा भाद्रपद अने उत्तरा भाद्रपद ए चार नक्षत्रना बे बे तारा कह्या छे.

३ त्रीजे बोले श्रावक त्रण मनोरथ चिंतवे ते एवी रीते के, हे भगवान ! हुं आरंभ अने परिग्रह क्यारे छांडीश ? हे भगवान ! हुं पंच महा व्रतधारी क्यारे थइश ? हे भगवान ! हुं आलोयणा करी संथारो क्यारे करीश ? ते वखतने धन्य छे. त्रण प्रकारना जीन कह्या ते:-१. अवधीज्ञानी जीन, २. मन:पर्यवज्ञानी जीन, ३. केवलज्ञानी जीन. त्रण प्रकारना पात्र साधुने खपे ते-१. माटीनुं, २. तुंबडानुं, ३. काष्टनुं. सात नक्षत्रना त्रण त्रण तारा कह्या छे. ते अभिच, श्रवण, अश्वनी, भरणी, मृगशर, पुष्य, ज्येष्टा ए सात नक्षत्र.

४ चोथे बोले श्रावकने चार विसामा कह्या छे ते भार वहेनारने दृष्टांते. ते एवी रीते के भार एक खभेथी बीजे खभे ले ते एक विसामो १, कोइ जग्याए ओटले के चोतरे बोजो मुकीने पीशाब करवा जाय के झाडे फरवा जाय ते बीजो विसामो. २, गाम दुर होइ रस्तामां धर्मशाळा के जक्षनुं देवळ आवे त्यां रात रहे ते त्रीजो विसामो. ३, पोताने के धणीने त्यां भार मूके ते चोथो विसामो, ४. हवे ए दृष्टांत श्रावकना उपर उतारे छे. ते जेम भारवहीओ तेम श्रावक अने बोजो ते पाप रुप. तेना चार विसामा नीचे प्रमाणे-श्रावक आठम, पाखी अपवास, एकासणुं करे ते पापरुप बोजो-एक खांधेथी बीजे खांधे लेवा रुप ते पहेलो विसामो केमके अपवास

कर्यो ते पोतानी जातना माटे खावानुं बंध कर्युं अथवा पाप बंध कर्युं पण बीजाने माटे करवुं पडे छे, तेथी पहेलो विसामो जाणवो. १, श्रावक एक सामायक बे सामायक अथवा बे घडीनुं चार घडीनुं देशावगासिक करे ते बीजो विसामो जाणवो. केमके एटलो वखत पापमांथी रोकायो. २, श्रावक आठम पाखीना पोषध करे ते रात रहेवा रुप त्रीजो विसामो. ३, श्रावक आलोयणा करी संथारो करे ते वारे सर्व पापथी निवर्त्यो ए भार घेर मुकवा रुप चोथो विसामो ४.

श्रावकने चार प्रकारनुं रात्रिभोजन कह्युं छे ते जेमके रात्रिए रांधे अने दिवसे खाय ते अशुद्ध. १, दीवसे रांधे अने रात्रिए खाय ते पण अशुद्ध. २, रात्रे रांधे अने रात्रे खाय ते पण अशुद्ध. ३, दीवसे रांधे अने दीवसे खाय ते शुद्ध ४. वळी एज चार भांगा बीजी रीते कहे छेः—अंधारे अंधारी जग्याए रांधे अने अजवाळे खाय ते अशुद्ध. १, अजवाळामां रांधे अने अंधारी जगाए खाय ते पण अशुद्ध. २, अंधारी जग्याए रांधे अने अंधारी जग्याए खाय ते पण अशुद्ध. ३, अजवाळी जग्याए रांधे अने अजवाळी जग्याए खाय ते शुद्ध. ४. पुर्वाषाढा नक्षत्र, उत्तराषाढा नक्षत्र, अनुराधा नक्षत्र ए त्रणना चार चार तारा कह्या छे.

५. पांचमे बोले समकितना लक्षण पांच. ते संम १, संवेग २, निर्वेग ३, अनुकंपा ४, आस्ता ५. पांच समकितना दूषण कह्या छे ते मिथ्यात्वीए बोलाव्या पहेलां पोते तेने बोलावे ते. १. मिथ्यात्वीना सामुं वारं-

वार जोवुं ते. २. मिथ्यात्वीने पहोंचाडवा जवुं ते. ३. कामविना तेना मकान उपर जवुं ते. ४. वारंवार तेना मकान उपर जवुं ते. ५. ए पांच दुषण. पांच समकितना भुषण कहे छे. धर्मने विषे चतुराइ राखे ते समकितनुं भुषण. १. जीनशासनने अनेक रीते दीपावे ते. २. भला साधुनी सेवा करे ते. ३. धर्मथी डगताने स्थीर करे ते. ४. साधु साधर्मीनी वेयावच्च करे ते. ५. ए पांच भूषण जाणवा.

शरीर मांहेथी पांच ठेकाणेथी जीव नीकळे ते कहे छे. पगने तळीएथी नीकळे ते नरके जाय. १. जांगेथी नीकळे ते तीर्यंचमां जाय. २. छातीएथी नीकळे ते मनुष्यमां जाय. ३. मस्तकेथी नीकळे ते देवलोकमां जाय. ४. अने सर्वांगथी नीकळे ते मोक्ष जाय. ५.

पांच प्रकारे जीव धर्म न पामे ते कहे छे—अहंकारी. १. क्रोधी. २. रोगी. ३. प्रमादी. ४. आळसु. ५.

पांच नक्षत्रना पांच पांच तारा कह्या छे ते रोहीणी. १. पुनर्वसु. २. धनिष्ठा. ३. विशाखा. ४. हस्त. ५.

६ छठ्ठे बोले छ प्रकारे साधु आहार करे ते कहे छे—क्षुधावेदनी समाववाने माटे. १. वेयावच्च करवाने माटे. २. इरीयासुमति शोधवाने माटे. ३. संजमना निर्वाहने माटे. ४. आयुष्य नभाववाने माटे. ५. रात्रीए धर्म जागरण करवाने माटे. ६. ए छ. छ धर्मना देव गुरुना नाम कहे छे—जैन धर्ममां देव अरिहंत, गुरु निर्ग्रंथ. १, बोद्ध मतमां देव बुद्ध, गुरु पाधरी. २. शीवमतमां देव रुद्र, गुरु योगी. ३. देव मतमां देव धर्म, गुरु

वैरागी. ४. न्याय मतमां देव जगतकर्ता, गुरु संन्यासी. ५. मीमांशक मतमां देव अलख, गुरु दरवेश. ६.

समकीतनी छ जतना कहे छे—अन्य तीर्थीना गुणग्राम न करे. १. अन्य तीर्थीने माने वांदे ने पूजे नहि. २. अन्य तीर्थीए बोलाव्या विना पोते बोले नहि. ३. वारंवार ए साथे अलाप सलाप करे नहि. ४. अन्य तीर्थीने तरण तारण मानी अन्न पाणी आपे नहि. (अनुकंपानो आगार) ५. अन्य तीर्थीने धर्मबुद्धिए वस्त्र मात्र आपे नहि. ६.

छ लेशाना विचार कहे छे. कृष्ण लेशावाळाने जीवहींसा करवानी ईच्छा होय. १. नील लेशावाळाने चोरीनी इच्छा होय. २. कापुत लेशावाळाने मैथुननी इच्छा होय. ३. तेजु लेशावाळाने तपस्या करवानी इच्छा होय. ४. पद्म लेशावाळाने दान देवानी इच्छा होय. ५. शुक्ल लेशावाळाने मोक्षनी इच्छा होय. ६. कृतिका, अश्लेषा ए बे नक्षत्रना छ छ तारा छे.

७ सातमे बोले सात कारणथी छद्मस्त जाणवो. प्राणातीपात लगाडे. १. मृषावाद लगाडे. २. अदत्ता-दान लगाडे. ३. शब्द रुप गंध रस स्पर्श तेनो स्वाद ले. ४. पूजा सत्कार वांछे. ५. निर्वद्य परुपे पण सावद्य लागे. ६. जेवुं परूपे तेवुं करी शके नहि, ए सातवाना जेनामां होय ते छद् मस्त जाणवो. सात प्रकारे आउखुं घटे ते कहे छे. धास्को पडवाथी मरे. १. शस्त्रथी मरे. २. मंत्र मुठथी मरे. ३. घणो आहार अजी-

र्णथी मरे. ४. शुलादीक वेदनाथी मरे. ५. सर्पादीक करडेथी मरे. ६. श्वासोश्वास रुंधावाथी मरे. ७. ए सात प्रकारे आउखु तुटे. ७. हवे सात नय कहे छे. निगम नय. १. संग्रह नय. २. व्यवहार नय. ३. रुजु सुत्र नय. ४. शब्द नय. ५. समीरुंढ नय. ६. एवंभुत नय. ७. ए सात प्रकारे नय कह्यां. मघा नक्षत्रना सात तारा कह्या छे.

८ आठमे बोले आचार्यनी आठ संप्रदा. आचार संप्रदा. १. शरीर संप्रदा. २. सूत्र संमदा. ३. वचन संप्रदा. ४. प्रयोग संप्रदा. ५. मति संप्रदा. ६. संग्रह संप्रदा. ७. वाचना संप्रदा. ८.

एकल विहारी साधु साध्वीना आठ अवगुण कह्या छे तेना नाम—क्रोधी होय ते एकलो रहे १, अहंकारी होय ते एकलो रहे २. कपटी होय ते एकलो रहे. ३. लोभी होय ते एकलो रहे. ४ पाप करवामां आशक्त होय ते एकलो रहे. ५. कतोहली मश्करो होय ते एकलो रहे. ६. धुतारो होय ते एकलो रहे. ७ माठा आ-चारनो धणी होय ते एकलो रहे ८.

आठ गुणनो धणी पण एकलो होय तेना नाम—संजमने विषे दृढ प्रण मनो धणी गुरुनी आज्ञा लइ एक-लो रहे. १ घणा सुत्रनो जाण एकलो रहे. २. जघन्य दश पूर्वनो भणेलो उत्कृष्ट चउद पूर्वनो भणेलो एकलो रहे. ३. चार ज्ञाननो धणी एकलो रहे. ४. महा बळनो धणी एकलो रहे. ५. क्लेश रहीत होय ते एकलो रहे.

६. संतोषी होय ते एकलो रहे. ७. धैर्यवंत होय ते एकलो रहे ८.

आठ ठेकाणे पुरुषने गांडछा (घेलापणुं) उत्पन्न थाय ते कहे छे—स्त्री पासे वातो करे त्यारे गांडछा. १, बाळकने रमाडे त्यारे गांडछा. २, बाळक साथे मित्रता करे त्यारे गांडछा. ३, दारु भांग पीए त्यारे गांडछा. ४, सरपाव बांधीने फरे त्यारे गांडछा. ५. अरीसामां मुख जुए त्यारे गांडछा. ६. विवाहमां स्त्रीओने गांडछा. ७. होळीमां पुरुषने गांडछा. ८.

आठ प्रकारे अंध कह्या ते कहे छे—जन्मअंध. १, जगअंध. २, रात्रिअंध. ३, दीनअंध. ४, क्रोध अंध. ५, मान अंध. ६, माया अंध ७, लोभ अंध. ८.

आठ महा पापी कहे छे—आत्मघाती महा पापी. १, विश्वासघाती महा पापी. २, गुण ओळवनार महा पापी ३, गुरुद्रोहि महा पापी. ४, कुडी साक्षी पुरे ते महा पापी. ५, खोटी सलाह आपे ते महा पापी. ६, पच्चखाण वारंवार भांगे ते महा पापी. ७, हींसामय धर्म परुपे ते महा पापी ८.

९ नवमे बोले नव प्रकारे शरीरमां रोग उपजे ते कहे छे—घणुं खाय तो रोग उपजे. १, अजीरणमां खाय तथा घणुं बेसी रहे तो रोग उपजे. २, घणुं उंघे तो रोग उपजे. ३, घणुं जागे तो रोग उपजे ४, दिशा रोके तो रोग उपजे. ५, पिशाब रोके तो रोग उपजे. ६, घणुं चाले तो रोग उपजे. ७, अणगमती वस्तु भोगवे

तो रोग उपजे ८, वारंवार विषय सेवे तो रोग उपजे. ९.

नव बोल समजवाना कह्या ते कहे छे–रजपुतने क्रोध घणो. १. क्षत्रीयने मान घणुं. २. गुणकाने माया घणी. ३. ब्राह्मणने लोभ घणो. ४. मित्रने राग घणो. ५. श्योकने द्वेष घणो. ६. जुगारीने शोच घणो. ७. चोरनी माताने चिंता घणी. ८. कायरने भय घणो. ९.

१०. दशमे बोले नारकीना जीवने दश प्रकारनी वेदना कहे छे–अनंती भूख. १. अनंती तरस. २. अनंती टाढ. ३. अनंती गरमी. ४. अनंतो दाघ ५. अनंतो भय. ६. अनंतो ज्वर ७. अनंती खरज. ८. अनंतो परवशपणो. ९. अनंतो शोक. १०.

दश प्रकारे श्रावकने पस्तावुं पडे ते कहे छे. साधुनी जोगवाइ होय अने प्रश्नादीक पूछे नहि तो साधु विहार कर्या पछी पस्तावुं पडे. १. वखाण वाणी सांभळे नहि तो पस्तावुं पडे. २. सामायिक पडिक्कमणुं करे नहि तो पस्तावुं पडे. ३. आहार पाणी असुझतो होय तो पस्तावुं पडे. ४. भणवानी जोगवइ होय अने भणे नहि तो पस्तावुं पडे. ५. साधर्मीनी खबर ले नहि तो पस्तावुं पडे. ६. धर्म जागरण जागे नहि तो पस्तावुं पडे ७. साधुनी विनय भक्ति करे नहि तो पस्तावुं पडे. ८. साधुनी सार संभाळ ले नहि तो पस्तावुं पडे ९. साधु विहार करी जाय तो पस्तावुं पडे. १०.

दश प्रकारे ज्ञानमां वृद्धि करवार नक्षत्रनां नाम. मृगसर १. आर्द्रा. २. पुष्य. ३. पूर्वा भाद्रपद. ४. पूर्वा षाढा. ५. पूर्वाफाल्गुनी ६. मूळ. ७. अश्लेषा. ८. हस्त. ९. चित्रा. १०. ए दश नक्षत्रमां ज्ञान भणे तो वृद्धि थाय ने विघ्न जाय.

११ अगीआरमे बोले महावीरना अगीआर गणधरना नाम कहे छे—इंद्रभुती. १. अग्निभुति. २. वायुभुति. ३. व्यक्त. ४. सुधर्मा स्वामी ५. मंडित पुत्र. ६. मोरी पुत्र. ७. अकंपीत. ८. अचळ भ्राता. ९. महेतार्थ. १०. प्रभाश. ११.

अगिआर बोले ज्ञान वधे ते कहे छे. उद्यम करता ज्ञान वधे. १. निद्रा तजे तो ज्ञान वधे. २. अणोदरी करे तो ज्ञान वधे ३. थोडुं बोले तो ज्ञान वधे. ४. पंडितनी सोबत करे तो ज्ञान वधे. ५. विनय करे तो ज्ञान वधे. ६. कपट रहित तप करे तो ज्ञान वधे ७. संसार असार जाणे तो ज्ञान वधे. ८. मांहो मांही चर्चा वार्ता करे तो ज्ञान वधे. ९. ज्ञानी पासे भणे तो ज्ञान वधे १०. इंद्रीयोना विषय त्याग करे तो ज्ञान वधे ११. मुळ नक्षत्रना अगीआर तारा छे.

१२. बारमे बोले बार कारणे आत्मानुं परम कल्याण थाय ते कहे छे—समकित निर्मळ पाळे तो आत्मानुं परम कल्याण थाय—श्रेणीक राजानी पेरे १. नीयाणा रहीत करणी करे तो परम कल्याण थाय—तामली ताप-

सनी पेरे. २. मन वचन कायाना जोग कबजे राखे तो परम कल्याण थाय–गजसुखमालनी पेरे. ३. छती शक्तिए क्षमा करे तो परम कल्याण थाय–परदेशी राजानी पेरे. ४. पांच इंद्रीने दमन करे तो परम कल्याण थाय–धर्मरुची अणगारनी पेरे. ५. साधुनो शुद्ध आचार पाळे तो परभ कल्याण थाय–गौतम स्वामीनी पेरे. ६. धर्म उपर श्रद्धा प्रतित राखे तो परम कल्याण थाय–वरुण नाग नतुयाना मित्रनी पेरे. ७. माया कपट छांडे तो परम कल्याण थाय–मल्लिनाथना छ मीत्रनी पेरे. आश्रवमां संवर निपजावे तो परम कल्याण थाय–संजति राजानी पेरे. ९. रोग आवे हाय ओय ना करे तो परम कल्याण थाय–अनाथी निग्रंथनी पेरे. १० परिसह आव्या समभाव राखे तो परम कल्याण थाय–मेतारज मुनीनी पेरे ११. तृष्णा उत्पन्न थइ तेने पाछी वाळे तो परम कल्याण थाय–कंपील केवळीनी पेरे. १२.

१३ तेरमे बोले तेर तणखा कहे छे–जन्मरुपी रु अने मरण रुपी तणखो. १, संजोग रुपी रु अने विजोग रुपी तणखो २, शाता रुपी रु अने अशाता रुपी तणखो. ३. संपदा रुपी रु अने आपदा रुपी तणखो. ४. हरख रुपी रु अने शोग रुपी तणखो. ५. शील रुपी रु अने कुशील रुपी तणखो. ६. ज्ञान रुपी रु अने अज्ञान रुपी तणखो ७. समकित रुपी रु अने मिथ्यात्व रुपी तणखो. ८. संजम रुपी रु अने असंजम रुपी तणखो. ९. तपस्या रुपी रु अने क्रोध रुपी तणखो. १०. विवेक रुपी रु अने अभिमान रुपी तणखो. ११. स्नेह रुपी

रु अने माया रुपी तणखो. १२. संतोष रुपी रु अने लोभ रुपी तणखो. १३. ए तेर तणखा.

हवे तेर काठीआ कहे छे. जुगार. १. आळस. २. शोक. ३. भय. ४. कुकथा. ५. कौतक. ६. क्रोध ७. कृपण बुद्धि. ८. अज्ञान. ९. वहेम. १०. निद्रा.११. मद. १२. मोह. १३. ए तेर काठीआ.

१४ चौदमे बोले व्याख्यान सांभळनारना १४ गुण कहे छे—भक्तिवंत होय.१.मीठा बोलो होय.२.गर्व रहीत होय.३.सांभळवा उपर रुची होय.४.चपळता रहित एकाग्र चित्ते सांभळनार होय.५.जेवुं सांभळे तेवुं पूछनारने अक्षर कहे. ६, वाणीने प्रकाशमां लावनार होय. ७, घणा शास्त्र सांभळीने तेना रहस्यनो जाण होय. ८, धर्म कार्यमां आळस न करनार होय. ९, धर्म सांभळता निद्रा न करनार होय. १०, बुद्धिवंत होय. ११, दातार गुण होय. १२, जेनी पासे धर्म सांभळे तेना गुणनो फेलावो करनार होय. १३, कोइनी निंदा न करे तेमज नेमनो वादविवाद न करे. १४.

१५ पंदरमे बोले वनीत शिष्यना पंदर गुण कहे छे—गुरुथी नीचा आसने बेसवावाळो होय. १, चपळ-पणा रहित होय. २. माया रहित होय. ३. कतोहळ रहित होय. ४. करकस वचन रहित होय. ५. लांबो वखत पहोंचे तेवो क्रोध न करनार होय. ६. मित्र साथे मित्रता राखे. ७. सुत्र भणी मद न करे. ८. आचा-र्यादिकनी निंदा न करे.९.शिखामण देनार उपर क्रोध न करे. १०.पुंठ पाछळ वालेसरीना गुण बोले.११.

कलेश ममता रहित होय.१२. तत्वनो जाण होय. १३. विनयवंत होय. १४. लज्जावंत इंद्रिनो दमनार होय.१५.

१६. सोळमे बोले सोळ प्रकारना वचन जाणवा ते कहे छे—एक वचन घट, पट, वृक्ष. १. द्विवचन घटौ, पटौ, वृक्षौ. २. बहुवचन घटा, पटा, वृक्षा. ३. स्त्री लींग वचन कुमारी, नगरी, नदी. ४. पुरुष लिंग वचन देव, नर, अरिहंत, साधु. ५.नपुंसक लिंग वचन कपट, कमळ, नेत्र. ६. अतीत काळ वचन (गयो काळ) करेलुं, थएलुं. ७. अनागत काळ वचन (आवतो काळ) करशे, थशे, भांगशे. ८. वर्तमानकाळ वचन करे छे, थाय छे, भणे छे. ९. परोक्ष वचन ए कार्य तेणे कर्युं. १०. प्रत्यक्ष वचन एमज छे. ११. उपनीत वचन ए पुरुष रूपवंत. १२. अपनीत वचन जेम ए पुरुष कुरुपवंत छे. १३. उपनीत अपनीत वचन जेम ए रुपवंत पण कुशीळिओ. १४. अपनीत उपनीत वचन जेम ए पुरुष कुशीळिओ पण रुपवंत छे. १५. अध्यात्म वचन भग्न बोले (तुटेलुं वचन) रुवाणीआनी पेरे रुपा. १६.

१७ सतरमे बोले सतर प्रकारनो संजम कहे छे—पृथ्वीकायनी दया पाळवी ते संजम. १. अपकायनी दया पाळवी ते संजम. २. तेउकायनी. ३. वायुकायनी. ४. वनस्पतिकायनी. ५. बे इंद्रीयनी. ६. तेइंद्रीयनी. ७. चउरींद्रीयनी. ८. पचेंद्रीयनी. ९. अजीव कायनी. १०. पेहीआनी. ११. उपेहियानी. १२. पमजणानी. १३. परीथावणीया. १४. मन. १५. वचन. १६. काया. १७ ए सत्तर प्रकारनो संजम.

१८ अढारमे बोले अढार द्रव्य दीशा कहे छे—पूर्व १, पश्चिम २, उत्तर ३, दक्षिण ४, इशान खूणो ५, अग्निखूणो. ६, नैऋत्य खूणो. ७, वायव्य खूणो. ८, विदीशीना आठ आंतरा ए बधा थइने सोळ अने उंची सत्तर अने नीची अढार, ए अढार.

अढार भाव दिशा कहे छे--पृथ्वी. १. अप. २. तेउ. ३. वायु. ४. अग्रबिआ. ५. मूळबिआ. ६. पोर बीआ. ७. खंध बीआ. ८. बेइंद्रीय. ९. तेइंद्रीय. १० चउरींद्रीय. ११. पंचेंद्रीय. १२. तिर्यच. १३. कर्मभूमी. १४. अकर्मभूमि. १५. छपन अंतरद्वीपा. १६. देवता. १७. नारकी. १८. ए अढार.

१९ ओगणीसमे बोले काउसग्गना ओगणीस दोष कहे छे—ढींचण उपर एक पग राखीने काउसग्ग करे तो दोष. १. काया आघीपाछी हलावे तो दोष. २. उठींगण दे तो दोष. ३. माथु नमावी उभो रहे तो दोष. ४. बे हाथ उंचा राखे तो दोष. ५. मोंढे माथे ओढे तो दोष. ६. पग उपर पग राखे तो दोष. ७. शरीर वांकु राखे तो दोष. ८. साधुनी बराबर रहे तो दोष. ९. गाडानी उधनी पेरे उभो रहे तो दोष. १० केडेथी वांको उभो रहे तो दोष. ११. रजोहणो उंचो राखे तो दोष. १२. एक आसने न रहे तो दोष. १३. आंख ठेकाणे ना राखे तो दोष. १४. माथुं हलावे तो दोष. १५. खोंखारो करे तो दोष. १६. डील हलावे तो दोष. १७. आळस मरडे तो दोष. १८. शून्य चित्त राखे तो दोष. १९.

२० वीसमे बोले वीस प्रकारे जीव तिर्थंकर गोत्र बांधे ते कहे छेः—अरिहंतना गुण ग्राम करे तो कर्मनी क्रोड खपावे, उत्कृष्ट रस आवे तो तिर्थंकर गोत्र बांधे १, सिद्धना गुणग्राम करे तो २, सिद्धांतना गुणग्राम करे तो ३, गुरुना गुणग्राम करे तो ४, स्थिवरना गुणग्राम करे तो ५, बहुसुत्रीना गुणग्राम करे तो ६, तपस्वीना गुणग्राम करे तो ७, ज्ञान उपर उपयोग वारंवार राखे तो ८, शुद्ध समकित पाळे तो ९, विनय करे तो १०, वे वखत पडिकमणुं करे तो ११, व्रत पच्चखाण चोख्खा पाळे तो १२, धर्मध्यान शुक्लध्यान ध्यावे तो १३, बार भेदे तप करे तो १४, सुपात्रने दान दे तो १५, वेयावच्च करे तो १६, सर्व जीवने सुख उपजावे तो १७, अपूर्व ज्ञान भणे तो १८, सुत्रनी भक्ति करे तो १९, तिर्थंकरना मार्ग दीपावे तो २०, ए विस.

२१ एकवीशमे बोले श्रावकना एकवीश गुण कहे छेः—अक्षुद्र १, जशवंत २, सौम्य प्रकृति ३, लोकप्रिय ४, स्वभावमां आकरो नहि ५, पापथी डरे ६, श्रद्धावंत ७, लद्धलक्ष ८, लज्जावंत ९, दयावंत १०, मध्यस्थ ११, गंभीर १२, सौम्य दृष्टि १३, गुणरागी १४, धर्म कथक १५, साचानो पक्ष करनार १६, शुद्ध विचारी १७, घरडानी रीते चालनार १८, विनयवंत १९, कीधेला गुणने भुले नही २०, परहितकारी २१, ए एकवीश.

२२ बावीसमे बोले बावीस जण साथे वाद न करवो ते कहे छेः—धनवंत साथे १, बळवंत साथे २, घणा परिवार साथे ३, तपस्वी साथे ४, हलका माणस साथे ५, अहंकारी साथे ६, गुरु साथे ७, स्थीवर

साथे ८, चोर साथे ९, जुगारी साथे १०, रोगी साथे ११, क्रोधी साथे १२, जुठाबोला साथे १३, कुसंगी साथे १४, राजा साथे १५, शीतळ लेशावाळा साथे १६, तेजु लेशावाळा साथे १७, मोंढे मीठाबोला साथे १८, दानेश्री साथे १९, ज्ञानी साथे २०, गुणका साथे २१, बाळक साथे २२, ए बावीस.

२३ तेवीसमे बोले पांच इंद्रीयना तेवीश विषय कहे छे:—श्रोतेंद्रियना त्रण विषय--जीव शब्द १, अजीव शब्द २, मिश्र शब्द ३; चक्षु इंद्रियना पांच विषय--ते काळो १, पीळो २, लीलो ३, रातो ४, धोळो ५; घ्राणेंद्रीयना बे विषय--सुर्भी गंध १, दुर्भीगंध २, कुल दश. फरस इंद्रीयना आठ विषय ते खरखरो ११, सुंहाळो १२, हलको १३, भारे १४, टाढो १५, उनो १६, लुखो १७, चीकणो १८; रसइंद्रीयना पांच विषय--ते तीखो १९, कडवो २०, कषायलो २१, खाटो २२, मीठो २३.

२४ चोवीसमे बोले चोवीस टोटा कहे छे:—भणवा गणवानी आळस करे तो ज्ञाननो टोटो—बहु सुत्रीनी शाख. १, साधु साध्वीना दर्शन न करे तो समकितनो टोटो--सोमल ब्राह्मणनी शाख. २, वखतसर पडीक्कमणुं न करे तो व्रत पच्चखाणनो टोटो-उत्तराध्ययन अध्य० २९ नी शाख. ३, साधु साध्वी मांहोमांही वयावच्च न करे तो तीर्थनो टोटो--ठाणांगनी शाख ४, तपस्यानी चोरी, आचारनी चोरी करे तो देवतामां उंची पदवीनो टोटो--दशवैकालिक, भगवतीनी शाख ५, कठण कलुश भाव राखे तो शीतळतानो टोटो--समवायंगनी शाख

६, अजतनाथी चाले तो जीव दयानो टोटो--दशवैकालीकनी शाख ७, रुपनो ने जोबननो मद करे तो शुभ कर्मनो टोटो-पन्नवणानी शाख. ८, मोटानो विनय न करे तो तीर्थंकरनी आज्ञानो टोटो-व्यवहार सूत्रनी शाख. ९, माया कपट करे तो जश कीर्तिनो टोटो--आचारंगनी शाख. १०, पाछली राते धर्म जाग्रिका न जागे तो धर्म ध्याननो टोटो--नीशीथनी शाख. ११, क्रोध क्लेश करे तो स्नेह भावनो टोटो--चेडा कुर्णीकनी शाख. १२, मन उंचु नीचुं करे तो अक्कलनो टोटो--भृगु प्रोहीतनी शाख. १३, स्त्रीना लालचुने ब्रह्मचर्यनो टोटो--उत्तराध्ययननी शाख. १४, साधु--साध्वी, श्रावक--श्राविका मांहोमांही हेत मेळाप न राखे तो जैन धर्मनो टोटो--शंख पोखलीजीनी शाख. १५, सुपात्रने उलटभावे दान न आपे तो पुण्य प्रकृतिनो टोटो--कपीला दासीनी शाख. १६, साधु गाम नगर विहार न करे तो धर्म कथानो टोटो--शेलक राजऋषिनी शाख. १७, भणे गणे नहि तो ज्ञान शाशननो टोटो--समाचारीनी शाख. १८, व्रत पच्चखाणनी आलोयणा करे नहि तो मोक्षना सुखनो टोटो--पार्श्वनाथनी वसें छप्पन साध्वीनी शाख. १९, अरीहंतना, धर्मना, ने चार तीर्थना अवर्णवाद बोले तो सत्धर्मनो टोटो--ठाणांगनी शाख. २०, साधुनुं वचन माने नहि तो उंची गतिनो टोटो--ब्रह्मदत्तनी शाख. २१, साधु--साध्वी, गुरु--गोराणीनी आज्ञा उल्लंघे तो आराधकपणानो टोटो--सुकुमालीकानी साख तथा खंधकजीनी शाख. २२. भगवानना वचन उपर श्रद्धा न राखे तो शुद्ध मार्गनो टोटो--जमालीनी

शाख. २३, भणेलुं वारंवार संभारे नहि तो मेळवेलो विद्यानो टोटो. २४.

२५ पचीसमे बोले साडापचीश--आर्यदेश तथा तेना नगरीना नाम कहे छे--मगध देश--राजग्री नगरी १, अंग देश--चंपानगरी २, वंगदेश--तामलीक नगरी ३, कलींगदेश--कंचनपुर नगर ४, काशी देश--वणारसी नगरी ५, कोशळ देश--अयोध्या नगरी ६, कुरुदेश--गजपुर नगरी ७, कुपवर्तदेश--सोरीपुर नगरी ८, पंचाळ देश--कंपीलपुर नगरी ९, जंगलदेश--हइछत्ता नगरी. १०, कच्छदेश--कोसंबी नगरी ११, सांडील देश--नंदीपुर नगरी १२, माळवदेश--भदिलपुर नगरी १३, वच्छदेश--वैराटनगरी १४, दशारणदेश--मृगावती नगरी १५, वरणदेश--इच्छापुर नगरी १६, विदेहदेश--शिवावती नगरी १७, सिंधदेश--वितभय पाटण नगरी १८, सोवीरदेशः-मथुरा नगरी १९, विदेह देश--मीथीला नगरी २०, सुरसेन देश--पावापुर नगरी २१, भंगदेश--मांसपुर नगरी २२, पाटणदेश--कांडावर्ता नगरी २३, कुणालदेश--सावथी नगरी २४, सोरठदेश--द्वारका नगरी २५, केकयदेश--सितांबीका नगरी २६, ए साडापचीस आर्यदेश.

॥ इति श्री पचीस बोलनो थोकडो समाप्तः ॥

॥ अथ श्री पचीस क्रियानो थोकडो. ॥

१. कायीकी क्रिया—तेना बे भेद, ते पोतानी काया पापथी निवर्तावी नथी तेनी क्रिया लागे, बीजी घणा काळथी काया वोसराव्या विना पाछळ रहेली कायाना पुद्गल तेनी क्रिया लागे.

२. अधीकरणकी क्रिया—तेना बे भेद, ते संजोगणा अने निवत्तणा. १ संजोगणा ते हथीआर भाग्यां तुटीयां समां करावे, २ निवतणा ते नवा हथीआर कॉश, कोदाळी वगेरे नवा लेवा तेनी क्रिया लागे.

३. पाउसीआ—तेना बे भेद, जीव पाउसीआ ते जीव उपर द्वेप करवाथी, अजीव पाउसीआ ते अजीव उपर द्वेप करवाथी क्रिया लागे.

४. परीतावणीआ—तेना बे भेद, ते पोताने तथा परजीवने परीताप उपजावे तेनी क्रिया लागे.

५. पाणाइवाय-तेना बे भेद, ते पोताना जीवनी तथा पर जीवनी हींसा करवाथी क्रिया लागे.

६. आरंभीआ—तेना बे भेद, ते जीव आरंभीआ, अने अजीव आरंभीआ. बे प्रकारे आरंभ करवाथी क्रिया लागे.

७. परीगहीआ—तेना बे भेद ते जीव परिग्रह मेळववाथी तथा अजीव परिग्रह मेळववाथी क्रिया लागे.

८. मायावतिआ—तेना बे भेद ते पोताने माटे तथा परने माटे ठगाइ करवी ते.

९. अपच्चखाणावतिआ—तेना बे भेद ते जीव अजीवनां पच्चखाण कर्या विना तेनी क्रिया लागे.

१०. मिच्छादंसणवतिआ—तेना बे भेद ते जीन वचनथी विप्रीत जीवअजीव सदहे परुपे ते.

११. दिठीआ—तेना बे भेद, जीव दीठीआ ते वळद प्रमुख देखी खुशी थाय तथा अजीव दिठीआ ते वस्त्रादिक दीठे क्रिया लागे.

१२. पुठीआ—तेना बे भेद ते जीव पुठीआ अने अजीव पुठीआ ते जीव अजीव उपर राग लावीने हाथ फेरवे तेथी लागे.

१३. पाडुचीआ—तेना बे भेद ते जीव पाडुचीआ अने अजीव पाडुचीआ ते द्वेषबुद्धिए तेना उपर माठी चींतवणा करे तेथी क्रिया लागे.

१४. शांमतोवणीआ—तेना बे भेद जीव शांमतोवणीआ अने अजीव शांमतोवणीआ ते जीव वस्तुनो समुदाय मेळवे अने अजीव वस्तुनो समुदाय मेळवे तेथी क्रिया लागे.

१५. नेसथीआ—तेना बे भेद, जीव नेसथीआ अने अजीव नेसथीआ. जीव नेसथीआ ते वनस्पतीमां पाणी रेडवाथी क्रिया लागे, अने अजीव नेसथीआ ते पाषाण प्रमुख नाखवाथी क्रिया लागे.

१६. साहथीआ—तेना बे भेद जीव साहथीआ अने अजीव साहथीआ ते जीव अजीवने लडावे ते.

१७. आणवणीआ—तेना बे भेद जीव अजीव वस्तु कोइ पासेथी मागवाथी आपे न आपे तेना उपर रागद्वेष उपजे तेथी क्रिया लागे.

१८. विदारणीआ—तेना बे भेद जीव विदारणीआ अने अजीव विदारणीआ ते जीव अजीवने विदारे एटले कापे तेथी क्रिया लागे.

१९. अनाभोगी—तेना बे भेद उपयोग वीना शून्य रीते कांइ वस्तु लेवी मुकवी अथवा शून्य रीते सुवा बेसवाथी क्रिया लागे.

२०. अणवकंखवतिआ—तेना बे भेद ते आलोक परलोक ए बे लोकथी विरुद्ध काम करवुं ते.

२१. पेजवतिआ—तेना बे भेद ते मायाथी अने लोभथी लागे.

२२. दोषवतिआ—तेना बे भेद ते क्रोधथी अने मानथी लागे.

२३. अनापउगवतिआ—तेना त्रण भेद ते उपयोग वीना लेवुं, मेलवुं अने बोलवुं तेथी क्रिया लागे.

२४. सामुदाणी—तेना त्रण भेद ते संतर, निरंतर अने घणा माणसो साथे कर्म बांधे तेथी लागे.

२५. इरीयावहीआ—तेना बे भेद ते केवलीने तथा छद्मस्तने लागे.

॥ अथ श्री चोभंगीनो थोकडो. ॥

१. चार प्रकारना घडा—मधनो घडो मधनुं ढांकणुं १, मधनो घडो ने विखनुं ढांकणुं २, विखनो घडो ने मधनुं ढांकणुं ३, विखनो घडो ने विखनुं ढांकणुं ४, ए घडाना दृष्टांते चार प्रकारना पुरुष छे ते कहे छे-- एक पुरुष मनमां निर्मळो ने मोढे पण मधुरी भाषा बोले १, एक पुरुष मननो मेलो अने मोढानो मीठो २, एक मोढे कडवा बोलो ने मनमां मीठो ३, एक मोढे कडवा बोलो ने मनमां मेलो ४.

२. चार जातीनां फुल—एक फुल सुगंधे करीने सहीत, अने रुपे करीने पण सहीत-चंपा गुलाबनुं फुल १, एक फुल सुगंध सहीत छे पण रुप नही ते बोरसली पोयणनुं फुल २. एक फुल रुप सहीत छे पण सुगंध नथी ते आवळनुं फुल ३, एक फुलने रुप पण नथी अने सुगंध पण नथी ते आकडा धंतुरानुं फुल ४, ए दृष्टांते चार प्रकारना पुरुष छे ते कहे छे—एक पुरुष रुप सहीत छे पण शील सहीत नथी--ब्रह्मदत्त चक्रवर्तीनी पेरे १, एक पुरुष शील सहीत छे पण रुप सहीत नथी, ते हरकेशी अणगारनी पेठे २, एक पुरुष रुपवंत छे, अने शीलवंत पण छे ते भरत राजानी पेरे ३, एक पुरुषने रुप पण नथी, अने शील, एटले भलो आचार पण नथी; ते काळ सुर्या कसाइनी पेरे ४,

३. चार प्रकारना श्रावक—साधुने माता पिता समान १, भाइबंध समान २, भाइ समान ३, श्यॉक समान ४.

४. चार प्रकारना श्रावक—एक अरीसा सरीखा श्रावक ते साधु जेवुं सिद्धांत कही संभळावे तेवुं पाछुं फरी कही बतावे १, बीजा धजा सरीखा ते विचीत्र देशना सांभळी मन आघुंपाछुं थए जाय २, त्रीजा ठुंठ थांभला सरीखा ते लीधी वात खोटी टरे छतां पण मुके नही ३, चोथा कांटा सरीखा शिखामण देनारने पण सामां वचन कही दुःख दे ४, ए चार.

५. चार प्रकारना करंडीया—राजनो करंडीयो ते समान तीर्थंकरदेव १, व्यवहारीयानो करंडीयो ते समान गणधर देव २, वेष्यानो करंडीयो ते समान अन्य दर्शनी ३, चंडालनो करंडीयो ते समान जंतर-मंतर करनार साधु ४.

६. चार कषाय कइ कइ जग्याए लाभे ते कहे छे—नारकीमां क्रोध घणो १, मनुष्यमां मान घणुं २, तिर्यंचमां माया घणी ३, देवतामां लोभ घणो ४.

७. चार जातनां अजीरण—तपस्यानुं अजीरण--क्रोध १, भण्यानुं अजीरण-अभिमान २, कामनुं अजीरण-नींदा कुथली ३, पेटनुं अजीरण-अधिक अन्न खाय ते ४.

८. चार प्रकारनां झाड परीवार सहीत—एक शालीनुं झाड अने शालीनो परिवार ते आदीनाथ अने भरत चक्रवर्तीनी पेरे १, एक शालीनुं झाड अने एरंडानो परिवार ते गर्गा आचार्यना शिष्यनी पेरे २, एरंडानुं झाड अने शालीनो परीवार ते इंगालमर्दन आचार्यना शिष्यनी पेरे ३, एक एरंडानुं झाड अने एरंडानो परिवार ते काळसूर्या कसाइ अने तेना परिवारनी पेरे ४.

९. चार प्रकारना मेघ—एक मेघ गाजे पण वरसे नही १, एक मेघ वरसे पण गाजे नही २, एक मेघ गाजे ने वरसे ३, एक गाजे नही अने वरसे पण नही ते ठालां वादळां ४. ए दृष्टांते चार प्रकारना पुरुष कह्या ते कहे छे--एक पुरुष अभिमान करे पण दान दे नहीं १, एक पुरुष दान आपे पण अभिमान करे नही २, एक पुरुष दान पण आपे अने अभिमान पण करे ३, एक पुरुष दान पण आपे नही अने अभिमान पण करे नही ४.

१०. वळी चार प्रकारना मेघ--एक मेघ काळे वरसे, पण अकाले वरसे नही. १, एक मेघ अकाळे वरसे, पण काळे वरसे नही. २, एक काळे पण वरसे अने अकाळे पण वरसे. ३, एक काळे पण वरसे नही, अने अकाळे पण वरसे नही. ४. एवी रीते चार प्रकारना पुरुष कह्या ते कहे छे--एक पुरुष मागे तेने दान आपे पण मागे नही तेने दान आपे नही. १, एक पुरुष जरुरीयात न होय तेने दान दे पण जरुरीयातवाळाने

दान दे नही. २, एक जरुरीयातवाळाने दान दे अने अजरुरीयातवाळाने पण दान दे. ३, एक जरुरीयातवाळाने दान दे नही अने अजरुरीयातवाळाने पण दान दे नहीं. ४.

११. वळी चार प्रकारना मेघ—एक मेघ क्षेत्रमां वरसे पण खारमां वरसे नहीं १, एक खारमां वरसे पण क्षेत्रमां वरसे नही २,एक क्षेत्रमां वरसे ने खारमां पण वरसे ३,एक क्षेत्रमां पण वरसे नही अने खारमां पण वरसे नही ४. ए रीते चार प्रकारना पुरुष जाणवा-एक पुरुष सुपात्रने दान दे पण कुपात्रने दान न दे १, एक पुरुष कुपात्रने दान दे अने सुपात्रने दान दे नहीं २, एक सुपात्रने दान दे अने कुपात्रने दान दे ३, एक सुपात्रने दान दे नही अने कुपात्रने पण दान दे नही ते क्रपण ४.

१२. वळी चार प्रकारना मेघ कह्या—एक मेघ एक वार वरसे अने तेमां दश हजार वरस सुधी अन्न नीपजे १, एक मेघ एकवार वरसे अने हजार वरस सुधी अनाज नीपजे २, एक मेघ एकवार वरसे अने दस वरस सुधी अनाज नीपजे. ३, एक मेघ घणीवार वरसे अने एकवार धान्य नीपजे ते पांचमा आरानो मेघ. ए दृष्टांत पुरुष उपर उतारे छे--संजतीराजा, गजसुखमाले एकवार देशना सांभळी राज्य छोडी दीक्षा लीधी. १, परदेशी राजा केशी कुमारनी एकवार वाणी सांभळी बार व्रतधारी थया. २, श्रेणीकराजा एकवार वाणि सांभळी समकीती थयो. ३, पांचमा आराना जीव घणीवार सांभळे पण दृढता रहेवी घणी कठण कारण के सांभळे त्यां सुधी दृढता ए चोथा मेघ समान जाणवा ४.

१३. चार प्रकारना बळ--एक एक जीवने तपश्यानुं बळ छे, पण आहारनुं बळ नहीं. १. एक एकने आहारनुं बळ छे पण तपस्यानुं बळ नहीं. २. एक एकने आहारनुं बळ छे अने तपस्यानुं पण बळ छे. ३. एकने आहारनुं बळ पण नथी, अने तपस्यानुं पण बळ नथी ते मांदो. ४.

१४. चार प्रकारना गोळा--एक माखणनो गोळो ते तडके तरत ओगळी जाय तेम एक एक पुरुष कोइनां माठां वचन सांभळी तरत धर्म छोडी दे. १, एक लाखनो गोळो ते तडके ओगळे नही, पण अग्नी पासे मुकीए तो ते ओगळी जाय. तेम एक एक पुरुष वचन सांभळी धर्म छोडे नहीं पण गाळ महेणां सांभळी धर्म छोडी दे. २, एक लाकडानो गोळो ते तडके अग्नीनी पासे मेल्यो ओगळे नहीं पण अग्निमां नाख्यो बळे तेम वचन सांभळी धर्म मुके नहीं पण मार कुट करे ते वारे धर्म छोडे ३, एक माटीनो गोळो ते तापमां नाखे ते वारे विशेष पाको थाय पण ओगळे नहीं. तेम एक पुरुषने कोइ दुःख दे त्यारे धर्ममां वधारे दृढता थाय, पण धर्म मुके नहीं. कामदेव श्रावकवत्. ४

१५. वळी चार प्रकारना पुरुष--एक पुरुषने धर्म व्हालो छे पण दृढता नहीं.आपदा वखते नासी जाय.१, एकने धर्म वहालो पण छे अने दृढता पण छे. २, एकने धर्म उपर दृढता छे पण धर्म वहालो नथी. एटले दररोज धर्म करी शकतो नथी. अवसरे धर्मनुं काम करे छे. ३, एकने धर्म व्हालो पण नथी अने दृढता पण

नहीं. पजुसणनां पारणां खानार श्रावको. ४.

१६. वळी चार प्रकारना पुरुष—एक पुरुष बहारथी न्हाइ धोइ उजळा पण मांही कपट मेले करीने सहीत. १. एक पुरुष बहार मेला पण मांही निर्मळा. २. एक बहार पण उजळा अने मांही पण उजळा. ३, एक बहार पण मेला अने मांही पण मेला. ४.

१७. वळी चार प्रकारना पुरुष—पिता थकी अधिक ते रीखवदेवना पुत्र भरतनी पेरे. १ एक पुत्र पिताथी हीण ते—भरतेश्वरना पुत्रनी पेरे. २, एक पिता तुल्य पुत्र ते—आदीत जसाना पुत्रनी पेरे. ३, एक पिताने कलंक रुप ते—पुंडरीकवत्. ४.

१८. चार प्रकारना रोग—एक देखातो दुष्ट पण वेदना थोडी ते मेदनो रोग. १. एक देखातो दुष्ट नही पण वेदना घणी ते कंठमाळानो रोग. २, एक देखातो दुष्ट अने वेदना पण घणी ते पेट मूळनो रोग.३, एक देखातो दुष्ट नही अने वेदना पण नही ते शून्य चित्तनो रोग. ४.

१९. चार प्रकारनी दीक्षा—एक सिंहपणे व्रत ले अने सिंहनी पेरे पाळे ते भरतेश्वरनी पेरे. १, एक सिंहनी पेरे व्रत ले अने शियाळ जेवो थइ व्रत मुके ते कुंडरीकनी पेरे. २, एक शियाळनी पेरे व्रत ले अने सिंहनी पेरे व्रत पाळे ते—अंगारमर्दन आचार्यना शिष्यनी पेरे ३, एक शियाळनी पेरे व्रत ले अने शियाळनी

पेरे पाळे ते काळकाचार्यना शिष्यनी पेरे. ४.

२०. चार प्रकारना स्नेह—एक सुंठना त्रणानो तार ते तुटयो संधाय नही, तेम स्नेह तुटयो संधाय नहीं. १, एक वांसनी छाल तुटी कांइक संधाय तेम स्नेह तुटयो कांइक संधाय. २, एक उननी दोरी तुटी विशेष संधाय तेम स्नेह तुटयो संधाय. ३, एक चामडानी तांतनो तार तुटतां घणी वार लागे अने सांधो पण लागे. ४.

२१. चार प्रकारना पुरुष—एक पोतानो अवगुण देखे, पारको न देखे. १, एक पारको अवगुण देखे, पोतानो न देखे. २, एक पारको पण देखे अने पोतानो पण देखे. ३, एक पोतानो पण न देखे, अने पारको पण न देखे. ४.

२२. चार प्रकारे देवतानी गतिनो आवेलो जाणीये—उदार चित्त होय. १, सुस्वर–कंठ होय. २, धर्मनो रागी होय. ३. देवगुरुनो भक्त होय. ४.

२३. चार प्रकारे तिर्यंच गतिनो आवेलो जाणीये—अनाडी होय. १, असंतोषी होय. २, कपटी होय. ३, मुर्खनी सेवा करे तथा भुख घणी होय. ४.

२४. चार प्रकारे मनुष्यगतिनो आवेलो जाणीये—विनीत होय. १, निर्लोभी होय. २, दयाधर्म उपर

हीतभाव राखनार होय. ३, पग्ने वहालो लागे. ४.

२५. चार प्रकारे नारकीनो आवेलो जाणीये—क्रोधी होय. १, पंडीताइ रहित होय. २, दया रहित होय. ३, कंकासीयो होय. ४.

२६. चार प्रकारे कील्वीर्शी देवतानुं आउखुं बांधे—तीर्थंकरना अवगुण बोले. १, धर्मना अवगुण बोले. २, आचार्य उपाध्यायना अवगुण बोले. ३, चतुर्विध संघना अवगुण बोले. ४.

२७. चार प्रकारे जीव धर्म पामे नहीं—अहंकारी धर्म न पामे. १, क्रोधी धर्म न पामे. २, रोगी धर्म न पामे. ३, प्रमादी धर्म न पामे. ४.

२८. लोकमां चार चीजो सरखी कही छे—उडु नामे वैमान. १, शीमंतक नामा नरकावासो. २, मनुष्य क्षेत्र. ३, सिद्ध शिला. ४. ए चार पीस्तालीस लाख जोजनना छे.

२९. लोकमां चारवांनां एक लाख जोजननां कह्यां छे—अपईठाण नरकावासो सातमी नरके, १, पालक वैमान पहेला देवलोके. २, जंबुद्वीप त्रीछालोके. ३, सर्वार्थसीद्ध वैमान ऊंचे देवलोके. ४.

३०. चार प्रकारनां फळ कह्यां छे ते—एक फळ बाहेर कठण अने मांही पोचुं ते नाळीयेर. १, एक फळ बाहेर पोचुं अने मांही कठण ते बोर. २, एक मांही पोचुं, बाहेर पण पोचुं ते द्राख. ३, एक मांही पण

कठण अने बाहेर पण कठण ते सोपारी. ४.

३१. ए रीते चार प्रकारना पुरुष जाणवा—एक पुरुष उपरथी कठोर बोले पण मनमांही प्रणाम घणा नरम ते माता पीता अथवा भणावनार. १, एक उपर मीठुं बोले, पण मनमां घणुं कठण ते कपटी दुश्मन अथवा ओरमान मा. २, एक पुरुष उपर मीठुं बोले, अने मनमां पण घणुं हीत राखे ते साधु मुनिराज. ३, एक पुरुष मोढे कडवाबोलो अने पेटमां पण खोटा विचार ते पापी जीव. ४.

३२. चार प्रकारे उपमा—छती वस्तुने अछती उपमां ते नगरी देवलोक सरीखी. १, अछती वस्तुने छती उपमा—छाश, दुध जेवी. २, अछती वस्तुने छती उपमा ते—चार गाउनो कुवो वाळथी भरीये, एक एक वाळ काढीये त्यारे एक पल थाय ते. ३, छती वस्तुने छती उपमा ते गॉळ, साकर जेवो. ४.

३३. चार प्रकारे निर्जरा—घणी वेदना अने थोडी निर्जरा ते सातमी नरकवाळाने. १, थोडी वेदना अने घणी निर्जरा ते सामान्य साधुने २, घणी वेदना अने घणी निर्जरा ते पडीमांधारी तथा जैनकल्पी साधुने. ३, थोडी वेदना अने थोडी निर्जरा ते अनुत्तर वैमानना देवताने. ४.

३४. चार ठेकाणे कषायनो वासो—क्रोधनो वासो कपाळमां. १, माननो वासो गरदनमां. २, मायानो वासो हैयामां. ३, लोभनो वासो सर्वांगमां. ४.

३५. चार जातनी अक्कल—जागे तो चोर नासे. १, क्षमा करे तो क्लेश नासे. २,उद्यम करे तो दारिद्र नासे. ३, भगवाननी वाणी सांभळे तो पाप नासे. ४.

३६. चार प्रकारना जीव—एक सुखदुःख जाणे ने वेदे ते चार गतिना जीव जाणवा. १, एक जाणे पण वेदे नहीं ते सिद्धना जीव. २, एक वेदे पण जाणे नहीं ते असंज्ञीना. ३, एक जाणे नहीं अने वेदे पण नहीं ते बेशुद्ध अथवा अजीव ४.

३७. चार प्रकारना पुरुष—एक पोतानां कर्मनो अंत करे अने बीजाना कर्मनो पण अंत करावे ते तीर्थंकर. १, एक पोतानां कर्मनो अंत करे पण बीजाना कर्मनो अंत करे नहीं ते पडीमाधारी. २, एक पोतानां कर्मनो अंत न करे, ने बीजाना कर्मनो अंत करे ते चोथा गुणस्थानकवाळा समद्रष्टि. ३, एक पोतानां कर्मनो अंत न करे, अने बीजाना कर्मनो अंत पण न करे ते पांचमा आराना साधु जाणवा. ४.

३८. चार प्रकारना आचार्य—एक मांहीलो परीस्सह सहे, अने बाहीरलो परीस्सह पण सहे ते देशथी अने सर्वथी आराधिक १, एक मांहीलो परीस्सह जीते अने बाहीरलो परीस्सह न जीते ते देश थकी विराधिक अने सर्व थकी आराधिक. २, एक बाहीरलो परीस्सह जीते,अने मांहीलो परीस्सह न जीते,ते देश थकी आराधिक अने सर्व थकी विराधिक. ३, एक मांहीलो परीस्सह जीते नहीं अने बाहीरलो परीस्सह जीते नहीं

ते देश थकी अने सर्व थकी विराधिक. ४.

३९. चार प्रकारना चपळ—स्थानक चपळ ते ज्यां त्यां बेसतो फरे. १ गती चपळ ते उंटनी माफक चालतो फरे. २, भाषा चपळ ते जेमतेम बोल बोल करे. ३, भाव चपळ ते एक काम करता अधुरु मुकी बीजुं काम उपाडे ४. ए च्यार प्रकारना चपळ ज्ञान न पामे.

४०. चार प्रकारना थोडा पुरुष—पर दुःखे दुःखीया थोडा. १, पर उपकारी थोडा. २, गुणग्राही थोडा ३, गरीब साथे स्नेह राखे तेवा थोडा. ४.

४१. चार दिशाओमां चार पुरुष—पुर्व दीशामां भोगी घणा. १, पश्चीम दिशामां शोगी घणा. २, उत्तर दिशामां जोगी घणा. ३, दक्षीण दीशामां रोगी घणा ४.

४२. चार प्रकारनां गरणां—धरतीनुं गरणुं इरीयासुमती १, मतीनुं गरणुं शुभ ध्यान २, वचननुं गरणुं निर्वद्य भाषा ३, पाणीनुं गरणुं जाडुं लुगडुं ४.

४३. चार प्रकारना साधु कह्या—एक पोतानुं भरणपोषण करे, बीजानुं न करे ते जैनकल्पी. १, एक पोतानुं न करे ने परनुं करे ते. पर उपकारी साधु. २, एक पोतानुं करे अने परनुं करे ते सामान्य साधु. ३, एक पोतानुं भरण पोषण न करे, अने बीजानुं पण न करे ते संथारो करेल साधु अथवा दारिद्री. ४.

४४. चार पछेडी साध्वीने राखवी कही ते—एक बे हाथनी स्थानकमां ओढे. १, बीजी बे हाथ प्रमाणे ते ठंडील जाता ओढे. २, एक त्रण हाथ प्रमाणे ते गोचरी जातां ओढे. ३,एक चार हाथ प्रमाणे समोसरणमां जाती वखते ओढे. ४.

४५. चार प्रकारना पुरुष—१. एक पुरुष साधु वेष मुके पण जीन आज्ञारुप धर्म न मुके कोइक कारण विशेषे. २, एक पुरुष साधु वेष न मुके पण जीन आज्ञारुप धर्म मुके—जमालीनी पेरे. ३,एक पुरुष साधु वेष तथा धर्म बंन्ने न मुके—भला साधुनी पेरे. ४, एक पुरुष साधु वेष मुके अने धर्म पण मुके ते कुंडरीकनी पेरे.

४६. चार प्रकारे आहार परठववो—१, द्रव्य थकी आधाकर्मादिक. २, क्षेत्र थकी बे गाउ उपरांतनो. ३, काळ थकी चोथा पोहोरनो. ४, भाव थकी अपथ्यकारी कडवा तुंबानी पेरे.

४७ चार प्रकारे आहार परठवानी वीधी कहे छे—१, परठवती वखते कोइ मनुष्य दुरथी आवे छे अने देखे छे ते अशुद्ध. २, कोइ दुरथी आवे छे पण देखतो नथी ते पण अशुद्ध. ३, कोइ आवतुं नथी पण देखे छे ते पण अशुद्ध. ४, कोइ आवतु पण नथी अने देखतुं पण नथी ते शुद्ध भांगे परठववुं.

४८. चार प्रकारे अंत क्रिया (छेवटनी) कही ते—भरत महाराजे अंतक्रिया करी. १, मारूदेवा

माता. २, गजसुकुमाळ. ३, सनत कुमार चक्रवर्ति. ४, ए चार अंत क्रिया करी मोक्ष गया.

४९. चार प्रकारनी स्त्रीओ कही ते कहे छे.—एक स्त्री शीळ गुणे करी सहित, अने वस्त्रे करीने पण सहित,—सीतावत् १. एक शीळे करीने सहित,अने वस्त्रे करी रहित ते राजेमती गुफावत्.२,एक शीळे करीने रहित अने वस्त्रे करीने सहित ते व्यभिचारिणीवत्. ३. एक शीळे करीने रहित, अने वस्त्रे करीने पण रहित ते गुणका वस्त्र रहित छबी पडावनार. ४.

५०. चार मोक्ष पामवानां अंग कह्यां ते कहे छे—मनुष्यनो भव. १, सिद्धांत सांभळवानी प्रीति. २, धर्म ऊपर पूर्ण श्रद्धा. ३, धर्म कार्यमां बळ—वीर्यनुं फोरववुं. ४.

५१. मोक्षना चार दरवाजा कह्या ते कहे छे—ज्ञान. १, दर्शन. २, चारित्र. ३, अने तप. ४.

॥ इति संपूर्णम्. ॥

॥ अथ श्री साधुनी चोराशी ओपमानो थोकडो. ॥

॥ गाथा ॥ उरग गिरी जलण सागर । नभ तल तरु गण समोय जोहार ॥
भमर माय धरणी जल रुह । रवि पवण समयवो समणो ॥ १ ॥

श्रीअनुयोगद्वार सूत्रमां चार प्रकारे सामायक कही छे ते प्रथम समकित सामायक. १, बीजी सूत्र सामायक. २. त्रीजी देशव्रति सामायक ३, चोथी सर्वव्रति सामायक. ४, हवे ते चारनो अर्थ कहे छे:–

प्रथम समकित सामायक ते, साचा देव, गुरु, धर्म, ए त्रण तत्त्वने रुडी रीते धारे ते. बीजी सूत्र सामायक ते तत्त्वज्ञान शीखवा रुप लक्षण. त्रीजी देश व्रति सामायक ते कांइक व्रति अव्रति रुप लक्षण. चोथी सर्व व्रति सामायक ते सर्व सावद्यजोगना त्यागरुप लक्षण. ४ तेमां सर्व व्रति सामायकना धणी तो साधु महा पुरुष होय ते साधु उपर १२ ओपमा सर्पादिकने दृष्टांते करी चोराशी भेद कहे छे.

प्रथम साधुने सर्पनी सात ओपमा कहे छे.

१. पहेली ओपमाए जेम सर्प अनेरानां कीधां घर भोगवे पण पोते करे नहि तेम साधु महा पुरुष पण

अनेरा माटे कीधां स्थानक वस्त्र भोगवे पण पोते करे नहि, करावे नहि, करताने भलुं जाणे नहि. ते पण स्त्री पशु पंडक रहित निर्दोष भोगवे.

२. जेम अगंधन कुळनो सर्प काढेलुं झेर फरी चुसे नहि, तेम साधु पण छांडया काम भोगने पाछा लेवा न वांछे.

३. जेम सर्प दरमां पेसतां सीधो पेसे, तेम साधु पण मोक्षमार्गना वील (दर) मांहे पेसतां वचमां विषय, माया, कपट, परनींदा रहित सरळ स्वभावे सीधो चाले.

४. जेम सर्प वीलमां पेसतां पोतानुं शरीर बीजे अणफरसतो पेसे, तेम साधु मुनीराज आहार करतां स्वादे करी राग बुद्धिए डाबा जमणा गाले अणफरसतो सरस नरस आहार भोगवे.

५. जेम सर्प कांचळी मुकीने उतावळो नासी जाय, ते कांचळी तरफ फरी जुवे नहीं, तेम साधु पण संसारनो स्नेह मुकीने उतावळा मोक्ष मार्गे प्रवर्ते, फरी संसार तरफ दृष्टि न करे.

६. जेम सर्प कांटा, कांकरादिकथी बीतो एकांत दृष्टिए चाले, तेम साधु पण हींसादिक पापकर्मथी बीतो एकांत दृष्टिए चाले.

७. जेम सर्पथी सर्व भय पामे तेम साधुथी त्रणसें त्रेसठ पाखंडी तथा अष्ट कर्म भय पामे.

बीजी पर्वतनी सात ओपमाओ साधु साथे जोडे छे.

१. जेम पर्वत अनेक औषधीए करी सहीत छे तेम साधु पण लब्धिरूप औषधीए करी सहीत छे.

२. जेम पर्वत वायरे करी डोले नहि, तेम साधु पण बावीश परीस्साथी डोले नहिं.

३. जेम पर्वत अनेक जीव पशु पंखी आदिकने शरणभुत छे तेम साधु महापुरुष छकायना जीवने तथा संसारमां बुडतांने शरणभुत छे.

४. जेम पर्वतमांथी पाणीनां झरणां नदी नीकळे छे तेथी धान्य नीपजे, तेम साधु माहापुरुषना हृदयथी नीगमादिक सात नय तथा ज्ञानरुप नदी नीकळे तेथी धर्मक्षेत्र नीपजे.

५. जेम पर्वत मांहे मेरु पर्वत मोटा छे तेम सर्व वेष मांहे साधुना वेस तथा मुनिना गुण मोटा छे.

६. जेम पर्वत रत्नादिके करी शोभे छे, तेम साधु पण ज्ञानादिके करी शोभे छे.

७. जेम पर्वत सर्व धरतीनी तथा क्षेत्रनी मरजादानो करणहार छे तेम साधु पण धरमनी मरजादाना करणहार छे.

त्रीजी अग्निनी ओपमा.

१. जेम अग्नि तेजे करीने देदिप्यमान छे तेम साधु महापुरुष पण तप तेजे करीने देदिप्यमान छे.

२. जेम अग्नि काष्टे करी तृप्त न थाय तेम साधु पण मूत्रार्थ भणता तृप्त न थाय.

३. जेम अग्नि काष्टादिक सर्वने बाळे तेम साधु पण तपरुप अग्निए करीने कर्मरुप काष्टने बाळे.

४. जेम अग्नि उद्योत करे छे, अंधकारने टाळे छे तेम साधु पण जीव दया रुप उद्योतना करणहार छे, तथा मिथ्यात्व अव्रत प्रमाद कषाय अशुभजोग अने अढार पापनां स्थानकरुप जे अंधकार छे तेना मटाडनहार छे अने समकित ज्ञानरुप प्रकाशना करनार छे.

५. जेम अग्नि सुवर्णादिकनो मेल काढे छे तेम साधु पण भव्य जीवनो मिथ्यात्व--संकलिष्ट भाव रुप मेल काढे छे अने नीर्मळ करे छे.

६. जेम अग्नि धातु अने धूळ जुदी करे छे, तेम साधु पण कर्म रुप माटी ने जीव रुप धातुने तप रुप अग्निए करी जुदा करे छे.

७. जेम अग्नि काचा ठामने पाकां करे छे तेम साधु पण काचा साधु तथा श्रावकने जीनमार्गने विषे पाकां करे छे.

चोथी समुद्रनी ओपमा.

१. जेम समुद्र गंभीर छे तेम साधु पण गंभीर छे.

२. जेम समुद्र रत्नादिकनो आगर छे तेम साधु पण ज्ञानादिक रत्ननां आगर छे.

३. जेम समुद्रमां ओगणत्रीस लाख बार हजार नदीओ भळे छे तो पण पोतानी मर्यादा अतिक्रमतो (उलंघतो) नथी तेम साधु पण उत्पातादिक चार बुद्धिना जाण तथा सर्व अन्य मतना शास्त्रनुं जाणपणुं करे छे पण जैन मतनी—जैन शास्त्रनी मर्यादा उलंघता नथी.

४. जेम समुद्रमां जळचरादिक घणा जीव क्रीडा करे छे पण पाणी डोळुं करता नथी, तेम साधु पण स्वमत तथा परमतना शास्त्रना अर्थ रुप पाणीमां क्रीडा करे छे, प्रषदाने रीझावे छे पण पोतानुं ने परनुं मन मलीन करता नथी तथा पोतानां मन मलीन करता नथी.

५. जेम समुद्र झाझी नदीओ भळे छे पण छलकातो नथी तेम साधु रुप समुद्रमां पण ज्ञानादिक गुण रुप झाझी नदीओ भळे छे पण उच्छंकपणुं करता नथी (छलकातां नथी).

६. जेम समुद्रना पाणीनो ताग आवतो नथी तेम साधुना ज्ञाननो पण ताग आवतो नथी.

७. जेम समुद्रनुं पाणी निर्मळुं रहे छे तेम साधुनुं हृदय पण निर्मळुं रहे छे.

पांचमी आकाशनी ओपमा.

१. जेम आकाशनुं तळु निर्मळ छे तेम साधुनुं मन पण निर्मळ छे.

२. जेम आकाश आलंबन रहीत छे तेम साधु पण गृहस्थादिकनी नेसरा (आलंबन) रहीत छे.

३. जेम आकाश धर्मास्ति कायादिक सर्व पदार्थनुं भाजन छे तेम साधु पण पंचाचार—पांच सुमती, त्रण गुप्ति, द्रव्य गुणादिकना भाजन छे.

४. जेम आकास तडकाथी सुकातुं नथी तेम साधु पण आळ, नींदा, दुष्ट वचन सांभळवाथी सुकाता नथी.

५. जेम आकाश घणा वरसादे फुलाय नही तेम साधु पण स्तुति गुण पामीने फुलाय नहीं.

६. जेम आकाश छेदाय नही, तेम साधुना ज्ञानादिक छेदाय नहीं.

७. जेम आकाश अनंतो छे तेम साधुना गुण पण अनंता छे.

छट्ठी वृक्षनी ओपमा.

१. जेम वृक्ष पोते टाढ, ताप सहे अने बीजाने छांया करे तेम साधु पण बावीस परीस्सा सहे अने छकायनी रक्षा करे.

२. जेम वृक्षने सेवतां थका फलादिक दश वस्तुनी प्राप्ती थाय तेम साधुने पण सेव्याथी दश बोलनी प्राप्ती थाय. साख सूत्र भगवती समणे नाणे इत्यादिक.

३. जेम वृक्ष पक्षी आदि घणा जीवने आधारभुत छे तेम साधु पण भवी जीव लोकने उपदेशादिक देवाने आधार छे.

४. जेम वृक्षने वांसले करीने छेदे तोपण क्रोध करे नही तेम साधुने पण कोइ कुवचन कहे, कोइ शस्त्र करी छेदे तोपण क्रोधादिक भावे करीने जदवा तदवा उतावलो बोले नहीं.

५. जेम वृक्ष उंच नीचने फळ आपे पण कांइ मागे नही तेम साधु पण राजाने तथा सामान्य लोकने उपदेश दे पण द्रव्यादिक मागे नहीं.

६. जेम वृक्षना उपर पथरादिक नांखे तोपण तेने फळ आपे तेम साधुने पण कोइ उपसर्ग करे तेने पण धर्म कथा संभळावे.

७. जेम वृक्ष वेलादिके करी मुके पण वेलाने मुके नही तेम साधु पण परीस्साथी दुःखाणा थका पण संजम मुके नहीं.

सातमी भमरानी ओपमा.

१. जेम भमरो फुलनी सुगंध ले पण फुलने पीडा न उपजावे तेम साधु पण गृहस्थना घरे अहारने अर्थे प्रवर्ते पण गृहस्थने बाधा पीडा न उपजावे.

२. जेम भमरो फुलनो रस लीये तेमां प्रतीबंध न करे तेम साधु आहरने अर्थे जाय पण प्रतीबंध न करे.

३. जेम भमरो फुल उपर फरतो गुंजारव करे तेम साधु पण गामोगाम विहार करी धर्मोपदेश गुंजावर करे.

४. जेम भमराने वास्ते कोइ बगीचो करतुं नथी, तेम साधुने माटे गृहस्थ अहार नीपजावता नथी.

५. जेम भमरो घणो रस ले पण संचय न करे तेम साधुने पण घणो आहार मळे, पण संचय न करे.

६. जेम भमरो अणतेडयो आवे तेम साधु पण गृहस्थने घेर अणतेडया व्होरवा जाय.

७. जेम भमरो कमळथी केतकीने घणो चहाय छे तेम साधु सरस आहारथी पण निर्दोष नीरस्स आहार उपर घणो भाव राखे.

आठमी मृगनी ओपमा.

१. जेम मृग सदाय सींहथी बीए तेम साधु पण पाप कर्मथी बीषे.

२. जेम मृगनो स्वभाव गरीब होय तेम साधु पण गरीब भावे प्रवर्ते.

३. जेम मृग सींहथी बीतो एक ठामे न रहे तेम साधु पण स्नेहभावथी बीता एक ठामे न रहे.

४. जेम मृग रोग आवे औषध न करे तेम साधु पण रोग आवे सावद्य औषध न करे.

५. जेम मृग रोग आवे स्वजनादिकनुं शरण न वांछे तेम साधु पण रोग आवे स्वजनादिकनुं शरण न वांछे.

६. जेम मृग झाडना मुळ पासे बेसी रहे तेम साधु पण निर्वद्य स्थानके अंगउपांग संकोची बेसे.

७. जेम मृग रोग गये वनमांहे स्वइच्छाए विचरे तेम साधु पण निर्विघ्नपणे पृथ्वी उपर विहार करे.

नवमी धरतीनी ओपमा.

१. जेम धरतीने सर्व लोको खणे खोदे पण बोले नही तेम साधु पण परीस्सह खमे पण बोले नही.

२. जेम धरती धन धान्यादिके भरी छे तेम साधु पण ज्ञानादि संवेग गुणे भर्या छे.

३. जेम धरती सर्व बीजनी उत्पतिनुं कारण छे तेम साधु पण सर्व सुखनी उत्पतिना कारण छे.

४. जेम धरतीने पुजे तो राग न धरे, छेदे तो द्वेष न करे तेम साधु पण पुंजतां छेदतां राग द्वेष न करे.

५. जेम धरतीमां अनेक रंग छे तेथी धरादिक शोभावे तेम साधु पण सुत्रार्थ ढाल काव्य हेतु युक्ति प्रस्ताव जोइने पोतानी बुद्धिथी लोकने रंग राग चढावे.

६. जेम धरती कठण कादवने नसाडे तेम साधु पण समाधी तथा धैर्य गुणे करी क्लेष कादवने नसाडे.

७. जेम धरती सर्व जीवने आधारभुत छे तेम साधु पण स्थिवर ग्लांन तपस्वी, चार तीर्थ, छकायने आधारभुत छे.

दशमी कमळनी ओपमा.

१. जेम कमळ कादवमां उपन्युं जळे वृद्धि पाम्युं पण तेनाथी न्यारुं रहे तेम साधु पण काम कादवथी उपन्या भोगजळे वध्या पण बेहु थकी न्यारा रहे. मोक्षनुं कारण चारीत्र पडीवजें.

२. जेम कमळनी पासे वसनार लोकने ताप मटे शीतळ गुण करे सुगंध देवे तेम साधु पण उपदेश रुपी शीतळताए करी भव्य जीवना ताप मटाडे. ज्ञान गुण सुवासना दीए.

३. जेम कमळमां सुगंध होय तेम साधुमां पण शीळ व्रतादि गुणे करी सुगंध होय.

४. जेम कमळनी वासनाए भमरा गुंजारव करे तेम साधुनी क्रीया रुप वासनाए करी भव्य जीव साधु पासे मुनिना गुणनी गुंजारव करे.

५. जेम कमळनी अवगाहना मोटी तेम साधुनी करणी पण मोटी.

६. जेम कमळ चंद्र सुर्य देखी विकास पामे तेम साधु पण सिद्धांत प्रवचन वांचीने तथा गीतार्थ नीग्रंथ देखीने उत्साह पामे.

७. जेम कमळ चंद्र सुर्यने सामा रहे पण उपरांठा न रहे तेम साधु पण जीनाज्ञा आराधे पण उपरांठा न थाय.

अगीयारमी सूर्यनी ओपमां.

१. जेम सूर्य उगे थके कमळ वीकसे, तेम साधु धर्मोपदेश दे तेवारे भविजीवना हृदयकमळ वीकसे.

२. जेम सूर्य पोताने तेजे प्रकाश करे, तेम साधु पण जीव अजीवादिक भाव प्रकाश करे.

३. जेम सूर्यथी अनेरा ग्रहादिकनी प्रभा ढंकाय, तेम साधु देखी ३६३ पाखंड रुप ग्रह ढांकी नीराकरण करी देखाडे.

४. जेम सूर्य अंधकारने नसाडे, तेम साधु पण मिथ्यात्व अज्ञानने दूर करे.

५. जेम सूर्य उगे थके मार्ग कुमार्गनी खबर पडे, तेम साधु मळे सुमार्गनी खबर पडे.

६. जेम सूर्य तेजे करी जाज्वल्यमान छे, तेम साधु पण तप तेजे जाज्वल्यमान दीसे छे.

७. जेम सूर्यना सामे धूळ नांखे तो तेनेज माथे पडे पण सुर्यने कांइ लागे नहि, तेम साधुने कोइ हेले, निंदे, दुःख दिये, तो तेने त्रीखां फळ लागे पण साधुने कांइ लागे नहि.

बारमी वायरानी ओपमा.

१. जेम पवन सर्वे जग्याए विचरे पण क्यांय खळाय नहि, तेम साधु पण प्रतिबंध रहित विहार करे छे.

२. जेम पवन हळवो होय, तेम साधु पण द्रव्ये अल्प उपद्धि भावथी राग द्वेष रहित होय.

३. जेम पवन फूलनी वासनाने दूर लइ जाय, तेम साधु पण चतुर्विध संघनी करणी क्रियादिकना गुणरूप वासना देशांतरे विस्तारे.

४. जेम पवन कोइनो राख्यो न रहे, तेम साधु पण कोइना राख्या न रहे.

५. जेम पवनने कोइ साथे स्नेह नहि, तेम साधु पण निःस्नेह थका संजमने विषे विचरे.

६. जेम पवन धूळ रजने दूर करे, तेम साधु पण कर्म रजने दूर करे.

७. जेम पवन गरमी ताप दूर करे, तेम साधु पण उपशम शीतळताए करीने क्रोधादिक अग्नि तथा चिंता, शोग, संताप दूर करे. ए सर्वे मळी चोराशी ओपमा जाणवी.

अथ श्री बार बोलनी पुछानो थोकडो.

श्री पन्नवणा सूत्र पद पंदरमे बार बोलनो थोकडो चाल्यो ते कहे छे.

वीर भगवानने गौतम स्वामी वंदणा नमस्कार करीने एम पुछता हवा के, हे भगवान !

१. प्रश्न—सो वर्षना जुग केटला ? संवच्छर केटला ? अयन केटला ? रुतु केटली ? मास केटला ? पक्ष केटला ? अठवाडीयां केटलां ? दीन केटला ? पहोर केटला ? मुहुर्त केटलां ? घडी केटली ? अने श्वासोश्वास केटला ?

उत्तर—हे गौतम ! सो वरसना वीस जुग थाय, सो वरसना सो संवच्छर थाय, बसें अयन थाय. रुतु छसो थाय, महीना बारसें थाय, पक्ष चोवीसें थाय, अठवाडीयां अडतालीसें थाय, दीवस छत्रीस हजार थाय, पहोर बे लाख ने अठासी हजार थाय, मुहुत दश लाख ने ऐंसी हजार थाय, घडी एकवीस लाख ने साठ हजार थाय, श्वासोश्वास चारसें ने सात करोड अडतालीस लाख चालीस हजार थाय.

२. प्र०—एक दीवस शुद्ध समकित सहित रागद्वेष रहित क्षमा दया सहित पोषो करे तो शुं फळ थाय ?

उ०—सतावीसें करोड पल्योपम, सत्तोतेर करोड पल्योपम, सीत्तेर लाख पल्योपम, सित्तोतेर हजार पल्योपम; सातसें सीत्तेर पल्योपम अने एक पल्योपमना नव भाग करीए तेमांथी आठ भाग झाझेरा शुभ देवतानुं आउखुं बांधे.

३. प्र०—एक पहोरनो शुद्ध समकीत सहीत संवर करे तो तेनुं शुं फळ थाय ?

उ०—त्रणसें करोड पल्योपम, छेंतालीस करोड पल्योपम, बावीस हजार पल्योपम, बसें ने बावीस पल्योपम अने एक पल्योपमना आठ भाग करीए तेमांथी सात भाग झाझेरा शुभ देवतानुं आउखुं बांधे.

४. प्र०—एक मुहुर्त शुद्ध समकीत सहीत सामायक करे तो तेनु शुं फल थाय ?

उ०—बाणु करोड पल्योपम, ओगण साठ लाख पल्योपम, पचीस हजार पल्योषम, नवसेंने पचीस पल्योपम अने एक पल्योपमना सात भाग करीए तेमांथी त्रण भाग झाझेरा शुभ देवतानुं आउखुं बांधे.

५. प्र०—एक घडीनो संवर करे तो शुं फळ थाय ?

उ०—छेंतालीस करोड पल्योपम, ओगणत्रीस लाख पल्योपम, बार हजार नवसेंने सडसठ पल्योपम अने एक पलना छ भाग करीए तेमांथी चार भाग झाझेरा शुभ देवतानुं आउखुं बांधे.

६. प्र०—एक नवकारशी तप करे तो शुं फळ थाय ?

उ०—ओगणत्रीश लाख तेंसठ हजार बसें ने सडसठ एक पळनो चोथो भाग शुभ देवतानुं आउखुं बांधे.

७. प्र०—एक अनुपुर्वी गणे तो शुं फळ थाय ? उ०—पांचसे सागरना पाप नासे.

८. प्र०—एक उणोदरी तप करे तो ? उ०—सो वरसना पाप नासे.

९. प्र०—एक उपवास करे तो ? उ०—हजार वरसना नारकीना पाप नासे.

१०. प्र०—एक छठ करे तो ? उ०—एक लाख वरसना नारकीना पाप नासे.

११. प्र०—एक अठम करे तो ? उ०—एक करोड वरसना नारकीना पाप नासे.

१२. प्र०—चार तथा पांच उपवास करे तो ? उ०—क्रोडान क्रोड वरसना नारकीना पाप नासे.

१३. प्र०—एक घडीना श्वासोश्वास केटला थाय ?

उ०—एक हजार आठसें साडी बेतालीस थाय. बे घडीना श्वासोश्वास त्रण हजार सातसें ने तोंतेर थाय. एक दीवस रातना श्वासोश्वास एक लाख तेर हजार एकसो ने नेवु थाय. पोरसीना श्वासोश्वास पंदर

हजार ने बाणु थाय.पंदर दीवसना श्वासोश्वास सोळ लाख सत्ताणु हजार आठसें ने पचास थाय. एक मासना श्वासोश्वास त्रीस लाख पंचाणु हजार सातसें थाय. नव मासना श्वासोश्वास त्रण करोड चौद लाख दस हजार बसें ने पचीस थाय. एक वरसना श्वासोश्वास चार करोड सात लाख अडतालीस हजार चारसें थाय. सो वरसना श्वासोश्वास चारसें करोड सात करोड अडतालीस लाख ने चालीस हजार थाय. हवे श्वासोश्वास उपर सुख दुखनी वातो कहे छे. ब्रह्मदत्त चक्रवर्त्तिनुं आउखु सातसें वरसनुं हतुं. तेना श्वासोश्वास अठावीसे करोड बावन करोड आडत्रीस लाख अेंसी हजार थया. श्वासोश्वास पुरा करीने सातमी नरके अपइठाण नरकावासे तेत्रीस सागरोपमनी स्थितीए गया.त्यां मनुष्यना भवमां ब्रह्मदत्त चक्रवर्तिए श्वासोश्वास लीधा ते अकेक श्वासोश्वास उपर नरकमां केटलुं दुख पडे छे ते कहे छे.अगीआर लाख छपन हजार नवसें ने पचास पल्योपम एक पल्योपमनो त्रीजो भाग झाझेरो नरकमां दुःख भोगवे छे. हवे सुखआश्री कहे छे. धना अणगारे नव मास संजम पाळ्यो तेना श्वासोश्वास त्रण करोड पचास लाख एकसठ हजार ने त्रणसें थया ते धन्ना अणगार एटला श्वासोश्वास संजम पाळी सर्वार्थसिद्धे सुख पाम्या. ते मनुष्यना एक श्वासोश्वास उपर एकसो करोड पल्योपम, सात करोड पल्योपम, सत्ताणु लाख पल्योपम, छनुं हजार पल्योपम, नवसें अठाणुं पल्योपम, एक पल्योपमनो छठ्ठो भाग माठेरो एटलुं सुख भोगवे छे. पुंडरीक अणगारे त्रण दीवस संजम पाळ्यो तेना श्वासो-

श्वास त्रण लाख, ओगण चालीस हजार पांचसें ने सीत्तेर श्वासोश्वास लीधा. एक श्वासोश्वास उपर सर्वार्थ-सिद्धमां ते नव हजार करोड पल्योपम सातसे करोड पल्योपम सत्तावीस करोड पल्योपम छोत्तेर हजार करोड पल्योपम आठसें ने एकसठ पल्योपम अधीक एटलुं सुख भोगवे छे, एम कुंडरीक दुःख भोगवे छे.

॥ इति श्री बार बोलनी पुछा संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नय प्रमाणनो थोकडो. ॥

श्री अनुयोगद्वार सूत्र मध्ये नय प्रमाणनो थोकडो चाल्यो तेना वीस द्वारनां नाम कहे छे. सातनय १, चार नीक्षेपा २, द्रव्य गुण अने पर्याय ३, द्रव्य क्षेत्र काळ अने भाव ४, कारण अने कार्य ५, निश्चे अने वहेवार ६, उपादान अने निमित्त ७, चार प्रमाण ८, गुण अने गुणी ९, सामान्य अने विशेष १०, ज्ञे, ज्ञान, अने ज्ञानी ११, उत्तपात, व्यय अने ध्रुव १२, अध्यय अने आधार १३, आविरभाव अने तीवीरभाव १४, मुख्यता अने गौणता १५, उत्सर्ग अने अपवाद १६, त्रण आत्मा १७, चार ध्यान १८, चार जोग १९, त्रण जाग्रण २०.

प्रथम सात नयना नाम–१ नीगम नय, २ संग्रह नय, ३ व्यवहार नय, ४ रुजु सुत्र नय, ५ शब्द नय, ६ समभीरुढ नय, ७ एवंभुत नय.

हवे साते नय विस्तार पूर्वक कहे छे–निगम नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, निक्षेपाचार माने, त्रण काळनी वात माने, निगम नय कहेतां जेनी एक गम नही अनेक गम (न एको गमो यश्य सः नैगमः) अनेक मान अनुमाने करी वस्तुने वस्तु करी माने, बीजो संग्रह नयवाळो सामान्य माने, विशेष पण माने, निक्षेपा चारे माने, त्रण काळनी वातने माने, अनेक वस्तु अनेकपणे ग्रहण करे. उदाहरण--जेम कोइ शेठे पोतना नोकरने हुकम कर्यो के दातण लाव, त्यारे नोकर दातण पाणी, घसवानी मसी, रुमाल, झारी वीगेरे लाव्यो. तेहने संग्रह नयवाळो एक दातण शब्दे करी संग्रहे.वळी कोइए कह्युं के बाग त्यारे अनेक जातना वृक्ष पाणीनी वाव वगेरेने संग्रह नयवाळो एक बाग शब्दे ग्रहण करे. वळी कोइए कह्युं के जगत त्यारे देवता, मनुष्य, तिर्यंच, नारकी, उर्ध्व, अधो, त्रीछोलोक, पृथ्वीकाय आदिक छकाय, अजीव, पुदगल, ज्ञान, दर्शन वीगेरेने एक जगत शब्दथी ग्रहण करे. त्रीजो व्यवहार नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, विशेष सहीत सामान्य माने, नीक्षेपा चार माने, त्रणे काळनी वात माने; उदाहरण–जेमके व्यवहारे बगलो धोळो, निश्चेमां पांचे वर्णो. व्यवहारमां भमरो काळो, निश्चेमां पांचे वर्णो. व्यवहारमां गाय राती, निश्चेमां पांच वर्णो. हवे चोथो ऋजुसुत्र नय-

वाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने. उदाहरण—जेमके कोइ कहे के आकाश कुसुमवत तो कहे के निरर्थक. वळी कोइ कहे के सो वरस पहेलां सोनैयानी वृष्टि थइ हती तो कहेवुं के निरर्थक. वळी कहे के सो वरस पछी सोनैयानी वृष्टि थशे. तो पण निरर्थक. ऋजु नाम सरळ सुत्रनाम उपयोग जेनो तेने ऋजुसुत्र नय कहीए. पांचमो शब्द नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, अनेक शब्दनो जुदो जुदो अर्थ ग्रहण न करतां एकपणे ग्रहे. सक्रेंद्र, पुरेंद्र. शचीपती, देवेंद्र, इत्यादिक शब्द एकपणे ग्रहे.

छट्ठो समभीरुढ नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, लींग शब्दमां भेद माने. उदाहरण—जेमके सक्रेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसन पर विराजे अने देवताने आणदाण मनावे त्यारे. पुरेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे वेरीओना दळने हणे त्यारे. शचीपती क्यारे कहेवाय के ज्यारे देवीओ साथे भोग भोगवतो होय त्यारे. देवेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे न्याय आसनपर बेसी न्याय आपे त्यारे. सातमो एवंभूत नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, जे वखते जे वात थती होय ते वखते तेमां शुद्ध उपयोग प्रवर्ततो होय त्यारे तेने ते प्रमाणे माने. उदाहरण—जेमके सक्रेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसन उपर बेसी आणदाण मनावतां शुद्ध उपयोग परवर्ततो होय

त्यारे तेने सक्रेंद्र माने. एवीज रीते चारे बोल उपयोग सहीत समजवा. हवे ते साते नय समजवा माटे एक द्रष्टांत आपे छे. निगम नयवाळाए सामान्य निगम नयवाळाने पूछ्युं के भाइ, तुं क्यां रहे छे ? त्यारे जवाब आप्यो के लोकमां रहुंछुं. लोक त्रण छे तो तुं कया लोकमां रहे छे ? तो कहे के हुं त्रीछा लोकमां रहुंछुं. त्रिछा लोकमां तो असंख्याता द्वीप समुद्र छे तेमां कया द्वीपमां ? तो ते कहे के जंबुद्वीपमां. जंबुद्वीपमां घणां क्षेत्र छे तो कया क्षेत्रमां ? तो कहे के भरतक्षेत्रमां. भरतक्षेत्र बे छे तो कया भरतमां ? दक्षिण भरतमां. दक्षिण भरतमां घणा नगर छे, तो कया नगरमां ? पांडलीपुरमां. पांडलीपुरमां घणा पाडा छे, तो कया पाडामां ? देवदत्त ब्रह्मणना पाडामां. ते पाडामां घणां घर छे तो कया घरमां ? मारा आवास घरमां रहुंछुं. अहीं सुधी निगम नय अने व्यवहार नयवाळाने संवाद चाल्यो त्यारे संग्रह नयवाळो कहे के एम कहेने मारा साथीआ प्रमाणे एटले के हुं सुउछुं एटलामां रहुंछुं त्यारे रुजुसुत्र नयवाळो कहे के एम कहेने मारा आत्माए आकाश प्रदेश अवगाहीआ एटलामां रहुंछुं. वळी शब्दादिक त्रण नयवाळो कहे के एम कहेने मारा उपयोग आत्मामां रहुंछुं ए पहेलुं द्रष्टांत संपूर्ण.

बीजुं द्रष्टांत पालीनुं. कोइ सुतार पाली बनाववा माटे लाकडुं कापवा चाल्यो त्यारे कोइए पुछ्युं के क्यां जाओछो ? तो कहे के पाली कापवा. झाड पासे लाकडुं कापे छे त्यारे पूछ्युं के शुं कापे छे ? त्यारे कहे के पाली कापुंछुं. कापीने घेर आवता रस्तामां पुछ्युं के ? शुं कापी आव्यो तो कहे के पाली, घडतां पुछ्युं के

शुं घडे छे तो कहे के पाली, घडीने तैयार थइ रही त्यारे पुछयुं के शुं घडयुं तो कहे के पाली. घडी त्यां सुधी निगम नय अने व्यवहार नयवाळानो संवाद चाल्यो त्यारे संग्रह नयवाळो कहे के अनाज भरो त्यारे पाली कहेवाय त्यारे रुजुसुत्रनयवाळो कहे के एक बे त्रण चार गणे त्यारे पाली कहेवाय वळी शब्दादिक त्रण नयवाळा कहे छे के गणतां सुधी शुद्ध उपयोग रहे तोज पाली कहेवाय ए बीजुं दृष्टांत संपुर्ण.

त्रीजुं दृष्टांत. शाहुकारनी बहुनुं. ससराजी सामायक करी बेठा छे त्यारे कोइ माणसे आवीने पुछयुं के शेठ क्यां गया छे ? तो कहे के गांधीनी दुकाने, त्यां तपास करी पाछो आवी पुछयुं के त्यां नथी. त्यारे कह्युं के मोचीवाडे पगरखां लेवां गया छे. त्यारे ससराजीए सामायक पाळीने पुछयुं जे वहुदीकरा ! तमे शाथी जाण्युं ? तो कहे के तमारो उपयोग सामायकमां बन्ने जग्याए गयो हतो तेथी में मारा उपयोग आत्माथी जाण्युं. ए त्रीजुं दृष्टांत संपुर्ण.

हवे त्रीजा निक्षेपाद्वारना चार भेद कहे छे—नाम, स्थापना, द्रव्य, भाव. हवे नामना त्रण भेद—यथारथ नाम, अयथारथ नाम, अर्थसून्य नाम. हवे यथारथ नाम कहेतां जीवनुं नाम हंस, आत्मा, चैतन्य वगेरे. अ-यथारथ नाम कहेता जीवनुं नाम माणेकलाल, मोतीलाल, हीरालाल विगेरे. अर्थसुन्य कहेता छींक, बगासु, ओटकार, उधरस, हांसी, पडघमनो अवाज, वाजींत्रनो अवाज, घरेणानो अवाज वगेरे. हवे स्थापना निक्षेपाना

बे भेद—सद्भाव स्थापना, असद् भाव स्थापना. सद्भाव स्थापना कहेता चार भुजानी मुर्तिअने चार भुजानो आकार. पोठीआनी मुर्ति अने पोठीआनो आकार. हवे असद्भाव स्थापना कहेता कोइ गोळमटोळ पत्थर लेइ तेने सिंधुर अबरखनां पाना लगावी कहे के आ मारा भेरुजी अथवा कोइ पांच पांचीका मेलीने कहे के आ मारा शीतळा माता विगेरे ते असद्भाव स्थापना. हवे सद्भाव स्थापनाना दश भेद—कठंक मेवा, चित्तक मेवा, पोतक मेवा, लेपक मेवा, पुरी मेवा, वेडी मेवा, गंठी मेवा, संघाइ मेवा, अथेवा, बराडेवा. ए दश सद्भाव स्थापना अने दश असद्भाव स्थापना. एवं वीस थाय. ते एक जीव आश्रीने अने बहु जीव आश्रीने, एवं चाळीस भेद स्थापना निक्षेपाना. हवे त्रीजो द्रव्य निक्षेपो तेना बे भेद कहे छे. आगम थकी अने नो आगम थकी. हवे आगम थकी कहेतां जेम कोइ शास्त्र भणे पण अर्थ न समजे तथा उपयोग रहित शून्य चित्तथी तथा विग्रह परिणामथी भणे ते आगम थकी कहेवाय. नो आगम थकी कहेतां तेनां त्रण भेद. जाणग शरीर, भव्य शरीर, जाणगभव्य व्यतिरक्त शरीर. हवे जाणग शरीर कहेता कोइ एक श्रावक काळ प्राप्त थयो तेनुं शरीर देखी कहे के आ श्रावक आवसकना जाण हता. आवसक शीखता हता. आवसक करता हता. अथवा जेम घ्रत कुंभ आश्रीत,मधुकुंभ आश्रीत.हवे भव्य शरीर कहेता जेम कोइ एक श्रावकने त्यां पुत्रनो जन्म थयो त्यारे कोइ देखीने कहे के आवसकनो जाण थशे. आवसक शीखशे. आवसक करशे. जेमके—घ्रत कुंभ भविष्यति.

मधुकुंभ भविष्यति. हवे जाणग भव्य व्यतिरक्त शरीर कहेतां तेना त्रण भेद छे. लौकिक, लोकोतर अने कुपरा वचन. हवे लौकिक कहेतां जेम कोइ रायं वा, तलबरंवा, माडंबी, कोडंबी, शेठ, सेनापति सवारमां उठी दातणपाणी करे, नाह्य धोवे, देव सभामां जाय, राजसभामां जाय, इंद्र सभामां जाय, अने नित्य अवश्य काम करवा जोग करे. तेने लौकिक द्रव्य आवशक कहीए. हवे लोकोत्तर द्रव्य आवशक कहेतां, जेम कोइ श्रमण निग्रंथ गुण मुख्य जोगी हयाइव, उद्दामा, गयाइव, नीरअंकुशी, दाटामय, त्रीपुटा पाडु पीवाडीआ छकाय जीवनी अनुकंपा जाणणाए, अजाणणाए, उभय काळ, आवशक, ठवंती तेने लोकोत्तर द्रव्य आवशक कहीए. हवे कुपरा वचन द्रव्य आवशक कहेतां कोइ चकचीरीआ चरम खंडीआ पांडु रंगा पासदंता सवारमां उठी इंद्र सभामां जाय, खंद सभामां जाय, नाग सभामां जाय, जक्ष सभामां जाय, देव सभामां जाय, तथा एम गंध अलंकार शब्द करीने भोजन करे तेने कुप्रापचन द्रव्य आवशक कहीए. हवे चोथो भाव निक्षेपो तेना बे भेद. आगम थकी अने नोआगम थकी. हवे आगम थकी कहेतां शुद्ध उपयोग सहित भावार्थ पर उपयोग लगावी अंतःकरणनी रुची सहित शास्त्र भणे तेने आगम थकी भाव निक्षेपो कहीए.

हवे नोआगम थकीना त्रण भेद. लौकिक लोकोत्तर अने कुप्रावचन. लौकिक कहेतां जे कोइ रायं वा, तलवंर वा, माडंबी, कुटंबी, शेठ, सेनापति, सवारमां उठी भारत सांभळे अने सांजे रामायण उपयोग सहीत

सांभळे तेने लौकिक भाव आवशक कहीए. हवे लोकोत्तर भाव आवशक कहेतां जे कोइ साधु,साध्वी, श्रावक श्राविका तह मने,तह चित्ते,तह अध्यवसाए वखतोवखत झुसीयं कहेता बे वखत आवशक ठवंती कहेता करे तेने लोकोत्तर भाव आवशक कहीए.

हवे कुप्रावचन भाव आवशक कहेतां कोइ चककचीरीया, चरम खंडीया, पांडुरगा, पासदंता, सवारमां उठी इंद्र सभामां जाय, खंद सभामां जाय, नाग सभामां जाय, देव सभामां जाय, तथा होम, गंध अलंकार, शब्द उपयोग सहीत करीने भोजन करे तेने कुप्रा वचन भाव आवशक कहीये. हवे त्रीजो द्रव्य, गुण अने पर्यायनो द्वार कहे छे. द्रव्य कहेतां जीव अने अजीव. गुण कहेतां ज्ञानादिक अने पर्यायना बे भेद. आत्म भावी अने कर्म भावी. आत्म भावी कहेतां ज्ञान, दर्शन अने चारीत्र. कर्म भावी कहेतां चार गती, चोवीस दंडक अने चोराशी लाख जीवा जोनी. हवे चोथो द्रव्य, क्षेत्र, काळ अने भावनो द्वार कहे छे. द्रव्य कहेतां खट द्रव्य, क्षेत्र कहेतां लोकालोक, आकाश, प्रदेश. काळ कहेतां समय आवळीकादिक. भावना त्रण भेद स्वभाव, गुण अने पर्याय. हवे पांचमो द्रव्य अने भावनो द्वार कहे छे. द्रव्यथी जीव शाश्वतो छे अने भावथी जीव अशाश्वतो छे. उदाहरण--जेमके कोइ भमरे काष्ट कोर्युं ते कोरतां कोरतां कक्को कोराणो पण ते भमरो जाणतो नथी के में कक्को कोर्यो छे. स्हेजे कक्को कोराणो छे पण कक्कानो करता भमरो द्रव्य छे. बीजो

कोइ पंडीत आवी ए ककानी पर्यायने जाणीने कहे के कको कार्यो छे ए पंडीतने भावे कको कर्यो. हवे छठो कारण अने कार्यनो द्वार कहे छे. जेम कोइ पुरुषने रत्नागर द्वीपे जावुं छे. मारगमां चालतां समुद्र आव्यो त्यारे झांझ कहेतां वहाणमां बेसवुं ते कारण, अने रत्नागर द्वीपे जावुं ते कार्य. हवे सातमो निश्चय अने व्यवहारनो द्वार कहे छे. निश्चयमां अग्नि बळे पण व्यवहारमां पर्वत बळे छे. निश्चयमां गाम जावुं छे, पण व्यवहारमां गाम आव्युं. निश्चयमां तेल बळे छे पण व्यवहारमां दीवो बळे छे. निश्चयमां पाणी चुवे छे, पण व्यवहारमां नेवां चुवे छे. हवे आठमो उपादान अने निमित्तद्वार कहे छे. ते नवमा प्रमाण नय प्रमाणे जाणवो. हवे चार प्रमाण कहे छे. प्रत्यक्ष, अनुमान, उपमा अने आगम. हवे प्रत्यक्षना बे भेद--इंद्री प्रत्यक्ष,अने नोइंद्री प्रत्यक्ष. हवे इंद्री प्रत्यक्षना पांच भेद--श्रोत, चक्षु, घ्राण, रस, फरस, अने नोइंद्री प्रत्यक्ष मन तेना बे भेद देश थकी, अने सर्व थकी. देश थकी कहेतां अवधी ज्ञान अने मनः पर्यव ज्ञान. सर्व थकी कहेतां केवळ ज्ञान, केवळ दर्शन. अनुमान प्रमाणना त्रण भेद.--पुवं शेशवं अने दीठीश्याम पुवं कहेतां जेम कोइ मातानो पुत्र नानी उमरमां परदेश गयो अने घणे वरसे जुवान थइ पाछो आव्यो त्यारे तेने केवी रीते ओळखे. वर्णे करी, तले करी, मसे करी संठाणे करी जाणे. शेशवंना पांच भेद--कजेण, कारणेणं, गुणेणं, अवेणं, आसरेणं, हवे कजेणं कहेता मोर कोकाट शब्दे करी, घोडो हणहणाट शब्दे करी,हाथी गुणगुणाट शब्दे करी, रथ झण-

झणाट शब्दे करी जणाय विगेरे. कारणेणं कहेतां रोटलीनुं कारण आटो, पण आटानुं कारण रोटली नही. कालरनुं कारण कडब, पण कडबनुं कारण कालर नहीं. घडानुं कारण माटी, पण माटीनुं कारण घडो नहीं, कपडानुं कारण तंतु, पण तंतुनुं कारण कपडुं नहीं. तेमज मुक्तिनुं कारण ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, पण ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनुं कारण मुक्ति नहीं. गुणेणंना चार भेद छे, ते कहे छे—मीठामां रसनो गुण, फुलमां सुगंधनो गुण, सोनामां कसोटीनो गुण, अने कपडामां फरसनो गुण. अवेणं कहेतां सींगडे करीने भेंस, पांखे करीने मोर, कलगीए करीने कुकडो, अने पुंछे करी चमरी गाय, दंतुशळे करी हाथी, बे पगे करी मनुष्य, चार पगे करी पशु, घणा पगे करी कानखजुरो, चुडीए करी कुंवारी कन्या, कमखे करी परणेली स्त्री, शस्त्रे करी सुभट, काव्य अलंकारे करी पंडीत, एक कण सीझे घणा कण सीझ्या जणाय.

हवे व्यवहारना पांच भेद—आसरेणं कहेता धुमाडाना आशराथी अग्नि, वादळाने आसरे मेह, बगलाना आसराथी सरोवर, तेम उत्तम आचारे करी सुशील जाणी शकाय. हवे त्रीजो दीठी श्याम तेना बे भेद—सामान्य अने विशेष. सामान्य कहेतां एक रुपीयो जोइ घणा रुपीया जाणी शकाय,एक मारवाडी धोरी जोइ घणा धोरी जाणी शकाय, कोइ देशनो मनुष्य जोइ घणा मनुष्य जाणी शकाय, तेमज एक समद्रष्टी जोइ घणा समद्रष्टी जाणी शकाय, तेने सामान्य दीठीश्याम कहीये. हवे विशेष कहेतां जेम कोइ विचिक्षण मुनीए विहार

करतां रस्ते घास उगेलुं जोयुं, सरोवर भरेलां जोया, बगीचा लीला जोया, ते उपरथी एम जाणे के गये काळे अति वृष्टि थइ जणाय छे. वळी गाममां जतां गाम नानुं, श्रावकना घर थोडां, भाव भक्ति घणी, दातार गुण बहु, तेथी एम जाणे के आ लोकोनुं वर्तमान काळमां कांइ सारु थवुं संभवे छे. वळी आगळ जतां पहाड पर्वत घणा रमणीक, गाममां अने गाम बहार जग्या घणी रमणीक वळी घणी खराब हवा चाले नहीं तेमज बहु तारा तुटे नहीं, त्यारे एम समजे के आ जग्यापर भविष्यमां कांइ सारुं थवुं जोइए. ए शुभ जाणवानुं कह्युं हवे तेथी अशुभ जाणवानुं ते उपरथी उलटी रीते.

हवे उपमा कहे छे—छती वस्तुने छती उपमा अने अछती वस्तुने अछती उपमा; ए बे उपमा भाषा पद प्रमाणे जाणवी. हवे अछती वस्तुने छती उपमा. उदाहरण—जेमके द्वारका देवलोक जेवी, जार मोतीना दाणा जेवी, वीगेरे. हवे अछती वस्तुने अछती उपमा पण भाषा पद प्रमाणे जाणवी. हवे आगम प्रमाणना त्रण भेद–सुतागमे, अथागमे, तदुभयागमे. सुतागमे कहेतां द्वादशांगी एटले भगवाननी वाणी तथा दश पुर्वना भणेल साधुजीनी वांणी अने तेमना बनावेल ग्रंथ. अथागमे कहेतां तेनो अर्थ. तदुभयागमे पाठ अने अर्थ बने जाणवा. गुण अने गुणी. गुण कहेतां जीवने गुणी ते ज्ञानादिक अने गुणी कहेतां चैतन्य. सामान्य अने विशेष. सामान्य कहेतां वर्ण, अने विशेष कहेतां पांच वर्ण. ज्ञे, ज्ञान, अने ज्ञानी. ज्ञे कहेतां जाणवुं, ज्ञान कहेतां ज्ञानमां

जाणपणुं, ज्ञानी कहेतां जीव उत्पात व्यय अने ध्रुव. उत्पात कहेतां उपजवुं, व्यय कहेतां नाश थवुं, ध्रुव कहेतां नित्यता अध्यय अने आधार. अध्यय कहेतां मांहि रहेनार अने आधार कहेतां राखनार. अध्यय वस्तु अने आधार भाजन, पांच द्रव्यनो अध्यय आकाश, आवीरभाव अने तीरीओभाव. उदाहरण--जेम के घासमां दुध दुर छे, पण गायमां दुध ढूकडुं छे. दुधमां घी दुर छे पण दहीमां ढुकडुं छे. मुख्यता अने गौणता प्रमाण नयना सोळमा द्वार प्रमाणे जाणवा. उत्सर्ग अने अपवाद ए बे प्रमाण नयना सत्तरमां द्वार प्रमाणे जाणवा. आत्मा त्रण--स्व आत्मा, परआत्मा, अने परमात्मा. ध्यान चार–पींडस्थ, पदस्थ, रुपस्थ, रुपातीत. जोग चार–प्रमाण नयना वीसमां द्वार प्रमाणे जाणवा. जाग्रण त्रण–बुध जाग्रण, अबुद्ध जाग्रण, सुदखु जाग्रण. केवळ ज्ञानीनी जे अवस्था ते बुद्ध जाग्रीका, शुद्ध साधुनी अवस्था ते अबुद्ध जाग्रीका, शुद्ध श्रावक जीवादिकना जाण तेनी अवस्था ते सुदखु जाग्रीका. वळी जाग्रण त्रण ते धर्म जाग्रीका, अधर्म जाग्रीका, कुटंब जाग्रीका. ए त्रण जाग्रीकानो वधारे विस्तार जाग्रणना थोकडाथी जाणवो.

॥ इती श्री नय प्रमाणनो थोकडो संपुर्ण. ॥

॥ अथ श्री प्रमाग नयनो थोकडो. ॥

श्री अनुयोग द्वार सूत्र मध्ये प्रमाण नयनो थोकडो चाल्यो तेना २५ द्वारनां नामः —

नय सात, निक्षेपा चार, द्रव्य, गुण अने पर्याय, द्रव्य, क्षेत्र, काळ, अने भाव, द्रव्य अने भाव, कारण अने कार्य, निश्चे अने वहेवार, उपादान अने निमित्त, गुण अने गुणी, सामान्य अने विशेष, ज्ञे, ज्ञान, अने ज्ञानी, उत्पाद व्यय, ध्रुव, अध्यय अने आधार, आवीरभाव अने तीरीओभाव, मुख्यता अने गौणता, उ-त्सर्ग अने अपवाद, आत्मा ३ अने ध्यान ४, जोग ४, जागरण ३, स्याद्वाद, सप्त भंगी, लब्धि ५, वाद ३, समवाय ५, एवं पचीस द्वार कह्या. हवे तेनो विस्तार कहे छे.

प्रमाण ४. प्रमाण ते कोने कहीए. सम्यक् ज्ञान ते संशय, विपरीत अने अणाध्यवसाय ए त्रण दोष रहीत होय तेहने प्रमाण कहीए. संशय कहेतां छीप जमीन उपर पडी छे ते निश्चय कर्या विना कहे के ते चांदी देखाय छे अथवा छीप छे तेनो निर्णय न करे ते. विपरीत कहेतां एम बोले के छीप तो समुद्रमां होय, अहीं क्यांथी होय ? माटे चांदी छे. एम नक्की करी बेसे ते. अणाध्यवसाय कहेतां निर्णय कर्या विना बोले के अन्य जनथी आपणे शुं काम छे, शुं मतलब छे ए त्रण दोष रहित होय तेने सम्यक् ज्ञान अथवा प्रमाण नय कहीए.

हवे प्रमाण नयना बे भेद-प्रत्यक्ष अने परोक्ष. प्रत्यक्ष कहेतां प्रति सामे अक्ष कहेतां आंख. आत्मानी सामे आत्मा सिवाय बीजानी सहायता विना वस्तुना स्वरुपने जाणे तेने प्रत्यक्ष प्रमाण कहीए. तेना बे भेद-देश थकी अने सर्व थकी. देश थकी ते अवधी ज्ञान, मनःपर्यव ज्ञान, अने सर्व थकी ते केवळज्ञान, केवळ दर्शन, तथा इंद्रीओए करी वस्तुना स्वरुपने जाणे, तेने वहेवारमां प्रत्यक्ष प्रमाण कहीए. तेना पांच भेद-श्रोतेंद्रि वीगेरे ५. परोक्ष कहेतां बीजानी सहायताथी वस्तुना स्वरुपने जाणे तेने परोक्ष कहीए. तेना त्रण भेद अनुमान, आगम अने ओपमा. अनुमान प्रमाण नयप्रमाणना थोकडा मुजब जाणवुं अने आगमना बे भेद. लौकीक अने लोकोत्तर. लौकीक आगम कहेतां, मिथ्यात्वी, अवरती, अज्ञानी, आप आपना, स्वछंदाचारीपणाथी परुपे ते. चार वेद, अढार पुराण, चोसठ स्त्रीनी कळा, बोंतेर पुरुषनी कळा, ज्योतिष, निमित, आदि अनेक लखी परुपे, तेने लौकीक आगम कहीए. हवे लोकोत्तर आगम कोने कहीए के जे उत्पन, नाण, दंसण धरा, अरहा जीन केवळी के जेनी अर्थरुप परुपेली द्वादशांगी वाणी तथा गणधर महाराजनी गुंथेली पाठरुप द्वादशांगी वाणी के जेना त्रण भेद-अत्तागमे, अणंतरागमे, परमपरागमे. अत्तागमे कहेतां तीर्थंकर महाराजनी अर्थरुप वाणी ते अने अणंतरागमे कहेतां गणधर महाराज बोले ते. परमपरागमे कहेतां बीजा शिष्य बोले ते. वळी अत्तागमे कहेतां बीजा शिष्य बोले. परंपरागमे कहेतां आगळ बोले. हवे उपमा प्रमाणना त्रण भेद-

कींचीत, प्राय. अन्योअन्य: कींचीत ते कोने कहीए. उदाहरण--जेमके सरसवना दाणा जेवो मेरु पर्वत, द्वारका देवलोक जेवी वीगेरे. बीजुं प्राय: ते कोने कहीए, गाय रोझ सरखी. त्रीजुं अन्योअन्य ते कोने कहीए. जो-के जीन मार्ग तो नथी मानता पण वहेवारमां उपचार रुप कहेवा माटे तीर्थंकर सरखा. उपमा ते कोने कहीए उदाहरण--जेमके कटोरो समुद्र जेवो तेमां समुद्र उपचीत अने कटोरो उपमा. नय सात ते कोने कहीए के जेथी अनेक धर्मनी वस्तु छे तेमांथी एक धर्म लइने अविरुद्धपणे प्रतिपादन करवो ते. तथा प्रमाणमां अंशनो नय कहेवाय छे जेमके समुद्र ए प्रमाण छे. एमांथी एक अंजली भरी तेने समुद्र अंश कहेवाय छे. तेम नयनुं प्रमाण अंश कहेवाय छे. हवे नीगमनयना त्रण भेद--गया कालनुं वर्तमान काळमां आरोपण-जेम तिर्थंकरादिक वर्णव. वर्तमान काळनुं वर्तमान काळमां आरोपण-जेम एक रसोइओ रसोइनी सामग्री एकठी करी रह्यो नथी अने कोइ पूछे के शुं करे छे त्यारे जवाब आपे के रसोइ करुंछुं. त्रीजुं आवता काळनुं वर्तमान काळमां आरोपण-जेम मृगापुत्र युवराज कहेतां आवता काळमां मुनिराज थवाना छे छतां भगवाने युवराज दमीसरे कही बोलाव्या. वळी नीगम नयना त्रण भेद--अंश, आरोपण अने विकल्य हवे अंश कहेतां नीगोदमां जीव छतां सिद्ध कहे अने चौदमा गुणठाणावाळाने संसारी माने. आरोप कहेतां आरोप करीने वस्तु माने जेमके शेत्रंज (रमवानी बाजी)मां लाकडाने कल्पे के आ हाथी, घोडो, उंट वगेरे. विकल्य कहेतां कल्पना करीने

माने. जेमके (पींपर पान खरंता, हस्ती कुंपळीआ, अम वीतां तम वीतशे, धीरी बापुडीआ). वळी निगम नयना बे भेद--सामान्य अने विशेष. सामान्य कहेतां वस्तुना द्रव्य आश्री स्थिर स्वभाव माने. विशेष कहेतां वस्तुना उत्पाद, व्यय अने ध्रुव आश्री अस्थिर स्वभाव माने बाकी तमाम नय प्रमाण प्रमाणे जाणवुं. हवे संग्रह नय-वाळो सामान्य माने, विशेष माने, सामान्य रुप सत्य वस्तुने माने अर्थात सत्ताने माने. उदाहरण--जेमके माटीमां घडो थवानी सत्ता छे ते माटीने घडो माने तथा बागनुं अथवा दातणनुं द्रष्टांत आपवुं, बाकी नय प्रमाण प्रमाणे समजवुं. वहेवार नयवाळो सामान्य विशेष सहित माने, उदाहरण--जेमके माटीमां घडो थवानी सत्ता छे पण ज्यारे घडो थाय त्यारे घडो माने वळी घउं तथा बाजरीमां रोटली रोटलो थवानी सत्ता छे पण रोटली रोटलो तैयार थाय त्यारे तेने माने, अर्थात सत्ताने नहि माने. हवे चोथो ऋजु सुत्र नयवाळो गया काळनी अने आवता काळनी वातो छोडीने वर्तमान काळमां जे वस्तु आपणी पर्यायने भजे, अथवा पोतानी पर्यायमां रहे ते वस्तुने वस्तु माने तेना बे भेद-सुक्ष्म ऋजु सुत्र अने स्थुल ऋजु सुत्र. हवे सुक्ष्म ऋजु सुत्र नयवाळो एक समये जे वस्तु प्रवर्ते तेनी पर्यायने वस्तु माने अने स्थूल ऋजु सुत्र नयवाळो एक आवळीकाथी मांडी तेत्रीस सागर सुधी आप आपनी स्थितिनी पर्याय मुजब माने तथा एक लींग माने तथा एक वचन द्रीवचन अने बहुवचन ए त्रणमांथी एक माने. उदाहरण—जेमके घट, घटो वगेरे, बाकी विस्तार नय प्रमाणे जाणवुं.

हवे पांचमो शब्द नयवाळो विशेष माने वर्तमानकाळनी वात माने निक्षेपो भाव माने.

उदाहरण—जेमके, भाषा वर्गणानां जे पुद्गल छे तेमां वाच अने वाचकाने जे संबंध छे अथवा वाच कहेतां वचन अने वाचका कहेतां बोलवावाळा एटले शब्द जे छे तेने मुख्यता माने, अने अर्थ जे छे तेने गौणता माने तेने शब्द नय कहीए. आ नय चोथा नयथी विशुद्ध छे. ते विशुद्धपणुं देखाडे छे. चोथा नयवाळो लींग शब्दने एक माने अथवा त्रण वचनने एक माने पण शब्द नयवाळो बन्नेमां भेद माने. कारण के एक शब्दनो उच्चार करे तेमां बीजो पण गर्भित छे. अथवा पुरुष लिंग कहेतां बन्ने लींगनी अपेक्षाथी अथवा एक वचन कहेतां द्वी वचननी अपेक्षाथी जुदे जुदे रूपे माने अर्थात पर्यायनो अर्थ एकज माने. वळी जीन, त्रिकाळ, सर्वज्ञ, वीतराग वीगेरेने एकज माने तथा शक्रेंद्र, पुरेन्द्र, सचिपति, देवेन्द्र शब्दने एक माने अर्थात् पर्याय अर्थनो भेद माने नहीं.

हवे छठो संभीरुढ नयवाळो विशेष माने, वर्तमानकाळनी वात माने, नीक्षेपो भाव माने. आ नय पांचमांथी विशुद्ध छे ते देखाडे छे. उदाहरण—जेमके जीन आदि चार शब्द तथा शक्रेंद्र आदि चार शब्दना अर्थ जुदा जुदा करे, वळी जीन आदि चार शब्द अने शक्रेंद्र आदि चार शब्दना जुदा जुदा अर्थ माने, कारण के एक मानवामां शंक्रमण दोष अथवा अतीव्याप्ती दोष लागे.

हवे सातमो एवंभुत नयवालो विशेष माने, वर्तमानकाळनी वात माने, निक्षेपो भाव माने तथा शब्दनी पर्यायनी क्रीयाने माने. जे शब्दनी पर्यायनो स्वामी ते पर्यायने भजे, ते वस्तुने वस्तु माने.

ऊदाहरण—जेमके शक्रेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसनपर बेसी पोतानी शक्तिथी जबरजस्तीथी देवताने आण मनावे. ते वखते शक्रेंद्र कहेवाय. एमज चारे द्रष्टांत समजी लेवां. जेना उपर घडानुं द्रष्टांत. घडो कोने कहीए, चेष्टा करे तेने घडो कहीए. जेमके कोइ जुवान स्त्री शणगार सजी माथा ऊपर इंढोणी मुकी ते उपर जळनो भरेल घडो भीना कपडाथी ढांकेल होय, अने कपडुं भींजायेल राखे छे अथवा लीला करती चाली जाय छे, जे घडानो शब्द घट घट नीकळे अथवा पंथी पुरुष परदेशमां जाय, तेने शुभ शुकन आपे ते वखते घडो माने, नहीतर माटी माने. आ सात नयमां प्रथमना चार नय अर्थने नहीं माने, अने पाछला त्रण नय अर्थने माने. तथा पहेला त्रण नय द्रव्यास्ति अने चार पर्यायास्ति. हवे द्रव्यास्तिना बे भेद-शुद्ध अने अशुद्ध. हवे नीगम अने वहेवार नय अशुद्ध छे. ते द्रव्यास्ति आ प्रमाणे माने. एक परमाणुथी लइने अनंत परमाणु सुधी, एक आकाश प्रदेशथी असंख्याता आकाश प्रदेश सुधी. एक समयथी असंख्याता समयनी स्थीती सुधी द्रव्य माने. तेमज एक गुण काळाथी अनंत गुणो काळो. एक गुण तीखाथी अनंत गुणो तीखो. एक गुण सुरभीगंधथी अनंत गुणो सुरभीगंध सुधी माने. एक गुण हलकाथी अनंत गुण हलका सुधी

माने. एम जावत वर्णादिकना वीस भेदने एक गुणथी करीने अनंत गुण सुधी द्रव्य माने.

हवे संग्रह नयवाळो शुद्ध द्रव्यास्ती छे. ते एक आकास प्रदेश. एक समयनी स्थीती, एक वर्ण, एक गंध, एक रस, एक फरस. सहीत वस्तुने वस्तु माने. जेना ऊपर त्रण दृष्टांत--पार्णानुं, वस्तुनुं अने परदेशनुं. पालीने मारवाड देशमां पायली कहे, अने मगध देशमां पाथो कहे, ते ऊपर मुतारनुं दृष्टांत नय प्रमाण मुजब जाणवुं.

हवे नाम निक्षेपो कोने कहीए, जे वखते अर्थ सनमुख थाय, अथवा अर्थ जाणी शकाय, अने कारणथी नामनी उत्पत्ति थाय तेथी तेने नाम कहीए, पण नाम नीक्षेपो न कहेवाय, कारण के गुण निस्पन नाम उत्पन थाय.जेमके—सुतरने कहे कपडुं, सफेदने कहे चांदी, पीळुं तो कहे सोनुं वगेरे. बीजुं जाती नाम उत्पन्न थाय. जेमके मनुष्य, देवता, नारकी, तीर्यंच, गाय, घोडा, हाथी वगेरे. त्रीजुं जीव द्रव्य निष्पन नाम-जुवार बाजरो, घउं, चणा, मग, मठ वीगेरे. हवे अजीव पुद्गल द्रव्य निष्पन नाम--दाळ, चोखा वीगेरे. क्रिया नीस्पन नाम कोने कहीए. जेमके सुतार, कडीआ, लुहार, सोनी वीगेरे. हवे नाम नीक्षेपो कोने कहीए ते देखाडे छे--गुण, जाति, द्रव्य, क्रिया रहीत वस्तुने आपणी इच्छा पुर्वक बीजानी अ-पेक्षा विना अनेक प्रवर्तिने वास्ते नाम स्थापना करे तेने नाम निक्षेपो कहीए. जेमके—माता, पिता,

ए गुण, जाति, द्रव्य अने क्रिया सहीत छे वळी इंद्र, देवेंद्र, मोतीलाल, मणीलाल, लक्ष्मीपति, ए सर्वे ते नाम निक्षेपो कहीए.

हवे स्थापना निक्षेपो द्रव्यनी अने भावनी सन्मुख थाय. जेम कोइ पुरुषे पथरो इंद्रनी मुर्ति बनाववा माटे लीधो, हजु मुर्ति नथी बनावी पण इंद्रनी पर्याय सन्मुख थयो तेथी पथरो द्रव्य इंद्र कहीए. वळी कोइ पुरुष देवतानी गतिमां जवावाळो छे तेने द्रव्य देव कहीए, वळी सम्यक दशानी प्रतिसन्मुख करे तेने द्रव्य समकित द्रष्टि कहीए. तेना बे भेद-आगम थकी अने नोआगम थकी. आगम थकी कहेतां शब्दादिक अर्थ विना उपयोग सहीत करे तथा जे वस्तुनो निश्चय करे, तेनां कहेलां जे शास्त्र छे तेना जाणनार छे पण उपयोग रहीत जाणे छे तेने द्रव्य निक्षेपो कहीए. उदाहरण–जेम कोइ एक सामायकना पाठनो जाणनार छे पण ते वखते तेनो उपयोग तेमां नथी तेने द्रव्य समायक कहीए. हवे नो आगम थकीना त्रण भेद-जाणग शरीर, भव्य शरीर, व्यति रक्त शरीर. हवे जाणग शरीरना त्रण भेद–भूत, भविष्य अने वर्तमान काळ. भूतकाळ कोने कहीए. उदाहरण–जेम कोइ आवश्क करवावाळो श्रावक घरडो थयो तेने जोइने कोइ कहे के आ श्रावक आवश्क करतो हतो. वगेरे नय प्रमाण मुजब. हवे बीजो भविष्य काळ कोने कहीए जेम कोइ श्रावकने घेर पुत्रनो जन्म थयो तेने जोइने कोइ कहे के आ पुत्र आवश्यकनो जाण थशे वगेरे. हवे वर्तमान काळ

कोने कहीए जेम कांइ आवश्क जाणे छे, शीखे छे, करे छे वगेरे.

हवे लौकीक, लोकोतर अने कुप्रावचनना भेद नय प्रमाण मुजब. वळी भुतकाळना त्रण भेद–च्युत, चावीत्र अने त्यक्त. हवे च्युत कहेतां पुरे आउखे मरे ते, चार्वीत्र कहेतां अधुरे आउखे मरे ते, त्यक्त कहेतां संथारो करीने मरे ते. हवे भव्य शरीर नय प्रमाण मुजब जाणवो. जाणग भव्य व्यतिरक्त, तद्व्यतिरक्त शरीरना बे भेद–कर्म अने नोकर्म. हवे कर्म कोने कहीए सम्यक् रसनो रोकवावाळो के जे मिथ्यात्वमोहनी कर्मना भेद कीधा छे तेना उपरांत क्षयोपशमना दळीआना कर्मने द्रव्य नीक्षेपो कहीए वळी बीजो सम्यक् चारीत्रनो रोकवावाळो के जे चारीत्र मोहनीना जे दळीआ छे तेना उपशम, क्षयोपशम थया ते दळीआ तथा सम्यक् ज्ञाननो रोकवावाळो के जे ज्ञानावर्णी कर्मना जे दळीआ छे तेने उपशम, क्षयोपशम थाय तेने द्रव्य नीक्षेपो कहीए. हवे नोकर्म केने कहीए सम्यक् दर्शननी प्राप्ति थवानो उपाय ते बाह्य उपदेश कहीए. चोथो भावनीक्षेपो नयप्रमाण मुजब कहेवो.

हवे चोथे बोले द्रव्य गुण अने पर्यायनु भाजन कहे छे. हवे द्रव्य कोने कहीए सदाकाळ ध्रुव, नित्य, शाश्वतो, त्रण काळ एकज अवस्थाए रहे ते. बीजो गुण कहेतां ज्ञानादिक तेने द्रव्यथी सहचारीपणुं एटले हमेशां द्रव्यनी साथे रहे. त्रीजो पर्याय कहेतां जेनो पलटण स्वभाव, सडण, पडण, उत्पात, व्यय, लक्षण

ते पर्याय तेना बे भेद--आत्मभावि अने कर्मभावी. पांचमे बोले द्रव्य, क्षेत्र काळ, अने भाव कहे छे. द्रव्य कहेतां खट् द्रव्य, क्षेत्र थकी लोकालोक, आकाश प्रदेश, काळ थकी अनादि अनंत अने भाव थकीना त्रण भेद-स्वभाव, गुण, अने पर्याय. हवे छठ्ठे बोले द्रव्य अने भाव कहे छे. द्रव्य कहेतां उपयोगे करी शून्य तथा कार्यने जाणे नहि ते. भाव कहेतां उपयोगे करी सहीत तथा कार्यने जाणे ते. वळी साधकता, बाधकता जाणे तेने भाव कहीये. ते उपर भमरानुं द्रष्टांत नय प्रमाण मुजब जाणवुं. सातमे बोले कारण अने कार्य कारण कहेतां कार्यने नजीक करे ते कारण. आठमे बोले निश्चे अने व्यवहार नय प्रमाण मुजब. नवमे बोले उपादान अने निमित्त कहे छे. गायनुं निमित्त, गोवाळ के जेमांथी दुध पेदा थयुं तेमज दुधनुं निमित्त मेळवण के जेमांथी दहीं पेदा थयुं. तेमज दहींनुं निमित्त रवैयो के जेमांथी माखण पेदा थयुं, तेमज माखणनुं निमित अग्नि के जेमांथी घी पेदा थयुं, तेमज चेलानुं निमित गुरु के जेमांथी ज्ञान प्राप्त थयुं, तेमज स्त्रीनुं निमित्त पुरुष, के जेमांथी संतान पेदा थयुं. जे वस्तुमांथी वस्तु थाय ते उपादान अने जे वस्तु कार्य निपजाववामां सहाय आपे ते निमित्त जाणवुं. दसमे बोले गुण अने गुणी तेनो विस्तार नय प्रमाण मुजब जाणवो.

अगीआरमे बोले सामान्य अने विशेष सामान्य कहेतां अति व्याप्ती अने विशेष कहेतां देश. हवे बारमां द्वारथी ते पंदरमां द्वार सुधी नय प्रमाण मुजब समजवुं.

सोळमे बोले मुख्यता अने गौणता. मुख्यता कहेतां सेनापति अने गौणता कहेतां सैन्या. मुख्यतामां बगलो धोळो अने गौणतामां पांचे वरण तेमज कोयल, पोपट विगेरे.

हवे सत्तरमे बोले उत्सर्ग अने अपवाद कहेतां उत्सर्गमां त्रण गुप्ति अने अपवादमां पांच सुमती जाणवी.

हवे अढारमो अने ओगणीशमो द्वार नय प्रमाण मुजब समजवो. वीसमे योग चार--कथानुयोग, १. करणानुं योग २. चरणानुंयोग ३. द्रव्यानुंयोग ४. हवे कथानुंयोग कहेतां संसारनुं कथन अने तेनी विचित्रता तथा पुन्य पापना फळ तेमज महान पुरुषोनी प्रवर्ती वीगेरेनुं कथन करीने जीवने धर्मने विषे लगावे अने मुळ वात तो जेम होय तेमज कहे पण चरीत्र सौ सौनी मरजी उपर वधु घट्ट कहे तेमज परमार्थ बीजो नहीं करे. हवे करणानुं योग कहेतां जीवनुं तथा कर्मनुंतथा त्रणे लोकादिकनुं वर्णन करवुं ते. जेम भगवंते फरमाव्युं तेम कहे. चरणानुं योग कहेतां धर्मनुं साधन नानाप्रकारनुं वर्णन करीने धर्मने विषे जोडे. द्रव्यानुं योग कहेतां तत्त्वनुं वर्णन करीने धर्मने विषे जोडे. खटद्रव्य, सात नय, नव पदार्थ तथा पंचास्तिकाय आदि मुख्य निश्चय नयनुं कथन करे ते. एकवीसमो जागरण द्वार ते नय प्रमाण मुजब जाणवो.

हवे बावीसमो श्याद्वाद सप्त भंगीनो द्वार कहे छे. श्याद अस्ती १, श्यादनास्ती २, श्याद अस्ती नास्ती ३, स्याद अव्यक्त ४, स्याद अव्यक्त अस्ती ५, श्याद नास्ती अव्यक्त ६, श्याद, अस्ती नास्ती

अव्यक्त ७. हवे स्याद कहेवानुं कारण एवुं छे के वस्तुना अनेक धर्म छे अने एक धर्म कहेवाथी दोषनी प्राप्ति थाय ते दोष मटाडवाने वास्ते स्यादपदनी योजना करवी पडी. एक समयमां एक वस्तुमां साते भांगा लाभे ते घडा उपर उतारवामां आवे छे. घडामां घडानी कथंचीत नास्ती अथवा घडाना द्रव्य, गुण, पर्याय, भाजन, ते अवकाश विकासरुप अवगहना, काळ ते आदिथी अनंत शुद्ध भाव ने अस्ती (गुणपर्यायनी अवस्था) घडामां बन्ने धर्म साथे रह्या छे. जेमके अस्ती नास्ती. वळी घडानुं पट कहेतां कपडाना द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी नास्ती. वळी घडामां व्यक्तव्यता पण छे केमके उपरना त्रणे धर्म एमां छे तो एक समामां व्यक्तव्यता केम कही शकाय. वळी घडामां स्याद् अस्ती अव्यक्तव्यता कथंचीत अस्ती अव्यक्तव्यता छे; कारण के घडामां घडाना द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी अस्ती छे पण चारेनी व्यक्तव्यता एक समे होय नहीं माटे अस्ती अव्यक्तव्यता. वळी घडामां स्याद नास्ती अव्यक्तव्यता कथंचीत नास्ती अव्यक्तव्यता छे केमके कपडामां द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी नास्ती छे पण चारेनी व्यक्तव्यता छे. केमके स्व द्रव्यादिकनी अस्ती छे अने पर द्रव्यादिकनी नास्ती छे पण बनेनी व्यक्तव्यता एक समामां होय नहीं तेमज कोइ प्रश्न करे के अने कहेवामां पण दोष छे कारण के वस्तु एकांतज छे. उत्तर—अनेकांत छे तेना अनेक प्रकार छे. स्याद एकांत अने स्याद् अनएकांत तेना पण बे प्रकार छे सत्य अने मिथ्या. सत्य कहेतां वस्तु ने अपेक्षा रहित आगमनुं वार्थीत प्रतिपादन करनार. त्रेवीसमे लब्धि

पांच-क्षयोपशम, विशुद्ध उपदेश, प्रयोग, अने कारण. हवे क्षयोपशम लब्धि कहेतां एकेंद्रीथी पचेंद्री सुधी पुन्नाइ वधी. पण समकित विना कशी गरज सरी नहि. मनुष्य जन्म अनन्ति वखत पाम्यो, तेमज लब्धि पण मळी, परंतु समकीत विना कशी गरज सरी नहि.

विशुद्ध लब्धि कहेतां उपरनी सामग्री मळी तथा दान, शीळ, तप आदि अनेक प्रकारनी करणी करी पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

उपदेश लब्धि कहेतां खट् द्रव्य तथा नव पदार्थनी प्राप्ती थए. पोताने तथा बीजाने उपदेश करे, धर्म समजावे, पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

प्रयोग लब्धि कहेतां एक आयुष्य कर्म वरजीने सात कर्मनी स्थिति फक्त एक क्रोडाकोड रहे त्यारे वहेवार शुद्ध संजम पाळे पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

कार्मण लब्धि कहेतां तेना त्रण प्रकार-अपूर्व करण, अर्ध करण, अनीव्रति करण के जेनाथी निश्चे समकितनी प्राप्ति थाय.

हवे चोवीसमे बोले वाद ३-ते १. यथास्थित वाद, २. विधिनुं वाद, ३. चरितानुं वाद. यथास्थित वाद कहेतां वस्तुनुं स्वरुप जेवुं होय तेवुं कहेवुं पण ओछुं अधिकुं कहेवुं नहि ते. विधिनुं वाद कहेतां साधु

श्रावक आदिनी धर्म क्रियानी विधि कहेवी ते. चरित्रानुं वाद कहेतां महान पुरुषोना चरित्रादिक कहेवा ते.

पचीसमे बोले समवायना पांच भेद—काळ, स्वभाव. निमित्त. पुर्षाकार, अने पूर्वकर्म ए पांच.

हवे काळ कहेतां स्थिति पाके त्यारे मोक्ष जाय. स्वभाव कहेतां भविपणुं होय तो मोक्ष जाय. निमित्त कहेतां निमित्त होय तो सामग्री मळे त्यारे मोक्षे जाय. पुर्षाकार कहेतां शुद्ध पराक्रम फोरवे त्यारे मोक्षे जाय. पूर्व कर्म कहेतां पुर्व कर्मनी सामग्री होय तो मोक्षे जाय. ए पचीस द्वार.

स्याद्वादनी विशेष समजण कहे छे—सप्तभंगीना सात भांगा स्याद अस्ति कहेतां जीव पोताना द्रव्य, क्षेत्र, काळ, भाव आश्री अस्ती छे. १. स्याद नास्ती कहेतां जीव विना बीजा पांच द्रव्यनी द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी जीवमां नास्ती छे. २. स्याद् अस्ती नास्ती कहेतां जीवमां जीव, द्रव्य, क्षेत्र काळ भाव अस्तीपणे छे अने बीजा पांच द्रव्यना द्रव्य, क्षेत्र, काळ, भाव नास्तीपणे छे ते एक समये रह्या छे. ३. स्याद् व्यक्त कहेतां जीवमां पोताना द्रव्यादिक अस्तिपणे रह्या छे अने परना नास्तीपणे एक समये रह्या छे. तेनुं वर्णन वचन द्वारे कहेतां असंख्याता समय लागे छे माटे एक समये कहेवाय नहि. ४ स्याद् नास्ती अव्यक्त कहेतां जीवमां पोताना द्रव्य क्षेत्र, काळ, भाव जे अस्तीपणे रह्या छे तेनुं वर्णन एक समयमां करी न शकाय. ५. स्याद् अस्तीनास्ती अव्यक्त कहेतां जीवमां पर द्रव्यादिक नास्तीपणे रह्या छे, तेनुं

वर्णन एक समयमां करी न शकाय. ६. स्याद् अस्तिनास्ती युगपत अव्यक्तव्यता कहेतां जीवमां पोताना अने परनां द्रव्यादिक अस्तीनास्तीपणे रह्या छे तेनुं युग पत वर्णव न करी शकाय ते. ७.

हवे भांगो–१. आंक–१११ स्यादवाद शैलीए करी जैन धर्मने जाणे नहि, आदरे नहि पाळे नहि ते एकांत मिथ्यात्वि जीव.

भांगो बीजो आंक–११२ जाणे नहि, आदरे नहि. पाळे छे ते तापसादिक मिथ्यात्वि.

भांगो त्रीजो आंक–१२१ जाणे नहि, आदरे छे पण पाळे नहि ते द्रव्यलींगी जती आदिक.

भांगो चोथो आंक–१२२ जाणे नहि पण आदरे छे अने पाळे छे ते अभव्यादिक.

भांगो पांचमो आंक–२११ जाणे छे पण आदरे नहि, पाळे नहि ते सरर्णीकादिक समदृष्टि.

भांगो छठो आंक–२१२ जाणे छे. आदरे नहि पण पाळे छे ते अनुंतर विमानना देवता.

भांगो सातमो आंक–२२१ जाणे छे आदरे छे पण पाळे नहि ते स्वलींगी साधु जे घरडा मांदा रोगी वगेरे.

भांगो आठमो आंक २२२ जाणेछे, आदरेछे, अने पाळे पण छे ते स्वलींगी साधु चार तीर्थ जाणवा.

॥ इति श्री प्रमाण नयनो थोकडो संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री पांच सुमति त्रण गुप्तिनो थोकडो. ॥

श्री उत्तराध्ययन सूत्रमां अध्ययन २४ मे पांच सुमति, त्रण गुप्तिनो अधिकार कह्यो तेमां पांच सुमतिनां नाम कहे छे—इरिया सुमती १. भाषा सुमति २, एषणा सुमति ३. आयाणभंडमत निखेवणा सुमति ४, उचारपासवणखेलजल्ल संघाण परीठावणीया सुमति ५. त्रण गुप्तिनां नाम कहे छे—मन गुप्ती १. वचन गुप्ती २, काय गुप्ती ३, ए आठ प्रवचन मातानां नाम जाणवां. हवे तेना बे भेद कहे छे. प्रथम पांच सुमति तेमां पेली इरीया सुमतिना पांच भेद—ते आलंबन १. काल २, मारग ३, जयणा ४, गुण ५. तेमां आलंबनना त्रण भेद—ज्ञान १. दर्शन. २. चारित्र ३. हवे काल ते चालवानो काल दिवस. १, मार्ग ते कुपंथ वर्जिने चालवुं २. हवे जयणाना चार भेद द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३. भावथी ४. तेमां द्रव्यथी दृष्टिए जोईने चालवुं १ क्षेत्रथी धोंसरा प्रमाणे जोइने चालवुं. २, कालथी दीवसे जोइने चालवुं अने रात्रीए पुंजीने चालवुं ३, भावथी उपयोग सहीत दश बोल वर्जिने चालवुं ए दश बोल कहे छे. वायणा १, पूछणा २, परिअट्टणा ३, धमकहा ४, अणुपेहा ५, शब्द ६. रुप ७, रस ८. गंध ९. फरस

पांच सुमति— || ३९ ||

१०, ए दश बोल वर्जीने चालवुं. ४ गुण थकी नीर्जरानो हेतु, ५ हवे भाषा सुमतिना पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३. भावथी ४. गुणथी ५. ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी आठ बोल वर्जीने बोलवुं ते क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, हास्य ५. भय ६, मुखरी ७, ख्वोटी कथा ८. ए आठ बोल द्रव्य थकी कह्या १, क्षेत्र थकी रस्ते चालता बोलवुं नहीं. २. काळथी पहोर रात्री गया पछी मोटे शब्दे बोलवुं नही. ३. भाव थकी राग द्वेष रहीत बोलवुं. ४. गुणथी निर्जरानो हेतु ५.

त्रीजी एषणा सुमति तेना पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३. भावथी ४. गुणथी ५. ए पांच भेद तेमां द्रव्य थकी बेंतालीस दोष टाळीने आहारपाणी लेवो १. क्षेत्र थकी बे गाउ उपरांत आहार पाणी भोगववो नहि २. काळ थकी पहेला पहोरनो आहारपाणी पाछला पहोरे एटले चोथे पहोरे भोगववो नहि ३, भाव थकी पांच मांडलाना दोष टाळीने आहार करवो ते पांचना नाम कहे छे.—संजोयणा कहेतां संजोग मेळवीने न खावुं. १. प्रमाण कहेतां मर्जादा उपरांत न खावुं. २, इंगाल कहेतां वखाणी वखाणीने न खावुं. ३, धुम कहेतां अपखोडी अपखोडीने न खावुं ४. कारण कहेतां आहारनी पूर्ण इच्छा थया विना न खावुं. ५, ए पांच दोष मांडलाना जाणवा. पांचमे बोले गुण थकी निर्जरानो हेतु ए त्रीजी एषणा सुमति.

हवे चोथी आयाण भंड मत निख्वेवणा सुमति तेना पांच भेद कहे छे—ते द्रव्य थकी १. क्षेत्र थकी २,

त्रण गुप्ति.

काळ थकी ३, भाव थकी ४, गुण थकी ५, ए पांच तेमां द्रव्यथी भंड उपगरण जतनाए लेवां, जतनाए मुकवां तथा मर्यादा उपरांत उपगरण न राखवां. १, क्षेत्र थकी वीखेरेलां न राखवां अथवा गृहस्थने घेर न मुकवां. २, काळ थकी उपयोग सहीत पडीलेहण करवुं. ३, भाव थकी रागद्वेष रहीत भोगववां. ४, गुण थकी निर्जरानो हेतु. ५, ए चोथी सुमती जाणवी.

हवे पांचमी उचार पासवण खेल जल संघाण परीठावणया सुमतीनां पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३, भावथी ४, गुणथी ५. ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी दश बोल वर्जीने परठववुं ते १० बोल कहे छे. कोइ आवे नहि देखे नहि त्यां परठववुं. १, पोताना जीवनी तथा पर जीवनी घात न थाय त्यां परठववुं. २, उंची नीची भुमिका न होय त्यां परठववुं, ३, पोली भुमिका न होय त्यां परठववुं. ४, जघन्य ४ आंगळ उंडी अचेत्त भुमिका होय त्यां परठववुं. ५, जघन्य एक हाथ लांबी पहोळी अचेत भुमिका होय त्यां परठववुं. ६, थोडा काळनी अचीत्त भुमीका न होय त्यां परठववुं. ७, पोताना स्थानकथी वेगळुं परठववुं. ८, उंदर प्रमुखना दर न होय त्यां परठववुं. ९, लीलोतरी तथा बीज तथा त्रस जीव न होय त्यां परठववुं. १०, ए दश बोल वर्जीने परठववुं. १, क्षेत्र थकी गृहस्थीने आंगणे न परठववुं. २, काळ थकी दिवसे देखी राखेली जग्याए रात्रीए परठववुं. ३, भाव थकी जातां आवस्सीयाए आवस्सीयाए कहेवुं अने स्थानकमां पेसतां निस्सही

निस्सही कहेवुं. ४, गुण थकी निर्जरानो हेतु ए पांच सुमति कही.

हवे त्रण गुप्तिना भेद कहे छे—मन गुप्ति. १, वचन गुप्ति. २, काय गुप्ति. ३, ए त्रणे गुप्तिना पांच भेद छे ते कहे छे—द्रव्यथी. १, क्षेत्रथी. २, काळथी. ३, भावथी. ४, गुणथी. ५, ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी मन, वचन, कायाना सारंभ, समारंभ अने आरंभ तेमां सारंभ कहेतां ए मरे तो ठीक एम न चींतवे, समारंभ कहेतां एने कोइ मारे तो ठीक एम न चींतवे. आरंभ कहेतां हुं एने मारुं एम न चींतवे ए मनना त्रण, एम वचनना त्रण, एम कायाना त्रण एवं नव भेद जाणवा. क्षेत्रथी ज्यां विचरे त्यां उपली बीना वर्जवी. काळथी जीवे त्यां सुधी, भावथी उपयोग सहीत, गुण थकी निर्जरानो हेतु.

॥ इति श्री पांच सुमति त्रण गुप्तिनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री त्रण जाग्रिकानो थोकडो.

श्री वीर भगवानने गौतमस्वामि पूछता हवा के, हे भगवान ! जाग्रिका केटला प्रकारे कही छे ? भगवान कहे हे गौतम ! जाग्रिका त्रण प्रकारनी कही छे ते सांभळ—१. धर्म जागरण, २. अधर्म जागरण, ३. सुदखु जागरण, तेमां प्रथम धर्म जागरणना चार भेद—१. आचार धर्म, २ क्रिया धर्म, ३ दया धर्म, ४ स्वभाव धर्म.

तेमां प्रथम आचार धर्मना पांच भेद—१ ज्ञानाचार, २ दर्शनाचार, ३ चारित्राचार, ४ तपाचार, ५ वीर्याचार. तेमां ज्ञानाचारना ८ भेद, दर्शनाचारना ८ भेद, चारित्राचारना ८ भेद, तपाचारना १२ भेद, वीर्याचारना ३ भेद. ए रीते ३९ थया. हवे तेनो विस्तार कहे छे.

ज्ञानाचारना ८ भेदः—१ ज्ञान भणवाने वखते ज्ञान भणवुं, २ ज्ञान लेतां विनय करवो. ३ ज्ञाननुं बहुमान करवुं. ४ ज्ञान भणतां यथाशक्ति तप करवो. ५ अर्थ तथा गुरुने गोपववा नहिं, ६ अक्षर शुद्ध. ७ अर्थ शुद्ध, ८ अक्षर अर्थ बन्ने शुद्ध भणे.

दर्शनाचारना ८ भेदः—१. जैन धर्ममां शंकारहितपणुं, २. पाखंड धर्मनी वांछा रहित, ३. करणीना फळनुं संदेहरहितपणुं, ४. पाखंडीना आडंबर देखी मूंझाय नहि, ५. स्वधर्मनी प्रशंसा करे, ६. धर्मथी पडताने स्थिर करे, ७. स्वधर्मनी भक्ति करे, ८. जैनधर्मने अनेक रीते दीपावे—कृष्ण, श्रेणीकनी पेरे.

चारित्राचारना ८ भेदः—१ इर्यासुमति, २ भाषासुमति, ३ एषणासुमति, ४ आयाणभंड मत निखेवणा सुमति, ५ उचारपासवणखेल,जळ, संघाण परिठावणीआ सुमति, ६ मन गुप्ती,७ वचन गुप्ती, ८ काय गुप्ती.

तपाचारना बार भेदः—छ बाह्य, अने छ अभ्यंतर, ए बार.

छ बाह्य तपनां नाम कहेछेः—१. अणसण. २. उणोदरी. ३. वृत्ति संक्षेप. ४. रस परित्याग,५.काय कलेश, ६. इंद्रिय प्रतिसंलीनता. ए छ.

अभ्यंतर तपना छ भेदः—१ प्रायश्चित, २ विनय, ३ वैयावच्च, ४ सज्झाय, ५ ध्यान, ६ कायोत्सर्ग एम कुल बार भेद तपाचारना जाणवां तेमां इहलोक परलोकना सुखनी वांछा रहित तप करे, अथवा आजीवीका रहित तप करे ए तपना बार आचार जाणवा.

वीर्याचारना त्रण भेदः—१. बळ, वीर्य, धर्म काममां गोपवे नहि, २. पूर्वोक्त ३६ बोलमां उद्यम करे, ३. शक्ति अनुसारे काम करे. एवं ३९ भेद आचार धर्मनां कह्या.

हवे बीजो क्रिया धर्म तेना सीत्तेर भेदना नामः—चार प्रकारे पिंड विशुद्धि ४. पांच सुमति. ५, बार

प्रकारनी भावना. १२. साधुनी बार पडीमा १२, पांच इंद्रिनो निरोध. ५, पचीस प्रकारनी पडीलेहणा. २५, त्रण गुप्ति. ३, चार अभिग्रह. ४, सर्व ७०.

हवे त्रीजो दया धर्म तेना आठ भेदना नाम कहे छे:—१. प्रथम स्वदया ते पोताना आत्माने पापथी बचावे ते, २. पर दया ते बीजा जीवनी रक्षा करवी ते, ३. द्रव्य दया ते देखादेखी दया पाळे ते, अथवा शरमथी जीवनी रक्षा करवी ते. अथवा कुळ आचारे दया पाळे ते, ४. भाव दया ते ज्ञानना जोगे करीने जीवने जीवात्मा जाणीने ते उपर अनुकंपा लावी तेनो जीव बचाववो ते, ५. वहेवार दया ते जेवी श्रावकने दया पाळवानी कही छे ते साचवे ते घरनां अनेक कामकाज करतां जतना राखवी ते. ६. निश्चे दया ते आपणा आत्माने कर्मबंधथी छोडाववो तेनो खुलासो ए छे के पुद्गल परवस्तु छे तेना उपरथी ममता उतारीने तेनो परीचय छांडीने आपणा आत्माना गुणमां रमण करवुं. जीवनुं कर्म रहीत शुद्ध स्वरुप प्रगट करवुं ते निश्चे दया चौदमा गुणस्थानने अंते संपुर्ण लाभे, ७. स्वरुप दया ते कोइ जीवने मारवाने भावे पहेलां ते जीवने सारी रीते खवरावे अने शरीरे मातो करे सारसंभाळ ले ए दया उपरथी देखाव मात्र छे परंतु पाछळथी ते जीवने मारवाना परीणाम छे ते उत्तराध्ययन सूत्रना सातमा अध्ययने बोकडाना अधिकारथी समजवुं ८. अनुबंध दया ते जीवने त्रास पमाडे पण अंतरथी तेने साता देवानो कामी छे ते. जेमके माता पुत्रने रोग मटाडवाने अर्थे कडवुं औषध पाय पण अंतरथी तेनुं भलुं चहाय छे तथा जेम पीता पुत्रने भली शीखा-

मण आपवा माटे उपरथी तर्जना करे, मारे पण अंतरथी तेना गुण वधारवा माटे भलुं चहाय छे.

चोथो स्वभाव धर्म कहे छे. ते जे वस्तु जीव अथवा अजीव तेनी जे प्रणित छे तेना बे भेदः—तेमां एक शुद्ध स्वभावथी अने बीजो कर्मना संजोगथी अशुद्ध प्रणती छे ते जीवने विषय कषायना संजोगथी विभावना थाय छे. हवे जीव अने पुद्गलने विभाव छे तेने दूर करीने जीव आपणा ज्ञानादिक गुणमां रमण करे ते स्वभाव धर्म अने पुद्गलनो एक वर्ण एक गंध एक रस बे फरसमां रमण थाय ते. पुद्गलनो शुद्ध स्वभाव धर्म जाणवो. ए सिवाय बीजां चार द्रव्यमां स्वभाव धर्म छे पण विभाव धर्म नथी ते चलण गुण, स्थिर गुण, अवकाश गुण, वर्तना गुण, ते पोतपोताना स्वभावने छोडता नथी ते माटे शुद्ध स्वभाव धर्म छे. ए चार प्रकारनी धर्म जागरण कही. हवे बीजी अधर्म जागरण कहे छे ते संसारमां धन कुटुंब परिवारनो संजोग मेळववो तेने माटे आरंभादिकनुं करवुं, तेनी रक्षा करवी, तेना उपर द्रष्टि राखवी ते अधर्म जागरण जाणवी. त्रीजी सुदखु जागरण कहे छे. ते सु कहेतां भली, दखु कहेतां [illegible] जागरण, ए जागरण श्रावकने होय छे. केमके सम्यक. ज्ञान, दर्शन, सहीत धन कुटुंबादिक तथा विषय कषायने खोटा जाणे छे. देशथी निवर्त्या छे, उदय भावथी उदासीनपणे रहे छे, त्रण मनोरथ चींतवे छे, ते सुदखु जागरीका जाणवी.

॥ इति श्री त्रण जागरणनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री छकायना भवनो थोकडो.

श्री गौतम स्वामि वीर भगवानने वंदणा नमस्कार करी पूछता हवा के, हे भगवान! छकायना जीव अंतर मुहूर्तमां केटला भव करे ?

वीर भगवाने कह्युं हे गौतम ! पृथ्वी, पाणी, अग्नि, वायरो ए जघन्य एक भव करे, उत्कृष्टा बार हजार आठसें चोवीस भव एक अंतर मुहूर्तमां करे. अने वनस्पतिना बे भेद ते प्रत्येक अने साधारण. हवे प्रत्येक जघन्य एक भव उत्कृष्टा बावीस हजार भव करे अने साधारण जघन्य एक भव अने उत्कृष्टा पांसठ हजार पांचसें छवीस भव करे. बे इंद्रिय जघन्य एक भव अने उत्कृष्टा अेंसी भव करे. तेइंद्रिय जघन्य एक भव अने उत्कृष्टा साठ भव करे. चौरेंद्रिय जघन्य एक भव अने उत्कृष्टा चालीस भव करे. असंज्ञी तिर्यंच जघन्य एक भव अने उत्कृष्टा चोवीस भव करे. संज्ञी तिर्यंच अने संज्ञी मनुष्य जघन्य अने उत्कृष्टो एक भव करे.

॥ इतिश्री छकायना भवनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री संज्ञा पदनो थोकडो ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद आठमे संज्ञा पदनो थोकडो चाल्यो तेमां श्री गौतम स्वामि वीर भगवानने पूछतां हवा के हे भगवान ! संज्ञा केटला प्रकारे कही छे? भगवाने कह्युं, हे गौतम ! संज्ञा दश प्रकारे कही छे:—

आहार संज्ञा १, भय संज्ञा २, मैथुन संज्ञा ३, परिग्रह संज्ञा ४, क्रोध संज्ञा ५, मान संज्ञा ६, माया संज्ञा ७, लोभ संज्ञा ८, ओघ संज्ञा ९, लोक संज्ञा १०, ए दश भेद. हवे आहार संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय. ते कोठो खाली थवाथी. १, क्षुधा वेदनी प्रगट थवाथी. २, आहार नजरे जोवाथी. ३, आहारनी चिंतवणा करवाथी. ४, भय संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय—मोहनीना उदयथी. १, भय नजरे जोवाथी. २, अधीरजपणाथी. ३, भयनी चिंतवणा करवाथी. ४, मैथुन संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय—वेद मोहनिना उदयथी १, हाड, मांस, लोही वगेरेथी शरीर पुष्ट थवाथी. २, स्त्रीने नजरे जोवाथी. ३, स्त्रीनी चींतवणा करवाथी ४.

परिग्रह संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय—लोभ मोहनिना उदयथी. १, असंतोषपणाथी. २, नव प्रकारनो

परिग्रह जोवाथी. ३, परिग्रहनी चिंतवणा करवार्थी ४. ए चार. हवे तेनों अल्प बहुत्व कहे छे:-

मायार्यी—सर्वेथी थोडी मैथुन संज्ञा तेर्थी आहार संज्ञा संख्यात गुर्णा तेर्थी परिग्रह संज्ञा संख्यात गुणी तेर्थी भय संज्ञा संख्यात गुणी.

तिर्यंचमां प्रेमाभी—सर्वर्थी थोर्डी परिग्रह संज्ञा तेथी मैथुन संज्ञा संख्यात गुणी तेर्थी भय संज्ञा संख्यात गुणी तेर्थी आहार संज्ञा संख्यात गुणी.

मनुष्यमां भयायी–सर्वर्थी थोर्डी भय संज्ञा तेथी आहार संज्ञा संख्यात गुणी तेर्थी परिग्रह संज्ञा संख्यात गुणी तेर्थी मैथुन संज्ञा संख्यात गुणी.

देवतामां अभर्मी–सर्वर्थी थोडी आहार संज्ञा तेर्थी भय संज्ञा संख्यातगुणी तेथी मैथुन संज्ञा संख्यात गुणी तेर्थी परीग्रह संज्ञा संख्यात गुणी.

॥ इतिश्री संज्ञा पदनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री भाषा पदनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद ११ मे भाषा पदनो थोकडो चाल्यो ते कहे छे:–

श्री गौतमस्वामी वीर प्रभुने पूछता हवा के, हे भगवान ! भाषा केटले प्रकारे कही छे ?

भगवान कहे छे, हे गौतम ! ते भाषा सत्तर भेदे कही छे तेनां नाम—आदी. १, उत्पति. २, संठाण. ३, परीयव. ४, द्रव्य. ५, क्षेत्र. ६, काळ. ७, भाव. ८, दीशा. ९, स्थिति. १०, अंतर. ११, ग्रहण नीसर्ग. १२, ले–मुके. १३, कारण. १४, भेद. १५, अल्प बहुत्व. १६, पर्याप्ती अपर्याप्ती. १७.

हवे तेनो विस्तार कहे छे–आदी जीवथी १, उत्पति शरीरथी. २, संठाण वज्रने आकारे. ३, परीयव लोकने छेडे अटके. ४, द्रव्यथी अनंत पुदगल प्रदेशी खंधा ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ५, क्षेत्रथी असंख्याता आकाश प्रदेश अवगाहीआ पुदगल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ६, काळथी जघन्य एक बे त्रण जावत् १०, संख्याता असंख्याता समयनी स्थितिनां पुदगल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ७, भावथी जघन्य एक बे जावत् १० संख्याता असंख्याता अने अनंता एम तेर थया तेने वर्णादिकना सोळ बोले गुणतां

२०८ थाय. बार काळना, एक द्रव्यनो, एक क्षेत्रनो एम कुल त्रसेंबावीस, तथा सत्तर बीजा बोल कहे छे– पुंठा गीनंती. १, अतुका गीनंती. २. अनंतर उघाडा गीनंती. ३. सूक्ष्म गीनंती.४,बादर गीनंती.५,आदका गीनंती. ६, अंतुका गीनंती. ७, मध्यका गीनंती. ८, उर्धदीशाका गीनंती. ९, अधोदीशाका गीनंती. १०, त्रीछीदीशाका गीनंती. ११, नीयमा छ दीसी गीनंती. १२, अनुपूर्वीका गीनंती.१३,सविषयका गीनंती.१४, नीरविषयका गीनंती. १५, भीनाका गीनंती. १६, अभीनाका गीनंती. १७, एम कुल बसें ओगणचालीस भावार्थ ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. दीशा कहेतां छए दीशानां पुद्गल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ८, स्थिति जघन्य एक समयनी उत्कृष्टि अंतर मुहूर्तनी.९, अंतर जघन्य अंतर मुहूर्तनुं उत्कृष्टु अनंता काळनुं १०, ग्रहण निसर्ग कहेतां कायाना जोगथी ग्रहे, भाषाना जोगथी मूके.

हवे मूके कहेतां पहेले समे ले बीजे समे लेइ मूके त्रीजे समे लेवे मूके जावत् छेल्ले समे मूके ११, कारण कहेतां सत्य अने व्यवहार भाषाने ज्ञानावर्णियनो क्षयोपशम. भाषानो जोग असत्य अने मिश्र भाषाने ज्ञानावर्णिय क्षयोपशम अने मोहनीयनो उदय १२. भेद पाच–खंडा, पडतर, चुरण, अनुतरडीआ, उकरडीआ ए पांच १३. हवे अल्प बहुत्व कहे छे. सर्वथी थोडा सत्यभासी तेथी मीश्र भाषी संख्यातगुणा, तेथी असत्य भाषी असंख्यातगुणा तेथी व्हेवारभाषी असंख्यातगुणा. १४ पर्याप्ति अपर्याप्ति कहेतां सत्य अने असत्य ए भाषा

पर्याप्ति. १५, मीश्र अने वहेवार ए बे भाषा अपर्याप्ति. हवे सत्य भाषाना दश बोल कहे छे—१ जणवय: सच्चे कहेतां घणा लोको धर्मथी मोक्ष माने, २ समवाय सच्चे कहेतां वरसादथी घणां काम नीपजे, ३ नाम सच्चे कहेतां मोहनलाल नाम आप्युं, ४ ठवणा सच्चे कहेतां अढी भागथी मण मुधीनी स्थापना करवी ते. ५ रुप सच्चे कहेतां भेंस, वामन आदिक, ६ पांडु सच्चे कहेतां शाहुकारनी अपेक्षाए दारिद्री, ७ जोग सच्चे कहेतां लखवाथी लहीओ, ८ उपमा सच्चे कहेतां तेना चार भेद. १. छती वस्तुने छती उपमा. जेमके—पद्मनाभ तीर्थंकर महावीर स्वामी जेवा थशे. २. छती वस्तुने अछती उपमा. जेमके—पल्यनो कुवो. कोइए भर्यो नथी, भरता नथी, भरशे पण नहि. पण वात साची छे. ३. अछती वस्तुने छती उपमा जेमके—दुहा ॥ पींपळ पान खरंता, हस्ति कुंपळीआ: अम वीती तम वीतशे, धीरी बापडीआ. पान खरंतां एम कहे, सुणो तरुवर वनराय: अबके वीछुटे कब मीले, दूर पडेंगे जाय. तब तरुवर उत्तर दीयो, सुनो पत्र मुज बात: अम घर एसी रीत हे, एक आवत एक जात. इत्यादिक अछती वस्तुने छती उपमा जाणवी. ४ अछती वस्तुने अछती उपमा. जेमके—घोडानां शींगडां गधेडां जेवां, गधेडानां 'शींगडां घोडा जेवां. ९ वहेवार सच्चे कहेतां निश्चेमां तेल बळे छे, छतां वहेवारमां दीवो बळे छे. निश्चेमां पाणी चूए छे, पण वहेवारमां नेवां चूए छे एम कहे छे. १०. उपमा सच्चे कहेतां बगलो धोळो. हवे असत्य भाषाना

१० बोल कहे छे.—क्रोध वशे १, मान वशे २, माया वशे ३, लोभ वशे ४, राग वशे ५, द्वेष वशे ५, हास्य वशे ७, भय वशे ८, मोसा वशे ९, विकथा वशे १०. एवं दश. हवे मिश्र भाषाना दश बोल कहे छे. उत्पन्न मिश्या, विगन्न मिश्या, उत्पन्न विगन्न मिश्या, जीव मिश्या, अजीव मिश्या, जीव अजीव मिश्या, अनंत मिश्या, प्रत्येक मिश्या, अधा मिश्या, अधाधम मिश्या. हवे वहेवार भाषाना बार बोल कहे छे—आमंत्रण, आणवणीया, जाचणीआ, पूछणीआ, पच्चख्वाणीआ, पग्यिटणा, इच्छामि लोम भाषा, संशय कारिणी, अभिग्रही, अणाभीग्रही, अणभीग्रही, बोबडो, अबोबडो एवं कुल ४२ भेद जाणवां.

॥ इतिश्री भाषा पदनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ पंडित दलपतरामकृत प्रश्नोत्तरनो थोकडो. ॥

१. प्रश्न—लोकांतिक देवता समकिती छे के मिथ्यात्वी ?

उत्तर—बारे देवलोकमां द्रष्टि त्रण लाभे एम कह्युं छे तो द्रष्टिनो शो संशय छे ? वळी श्री भगवती सूत्र मध्ये कह्युं छे के पूर्वे लोकांतिकपणे सर्वे जीव उपन्या कह्यां छे, पण (नो चेवणं देवीनाए) ए लेखे लोकांतिकमां त्रणे द्रष्टि होय ते वारे कोइ कहे के भगवंतनी दीक्षा कल्याणिकना सूचक छे ए भली करणी मिथ्यात्वी केम करे ? तेने कहेवुं के जेम चार लोकपाळ महाराजा कह्यां छे तेमां कोइने सागे, माठो होद्दो छे पण एकला समद्रष्टि नहि तथा घणा देवता जीनने दिक्षा वखते वंदनादिक माटे आवे छे इत्यादिक भली करणी करे छे पण एकला समद्रष्टि करे एवो नियम नथी.

२. प्रश्न—नव ग्रैवेक मध्ये गुणठाणा केटला लाभे ?

उत्तर—श्री जीवाभीगम सूत्र मध्ये द्रष्टि बे कही छे. प्रणामनी स्थिति विशेष, मोहनी कर्मनो उदय, अल्प जणाय छे. उपशम भावनी बहोळता छे, अने समकितनो पडवो तो उत्तकृष्ट. मोहनीना उदय थाय ते तो

नथी माटे समकीतना पडवाथी शाश्वादान पामे ते पण नथी अने मिश्र द्रष्टिने अभावे मिश्र गुणठाणुं पण नथी एटले गुणठाणा बे लाभे—पहेलुं ने चोथुं.

३. प्रश्न—अगीआरमा, बारमा देवलोकना देवताने भोगनी इच्छा थाय ते वारे तेनी देवी पहेला देवलोके रहे छे तो ते केम जाणे जे स्वामीने भोगनी इच्छा थइ छे ?

उत्तर—देवांगनाने जाणवा माटे उंचुं अवधीज्ञान नथी, पण आसन कंपन, चेष्टा, शरीरमां चिन्ह थाय ते वारे मतीना उपयोगथी जाणे जे भोगनी अभिलाषा देवने छे, ते वारे देवीने पण भोगनी इच्छा थाय. ते उपर नागरवेलना पाननुं द्रष्टांत कहे छे—जेम नागरवेलना पान तोडीने पांचसो गाउ सुधी लइ जाय, पछी ते नागरवेलना छोडने कांइ दाह के हीम पडवाथी कुमळी जाय ते वारे तेज नागरवेलथी तुटेलां पान पांचसो गाउ उपर पण तरत कुमळाइ जाय. केमके तेने एवो स्नेह छे. तेम देवांगना पहेले देवलोके, अने देव बारमे देवलोके होय छे पण तेने स्नेह एवो छे तेथी जाणे.

४. प्रश्न—कील्विषी देवता चारे जातिमां होय, के एक वैमानीकमां ?

उत्तर—कील्विषी देव चारे जातिमां होय. श्री भगवती सूत्रमां कील्विषी देवनुं उपजवुं जघन्य भवनपतिमां, उतकृष्टुं, छट्ठा लंतक देवलोक सुधी कह्युं छे. ए लेखे चारे जातिमां होय अने घणी करणीना धणी

तेमज अभीनीवेशीक मिथ्यात्वना सेवनार तो एक वैमानीकमांज होय.

५. प्रश्न—कील्विषी देवता देवलोकना पडतरमां रहे छे के जुदा ?

उत्तर—पडतर आश्री तो भेळाज छे. पण मनुष्यलोकनी रीते छे. जेम मोटानां घर ते तो नगरनी वच्चे होय अने सामान्य मनुष्यनां घर तो छेल्लां होय तेवी रीते कील्विषी देव पण जाणवा.

६. प्रश्न—कील्विषी देव शी करणीथी थया ?

उत्तर—मनुष्य लोकमां अरिहंतना, चतुर्विध संघना, शुद्ध ज्ञानना दातारना अवर्णवाद, नींदा, अपजश करवाथी कील्विषीपणुं पाम्या छे.

७. प्रश्न—श्री भगवती सूत्र मध्ये साधुने अफासुक, अणेषणीक, (शोध्या वीनानो) आहारादिक देतां थकां घणी निर्जरा करे, अने अल्प पाप बांधे. वळी श्री ठाणांग सूत्रने त्रीजे ठाणे एम कह्युं छे के–अफासुक, अणेषणीक एवो आहार साधुने देतो थको अल्प आउखुं बांधे तेनुं शुं कारण ?

उत्तरः—अफासुक कह्यो ते सचेत न समजवो, आहार तो अचेत छे पण साधुने देतां थकां दाणादिक कचराय तथा संघट्टो थाय तेथी अल्प दोष जाणवो, अने अल्प आउखुं बांधे. ते आहार सचेत अने मोटा दोषवाळो समजवो पण बन्ने आहार अफासुक सरखा समजवा नहि.

८. प्रश्नः—श्री दशवैकालिक तथा श्री आचारांग सूत्रमां साधुने प्राणातिपातनां त्रिविधे त्रिविधे पच्चखाण कह्यां छे त्यारे श्री समवायंग तथा दशाश्रुतस्कंध सूत्रमां नदी उतरवी केम कही ?

उत्तरः—साधुने विहार करतां मार्गमां नदी आवे, चालवानो कामी नहि, पण विहार करे नहि तो संजम पाळी शकाय नहि, नदी उतरतां जीवहिंसा लागे छे ते अशक्य छे (टाळी टळाय नहि), पडीलेहण करतां, विहार करतां वायरानो घात थाय छे, पण जत्नाए करतां पापकर्मनो बंध नथी, ए प्रमाणे भगवाने कहेल छे. जाणीने उघाडे मोढे बोले, वगर कारणे काचा पाणीमां पग मुके ते संजम थकी दूर.

९. प्रश्नः—नारकी शक्तिहीण छे तो चारसो पांचसो जोजन उंचा केम उछळे छे ?

उत्तरः—उंचा उछळे छे ते पोतानी शक्ति नथी पण देव तेना शरीरमां पुद्गल प्रक्षेपे छे तेथी.

१०. प्रश्नः—श्री भगवती सूत्रना चौदमां शतकमां कहेल छे के पहेला देवलोकथी लेश्या वधी अने त्रीजा देवलोक सुधी पहोंची नथी, अने वचमां काळ करे तो क्यां जइ उपजे ?

उत्तरः—बीजा देवलोके जइ उपजे.

११. प्रश्नः—ज्ञान ए साकार उपयोग कह्यो, अने दर्शनने निराकार उपयोग कह्यो, अने ते बन्ने अरुपी छे तथा सरखा छे, तो साकार निराकार कहेवानुं कारण शुं ?

उत्तर —ज्ञानने साकार रुप कहेवानुं कारण ए छे के जेम ज्ञान वडे मेरु पर्वत छे ते निश्चयथी जाण्युं, अने पछी ते मेरु पर्वत केवो छे ते मनवडे कल्पना करीने तेनो आकार मनमां जाणे, तेने साकार उपयोग कहीए, अने दर्शन तो प्रत्यक्ष देखे छे, तेथी तेने चिन्तववानी जरुर नथी तेथी निराकार उपयोग कहेल छे.

१२. प्रश्नः— स्त्रीना पेटमां छोडनी स्थिति चोवीस वर्षनी कहेल छे, अने गर्भनी स्थिति बार वर्षनी कहेल छे, तो ते एक स्त्री आश्री समजवुं के बे स्त्री आश्री समजवुं ?

उत्तरः—एक स्त्री आश्री समजवुं. कारण के स्त्रीना पेटमां बार वर्षनुं छोड छतां ऋतुमां आवे अने छोडनो जीव चवी, फरी तेज छोडमां आवी उपजे, अने फरी बार वर्ष तेमांज रहे एटले चोवीस वर्ष समजवुं.

१३. प्रश्नः— हिंसा त्यां पाप, अने पाणी पातां पुन्य एनुं कारण शुं ?

उत्तरः—पाणी पावुं ते तो पाप छे, कारण के पाणीमां जीव छे पण तरश्यो देखी दया आवी, तेथी पुण्य उपराजे.

१४. प्रश्नः—जीव छे ते अरुपी. अने कर्म छे ते रुपी छे. तो अरुपीने शाथी वळगे छे. पुद्‌गल तो जड छे, एने कांइ ज्ञान नथी के, 'हुं तेने वळगुं' तो ते केम ?

उत्तरः—पुद्‌गल ने जीवने अनादि काळथी संजोग छे, तेथी जीव पुद्‌गलनी चाहना करे छे, तेथी पुद्-

गल जीवने वळगे तो कर्म सहित जीवने कर्म लागे पण कर्म रहित जीवने (सिद्धना जीवने) कर्म लागे नहि.

१५ प्रश्नः—तीर्थंकर नामकर्म जीव त्रीजे भवे एटले आगले त्रीजे भवे बांधे छे, अने तीर्थंकर नामकर्मनी स्थिती तो अंतो क्रोडाक्रोड सागरोपमनी कहेल छे तेनुं कारण शुं ?

उत्तरः—अंतो क्रोडाक्रोडमां आव्या पछी तीर्थंकर नामकर्म बांधवा लायक थाय.

१६ प्रश्नः—मनुष्य वैक्रेय शरीर करे, तो पांचसो धनुष्यनी कायावाळो लाख जोजननुं रुप करे, ते पुद्गल लोकमांथी ले के नहि, अथवा जो कंथवा जेवडा झीणा जंतु जेवुं रुप करे तो ते पुद्गल लोकमां विखेरी नांखे के केम ?

उत्तरः—पुद्गल ले पण नहि तेम विखेरी नांखे पण नहि; पण पुद्गल संकोचवानी अथवा फेलाववानी लब्धि छे.

१७ प्रश्नः—त्रण प्रकारनां पुद्गल कह्यां—१. वीसा, २. मीसा, ३. प्रोगसा. ते केने कहीए ?

उत्तरः—वीसा ते पोतानी मेळे थाय अने वीखराय (वादळनी माफक), मीसा ते जीव रहित कलेवर, प्रोगसा ते जे जीवे ग्रहीने लीधां छे ते प्रोगसा पुद्गल कहीए.

१८ प्रश्नः—हुंतीयावणभूया एटले शुं ?

उत्तर:—देवाधिष्ट हाट नहि पण कुंती शब्दे पृथ्वी, अने आवण शब्दे हाट एटले कुंतीपति राजानुं हाट समजवुं.

१९ प्रश्न:—श्री ज्ञाता सूत्रमां कृष्णने बत्रीस हजार स्त्रीओ कही. अने अंतगड सूत्रमां सोळ हजार स्त्रीओ कही तेनुं कारण शुं ?

उत्तर:—सोळ हजार कही ते मोटा राजानी कन्या समजवी, अने बत्रीस हजार कही ते कुल्ल नानी मोटी सर्वे स्त्रीओ समजवी. ते बन्ने वात साची छे.

२० प्रश्न:—रयणादेवीने अधिकारे सूळीए चढावेल पुरुषे सेलकजक्षनी वात जीनरख अने जीनपाळने कही, ते सेलकजक्षनी तेने शी खबर ?

उत्तर:—एम कहेवाय छे के. सूळीए चढावेल पुरुष प्रथम श्रावक हतो, अने सिद्धांत सांभळवाथी ते जाणतो हतो.

२१ प्रश्न:—धातकीखंडे कपील वासुदेवे व्याख्यानमां कृष्णना शंखनो शब्द सांभळ्यो ते कइ वखतनो ?

उत्तर:—कृष्णे संग्राम करतां वखते शंखनो शब्द कर्यो हतो. ते वखतनो शब्द कपील वासुदेवे सांभळ्यो हतो, पण समुद्र उलंघी जती वखतनो नहि.

२२ प्रश्नः—परिग्रहथी निर्जरा थाय के नहि ?

उत्तरः—परिग्रह नव प्रकारनो कहेल छे. तेमां अन्न वस्त्रादि पण परिग्रह छे. ते पंच महाव्रतना पालणहारने देतां ठामठाम निर्जरा कहेल छे. वळी ज्ञाता सूत्र, अध्ययन पांचमे कृष्ण वासुदेवे पडह वगडाव्यो के जे थावरचा पुत्र भेगी दीक्षा ले तेने माथे देवुं होय ते आपुं अने तेनां सज्जनोने पाळुं, ए प्रमाणे पडह सांभळतां एक हजार पुरुष नीकल्या. ए काम परिग्रह आश्रीज छे.

२३ प्रश्नः—नाभिराजा जुगलीयानी व्हेन कोण ?

उत्तरः —सूत्रमां खुलासो नथी पण ग्रंथमां " मारुदेवा " कहेवाय छे.

२४ प्रश्नः—छ कोटीए सामायिकनां पच्चख्वाण कर्यां, पण मन वचन अने कायानुं ठेकाणुं न होय तो व्रतभंगनो दोष लागे के नहि ?

उत्तरः—सामायिकमां जोगना चपळपणाथी मनादिक मर्यादा बाहिर जाय, ते वखते ज्ञान अंकुशथी निकळेलुं मन ठेकाणे लावे तो बहार नीकळेला मननो अतिचार लागे, ते आलोयणाथी शुद्ध थाय, पण व्रत भांगे नहि, अने ज्ञान समजण विना पच्चखाण ते दुपच्चख्वाण कहेल छे.

२५ प्रश्नः—मिथ्यात्व गुणठाणो कह्यो ते मिथ्यात्वमां शो गुण छे ?

उत्तर:--गुणठाणा शद्ब सूत्रमां नथी, पण श्री समवायांग सूत्रमां " किमविसोही मग्गणं चउ दस जीव ठाणा पणत्ता " एम कह्युं छे ते माटे मिथ्यात्वमां कया कर्मनी विशुद्धि होय ? मूळ जीवना त्रण भाव छे ते उदय, क्षयोपशम, अने प्रणामिक, तेमां जगतवासी जीवो एकेंद्रि आदिकने क्षयोपशम छे. तेणे करी इंद्रि विषयनुं ज्ञान छे ते माटे किमविसोही कहीये.

२६ प्रश्न—गुणठाणा शाश्वता केटला, अने अशाश्वता केटला ?

उत्तर:—१--४--५--६--१३ ए पांच शाश्वता अने २--३--७-८--९--१०--११--१२--१४ ए नव अशाश्वता छे.

२७ प्रश्न—रौद्रध्यान केटला गुणठाणा सुधी होय ?

उत्तर:—अति पांडुवा रुद्र परिणाम (माठा) तो पहेले गुणठाणेज होय. अने कार्य विशेषे ४–५ मे गुणठाणे पण होय ते वरुणनाग नतुओ. श्रेणिक, कृष्णादिने संग्राम वरवते हता.

२८ प्रश्न:--जळचर तिर्यंच जातिस्मरणथी श्रावक धर्मना सामायिक, पोषा जळमां रही केवी रीते करी शके ?

उत्तर:—पोताना शरीरनी चपळता रोके अने जळमां रहेवुं ते तो जळजीवोनी तेनी छे पण चपळता रोके.

जेम कोइ माणस गाडामां बेठो चालते गाडे एकासणुं करे तो थाय, पण गाडामां उठी उभो न थाय. ए चपळता रोके तेम जळचर जीव जळमां कायानी चपळता रोकी पोषादिक करे.

२९ प्रश्नः—चोथे गुणठाणे पच्चखाण होय के नहि ?

उत्तरः—व्रतरूप तप तो नथी, पण कर्म निर्जरा हेतु अभिग्रहरूप तप छे. जेम महावीर स्वामीए बे वर्ष गृहस्थाश्रम मध्ये रही ब्रह्मचर्य तथा रात्री भोजननो अभिग्रहरूप त्याग कर्यो तथा चोथा गुणठाणावाळा धर्मनी वात्सल्यता करे ते पण निर्जरानो हेतु जाणवो.

३० प्रश्नः—चोथा गुणठाणावाळा उत्कृष्टा बारमा देवलोक सुधी जाय ते शी करणीथी ?

उत्तरः—माठां कार्य लोक विरुद्ध न करे, तेणे करी माठो बंध न पडे तथा धर्म दलाली करे, जैन धर्म दीपावे, स्वधर्मिने सहाय्य करे, इत्यादि उत्तम करणीथी जाय.

३१ प्रश्नः—मिथ्यात्विने सकाम निर्जरा होय के नहि ?

उत्तरः—सकाम निर्जरा तो संसारने घटाडे, अने अकाम निर्जरा संसारने न घटाडे, ते माटे मिथ्यात्वीनी करणी तो अकाम निर्जराज छे, पण भली लेश्याये जैन मार्गने अनुसारे करणी करे तो सकाम निर्जरा पण करे. जेम सुमुख गाथापति. मेघे पूर्वभवे हाथीपणे संसार परित कीधो, ते जीवनी अनुकंपा आश्रीत माटे अकाम निर्जरा पण लागे.

३२ प्रश्नः—समद्रष्टिने अकाम निर्जरा होय के नहि ?

उत्तरः—समद्रष्टिने तो सकाम निर्जराज छे, पण परवशपणे कार्य विशेषे कष्ट खमतां मन वीनां अकाम निर्जरा पण होय, तोपण मिथ्यात्वीनी अकाम निर्जराथी अधिक फळ जाणवुं.

३३ प्रश्नः—भत्त पच्चखाण अने आहार पच्चखाण ते शुं ?

उत्तरः—भत्त पच्चखाण ते संथारो, अने आहार पच्चखाण ते सदोष आहारनो त्याग.

३४ प्रश्नः—शुक्ल पक्षी अने कृष्ण पक्षी ते कोने कहीये ?

उत्तरः—अर्ध पुद्गलथी संसार झाझो होय तेने कृष्णपक्षी कहीये, अने अर्ध पुद्गलथी घटाडो होय तेने शुक्लपक्षी कहीये.

३५ प्रश्नः—संजमनो विराधिक जघन्य पहेले देवलोके जाय, अने समकितनो विराधिक नव ग्रैवेके जाय ते केम ?

उत्तरः—संजम अने समकितनो विराधिक ए बन्ने सरखा नहि, केमके संजमना विराधिकने तो जैनमार्गनी रुची रहे, अने समकितना विराधिकने जैनमार्गनी अरुची रहे तो ग्रैवेके केवी रीते जाय ? क्रियाने बळे जाय अथवा पूर्वे संजम मध्ये आयुष्यनो बंध पडी गयेल छे, अने पछी विराधिक थाय एथी ग्रैवेके जाय.

३६ प्रश्नः—बारमी पडीमाना वहेनार साधुने त्रण गुण के त्रण अवगुण थाय, एम कहेल छे तो खंधक, मेघकुमारे बारमी पडीमा वही छे तो तेमने त्रण गुण के त्रण अवगुण एके कह्यो नहि तेनुं शुं कारण ?

उत्तरः—पडिमा वहेतां उपसर्ग थाय अने ते सहन करे तो अवधी, मनःपर्यव के केवलज्ञान उपजे, अने जो सहन न करे तो उन्माद, रोग के धर्मथी भ्रष्ट थाय. तो खंधक, मेघकुमारने कोइपण उपसर्ग थयेल नथी. पडीमा वहेतां अनन्ति निर्जरा थइ ए मोटो गुण जाणवो.

३७ प्रश्न—मृगापुत्र कया तीर्थंकरने वखते थया ?

उत्तरः—ऋषभदेव स्वामीने वखते थयेल छे. केमके मृगापुत्रे आज्ञा लेती वखते मानाने कह्युं के " सुयाणी मे पंच महा व्रयाणी " माटे पांच महाव्रत तो पहेला छेल्ला जीनने वारे होय ते मृगापुत्रनो जीव पंचमहाव्रत पाळी देवलोके गयो अने देवलोकथी चवी मृगापुत्र थया तोपण पहेला जीननुं शासन चाले छे कारण के पहेला बीजा जीननी वच्चे आंतरुं पचास लाख क्रोड सागरनुं छे. ते माटे पहेला जीनने शासने मृगापुत्र थया.

३८ प्रश्न—नारकीथी नीकळी चक्रवर्ति वासुदेव थाय एम कह्युं छे तो संजमनी करणीथी ते पदवी बांधी तो पछी नरके केम जाय ?

उत्तरः—पदवी बांधी ते तो संजमनी आराधनाए बांधी. पछी काइक विराधना करी नरके गया, पद-

वीनो बंध पडयो ते वृथा न थाय. नारकीनां दुःख भोगव्या पछी पदवी भोगवे.

३९ प्रश्नः—परदेशी राजानो चित्तसारथी मोटो भाई छे, तो तेने राज्यगादी केम नहिं ?

उत्तरः—चित्तसारथीनी माता वर्णीक जातिनी सांभळी छे तेथी प्रधान पदवी आपी अने राज्याभिषेक तो क्षत्रीना बे पक्ष पुरा होय तो थाय—अभयकुमारनी पेरे.

४० प्रश्नः—तपश्चर्याने अधिकारे छमासी तप कह्यो तो ऋषभदेव स्वामीने वरसी तप केम कह्यो ?

उत्तरः—तप तो छ मासथी अधिक सूत्रमां कह्यो नथी. अने ऋषभदेवे वरसी तप कर्यो नथी. पण अंतरायने योगे एक वर्ष सुधी क्षुधापरिस्सह सहन कर्यो.

४१ प्रश्नः—श्री महावीर भगवानने पांच हथुत्तरा नक्षत्र कह्यां. अने उत्तराफाल्गुणी न कह्युं तेनुं शुं कारण ?

उत्तरः—उत्तराफाल्गुणी ए शब्द अमंगळकारी छे माटे हथुत्तरा कह्युं.

४२ प्रश्नः—केवळज्ञान उत्पन्न थया पछी तीर्थंकर गोचरि जाय के नहिं ?

उत्तरः—खुखे जाय. केमके श्रीमहावीर भगवानने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं ते वखते कोइ शिष्य नथी. गौतमादिक छे, पण तेनी लावेली गोचरी कल्पे नहिं. कारणके हजी छेदोपस्थापनीय चारित्र दीधुं नथी माटे तीर्थंकर पोतेज गोचरी गयेला छे.

४३ प्रश्नः––श्री निसीथ सूत्रमां कह्युं छे के, साधु अणउगे सूर्ये परिठवे तो प्रायश्चित तो शुं रात्रे राखी मुकता हशे ?

उत्तरः––रात्रे राखी मुके नहिं, पण उग्यानो अर्थ एम छे के, ज्यां सूर्यनो तडको जे जग्याए न पडतो होय ते जमीनने अणउगे सूर्ये कहीये एटले ते जग्याए परिठवे तो प्रायश्चित.

४४ प्रश्नः––परिसह अने तप जुदा कहेवानो अर्थ शो ?

उत्तरः––जे उदेरी (खेंचीने) कष्ट सहन करे तेने तप कहीये, अने उदे आवेल कष्ट सहन करे तेने परिसह कहीये.

४५ प्रश्नः––रुचक प्रदेश आठ कहेल छे, ते तद्दन कर्म रहित कहेल छे ते सदाय उघाडा कहे छे तेनुं शुं समजवुं ?

उत्तरः––सूत्रमां आठ रुचक प्रदेशने कर्म नथी लागतां एवुं कोइ जग्याए कहेल नथी. "सव्वेण सव्व बन्धयि" सर्व प्रदेशोने कर्मनो बंध छे एमां रुचक प्रदेशनी वात नथी. सूत्रमां तो एटलुं कहेलुं छे के सर्वे प्रदेशनो अनन्तमो भाग उघाडो छे, पण रुचक प्रदेश तद्दन उघाडा छे ते तद्दन सूत्र विरुद्ध वात छे.

४६ प्रश्नः––श्री भगवती सूत्रमां चौद बोल कह्या, तेमां विराधिक साधु–साध्वी जघन्य भवनपतिमां अने

उत्कृष्टा पहेला देवलोकमां उपजे एेम कहेल छे तो द्रौपदिनो जीव सुकुमालिका चारित्र विराधिने बीजे देवलोके केम उपज्यो ?

उत्तर:—पहेले देवलोके जाय ते महावीर जीनना शासन आश्री पुछा छे, अने द्रौपदि तो बावीस जीनने वखते थयेल छे तेथी सरल भद्रिक प्रणाम हता जेथी बीजा देवलोके गयेल छे. कोइ कहे छे के उत्तर विराधिक हती पण ते वात न मळे. विराधिक तो मूळनी, पण देशथकी विराधिक हती ते वात मळे छे.

४७ प्रश्न:—श्री भगवती सूत्रमां आत्मा आरंभी ने असंजती कह्या, एटले आत्माने कष्ट देनारने पापी जीवो गण्या, अने दशवैकालिकमां " देही दमं महा फलं "-देहनुं दमन करनारने मोटा फळनी प्राप्ति थाय एम कह्युं तो ते वाक्यमां फेर केम देखाय छे ?

उत्तर:—आतमा आरंभी एटले क्रोधावेशमां इंट लेइ पोतानुं माथुं फोडे तेने महा पापी, असंजती कह्यो. अने देही दमं एटले उदे आवेल कर्मो ज्ञानदृष्टिथी समजी सहन करे, कायाने दु:ख पडे ते खमे, तेने महा फळनी प्राप्ति कहीए.

४८ प्रश्न:—सर्वे समुद्रो एक हजार जोजननां उडां कहेल छे, अने आ पृथ्वीनुं ठींकरुं पण एक हजार जोजननुं छे, तो पाणी केम रही शके ? (पहेली नरकमां केम न जाय ?)

उत्तर:—पहेली नारकीए तेर पाटडा छे, तेनी उपरनो पाटडो त्रण हजार जोजननो छे, तेनी जाडाइ

एक हजार जोजननी छे. तेनी उपर समुद्रनुं पाणी रही शके छे.

४९ प्रश्नः—उदारिक संघातन, विक्रिय संघातन, विगेरे पांच संघातन कयां ते शुं ?

उत्तरः—जेम कांसकीए माथु ओळनां तुटेल वाळ खेंचाइ आवे, तेने संघातन कहीये. तेम जीव उदारिक पुद्गलने खेंची भेगां करे ते संघातन.

५० प्रश्नः—उदारिकनां बंधन ते शुं ?

उत्तरः—जेम घणी सोयो भेगी करी अग्निमां नांखी, तेने टीपी तइन लोढारूपमां लाववुं तेनुं नाम बंधन; तेम जीव एकठां करेल कर्मोने रागद्वेषनी चीकाश वडे आत्म प्रदेश माथे बंध पाडे तेने उदारिक बंधन, विक्रिय बंधन विगेरे कहीये.

५१ प्रश्नः—जीव जघन्य त्रण दीशानो आहार ले अने उत्कृष्टो छ दिशानो आहार ले ते शुं ?

उत्तरः—लोकना छेडा उपर उपजेल जीवने उंची, नीची अने त्रीछी त्रण दिशाज छे. जेम भींतने अडीने रहेल जीवने भींतनी पाछळ रस्तो नथी, अने भींतथी अगाडी उभेलाने चारे दिशा अने उंची, नीची एम छ दिशानो आहार ले.

॥ इति श्री प्रश्नोत्तरनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री छ लेश्यानो थोकडो. ॥

श्री उत्तराध्ययन सूत्र अध्यन चोत्रीसमे छ लेश्यानो थोकडो चाल्यो तेमां प्रथम लेश्याना अगीयार द्वारनां नाम कहे छे:-१. नाम, २. वर्ण, ३. रस. ४. गंध, ५. फरस, ६. परीणाम, ७. लक्षण, ८. स्थानक, ९. स्थिति, १०. गति, ११. चवन, ए अगीयार नाम कह्यां, हवे तेनो विस्तार कहे छे.

१ प्रथम नाम द्वार कहे छे-कृष्ण लेश्या १, नील लेश्या २, कापुत लेश्या ३, तेजु लेश्या ४, पद्म लेश्या ५, अने शुक्ल लेश्या ६.

२ बीजो लेश्याना वर्णनो द्वार कहे छे-कृष्ण लेश्यानो वर्ण (रंग)-जेवो पाणी सहित मेघ कालो, जेवां पाडानां शींगडां कालां, जेवां अरीठानां बीज कालां, जेवुं गाडानुं खंजन, आंखनी कीकी ए करतां अनन्त गुणो कालो. १. नील लेश्यानो वर्ण-जेवो अशोक वृक्ष नीलो. जेवी चास पंखीनी पांख, जेवुं वैडुर्य रत्न एथी अनन्त गुणो नील लेश्यानो नीलो वर्ण छे. २. कापुत लेश्यानो वर्ण-जेवां अळशीना फूल, जेवी कोयलनी पांख, जेवी पारेवानी डोक कांइक राती, कांइक काली ए करतां अनन्त गुणो अधिक कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो. ३. तेजु लेश्यानो वर्ण-जेवो उगतो सूर्य रातो, जेवी सुडानी चांच, जेवी दीवानी शीखा ए करतां

अनन्त गुणो अधिक रातो. ४. पद्म लेश्यानो वर्ण—जेवी हडताळ, जेवी हळद्र, जेवां शणनां फूल, ए करतां अनन्त गुणो अधिक पीळो. ५. शुक्ल लेश्यानो वर्ण—जेवो शंख, जेवुं अंक रत्न, जेवुं मोगरानुं फूल, जेवुं गायनुं दुध, जेवो रुपानो हार ए करता अनन्त गुणो अधिक सफेद. ६

३. त्रीजो लेश्याना रसनो द्वार कहे छे—कृष्ण लेश्यानो रस जेवो कडवो तुंमडो, जेवो कडवो लींमडानो रस, जेवो रोहीणी नामे वनस्पतिनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक कडवो रस. १. नील लेश्यानो रस—जेवो संठनो तीखो रस, जेवो पींपर—मरीनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक तीखो रस. २. कापुत लेश्यानो रस—जेवो कुर्णी काची केरीनो रस, जेवां काचां कोठनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक खाटो रस. ३. तेजु लेश्यानो रस—जेवो पाका आंबानो रस, जेवो पाका कोठानो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक खट रस. ४. पद्म लेश्यानो रस—जेवो वारुणीनो रस, जेवो आशप (सरवा) नो रस, जेवो मधुनो रस एथी अनन्त गुणो अधिक मधुरो रस. ५. शुक्ल लेश्यानो रस—जेवो खजुरनो रस, जेवो द्राक्षनो रस, जेवो दुधनो रस, जेवो साकरनो रस एथी अनन्त गुणो अधिक मीठो रस. ६.

४. चोथो लेश्याना गंधनो द्वार कहे छे—जेवो गायना मडानो, कुतरानां मडानो, सर्पना मडानो, एथी अनन्त गुणो अधिक असमस्थ, प्रथम त्रण माठी लेश्यानो गंध जाणवो. १. जेवो कपुर, केवडो, प्रमुख सुगंधी

पदार्थ वाटतां (घुंटतां) जेवी सुगंध नीकळे ते करतां अनन्त गुणो प्रसस्थ त्रण सारी लेश्यानो गंध जाणवो.

५. पांचमो लेश्याना फरसनो द्वार कहे छे—जेवी करवतनी धार, जेवी गायनी जीभ, जेवुं साग तथा वांसनुं पांदडुं, ते करतां अनन्त गुणो माठो अप्रसस्थ लेश्यानो फरस जाणवो. १. जेवी बुर नामे वनस्पति, जेवुं माखण, जेवां सरसवनां फूल, जेवुं मखमल ए करतां अनन्त गुणो अधिक प्रसस्थ लेश्यानो फरस सुंवाळो जाणवो. २.

६. छट्ठो लेश्याना परिणामनो द्वार कहे छे—लेश्या त्रण प्रकारे प्रणमे—जघन्य, मध्यम, अने उत्कृष्ट. तथा नव प्रकारे प्रणमे ते उपर त्रण कह्यां तेना अकेकना त्रण त्रण भेद थाय. जेमके, जघन्यनो जघन्य, जघन्यनो मध्यम, जघन्यनो उतकृष्ट ए रीते दरेकना त्रण त्रण भेद करतां नव भेद थाय. एम नवना सत्तावीस भेद थाय, एम सत्तावीसना एकाशी भेद थाय, एम एकाशीना बसे ने तेंतालीस भेद थाय, एटले भेदे लेश्या परिणमे.

७. सातमो लेश्यानां लक्षणनो द्वार तेमां प्रथम कृष्ण लेश्यानां लक्षण कहे छे—पांच आश्रवनो सेवनार, त्रण अगुप्तिवंत, छकाय जीवनो हींसक, आरंभनो तिव्र परीणामी तथा द्वेषी, पाप करवामां सहासीक, नीठोर परिणामी, जीवहींसा शुग रहित करनार, अजीतेंद्री एवा जोगे करी सहित होय तेने कृष्ण लेश्यानुं लक्षण

जाणवुं. नील लेश्यानां लक्षण कहे छे-इर्ष्यावंत, अमृखवंत, तपरहित, मायावी, पाप करतां लाजे नहीं, गृधी, धूतारो, प्रमादी, रसनो लोलपी, मायानो गवेष, आरंभनो अत्यागी, पापने विषे सहाम्मीक, ए नील लेश्यानां लक्षण जाणवां. कापुत लेश्याना लक्षण कहे छे—वांका बोलो, वांकां काम करनार, माया करीने हरखाय, सरळपणा रहित, मोंढे जुदो अने पुंठे जुदो, मिथ्या खोटां वचनना बोलनार, चोरी मच्छरनो करनार, ए कापुत लेश्यानां लक्षण जाणवां. तेजुलेश्यानां लक्षण कहे छे—मर्यादावंत, माया रहित, चपळपणा रहित, कतुहळ रहित, विनयवंत, दमीतेंद्री, शुभ जोगवंत, उपध्यान तप सहित, दृढ धर्मी, प्रीय धर्मी, पाप थकी बीहे ए तेजुलेश्यानां लक्षण जाणवां. पदम लेश्यानां लक्षण कहे छे—क्रोध, मान, माया, लोभ, पातळा कर्या छे. प्रशांत चित्त आत्मानो दमणहार, योग, उपध्यान सहित होय, थोडाबोलो, उपशांत जीतेंद्रि ए पदम लेश्यानां लक्षण जाणवां. शुकल लेश्यानां लक्षण कहे छे—आर्तध्यान, रौद्रध्यान सर्वथा रहित, धर्म ध्यान, शुकल ध्यान सहित, दश प्रकारनी चित्त समाधिए करी सहित, आत्मानो दमणहार इत्यादिक शुकल लेश्यानां लक्षण जाणवां.

८. आठमो लेश्याना स्थानकनो द्वार कहे छे—असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणीना जेटला समय थाय तथा असंख्याता लोकना जेटला आकाश प्रदेश थाय, एटलां लेश्यानां स्थानक जाणवां.

९. नवमो लेश्यानी स्थितिनो द्वार कहे छे—कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी ३३

सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक; नील लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी दश सागरोपम ने पल्नो असंख्यातमो भाग अधिक; कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी त्रण सागरोपम ने पल्नो असंख्यनमो भाग अधिक; तेजु लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी बे सागर ने पल्नो असंख्यातमो भाग अधिक; पद्म लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी उत्कृष्टि दश सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक; शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक. ए समुच्चय लेश्यानी स्थिति कही. हवे चार गतिनी लेश्यानी स्थिति कहे छे.

प्रथम नारकीनी लेश्यानी स्थिति कहे छे—कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, उत्कृष्टी त्रण सागरोपम ने पल्नो असंख्यातमो भाग. नील लेश्यानी स्थिति जघन्य त्रण सागर ने पल्नो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी दश सागर ने पल्नो असंख्यातमो भाग; कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य दशसागर ने पल्नो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टि तेत्रीस सागर ने अंतर मुहूर्त अधिक ए नारकीनी लेश्या कही.

हवे मनुष्य तीर्यंचनी लेश्यानी स्थिति कहे छे—पहेली पांच लेश्यानी स्थीति जघन्य उत्कृष्टी अंतर मुहूर्त्तनी. शुक्ल लेश्यानी स्थिति केवळी आश्री जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी नव वर्ष उणी पूर्व क्रोडनी.

हवे देवतानी लेश्यानी स्थिति कहे छे—भवनपति. वाणव्यंतर ए बेमां कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, उत्कृष्टी पलना असंख्यातमा भागनी; नील लेश्यानी स्थिति जघन्य कृष्ण लेश्यानी उ-

त्कृष्टी स्थितिथी एक समय अधिक ने उत्कृष्टी पलनो असंख्यातमो भाग; कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य नील लेश्यानी उत्कृष्टी स्थितिथी एक समय अधिक, उत्कृष्टी पलना असंख्यातमा भागनी; तेजुलेश्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी; भवनपति वाणव्यंतरनी उत्कृष्टि बे सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक; वैमानिक देवनी पद्म लेश्यानी स्थिति जघन्य तेजुलेश्यानी उत्कृष्टी स्थितिथी एक समय अधिक, वैमानिकनी उत्कृष्टी दश सागर ने अंतर मुहूर्त अधिक. वैमानिकनी शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य पद्म लेश्यानी उत्कृष्टि स्थितिथी एक समय अधिक, उत्कृष्टि तेत्रीस सागर उपर अंतर मुहूर्त अधिक.

१०. दशमो लेश्यानो गतिनो द्वार कहे छे—कृष्ण, नील, कापुत ए त्रण अप्रसस्थ अधम लेश्या तेणे करी जीव दुर्गति जाय. तेजु, पद्म, शुक्ल ए त्रण धर्म लेश्या, तेणे करीने जीव सुगतिए जाय.

११. अगीआरमो लेस्याना च्यवननो द्वार कहे छे—सघळी लेश्या प्रथम प्रणमती वखते नथी कोइ जीवने उपजवुं अथवा चववुं, तथा लेश्यना छेल्ला समये नथी कोइ जीवने उपजवुं, तथा चववुं. परभवने विषे केम चवे ते कहे छे—लेश्या परभवनी आवी थकी अंतर मुहूर्त्त गया पछी शेष अंतर मुहूर्त्त आउखा आडा रहे थके जीव परलोकने विषे जाय.

॥ इति श्री लेश्यानो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री चार कषायनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद चौदमे कषायनो थोकडो चाल्यो तेमां श्री गौतम स्वामि वीर भगवानने पूछता हवा के, हे भगवन ! कषाय केटला प्रकारे कह्या छे ? भगवान कहे, हे गौतम ! कषाय १६ प्रकारे कही छे—

१. पोताने माटे, २. परने माटे, ३. तदुभया कहेतां बन्ने माटे, ४. खेत्त कहेतां उघाडी जमीनने माटे, ५. वथ्थु कहेतां ढांकी जमीनने माटे, ६. शरीर माटे, ७. उपधिने माटे, ८. निरर्थक, ९. जाणतां, १०. अजाणतां, ११. उपशांतपणे, १२. अणुपशातपणे,. १३. अनंतानुबंधी क्रोध, १४. अप्रत्याख्यानी क्रोध, १५. प्रत्याखानी क्रोध, १६. संजलनो क्रोध, एवं १६. ते १६ समुच्चय जीवआश्री अने चोवीश दंडक आश्री एम २५ ने १६ ले गुणतां ४०० थाय. हवे कषायना दळीआ कहे छे—चणीआ, उपचणीआ, बांध्या, वेध्या, उदीरीया, निर्जर्या एवं छ. ते भूतकाळ, वर्तमान काळ, अने भविष्यकाळ आश्री एम ६ ने ३ णे गुणतां १८ थाय. ते १८ एक जीव आश्री अने १८ बहु जीव आश्री एवं ३६ थाय ते समुच्चय जीवआश्री, अने चोवीश दंडक आश्री, एम ३६ ने २५ से गुणतां ९०० थाय. अने ४०० उपर कह्या ते मळी कुल १३०० क्रोधना, १३०० मानना, १३०० मायाना अने १३०० लोभना एवं ५२०० थाय. ॥ इति संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री जोनी पदनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद ९, मे जोनी पदनो थोकडो चाल्यो तेमां श्री गौतमस्वामि वीर भगवानने पुछता हवा के, हे भगवान! जोनी केटला प्रकारनी कही छे? वीर भगवाने कह्युं के, हे गौतम! जोनी त्रण प्रकारनी छे–१. शीतजोनी, २. उष्णजोनी, ३. शीतोष्णजोनी. हवे तेनो विस्तार कहे छे–पहेली नरकथी त्रीजी नरक सुधी शीतजोनीआ, चोथी नरके शीतजोनीआ घणा, अने उष्णजोनीआ थोडा, पांचमी नरके उष्णजोनीआ घणा अने शीतजोनीआ थोडा, छठ्ठी नरके उष्णजोनीआ, सातमी नरके महा उष्ण जोनीआ. अग्नि वर्जीने चार थावर, त्रण विकलेन्द्रिय, समुच्चय तियच अने मनुष्यमां त्रण जोनी पामे. तेउकायमां एक उष्णजोनी संन्नि तिर्यंच अने सन्नि मनुष्य अने देवतामां जोनी एक शीतोष्णनी. हवे तेनो अल्प बहुत्व कहे छे–सर्वथी थोडा शीतोष्णीआ, तेथी उष्ण जोनीआ असंख्यात गुणा, तथा अजोनीआ सिद्ध भगवंत अनन्त गुणा. तेथी शीत जोनीआ अनन्त गुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारे कही छे.–१. सचेत, २. अचेत, ३. मिश्र. नारकी अने देवतामां जोनी एक अचेत. पांच थावर, त्रण विकलेन्द्रिय समुच्चय तिर्यंच, अने समुच्चय मनुष्यमां जोनी त्रण

पामे छे. हवे संन्नी तिर्यंच अने संन्नी मनुष्यमां जोनी एक मिश्र. हवे तेनुं अल्पबहुत्व कहे छे. सर्वथी थोडा मिश्र जोनीआ अनंता गुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारनी—१. संवुडा, २. वियडा, ३. संवुडा वियडा. संवुडा कहेतां ढांकी, वियडा कहेतां उघाडी, संवुडा वियडा कहेतां कांइक ढांकी अने कांइक उघाडी. हवे पांच स्थावर देवता अने नारकीमां जोनी एक संवुडा, त्रण विगलेन्द्रिय समुच्चय तिर्यंच अने समुच्चय मनुष्यमां त्रण जोनी पामे. सन्नी तिर्यंच अने संन्नी मनुष्यमां जोनी एक संवुडा वियडा. हवे तेनो अल्पबहुत्व कहे छे. सर्वथी थोडी संवुडा वियडा, तेथी वियडा जोनीआ असंख्यातगुणा, तेथी अजोनीआ अनन्तगुणा, तेथी संवुडा जोनीआ अनन्तगुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारनी छे.–१. संखा कहेतां शंखने आकारे, २. कच्छा कहेतां काचबाने आकारे, ३. वंशपत्ता कहेतां वांसना पांदडाने आकारे. चक्रवर्तिनी स्त्रीरत्ननी जोनी शंखने आकारे होय, ५४ सलाखा पुरुषनी मातानी जोनी काचबाने आकारे होय. अने सर्व मनुष्यनी मातानी जोनी वांसना पांदडाने आकारे होय.

॥ इति श्री जोनी पदनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पांच थावरनी अवघेणानो थोकडो. ॥

श्री गोतम स्वामि पूछे छे के हे भगवान ! पृथ्वीकायनुं शरीर केटलुं मोटुं छे ? भगवान कहे छे जेम अनन्ता जीवोए मळीने एक शरीर ग्रह्युं छे, तेने निगोदनुं शरीर कहीए. तेवां असंख्यातां सुक्ष्म निगोदनां शरीर एकठां करीए त्यारे एक सूक्ष्म वायुकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्यातां सूक्ष्म वायुकायनां शरीर एकठां करीए त्यारे एक सूक्ष्म तेउकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्याता सूक्ष्म तेउकायनां शरीर एकठां करीए त्यारे एक सूक्ष्म अपकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्याता सूक्ष्म अपकायना शरीर भेगां करीए त्यारे एक सूक्ष्म पृथ्वीकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्याता सूक्ष्म पृथ्वीकायनां शरीर भेगां करीए त्यारे एक बादर वायुकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्यातां बादर वायुकायनां शरीर भेळां करीए त्यारे एक बादर तेउकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्यातां तेउकायनां शरीर भेळां करीए त्यारे एक बादर अपकायनुं शरीर थाय, एवां असंख्यातां बादर अपकायनां शरीर भेळां करीए त्यारे एक बादर पृथ्वीकायनुं शरीर थाय. एवां असंख्याता पृथ्वीकायनां शरीर भेळां करीए त्यारे एक बादर निगोदनुं शरीर थाय. हवे बादर पृथ्वीकायना शरीरनुं उदाहरण कहे छे— जेम कोइ ३२ वर्षनो योद्धो—जुवान पुरुष रत्ननी जाति लेइ एहरण उपर मूके, तेना उपर घणनो घा करे पण

ते वज्रमय कांकरो एहरणमां खुंची जाय, पण भांगे नहि. तेवां रत्नने चक्रवर्तिनी चूरणपीशीया दासी चपटी वडे चूरीने साथीओ पूरे. एवी बळवान दासी ते रत्नने वज्रने निसांनरे पोताना बळ पराक्रम सहित एकवीश लसरके वाटे तोपण ते रत्नना एक जीवने ते निशांतरो लागे. एक एक जीवने न लागे; एक एकने किलामना थाय, एक एकने न थाय; एक मरे, एक न मरे; एक जीवे जाण्युं, एक जीवे जाण्युं पण नथी; एवां पृथ्वी आदिकनां शरीर नानां सूक्ष्म छे. जेम कोइक बार जोजन लांबु ने नव जोजन पहोळुं एवुं नगर छे, तेमां कोइने घेर लाय लागी तथा कोइने घेर चोरी थइ, अथवा कोइने मारे अथवा कोइने लूंटे तो कोइ मनुष्य जाणे, कोइ न जाणे; कोइ एक दिवस पछी जाणे, कोइ एक मास पछी जाणे; कोइ एक वर्ष पछी जाणे, कोइ वर्षे पण न जाणे. ए दृष्टांते पृथ्वीकायना शरीरनी अवघेणा जाणवी.

॥ इति श्री पांच स्थावरनी अवघेणानो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री श्वासोश्वासनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद सातमे श्वासोश्वासनो थोकडो चाल्यो तेमां गौतम स्वामि वीर प्रभुने पूछता हवा के हे भगवान! नारकी अने देवता केवी रीते श्वासोश्वास लीए छे? वीर प्रभुए कह्युं के हे गौतम! नार-

कीना जीव निरंतर धमणनी पेरे श्वासोश्वास लीए छे. असुरकुमारना देवता जघन्य सात थोक, उतकृष्टा एक पक्ष झाझेरे श्वासोश्वास लीए छे. वाणव्यंतर ने नवनीकायना देवता जघन्य सात थोक, उतकृष्टा प्रत्येक मुहूर्त. ज्योतिषी ज० अने उ० प्रत्येक मुहूर्त. पहेले देवलोके ज० प्रत्येक मुहूर्त अने उ० बे पक्षे. बीजे देवलोके ज० प्रत्येक मुहुर्त झाझेरुं, उ० बे पक्ष झाझेरे. त्रीजे देवलोके ज० बे पक्षे. अने उ० सात पक्षे. चोथे देवलोके ज० बे पक्ष झाझेरे. अने उ० सात पक्ष झाझेरे. पांचमे देवलोके ज० सात पक्षे, उ० दश पक्षे. छठ्ठे देवलोके ज० दश पक्षे उ० चौद पक्षे. सातमे देवलोके ज० चौद पक्षे उ० सत्तर पक्षे, आठमे देवलोके ज० सत्तर पक्षे, उ० अढार पक्षे. नवमे देवलोके ज० अढार पक्षे उ० ओगणीस पक्षे. दशमे देवलोके ज० ओगणीस पक्षे, उ० वीस पक्षे. अगियारमे देवलोके ज० वीस पक्षे, उ० एकवीस पक्षे. बारमे देवलोके ज० एकवीस पक्षे. उ० बावीस पक्षे. पहेली त्रीकमां ज० बावीस पक्षे. उ० पचीस पक्षे. बीजी त्रीकमां ज० पचीस पक्षे, उ० अठावीस पक्षे. त्रीजी त्रीकमां ज० अठावीस पक्षे, उ० एकत्रीस पक्षे. चार अनुत्तर विमानमां ज० एकत्रीस पक्षे, उ० तेत्रीस पक्षे. सर्वार्थ सिद्धमां ज० अने उ० तेत्रीस पक्षे. एम तेत्रीस पखवाडीये श्वास उंचो ले अने तेत्रीस पखवाडीए श्वास नीचो मुके.

॥ इति श्री श्वासोश्वासनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री भविद्रव्यदेवनो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र सत्तक अढारमे, उद्देमे नवमे, भविद्रव्यदेवनो थोकडो चाल्यो तेमां गौतम स्वामि वीर प्रभुने पूछता हवा के हे भगवान ! भविद्रव्यदेवमां केटली गतिना आवी उपजे ? वीर भगवाने कह्युं के हे गौतम ! नारकीमां भवी द्रव्य नारकी बे आवे. त्यारे गौतम स्वामिए पूछयुं के महाराज! केटली स्थितिना आवी उपजे ? भगवाने कह्युं के हे गौतम ! पहेली नरके मनुष्य आवीने उपजे तो जघन्य प्रत्येक मास, उत्कृष्टा पुर्व कोडीनी स्थितिना अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्तना उ० पुर्व कोडीना, हवे बीजी नरकथी सातमी नरक सुधी मनुष्य ज० प्रत्येक मासना उ० पुर्व कोडीना अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्त उ० पुर्व कोडीना. भवनपति, वाणव्यंतर, ज्योतिषी अने पहेलुं, बीजुं देवलोक एम सर्व मळी चोसठ जातना देवतामां मनुष्य ज० प्रत्येक मास उ० त्रण पल्योपमना, अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्त, उ० त्रण पल्योपमना. त्रीजाथी आठमा देवलोक सुधी मनुष्य ज० प्रत्येक वरस, उ० पुर्व कोडीना अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्त उ० पुर्व कोडीना. नवमांथी सर्वार्थ सिद्ध विमान सुधी एक मनुष्यना चवीने आवे ते ज० प्रत्येक वरसना, उ० पुर्व कोडीना. पृथ्वी, पाणी, अने वनस्पतिमां भविद्रव्यदेव त्रण आवीने उपजे. देवना ज० दश हजार वरसना, उ० बे सागरना. मनुष्य अने तीर्यंच

ज० अंतर मुहूर्त, उ० पुर्व कोर्डीना ऊपजे. तेउ, वाउ, त्रण वीगलेंद्रि, असंज्ञी तीर्यंच, अने संज्ञी मनुष्यमां. मनुष्य अने तीर्यंचमां ज० अंतर मुहूर्त उ० पूर्व कोर्डीना उपजे. संज्ञी मनुष्य अने संज्ञी तीर्यंचमां, चार देव आवीने उपजे. मनुष्यभां नारकी ज० दस हजार वरस, उ० बावीस सागरनी स्थितिना अने देवनामां आवीने उपजे तो ज० दस हजार वरस, उ० तेत्रीश सागरनी स्थितिना आवीने उपजे० हवे तीर्यंचमां नारकी ज० दस हजार वरस, उ० तेत्रीस सागरनी स्थितिना अने देवता ज० दस हजार वरस, उ० अढार सागरनी स्थितिना आवीने उपजे. हवे मनुष्य अने तीर्यंचमां मनुष्य अने तीर्यंच आवे तो ज० अंतर मुहूर्त, उ० पुर्व कोडीना आउखानी स्थितिना आवीने उपजे.

॥ इति श्री भविद्रव्यदेवनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री चौद स्वप्ननो थोकडो. ॥

मोक्षे जवाना चौद स्वप्न कहे छे.

१. पहेले स्वप्ने हाथी, घोडाने पलाण करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

२. बीजे स्वप्ने लवण समुद्रने दोरी नांखतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

३. त्रीजे स्वप्ने पूर्व पश्चिम दोरी छेदतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
४. चोथे स्वप्ने पांचे रंगनुं सुतर उकेलतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
५. पांचमे स्वप्ने कलइ तथा सीसाना ढगला उपर चढतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
६. छठ्ठे स्वप्ने हीरा, मोती, माणेक, झवेरातना ढगला उपर चढतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
७. सातमे स्वप्ने उकरडो उखेडतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
८. आठमे स्वप्ने घी अने मधनो घडो माथे उपाडतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
९. नवमे स्वप्ने मदीरानो घडो ढोळतो तथा फोडतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
१०. दशमे स्वप्ने पद्म सरोवर फूले करी छवाएलुं तेमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
११. अगीआरमे स्वप्ने वांसनी जड मूळथी उखाडतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१२. बारमे स्वप्ने भुजाए करी लवण समुद्र तरतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१३. तेरमे स्वप्ने भवनपतिना रत्नना भवनमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१४. चौदमे स्वप्ने रत्नना विमानमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

॥ इति श्री चौद स्वप्ननो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री अवधि पदनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद तेत्रीसमें अवधी पदनो थोकडो चाल्यो तेमां प्रथम दश द्वार छे तेनां नाम कहे छे:-

भेद द्वार १, विषय द्वार २, संठाण द्वार, ३, अभ्यंतर अने बाह्य द्वार ४, देश थकी अने सर्व थकी ५, अणुगामी ६, हायमान अने वर्द्धमान ७, अवहीया ८, पडवाइ ९, अपडवाई १० हवे तेनो विस्तार कहे छे:-

१. पहेलो भेदद्वार तेमां नारकी अने देवता भव प्रत्ये देखे एटले उपजती वखते साथे अवधिज्ञान होय छे. तिर्यंच अने मनुष्य क्षयोपशम प्रमाणे देखे.

२. बीजो विषयद्वार एटले पहेली नरकना नारकी जघन्य साडा त्रण गाउ देखे, उत्कृष्टा चार गाउ देखे. बीजी नरकना नारकी जघन्य त्रण गाउ, उत्कृष्टा चार गाउ देखे. त्रीजी नरकना नारकी ज० अढी गाउ. उ० त्रण गाउ देखे. चोथी नरकना नारकी ज० बे गाउ, उ० अढी गाउ देखे. पांचमीना ज० दोढ गाउ, उ० बे गाउ देखे. छठ्ठीना ज० एक गाउ, उ० दोढ गाउ देखे. सातमीना ज० अर्ध गाउ, उ० एक गाउ देखे. भवनपति ज० पचीस जोजन सुधी देखे, उ० त्रण प्रकारनुं देखे-उंचुं पहेला बीजा देवलोक सुधी, नीचुं त्रीजी नरकना तळा सुधी, अने त्रीछुं पलना आवखावाळा संख्याताद्विप समुद्र देखे, अने सागरना आउखा-

वाळा असंख्याताद्विप समुद्र देखे. वाणव्यंतर अने नवनीकायना देवता ज० पचीस जोजन, उ० त्रण प्रकारनुं देखे—उंचुं पहेला देवलोक सुधी, नीचुं पाताळ कळशा सुधी, अने त्रीछुं संख्याता द्विप समुद्र देखे. ज्योतिषी ज० आंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० त्रण प्रकारनुं देखे. उंचुं पोताना विमाननी धजा सुधी, नीचुं नरकना तळा सुधी, अने त्रीछुं पलना आउखावाळा, संख्याता द्विप समुद्र देखे. अने सागरना आउखावाळा असंख्याता द्विप समुद्र देखे. त्रीजा देवलोकथी जावत सर्वार्थ सिद्ध विमानना देवता उंचुं पोतपोताना विमाननी धजा सुधी देखे, त्रीछुं असंख्याता द्विप समुद्र देखे, नीचुं त्रीजा चोथावाळा बीजी नरकना तळा सुधी, पांचमा छट्ठावाळा त्रीजी नरकना तळा सुधी, सातमा—आठमावाळा चोथी नरकना तळा सुधी, नवमाथी बारमा सुधीना पांचमी नरकना तळा सुधी, नव ग्रिवेकना छट्ठी नरकना तळा सुधी, चार अनुत्तर विमानना सातमी नरकना तळा सुधी, अने सर्वार्थ सिद्धना देवता सातमी नरकना तळा सुधी देखे. तीर्यंच ज० आंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० संख्याता द्विप समुद्र देखे. मनुष्य ज० आंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० आखा लोक अने अलोकमां लोक जेवडा असंख्यातां खांडवां देखे.

३. त्रीजो संठाण द्वार कहे छे—नारकी त्रापाने आकारे देखे, भवनपति पालाने आकारे देखे, वाण-व्यंतर झालरने आकारे देखे, ज्योतिषि पडहाने आकारे देखे, बार देवलोकना देवता मृदंगने आकारे देखे. नव

ग्रैवेकना देवता फूलनी चंगेरीना आकारे देखे. अनुत्तर विमानना देवता कुंवारी कन्याना कंचवाने आकारे देखे.

४. चोथो अभ्यंतर अने बाह्य द्वार कहे छे—नारकी, देवता अभ्यंतर देखे, तिर्यंच बाह्य देखे, मनुष्य अभ्यंतर अने बाह्य देखे, कारण के तीर्थंकर देवने अवधिज्ञान साथेज होय छे.

५. पांचमो देश अने सर्व थकी द्वार कहे छे—नारकी, तिर्यंच, अने देवता, देश थकी अने सर्व थकी देखे.

६. छठ्ठो अणुगामी अने अणाणुगामी द्वार कहे छे—नारकी देवताने अणुगामी कहेतां साथे जनारुं अवधिज्ञान होय, अने तिर्यंचने अणुगामी अने अणाणुगामी बन्ने होय.

७–८. सातमो हायमान–वर्द्धमान अने आठमो अवठीया द्वार साथे कहे छे—नारकीदेवताने अवठीया कहेतां होय तेटलुं अवधिज्ञान रहे, मनुष्य अने तिर्यंचने हायमान–वर्द्धमान, अने अवठीया ए त्रणे प्रकारनुं होय.

९–१०. नवमो पडीवाइ अने दशमो अपडीवाई बे द्वार साथे कहे छे—नारकी अने देवताने अपडीपाई अवधिज्ञान होय, मनुष्य अने तिर्यंचने पडीवाई अने अपडीवाई बन्ने जाणवां.

॥ इति श्री अवधि पदनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री आराधिक-विराधिकनो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र शतक पहेले, उद्देशे बीजे आराधिक विराधिकना चौद बोल चाल्या ते कहे छेः—

१. असंजती भव्य द्रव्य देव जघन्य भवनपति, उत्कृष्टा नव ग्रैवेक सुधी जाय.
२. आराधिक साधु ज० पहेला देवलोक सुधी, उ० सर्वार्थसिद्ध विमान सुधी जाय.
३. विराधिक साधु ज० भवनपति, उ० पहेला देवलोक सुधी जाय.
४. आराधिक श्रावक ज० पहेला देवलोक सुधी, उ० बारमां देवलोक सुधी जाय.
५. विराधिक श्रावक ज० भवनपति, उ० ज्योतिषि सुधी जाय.
६. असंजति तिर्यंच ज० भवनपति, उ० वाणव्यंतर सुधी जाय.
७. तापसना मतवाळा ज० भवनपति, उ० ज्योतिषि थाय.
८. कंदरपीआ साधु ज० भवनपति, उ० पहेला देवलोक सुधी जाय.
९. अंबड संन्यासीना मतवाळा ज० भवनपति, उ० पांचमा देवलोक सुधी जाय.
१०. जम्मालीना मतवाळा ज० भवनपति, उ० छट्ठा देवलोक सुधी जाय.

११. संज्ञी तिर्यंच ज० भवनपति, उ० आठमा देवलोक सुधी जाय.

१२. गोसाळाना मतवाळा ज० भवनपति, उ० बारमा देवलोक सुधी जाय.

१३. दर्शन विराधिक स्वलींगी साधु ज० भवनपति, उ० नव ग्रैवेक सुधी जाय.

१४. आजीवकामती ज० भवनपति, उ० बारमा देवलोक सुधी जाय.

॥ इति श्री आराधिक विराधिकनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पांच समकितना स्वरुपनो थोकडो ॥

पांच समकितना नाम.—१. शाश्वादान सम्यक्त्व, २. उपशम सम्यक्त्व, ३. वेदक सम्यक्त्व, ४. क्षयोपशम सम्यक्त्व, ५. क्षायक सम्यक्त्व.

ए पांचे सम्यक्त्वनी स्थिति कहे छे—शाश्वादान सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य एक समयनी, उत्कृष्टी ६ आवलिकानी. १, उपशम सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य उत्कृष्ट अंतर्मुहूर्तनी २, वेदक सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य उत्कृष्ट एक समयनी ३, क्षयोपशम सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य एक समयनी, उत्कृष्टी ६६ सागर

झाझेरी ४, क्षायक सम्यक्त्वनी स्थिति नथी.

शाश्वादान सम्यक्त्व अने उपशम सम्यक्त्व एक भव आश्री जघन्य एकवार आवे, उत्कृष्टा पांचवार आवे, वेदक सम्यक्त्व जघन्य उत्कृष्ट एकवार आवे, क्षयोपशम सम्यक्त्व जघन्य एकवार, उत्कृष्टा असंख्यातीवार आवे, क्षायक सम्क्यत्व आव्या पछी जाय नहि.

उपशम सम्यक्त्वना ७ भेद—१. अनंतानुबंधी क्रोध, २. मान, ३. माया, ४. लोभ, ५. मिथ्यात्व मोहनी, ६. मिश्रमोहनी, ७. सम्यक्त्व मोहनी. ए सात प्रकृति उपशमावे तेने उपशम सम्यक्त्व कहीए तथा ए सात प्रकृति मांहेली कोइ क्षय करे, कोइ उपशमावे, तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहीए.

क्षयोपशम सम्यक्त्वना ४ भेद—१. चार प्रकृति क्षय करे तथा उपशमावे तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहीए. २. पांच प्रकृति क्षय करे अने बे प्रकृति उपशमावे तेने क्षयोपशम सम्यकत्व कहीए. ३. छ प्रकृति क्षय करे, अने एक उपशमावे तेने क्षयोपशम सम्यकत्व कहीए. ४. चार प्रकृति क्षय करे अने बे उपशमावे, एक वेदे तेने क्षयोपशम वेदक सम्यक्त्व कहीए.

क्षय वेदकना ३ भेद—१. चार प्रकृति क्षय करे अने त्रण वेदे तेने क्षय वेदक सम्यक्त्व कहीए. २. पांच प्रकृति क्षय करे अने बे वेदे तेने क्षयवेदक सम्यक्त्व कहीए. ३. छ प्रकृति क्षय करे अने एक वेदे तेने

क्षय वेदक सम्यक्त्व कहीए. साते प्रकृति क्षय करे तेने क्षायक सम्यक्त्व कहीए.

हवे नव प्रकारनुं सम्यक्त्व कहे छे–१. द्रव्य सम्यक्त्व, २. भाव सम्यक्त्व, ३. निश्चय सम्यक्त्व, ४. वहेवार सम्यक्त्व, ५. निःसर्ग सम्यक्त्व, ६. उपदेश सम्यक्त्व, ७. कारक सम्यक्त्व, ८. रुचक सम्यक्त्व, ९. दीपक सम्यक्त्व.

१. द्रव्य सम्यक्त्व केने कहीए–तीर्थंकर जीन वचन सत्य सरदहे पण परमार्थ जाणे नहि, भेदानुंभेद जाणे नहि, अने गुरुनुं दीधुं सम्यक्त्व ग्रही राखे तेने.

२. भाव सम्यक्त्व केने कहीए–भाव सम्यक्त्वनो धणी परमार्थ जाणे, भेदानु भेद जाणे, ते उपर आरिसानुं दृष्टांत–जेम, आरिसामां जेवुं स्वरुप छे तेवुं देखे तेने.

३. निश्चय सम्यक्त्व केने कहीए–ज्ञान, दर्शन, चारित्रने विषे शुभ भावे प्रवर्ते तेने.

४. व्यवहार सम्यक्त्व केने कहीए–लक्षणे करी जाणे, साधुनी समाचारीमां प्रवर्ते तथा श्रावकव्रत पाळे, सामायिक, पोषध, प्रतिक्रमण करे, त्याग पच्चखाण पण करे तेने.

५. निःसर्ग सम्यक्त्व केने कहीए–जे गुरुना उपदेश विना जैन धर्म सत्य सरदहे, जातिस्मरण ज्ञाने करी जाणे–मृगापुत्रनी पेठे, तेने.

६. उपदेश सम्यक्त्व केने कहीए–गुरुना उपदेशथी देवगुरु धर्म ए त्रण तत्व सत्य सरदहे तेने.

७. कारक सम्यक्त्व केने कहीए–ते शुद्ध क्रिया पाळे, शुद्ध आचार पाळे, जेम सिद्धांतमां कह्युं छे तेम प्रवर्ते तेने.

८. रोचक सम्यक्त्व केने कहीए–गुरुना वचन उपर रुचि राखे, क्रिया करणी उपर रुचि राखे, पण करी शके नहि तेने.

९. दीपक सम्यक्त्व केने कहीए–दीवानी पेरे. जेम, दीवो सामाने अजवाळुं करे, पण पोतानी नीचे अंधारुं राखे तेम अन्य लोकोने प्रतिबोध करे, पण पोते सम्यक्त्व पामे नहि तेने.

हवे विस्तारथी व्यवहार सम्यक्त्वना ६७ भेद कहे छे—सम्यक्त्वनी ४ सदहणा–जीवादिक ९ पदार्थनुं ओळखाण करे १, तत्वना जाण आचार्य बहुसूत्रीनी सेवा करे २, कुगुरु, कुदेव, कुधर्मनो परिचय टाळे ३, कुगुरु, कुदेव, कुधर्म उपर प्रेम न राखे. ४. त्रण लिंग–१. स्त्रीलिंग, २. पुरुषलिंग, अने ३. नपुंसकलिंग-एवं ७.

१० प्रकारनो विनय—अरिहंतनो विनय करे १, सिद्धनो २, ज्ञानी पुरुषनो ३, सूत्र सिद्धांतनो ४, धर्मी पुरुषनो ५, साधुजीनो ६, धर्माचार्यनो ७, उपाध्यायनो ८, परवचननो ९, सम्यक्दृष्टिनो १०,--एवं १७.

सम्यकत्वनी ३ शुद्धता. १. मन शुद्धता, २. वचन शुद्धता, ३. काय शुद्धता-एवं २०.

सम्यक्त्वनां पंच लक्षण--१. सम, २. संवेग, ३. निर्वेग, ४. अनुकंपा, ५. आसता,--एवं २५.

सम्यक्त्वनी ८ भावना—१. सूत्र सिद्धांतनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, २. धर्मकथानो कहेनार होय तो जिन मार्ग दीपावे,३, न्यायनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, ४. अवसरनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, ५ तपस्वी होय तो जिन मार्ग दीपावे, ६. विद्वान होय तो जिनमार्ग दीपावे, ७. मिष्ट वचनी होय तो जिन मार्ग दीपावे ८. कवि होय तो जिन मार्ग दिपावे--एवं ३३.

सम्यक्त्वनां ५ आभरण—१. धर्मने विषे चतुर होय, २. चतुर्विध संघनी सेवा करे, ३. गुणवंतनी भक्ति करे, ४. धर्मने विषे स्थिर चित्त राखे, ५ अन्य मतिने हेतु दृष्टांते करी समजाववा समर्थ होय--एवं ३८.

सम्यक्त्वनां ५ लक्षण--१. सुख दुःखमां समता राखे, २. वैराग्यवान होय, ३. दिन दिन प्रत्ये आरंभथी निवर्ते, ४. अनुकंपावंत होय, ५. जिन धर्म उपर विश्वासवंत होय--एवं ४३.

सम्यक्त्वना ६ दोष—१. परपाखंडीने वंदना करे नहिं, २. पर पाखंडी साथे वारंवार बोले नहिं, ३. पर पाखंडीनो घणो परिचय करे नहिं, ४. परपाखंडीने मोक्षनो कारण जाणी दान दे नहिं,(अनुकंपानो आगार), ५. परपाखंडीनी साथे घणो वाद करे नहिं, ६. पर पाखंडीए बोलाव्या विना बोले नहिं-एवं ४९.

सम्यक्त्वनो छ प्रकारे आगार—१. राजानो आगार, २. न्यातनो आगार, ३. जोरावरनो आगार. ४.

देवतानो आगार, ५. माता–पीतानो आगार, ६. कारणथी अन्य मतिने दान देवानो आगार-एवं ५५.

सम्यक्त्वनी छ भावना––१. हे जीव ! सम्यक्त्व सदा निर्मळ छे ते रागद्वेषे करी मलीन थाय नहिं तेनी संभाळ राखजे, २. जेम नगर कोट दरवाजाए करीने सहित होय ते सर्वे जीवने आधारभुत छे तेम समकित नगरने विषे ज्ञान, दर्शन, चारित्र, व्रत नियम ने सम्यक्त्व आधारभुत छे, ३. सर्वे धर्मनो उपाय सम्यक्त्व छे, ४. जेम सर्वे जीवने पृथ्वी आधारभूत छे तेम जीवने सम्यक्त्व आधारभूत छे, ५. जेम शंखमांहे दूध बगडे नहि, खाटुं थाय नहिं, तेम सर्वज्ञ धर्म रुप दूधनुं भाजन सम्यक्त्व छे, ६. जेम चक्रवर्तिने रत्ननुं भाजन निधान छे, तेम सर्ववर्ती देशवर्ती रत्ननुं भाजन सम्यक्त्व छे--एवं ६१.

समकितनां छ स्थानक––१. जीवादिक पदार्थमां हय, गय, उपादयनुं स्वरुप चिंतवे, २. जीव सदा शाश्वतो छे. ३. शुभ अशुभनो कर्ता जीव छे, ४. कीधां कर्मनो भोगवनार जीव छे, ५. कोइ उपर रागद्वेष करे नहिं, ६. जीवने मोहनि आदिक आठ कर्म क्षय कर्या पछे मोक्ष छे.-एवं ६७.

॥ इति श्री पांच समकितना स्वरुपनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पुद्गल परावर्तननो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र, शतक बारमे, उद्देशे चोथे पुद्गल परावर्तननो थोकडो चाल्यो ते कहे छे—

गाथा—नाम १, गुण २, तीसंख ३, तीठाणं ४, कालं ५, कालो वमंच ६, काळ अप्पा बहु ७, पुग्गल मझे पुग्गल ८, पुग्गल करणो अप्पा वहु ९, ए नव द्वारनी गाथा कही, हवे विस्तार कहे छे—

पहेलो नाम द्वार कहे छे—पुद्गल परावर्तननां सात नाम छे—१. उदारिक पुद्गल परावर्तन, २. वैक्रेय पुद्गल परावर्तन, ३. तेजस पुद्गल परावर्तन, ४. कार्मण पुद्गल परावर्तन, ५. मन पुद्गल परावर्तन, ६. वचन पुद्गल परावर्तन, ७. श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन ए सात.

बीजो गुण द्वार कहे छे—लोकने विषे जेटलां पुदगल छे, ते सर्वे उदारिक पुद्गलपणे लेइ लेइने मुके ते वारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय, एम जावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं.

हवे पर्यायना अनुसारे विशेष विवरो कहे छे—पुद्गल परावर्तन बे प्रकारे कह्यां छे—ते सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन १, अने बादर पुद्गल परावर्तन २. ते बेहु प्रत्येक प्रत्येक चार चार प्रकारे कह्यां छे—ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे कह्यां. हवे सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २,

काळथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे शी रीते समजवां तेमज बादर पुद्गल पण चार प्रकारे शी रीते समजवां ते कहे छे. सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी केने कहीये के जे जगत्मां द्रव्य छे ते सर्वे द्रव्य पुद्गल उदारिकपणे तथा वैक्रेयपणे आदि देइने जावत् श्वासोश्वासपणे अनुक्रमे पुरा करे तेने सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी कहीये. बादर पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी केने कहीये के जे सात प्रकारे पुद्गल लेइ लेइने मुकतां पुरा करे तेने बादर पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी कहीये. सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन क्षेत्र थकी केने कहीये के जे अनुक्रमे आकाश प्रदेशे मरी मरीने पुरा करे, चौद राज लोक अणानुंपुर्वीए मरे ते लेखामां न गणीए अने जे प्रथम प्रदेशने अडतो अडतो मरे ते लेखामां गणीए एम त्रण, चार, पांच, छ, सात, आठ, नव,दस आदि देइने आखो लोक पुरे तेने सुक्ष्म पुद्गल प० क्षेत्र थकी कहीये.बादर पुद्गल परावर्तन क्षेत्र थकी केने कहीये के जे आकाशने प्रथम प्रदेशे मरे ते लेखे गणीये, ते वार पछी त्रीजे, पांचमे, सातमे, नवमे, अगीयारमे, तेरमे उपजे तथा चवे एम आखो लोक समस्त पुरे, आकाश प्रदेश भरे, आगळ पाछळ करीने पुरां करे तेने बादर पुद्गल प० क्षेत्र थकी कहीये.सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन काळ थकी केने कहीये के,जे अनुक्रमे काळ चक्रने पहेले समे मरे ते लेखे गणीए अने काळ चक्रने बीजे, त्रीजे, चोथे, पांचमे, छट्ठे, सातमे, आठमे, तथा अनेरे काळ चक्रे मरे ते लेखे न गणीए. एम अनुक्रमे काळ चक्रने बीजे समे, एम काळ चक्रने त्रीजे समे,

एम आखो काळ चक्र फरसे, समय समय लगतो लगतो मरे, तेने सुक्ष्म पुद्गल प० काल थकी कहीये. बादर पुद्गल परावर्तन काळ थकी केने कहीये के, जे काळ चक्रने पहेले समे मरे ते लेखे गणीए तेथी बीजो काळ चक्र तेहनो बीजो समय तथा पांचमो, छट्ठो, सातमो, आठमो, नवमो, दशमो, अगीयारमो, एम अनुक्रमे करी काळ चक्रना जेटला समय होय तेटला समय मरण करी फरसे तथा अनेरे काळ चक्रे मरे तेने बादर पुद्गल परावर्तन काल थकी कहीये. सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन भाव थकी केने कहीये के जे लगते लगते परिणामे मरे ते एकथी बे, त्रण, चार, पांच, छ, सात, आठ, नव, दस, एम असंख्याता परिणामे मरे ते लेखे गणीये, अने अनानुपुर्वीए मरे ते लेखे न गणीए एम असंख्याता परिणामे करी आखो लोक पुरो फरसे तेने सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन भाव थकी कहीये. बादर पुद्गल परावर्तन भाव थकी केने कहीये के, जे जीवना असंख्याता परिणाम छे, ते परिणामे करी मरे, आघापाछा थइने असंख्याता पुरां करे ते केम, क्यारे प्रथम परिणामे त्रीजे, पांचमे, सातमे, एम सघळा परिणाम पुरा करे तेने बादर पुद्गल परावर्तन भाव थकी कहीये. एम सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन तथा बादर पुद्गल परावर्तन द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे समजवानी विगत कही. एम साते पुद्गल परावर्तन चार चार प्रकारे जाणवा. इति बीजो गुण द्वार.

त्रीजो संख्या द्वार तेना त्रण भेद--ते एक तो सर्व जीवे पुद्गल परावर्तन केटलां कीधां तेनी संख्या १,

बीजो एक वचने एक जीवे चोवीस दंडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन जेटलां जेटलां कीधां तेनी संख्या २, त्रीजे बहु वचने सर्व जीवे चोवीस दंडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन कीधा तेनी संख्या ३, ए त्रण भेद छे तेमां प्रथम भेद कहे छे—सर्व जीवे उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्ति अनन्ति वार कीधां एम जावत् साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. ए संख्यानो पहेलो भेद कह्यो. १. संख्यानो बीजो भेद कहे छे—एक वचने नारकीना एक जीवे पुर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्ति अनन्तिवार कीधां. आगमिय काळे कोइ करशे, कोइ नही करे, जे करशे ते जघन्य एक, बे, त्रण, अने उतकृष्टां अनन्ता करशे. एम जावत साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम जेम नारकीना दंडकनुं कह्युं तेम जावत् चोवीसमां वैमानिकना दंडकने विषे एक वैमानिक देवना जीवे नारकीवत् साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एटले सर्वे मळीने चोवीस सत्ता अडसठसो—एकसो ने अडसठ प्रश्न थाय ए संख्यानो बीजो भेद कह्यो. २, संख्यानो त्रीजो भेद कहे छे—बहु वचने सर्व नारकीना जीवे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्ता कीधा, घणा नारकी आगमिय काळे अनन्ता करशे. तेम साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम जावत् सर्वे वैमानिक देवना जीवे नारकीवत् पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम सर्व मळीने एकसो ने अडसठ प्रश्न थाय. ए संख्यानो त्रीजो भेद कह्यो. एम संख्याना त्रणे भेदना थइने त्रणसे तेंतालीस प्रश्न थाय. ३.

चोथो स्थानक द्वार कहे छे—ते स्थानक द्वारना त्रण भेद--१. एक वचने एक जीवे नारकी आदि देइ चोवीस दंडकने विषे जे जे स्थानकमां प्रवर्ततां जे जे पुद्गल परावर्तन कीधा नथी अथवा जे जे कीधां अने जे जे करशे अथवा नही करे तेनी विगत. २. बीजे भेदे बहुवचने सर्व जीवे नारकी आदि चोवीस दंडकने विषे जे जे स्थानकमां प्रवर्ततां जे जे पुद्गल परावर्तन कीधां नथी अथवा जे जे कीधां तेनी विगत. ३. त्रीजे भेदे सर्व जीवे जे जे दंडकने विषे प्रवर्तता जे जे पुद्गल परावर्तन कीधां तेनी विगत. ए त्रण भेद छे ते मध्ये पहेलो भेद कहे छे—एक वचने एक नारकीना जीवे नारकीपणे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन कीधां नथी अने आगमीय काळे पण करशे नही. एक नारकीना जीवे नारकीपणे पूर्वे वैक्रय पुद्गल परावर्तन अनन्ता कीधा, अने आगमीय काळे कोइ करशे, कोइ नही करे. जे करशे ते जघन्य एक, बे, त्रण, उत्कृष्टा अनन्ता करशे. एम जावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एक वचने एक नारकीना जीवे पुर्वे असुरकुमारपणे, जावत् थणीत् कुमारपणे, पृथ्व्यादिकपणे, जावत् चोवीसमा वैमानिक देवताना दंडकपणे, जे जे दंडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन होय नही तेनी ना कहेवी, अने जे जे दंडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन होय तेनी हा कहेवी. एम नारकीनो दंडक साते पुद्गल परावर्तन आश्री चोवीस दंडकने विषे उतारतां चोवीश सत्ता अडसठसो. एम १६८ प्रश्न थाय. एम जेम नारकीनुं कह्युं तेम शेष थाकतां तेवीस दंडकनुं चोवीस दंडक साथे सात

पुद्गल परावर्तन आश्री उतारवुं. एम उतारतां सर्व मळीने चार हजार बत्रीस प्रश्न थाय. इति स्थानक द्वार.

स्थानक द्वारनो बीजो भेद कहे छे–बहु वचने सर्वे नारकीना जीवे नारकीपणे पुर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन कीधां नथी, अने आगमीय काळे करशे पण नहि. सर्वे नारकीना जीवे नारकीपणे पुर्वे वैक्रय पुद्गल परावर्तन अनन्ता कीधां अने घणां नारकी अनन्ता करशे एम जावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम बहु वचने सर्वे नारकीना जीवे पुर्वे असुरकुमारपणे, जावत् थणीत कुमारपणे, पृथव्यादिकपणे, जावत् चोवीसमां वैमानिक देवताना दंडकपणे जे जे दंडकने विषे प्रवर्ततां जे जे पुद्गल परावर्तन होय नही तेनी ना कहेवी, अने जे जे दंडकने विषे प्रवर्ततां जे जे पुद्गल परावर्तन होय तेनी हा कहेवी. एम एक नारकीनो दंडक साते पुद्गल परावर्तन आश्री चोवीस दंडक साथे उतारतां एकसो अडसठ प्रश्न थाय, एम जेम नारकीनुं कह्युं तेम शेष थाकतां तेवीस दंडकनुं चोवीस दंडक साथे सात पुद्गल परावर्तन आश्री उतारवुं एम उतारतां सर्व मळीने चार हजार बत्रीस प्रश्न थाय. ए स्थानक द्वारनो बीजो भेद कह्यो.

स्थानकद्वारनो त्रीजो भेद कहे छे–सर्वे जीवे उदारिक पुद्गल परावर्तन दश दंडकपणे अनन्ती वार कीधां ते पांच एकेंद्रिना ५, बेऐंद्रिना ६, तेऐंद्रिना ७, चौरेंद्रिना ८, तीर्यंच पंचेंद्रि ९, मनुष्य १०, ए दश दंडकने विषे सर्व जीवे वैक्रय पुद्गल परावर्तन सतर दंडकपणे अनंतीवार कीधां. ते नारकीनो एक, भवनपतीना दश,

एवं अग्नीआर; वाउकाय १२, संज्ञी तिर्यंच पचेंद्रि १३, संज्ञी मनुष्य १४, वाणव्यंतर १५, ज्योतिषि १६, वैमानिक १७, ए सर.र दंडकने विषे सर्व जीवे तेजस् पुद्गल परावर्तन १, कार्मण पुद्गल परावर्तन २, ए बे पुद्गल परावर्तन चोवीस दंडकने विषे अनन्ति वार कीधा. ४, सर्व जीवे मन पुद्गल परावर्तन सोळ दंडकपणे अनन्तिवार कीधां. ते सोळ संज्ञीना दंडक पर्याप्तापणे ५, सर्व जीवे वचन पुद्गल परावर्तन ओगणीस दंडकने विषे अनन्ति वार कीधां. ते पांच एकेंद्रिना पांच दंडक वर्जिने शेष ओगणीस दंडकने विषे ६, सर्व जीवे श्वासोश्वास पुद्गल चोवीस दंडकने विषे अनन्ति वार कीधां. ७, ए स्थानक द्वारना त्रीजा भेदना एकसो ने बत्रीस प्रश्न थयां. ए स्थानक द्वारनो त्रीजो भेद कह्यो. एम स्थानक द्वारना त्रणे भेदना मळीने ८१९८ आठ हजार एकसो अट्ठाणुं प्रश्न थाय. इति चोथो स्थानक द्वार संपूर्ण.

पांचमो काळद्वार कहे छे—अनन्ता काळचक्र मंडळ जाय त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय १. एम जावत् अनंता काळचक्र मंडळ जाय त्यारे एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ७. इति. काळ द्वार.

काळनी ओपमानो छट्ठो द्वार कहे छे—अनन्ता सुक्ष्म परमाणुए एक वहेवार परमाणुंओ थाय. १, अनंता वहेवार परमाणुए एक उसन शनीओ थाय. उसन शनीयो ते ज्योतिषिनी उपर अने पहेला बीजा देवलोकनी हेठे उसन शनी रज होय ते. २, अनन्ता उसन शनीए एक सन्हा सन्हीयो थाय, ते ज्योतिषीनी हेठळ रज

होय ते. ३, आठ सन्हा सन्हीए एक उर्द्धरेणु थाय ते तडकामां उडे ते ४, आठ उर्द्ध रेणुए एक त्रसरेणु थाय ते मनुष्य तथा ढोरने पगे उडे ते. ५, आठ त्रस रेणुए एक रथरेणु थाय ते गाडा तथा रथे उडे ते. ६, आठ रथ रेणुए देवकुरु अथवा उत्तर कुरु क्षेत्रना त्रण पल्योपमना आउखावाळा जुगलया मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ७, तेवा आठ वाळाग्रे हरीवास अथवा रम्यक् वास क्षेत्रना बे पल्मोपमना आउखावाळा जुगलया मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ८, तेवा आठ वाळाग्रे हेमवय तथा एरण वय क्षेत्रना एक पल्योपमना आउखावाळा जुगल्या मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ९, तेवा आठ बाळाग्रे पुर्व तथा पश्चिम महाविदेह क्षेत्रना मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. १० तेवा आठ वाळाग्रे भरत तथा इरवत क्षेत्रना मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ११, तेवा आठ वाळाग्रे एक लींख थाय. १२, तेवी आठ लींखे एक जुं थाय. १३, तेवी आठ जुंए एक जवनो मध्य भाग थाय. १४, आठ जवना मध्य भागे एक उत्स्येध आंगुळ थाय १५, छ उतस्येध आंगुळे एक पगनुं पहोळपणुं थाय. १६, बे पगने पहोळपणे एक वेंत थाय १७, बे वेंते एक हाथ थाय. १८, बे हाथे एक कुक्षी थाय. १९, बे कुक्षीए एक धनुष्य थाय. २०, बे हजार धनुष्ये एक गाउ थाय. २१, चार गाउए एक जोजन थाय. २२, एवो एक जोजननो लांबो ने पहोळो अने एक जोजननो उंचो एवो उंडो एक पालो कल्पीए, ते पालो पुर्वे जे देवकुरु अथवा उत्तरकुरु क्षेत्रना त्रण पल्योपमना आउखावाळा जुलल्या मनुष्यना वाळाग्र

कथा ते एक, बे, त्रण दिवसना जन्मेला बाळक होय तेना वाळाग्र लीए ते एक एक वाळाग्रना असंख्याता खंड कटका करीए, करीने तेवा कटकाए ठेठ तळाथी ते उपर सुधी घाढो ठांसी ठांसीने भरीए ते उपर थइ चक्रवर्ति आदिकनुं कटक चाल्युं जाय तो पण ते वाळाग्र खंड जरा थोडा पण बेसे नहि अथवा ते उपर मोटी गंगा नदीनो प्रवाह वहे तो पण ते पालामां जळ उतरे नही, अग्निए बाळ्यो पण बळे नहि, एवो मजबुत ठांसीने भर्यो होय ते पालामांथी सो सो वरसे एक एक वाळाग्रनो खंड काढीए. हवे एक वरस केने कहीए ते कहे छे–असंख्याता समय जाय त्यारे एक आवलीका थाय, एवी असंख्याती आवलीका जाय त्यारे एक श्वासोश्वास थाय, सात श्वासोश्वासे एक थोव थाय, सात थोवे एक लव थाय, सीत्तोतेर लवे एक मुहूर्त थाय. एटले अढारसेंने छाशी श्वासोश्वासे एक घडी थाय. त्रण हजार सातसें तोंतेर श्वासोश्वासे बे घडी थाय. एटले एक मुहूर्त थइ. त्रीस मुहूर्ते एक अहोरात्री थाय, पंदर अहोरात्रीए एक पक्ष थाय, बे पक्षे एक मास थाय, १२ मासे एक वर्ष थाय, एवां १०० सो वर्षे एक एक वाळनो खंड काढे, एम काढतां काढतां ज्यांथी काढवानी गणत्री करवा मांडी होय त्यांथी ते एक पालो खाली थाय त्यां सुधीमां जेटलो काळ जाय, तेने एक पल्योपम कहीए. एवा १० क्रोडाक्रोडी पल्योपम जाय त्यारे एक सागरोपम थाय, एवां १० क्रोडाक्रोडी सागरोपम जाय त्यारे एक उत्सर्पिणी काळ थाय. एवां १० क्रोडाक्रोड सागरोपम जाय त्यारे एक अवसर्पिणी काळ

थाय, उत्सर्पिणी अने अवसर्पिणी काळ मळीने २० क्रोडाक्रोडी सागरोपम थाय, तेने एक काळचक्र कहीए एवा अनन्ता काळचक्र जाय त्यारे एक पुद्गल परावर्तन थाय. इति कालनी ओपमानो छट्ठो द्वार.

काळना अल्पबहुत्वनो सातमो द्वार तेमां सात पुद्गल परावर्तनमां केनो कोनाथी काळ थोडो, कोनो काळ घणो ते कहे छे—अनन्ता काळ चक्र जाय त्यारे एक कार्मण पुद्गल परावर्तन थाय. १, अनन्ता कार्मण पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक तेजस् पुद्गल परावर्तन थाय. २, अनन्ता तेजस पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय. ३, अनन्ता उदारिक पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक श्वसोश्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ४, अनन्ता श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक मन पुद्गल परावर्तन थाय. ५, अनन्ता मन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वचन पुद्गल परावर्तन थाय. ६, अनन्ता वचन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वैक्रय पुद्गल परावर्तन थाय. ७. इति कालना अल्प बहुत्वनो सातमो द्वार.

पुद्गलनो आठमो द्वार कहे छे—एक कार्मण पुद्गल परावर्तनमांहि अनन्ता काळचक्र वही जाय १, एक तेजस पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता कार्मण पुद्गल परावर्तन वही जाय २, एक उदारिक पुद्गल परावर्तन मांहे अनन्ता तेजस पुद्गल परावर्तन वही जाय. ३, एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता उदारिक पुद्गल परावर्तन वही जाय. ४, एक मन पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन वही

जाय. ५, एक वचन पुद्गल परावर्तन मांहे अनन्ता मन पुद्गल परावर्तन वही जाय. ६, एक वैक्रेय पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता वचन पुद्गल परावर्तन वही जाय. ७. इति आठमो द्वार.

पुद्गल परावर्तन जीवे कर्यां ते कीयां, अने कोनाथी थोडां अथवा घणा कीधां, ते अल्पबहुत्वनो नवमो द्वार कहे छे--सर्व जीवे सर्व थकी वैक्रेय पुद्गल परावर्तन थोडां कीधां. १, तेथी वचन पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणां अधिक कीधां. २, तेथी मन पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणां अधिक कीधां. ३, तेथी श्वसोश्वास पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणांअधिक कीधां ४, तेथी उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणां अधिक कीधां. ५, तेथी तेजस् पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणां अधिक कीधां. ६, तेथी कार्मण पुद्गल परावर्तन अनन्तगुणां अधिक कीधां. ७

एम ए सात पुद्गल परावर्तननो अधिकार जाणीने जे जीव समकीत सहित जीन आज्ञा प्रमाण करीने ज्ञान, दर्शन, चारित्र ए त्रणनी आराधना करे ते जीवने एवां पुद्गल परावर्तन करवां पडे नहि, अने शाश्वतां सिद्धनां सुख मळे ते निश्चे जाणवुं.

॥ इति श्री पुद्गल परावर्तननो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री संख्याता, असंख्याता अने अनन्तानो थोकडो. ॥

श्री अनुयोगद्वार सूत्रमां संख्याता, असंख्याता अने अनन्ता ए त्रणेना थइने वीस भेदना नाम, तथा तेनी गणत्रिनी ओपमा कही ते कहे छे–संख्याताना त्रण भेद १, असंख्याताना नव भेद २, अने अनन्ताना आठ भेद ३. ए रीते त्रणेना थइने वीस भेद छे. ते वीस भेद समुच्चय कह्या. हवे ए वीस भेदना नाम तथा तेनी गणत्रिनी ओपमा तथा ते भेदना केटला केटला भेद छे ते विस्तारथी कहे छे. प्रथम संख्याताना त्रण भेद ते जघन्य संख्यातु १, मध्यम संख्यातु २, अने उत्कृष्ट संख्यातु ३. ए त्रण नाम ते मध्ये पहेलुं जघन्य संख्यातु ते केहने कहीए ? जे एक तो गणत्रिमां आवे नही ते माटे जघन्य थकी बेने गणत्रिनी संख्या कहीऐ. ते भणी बेने जघन्य संख्यातु कहीऐ. ए जघन्य संख्यातानो एकज भेद जणावो. १, हवे बीजे भेदे मध्यम संख्यातु ते केहने कहीए ? जे त्रणथी मांडीने चार, पांच, छ, सात, आठ, नव, दश जावत् सो हजार, लाख, दश लाख, क्रोड, दशक्रोड, क्रोडाक्रोड ते उपरांत ज्यां लगी उत्कृष्ट संख्यातामां एक दाणो ओछो होय त्यां सुधी ए सघळाने मध्यम संख्यातु कहीए. ए मध्यम संख्याताना संख्याता भेद छे. २, त्रीजुं उत्कृष्ट संख्यातु केहने कहीए ? जंबुद्वीप जेवडो एक लाख जोजन प्रमाणे पालो कल्पीए. ए सूत्रने विषे वृत्ति मध्ये

एक हजार जोजननो उंडो अने वेदीका जेवडो उंचो एवो एक लाख जोजन प्रमाणनो पालो तळीआ थकी ते उपर सग सुधी सरसवना दाणा वडे ठांसी ठांसीने भर्यो होय पछी तेमांथी एकेको दाणो एकेके जंबुद्वीपे, समुद्रे मुकतां जाय,एम मुकतां मुकतां पालो ठालो थाय एटले छेल्लो दाणो जेटला द्वीपे तथा समुद्रे मुक्यो होय तेटला सघळा द्वीप समुद्रनो एक मोटो पालो कल्पीए. ते मोटो पालो सरसवने दाणे ठांसीने तळाथी ते सग सुधी भर्यो होय तेहने प्रथम सलाका पालो कहीए. तेवा मोठा पाला केटलाक लाख क्रोड क्रोडाक्रोड एकसोने चोराणुं आंकनी गणत्रिए सिस प्रेहलीका थाय, तेथी पण घणा असंख्याता पाला ते सघळा पाला तळाथी ते सग सुधी गाढा ठांसीने भर्या होय ते सघळा पालाना सरसवना दाणा एकठा करीए तेने उत्कृष्ट संख्यातु कहीए. ए उत्कृष्टा संख्यातानो एकज भेद जाणवो. ते उतकृष्टा संख्यातामांथी एक सरसवनो दाणो काढी लइए, पछी शेष जेटला दाणा रहे ते सर्वे मध्यम संख्यातु जाणवुं. एटले त्रणथी मांडीने एटला सुधीने मध्यम असंख्यातु कहीए. मध्यम संख्याताना घणा क्रोडाक्रोडी भेद छे. ३.

असंख्याताना नव भेद—ते जघन्य परित असंख्यातु १, मध्यम परित असंख्यातु २, अने उतकृष्ट परित्त असंख्यातु ३, जघन्य जुत असंख्यातु ४, मध्यम जुत असंख्यातु ५, अने उतकृष्ट जुत असंख्यातु ६, जघन्य असंख्यात असंख्यातु. ७, मध्यम असंख्यात असंख्यातु. ८, अने उतकृष्ट असंख्यात असं-

ख्यातु. ९, ए नव.

प्रथम जघन्य परित असंख्यातु ते केहने कहीए ? पूर्वे जे त्रीजा उत्कृष्ट असंख्यातानुं मान कह्युं ते उप-रांत एक दाणो अधिको गणीए तेने जघन्य परित्त असंख्यातु कहीए. ए जघन्य परित्त असंख्यातानो एकज भेद जाणवो. १.

बीजे मध्यम परित्त असंख्यातु ते केहने कहीए ? जघन्य परित्त असंख्यातामां एक दाणो उमेरीए त्यांथी ते त्रीजा उत्कृष्ट परित्त असंख्यातामां एक दाणो ओछो गणीए त्यां सुधी तेने मध्यम परित्त असंख्यातु कहीए. ए मध्यम परित्त असंख्याताना असंख्याता भेद जाणवा. २.

त्रीजुं उत्कृष्ट परित्त असंख्यातु ते केने कहीए ? जे जघन्य परित्त असंख्यातानो अभ्यास करीए ते अभ्यास करतां जेटला दाणा थाय तेमांथी एक दाणो ओछो करीए तेने उत्कृष्ट परित्त असंख्यातु कहीए. हवे ते अभ्यास करवानी आमना कहे छे. पहेले जघन्य परित्त असंख्याते जेटला दाणा छे तेटला दाणानी तेटली अनुक्रमे हार बांधीए, पछी ते मांहोमांहि गुणाकार करी तेहनो अभ्यास करीए ते जेम असत्य कल्पनाए पां-चनो अभ्यास करीए ते जेम पांचने पांच गुणा करतां ३१२५ थाय, ते शी रीते थाय ? जेमके पांचने पांच गुणा करतां पचीस थाय, पचीसने पांच गुणा करतां एकसोने पचीस थाय, एकसो पचीसने पांच गुणा करतां

छसें पचीस थाय, छसें पचीसने पांच गुणा करतां त्रणहजार एकसोने पचीस थाय. ए गणत्रीनी विशेष समजण पाडवाने अर्थे ए गुणाकार दर्शाव्यो छे. ए दृष्टांते पहेलां असंख्याताने अभ्यास करीए ते करतां जेटला आंक दाणा थाय ते चोथो जघन्य जुत असंख्यातो थाय ते मांहेथी एक दाणो ओछो करीए एटले त्रीजो उतकृष्ट परित्त असंख्यातो थाय. त्रीजा असंख्याताने एकज भेद छे.

बीजा उत्कृष्टा परित असंख्यातामांथी एक दाणो ओछो करीए ते वारे बीजो मध्यम परित असंख्यातो थाय बीजा मध्यम परित असंख्यताना असंख्याता भेद छे. ३.

चोथो जघन्य जुत असंख्यातो ते केने कहीए ? जे उतकृष्टा त्रीजा परित असंख्याताने मान कहेतां अभ्यास केवाणो तेने जघन्य जुत असंख्यातु कहीए. तेनो एकज भेद छे, ए चोथे असंख्याते एक आवलिकाना समय जाणवा. ४.

पांचमो मध्यम जुत असंख्यातो ते केने कहीए ? चोथा जघन्य जुत असंख्यातामांथी एक दाणो अधिको अने छठ्ठा असंख्यातार्थी एक दाणो ओछो होय त्यां सुधी जेटला दाणा थाय ते सर्वे मध्यम जुत असंख्यातु कहीए. तेना असंख्यात असंख्यात गुणा भेद जाणवा.

छठ्ठो उतकृष्ट जुत असंख्यातो ते केने कहीए ? सातमां जघन्य असंख्याताथी एक दाणो ओछो करीए

त्यारे छठ्ठो उतकृष्ट जुत असंख्यातो थाय. एहनो एकज भेद छे. ६.

सातमो जघन्य असंख्यात असंख्यातो ते केने कहीए ? पुर्वे जे चोथो जघन्य जुत असंख्यातो कह्यो तेनो अभ्यास करतां जेटला दाणा थाय तेने सातमो जघन्य असंख्यात असंख्यातो कहीए तेहनो एकज भेद छे. ७.

आठमो मध्यम असंख्यात असंख्यातो ते केने कहीए ? सातमा असंख्याता उपर अने सातमा असंख्यात असंख्यातानो अभ्यास करीए तेमांथी बे बाद करीए तेने आठमो मध्यम असंख्यात असंख्यातो कहीए तेना असंख्याता असंख्याता भेद छे. ८.

नवमो उतकृष्ट असंख्यात असंख्यातो ते केने कहीए ? सातमा असंख्याताना अभ्यासमांथी एक बाद करीए ते वारे नवमो उतकृष्ट असंख्यात असंख्यातो थाय एनो एकज भेद छे. ९.

अनन्ताना आठ भेद ते जघन्य परीत अनन्तु १, मध्यम परीत अनन्तु २, उतकृष्ट परीत अनन्तु. ३, जघन्य जुत अनन्तु ४, मध्यम जुत अनन्तु ५, उतकृष्ट जुत अनन्तु. ६, जघन्य अनन्त अनन्तु ७, मध्यम अनन्त अनन्तु ८, ए अनन्ताना आठ नाम.

प्रथम जघन्य परीत अनन्तु ते केने कहीए ? जे पुर्वे सातमा असंख्यातानो अभ्यास कीधो छे ते पुरो संपूर्ण राखी तेने पहेलुं जघन्य परीत अनन्तु कहीए. ए पहेला अनन्तानो एकज भेद छे. १

बीजुं मध्यम परीत अनन्तु ते केने कहीए ? पहेला अनन्तानो अभ्यास करीए तेमांथी बे बाद करीए त्यां सुधी बीजुं मध्यम परीत अनन्तु कहीए. एना अनन्ता भेद छे. २.

त्रीजुं उत्कृष्ट परीत अनन्तु ते केने कहीए ? पहेला अनन्ताना अभ्यासमांथी एक बाद करीए तेहने उत्कृष्ट अनन्तु कहीए. एनो एकज भेद छे. ३.

चोथुं जघन्य जुत अनन्तु ते केने कहीए ? पहेला अनन्तानो पूरो संपूर्ण अभ्यास करीए त्यारे चोथुं जघन्य जुत अनन्तु थाय. एनो एकज भेद छे. ४.

पांचमुं मध्यम जुत अनन्तु ते केने कहीए ? चोथा अनन्तानो अभ्यास करीए तेमांथी बे बाद करीए तेने पांचमुं मध्यम जुत अनन्तु कहीए. तेनो एकज भेद छे. ५.

छठ्ठुं उत्कृष्ट जुत अनन्तु ते केने कहीए ? चोथा अनन्ताना अभ्यासमांथी एक बाद करीए तेने छठ्ठुं उत्कृष्ट जुत अनन्तु कहीए तेनो एकज भेद छे. ६.

सातमुं जघन्य अनन्त अनन्तु ते चोथा अनन्तानो संपूर्ण अभ्यास करीए ते सातमुं जघन्य अनन्त अनन्तु कहीए. तेनो एकज भेद छे. ७.

आठमुं मध्यम अनन्त अनन्तु ते केने कहीए ? सातमा उपरांत एक दाणो अधिको ते आठमुं अनन्त अन-

न्तु कहीए. ए आठमा अनन्ताना अनन्ता अनन्त भेद जाणवा. आठमां उपरांत नवमो अनन्तो नथी. जे केवळ-ज्ञान, केवळदर्शननो पर्याय छे. ते तथा सर्व आकाशना प्रदेश तथा भव्य जीव तथा सिद्धना जीव प्रमुख केटला-एक पदार्थ आठमे अनन्ते जाणवा. समकित रहित जीवे अनन्तां पुद्गल परावर्तन आटला दिवस सुधी कर्यां ते सर्व आठमा भेदना अनन्ते जाणवां. ८.

ए रीते संख्याताना, असंख्याताना अने अनन्ताना ए त्रणेना मळी वीस भेद वीवरीने कह्यां. ए रीते संख्याता, असंख्याता अने अनन्तानुं मान जाणवुं. अनादि काळनो जीव संसारमां परिभ्रमण करी रह्यो छे ते आठमा अनन्तानो काळ जाणवो. एम जाणी समकित सहित करणी करशे ते जीव साश्वतां सुख पामशे. ॥ इति श्री संख्याना, असंख्याना अने अनन्तानो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री छकायना बोल. ॥

१. इंदी थावरकाय, २. बंभी थावरकाय, ३. सपि थावरकाय, ४. सुमति थावरकाय, ५. पयावच्च थावरकाय, ६. जंगमकाय, ए छ कायनां नाम कह्यां. हवे गोत्र कहे छे–१. पृथवीकाय, २. अपकाय, ३. तेऊकाय, ४. वाउकाय, ५. वनस्पतिकाय, ६. त्रसकाय. पृथ्वीकायना बे भेद–सुक्षम अने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्या छे, ते आपणी नजरे न आवे. ज्ञानी जाणे देखे, हवे बादरपृथ्वीकायना नाम कहे छे— १. माटी ने मीठानी जात, २. खडी ने खारानी जात, ३. कालमिंढ मरडीया पाहाणा ने सिल्लानी जात, ४. हिंगलो ने हडतालनी जात, ५. गेरु ने गोपीचंदननी जात, ६. रत्न परवालानी जात. सोल जातिना रत्न आदि लेईने तेंतालीस जातनी पृथ्वीकाय छे, तेना एक ककडामां असंख्याता जीव श्री भगवंते कह्या छे. जुवार तथा पीलु जेटली पृथ्वीकाय लइये–तेमांथी एकेको जीव निकळीने पारेवा जेवडी काया करे तो एक लाख जोजननो जंबुद्विप छे तेमां समाय नही. तेना कुल बार लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्त्तनुं, उत्कृष्टुं २२ हजार वर्षनुं. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. १. हवे अपकाय ते पाणी तेना

बे भेद—सुक्ष्म अने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्यां छे. ते आपणी नजरे न आवे. बादर पाणीना नाम कहे छे—पहेले बोले वरसाद ने कराना पाणी, २. झाकल ने धुमरना पाणी, ३. कुवा नदी तलावना पाणी, ४. दरिया ने झरणना पाणी, ५. खारा, खाटा पाणी, ६. मीठां मोळा पाणी. ए आदि लेइने घणी जातिना पाणी छे. तेना एक बिंदुमां असंख्याता जीव श्री भगवंते कह्यां छे. तेमांथी एकेको जीव नीकळीने सरसवना दाणा जेवडी काया करे तो एक लाख जोजनना जंबुद्विपमां समाय नही. तेना कुल सात लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं सात हजार वर्षनुं, तेनी दया पालीये तो अनंता मोक्षना सुख पामीये. २ हवे तेउकाय ते अग्नि तेना भेद—सुक्ष्म ने बादर, सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्यां छे. ते आपणी नजरे न आवे. हवे बादर अग्निना नाम कहे छे—पहेले बोले चूला ने भठीनो अग्नि, २. धुमाडी तापणीनी अग्नि, ३. चकमक ने वीजलीनी अग्नि, ४. दीवा ने उमाडानी अग्नि, ५. लोढा धगधगता ने अरणीनी अग्नि, ६. ए आदि लेइने घणी जातिनी अग्नि छे. तेना एक तणखामां असंख्याता जीव श्री भगवंते कह्या छे, तेमांथी एकेको जीव नीकळीने खसखसना दाणा जेवडी काया करे तो जंबुद्विपमां समाय नहि. तेना कुल त्रण लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं त्रण अहोरात्रिनुं, तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये, ३. हवे वाउकायना बे भेद—सुक्ष्म ने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्यां छे. ते आपणी नजरे न आवे. हवे

बादर वायराना नाम कहे छे—पहेले बोले उगमणो ने आथमणो वा, २. उत्तर ने दक्षीणनो वा, ३. उंचो निचो ने त्रिछो वा, ४. वंटोलियो ने मंडलीयो वा, ५. गुंजवा ने सुधवा, ६. ए आदि लेइने घणी जातिनो वायरो छे, ते उघाडे मोढे बोल्ये, झापट नांखवे, सुपडे सोवे, झाटकवे, कांतवे, विंझवे, तालोटा वगाडवे, विंझणे विंझवे, हींचोले हींककवे, आदि लेइने घणी जातिना शस्त्रे करी हणाय छे. एकवार उघाडे मोढे बोल्ये असंख्याता जीव हणाय छे. तेमांथी एकेको जीव निकलीने वडना बीज जेवडी काया करे तो जंबुद्विपमां समाय नहि, तेना कुल सात लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहूर्तनुं, उत्कृष्टुं त्रण हजार वर्षनुं, तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. ४. पांचमे बोले वनस्पतिकाय तेना बे भेद—सुक्ष्म अने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्या छे ते आपणी नजरे न आवे. बादर वनस्पतिकायनां बे भेद प्रत्येक अने साधारण, शरीरे शरीरे एकेको जीव होय तेने प्रत्येक हीये, अनेक एक शरीरे अनन्ता जीव होय तेने साधारण कहीये. हवे प्रत्येकना नाम कहेछे—पहेले बोले वृक्ष ने वेलानी जात, २ रिंगणी तलसी ने गुलमनी जात, ३ एरडा, आकडा धतुरानी जात, ४ दाडम सेलडी ने केलानी जात, ५ ध्रो, केवडो, दाभडो ने तरणानी जात, ६ फूल, कमल ने नागरवेलनी जात, ७ बोरडी केरडो ने कसेलानी जात, ८ जुवार, बाजरो, मठ, मकाइनी जात, ९ तांजलजो, मूवा, मोघरी, वालोळफलीनी जात, ए आदि लेइने घणी जातिनी प्रत्येक वनस्पति छे, तेमां भग-

वाने त्रण प्रकारना जीव कह्या छे–संख्याता असंख्याता अने अनन्ता.तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीए.तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्त्तनुं,उत्कृष्टु दशहजार वर्षनुं.हवे साधारण वनस्पतिना नाम कहे छे–पहेले बोले लीलफूलने सेवालनी जात,२ गाजरने मूलानी जात, ३ डुंगलीने लसणनी जात,आदु ने गरमरनी जात, ५ रतालु पिंडालुनी जात, ६ कंटालो थोर खुरसाणी कुंवार सेलरानी जात, ७ मोथ लुणीनी जात, ८ उगता अंकुरा अने कुणी काकडीनी जात, ए आदि घणी जातिनी साधारण वनस्पति छे एक कंदमुलना ककडामां अनन्ता जीव छे. तेनुं आउखुं जघन्य, उत्कृष्टुं अंतर्मुहुर्तनुं. वेहुना कुल २८ लाख क्रोड छे. तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. हवे त्रसकायना चार भेद–बेइंद्रिय, तेइंद्रिय, चौरेंद्रिय, पंचेंद्रिय. हवे बेइंद्रियना बे भेद–अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता. जेने काया, जीभ्या होय तेने बेइंद्रिय कहीये. तेना नाम-जलो, किडा–पोरा, करमीया,सरमिया,मामणमुंडा,अलसीया,लट,लाल, संख, छीप, कोडा आदि लेइने घणी जातिना बेइंद्रिय जीव छे. तेना कुल सात लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं बार वर्षनुं. तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. तेइंद्रियना बे भेद–अप्रजाप्ता, ने प्रजाप्ता. काया, मुख ने नासिका होय तेने तेइंद्रिय कहीये. तेना नाम–जु, लीख, चांचड, मांकड, कीडी, कंथुवा, माटला, धनेडा, जुवा, ईतडी, गींगोडा, घीमेल, गधैया, कानखजुरा, मंकोडा, ए आदि लेइने घणी

जातिना तेइंद्रिय जीव छे. तेना कुल आठ लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं; उत्कृष्टुं ओगण-पचास दिवसनुं. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. हवे चौरिंद्रियना बे भेद–अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता. जेहने काया, मुख, नासिका अने आंख होय तेने चौरिंद्रिय जीव कहीये. तेना नाम–माखी,मसला, डांस, मच्छर, भमरा, तीड, पतंग, करोळीया, कंसारी, वींछी, खडमांकडी, बगा, धुडीया, फूदा. ए आदि लेइने घणी जातिना चौइंद्रिय जीव छे. तेना कुल नवलाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं छ मासनुं. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. हवे जेने काया, मुख, नासिका, आंख,कान, ए प्रमाणे होय तेने पंचेंद्रिय कहीये. तेना बे भेद–अप्रजाप्ता अने प्रजाप्ता. तेनी ४ जाति–नारकी, तिर्यच, मनुष्य, देवता. तेमां १४ भेद–नारकीना; ४८ भेद तिर्यचना, ३०३ भेद मनुष्यना, १९८ भेद देवताना. वळी तेमां देवताना चार भेद–भवनपति, वाणव्यंतर, जोतिषी, वैमानिक.मनुष्यना चार भेद–१५ कर्मभूमीना मनुष्य, ३० अकर्म भूमीना मनुष्य, ५६ अंतरद्विपाना मनुष्य, १४ स्थानकना समूर्छीम मनुष्य. हवे नारकी ने देवतानी स्थिति जघन्य दशहजार वर्षनी, उत्कृष्टी तेत्रीस सागरोपमनी. तिर्यच ने मनुष्यनी स्थिति जघन्य अंतर्मुहुर्तनी, उत्कृष्टी त्रण पल्योपमनी. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये.

॥ इति श्री छकायना बोल सम्पूर्ण. ॥

अथ श्री नवतत्व.

विवेकि सम्यक्‌दृष्टि जीवने नव पदार्थ जेहवा छे तेवा तथा रूप बुद्धि प्रमाणे गुरु आम्नायथी धारवा. ते नव पदार्थना नाम कहेछे—जीवतत्व १, अजीवतत्व २, पुण्यतत्व ३, पापतत्व ४, आश्रतत्व ५, संवरतत्व ६, निर्जरातत्व ७, बंधतत्व ८, मोक्षतत्व ९. हवे चैतन्यलक्षण, सदा सउपयोगी, असंख्यात प्रदेशी, सुखदुःखनो जाण, सुखदुःखनो वेदक, तेहने जीवतत्व कहीये. १, जड लक्षण, चैतन्यरहित तेहने अजीवतत्व कहीये. २, शुभ कमाणिये करी, शुभ कर्मने उदये करी, जेहना फल आत्माने भोगवतां मीठां लागे तेहने पुण्यतत्व कहीये. ३, अशुभ कमाणिये करी, अशुभ कर्मने उदये करी, जेहना फल आत्माने भोगवता कडुवां लागे तेहने पापतत्व कहिये. ४, अव्रत ने अपच्चखाणे करी विषय कषायने सेववे करी आत्मारूप तलावने विषे इंद्रियादिक घडनाले-छिद्रे करी कर्म पापरूप जलनो प्रवाह आवे तेहने आश्रवतत्व कहिये. ५, जीवरूप तलावने विषे कर्मरूप जल आवतां व्रतपच्चखाणादिक द्वार देवे करी रोकीये तेहने संवरतत्व कहिये. ६, आत्माना प्रदेशथी बार भेदे तपश्चर्याए करी देशथकी कर्मनुं निर्जरवुं झरीने दूर थावुं तेहने निर्जरातत्व कहिये. ७, आत्माना प्रदेशने

कर्मपुद्गलना दल खीरनी परे, लोहपिंड अग्निनी परे, लोलीभूत थइ बंधाय तेहने बंधतत्व कहीये. ८, सकल आत्माना प्रदेशथी सकल कर्मनुं छुटवुं, सकल बंधनुं मुकाववुं, सकल कार्यनी सिद्धि थाय, तेहने मोक्षतत्व कहिये. ९. ए नव पदार्थनुं जाणपणुं तेहने तत्व कहिये. हवे जीवनो एक भेद छे, सकल जीवोनुं चैतन्य लक्षण एक छे माटे संग्रहनये करी, एक भेदे जीव कहिये तथा बे प्रकारे पण जीव कहीये, त्रस १, थावर २, तथा सिद्ध १ ने संसारी २, तथा त्रण भेदे जीव स्त्री वेद १, पुरुषवेद २, नपुंसकवेद ३ तथा भवसिद्धिया १, अभवसिद्धिया २, नोभवसिद्धिया नोअभवसिद्धिया ३. तथा च्यार भेदे जीव नारकी १, तिर्यंच २, मनुष्य ३, देवता ४ तथा चक्षुदर्शनी १, अचक्षुदर्शनी २, अवधि दर्शनी ३, केवलदर्शनी ४. तथा पांच प्रकारे जीव एकेंद्रिय १, बेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चउरिंद्रिय ४, पंचेंद्रिय ५ तथा सजोगी १, मनजोगी २, वचनजोगी ३, कायजोगी ४, अजोगी ५ तथा छ प्रकारे जीव पृथवीकाय १, अप्काय २, तेउकाय ३, वाउकाय ४, वनस्पतिकाय ५, त्रसकाय ६, तथा सकषायी १, कोह कषायी २, मान कषायी ३, माया कषायी ४, लोभ कषायी ५, अकषायी ६ तथा सात प्रकारे जीव नारकी १, तिर्यंच २, तिर्यंचणी ३, मनुष्य ४, मनुष्यणी ५, देवता ६, देवी ७, तथा आठ प्रकारे जीव सलेशी १, कृष्णलेशी २, निललेशी ३, कापुतलेशी ४, तेजुलेशी ५, पद्मलेशी ६, शुक्ललेशी ७, अलेशी ८ तथा नव प्रकारे जीव

पृथवी १, अप २, तेउ ३, वाउ ४, वनस्पति ५, बेइंद्रिय ६, तेइंद्रिय ७, चउरिंद्रिय ८, पंचेंद्रिय ९, तथा दश भेदे जीव एकेंद्रिय १, बेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चउरिंद्रिय ४, पंचेंद्रिय ५ ए ५ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १० तथा अग्यार भेदे जीव एकेंद्रिय १, बेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चउरिंद्रिय ४, नारकी ५, तिर्यंच ६, मनुष्य ७, भवनपति ८, वाणव्यंतर ९, ज्योतिर्षा १०, वैमानिक ११ तथा १२ भेदे जीव पृथवी १, अप २, तेउ ३, वाउ ४, वनस्पति ५, त्रसकाय ६ ए छना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२ तथा तेर भेदे जीव कृष्णलेशी १, निललेशी २, कापुतलेशी ३, तेजुलेशी ४, पद्मलेशी ५, शुक्ललेशी ६ ए छना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२ ने एक अलेशी १३. एवं १३ हवे जीवना १४ भेद कहे छे-सुक्ष्म एकेंद्रियनो अप्रजाप्तो १, ने प्रजाप्तो २, बादर एकेंद्रियनो अप्रजाप्तो ३, ने प्रजाप्तो ४, बेइंद्रियनो अप्रजाप्तो ५, ने प्रजाप्तो ६, तेइंद्रियनो अप्रजाप्तो ७ ने प्रजाप्तो ८, चउरिंद्रियनो अप्रजाप्तो ९, ने प्रजाप्तो १०, असज्ञी पंचेंद्रियनो अप्र-जाप्तो ११ ने प्रजाप्तो १२, संज्ञी पंचेंद्रियनो अप्रजाप्तो १३ ने प्रजाप्तो १४. हवे व्यवहार नये विस्तार करीने पांचसें त्रेंसठ भेद जीवना कहे छे तेहमां त्रणसें ने त्रण भेद मनुष्यना, एकसोअठाणुं भेद देवताना, अडतालीस भेद तिर्यंचना, चउद भेद नारकीना, ए ५६३ भेद जीवना. हवे तेहमां मनुष्यना ३०३ भेद कहे छे ते १५ कर्मभूमिना मनुष्य, ३० अकर्मभूमिना मनुष्य, ५६ अंतरद्विपना मनुष्य, एवं १०१,

क्षेत्रना गर्भज मनुष्यना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं २०२, ने एकसोने एक क्षेत्रना सम्मुर्छिम मनुष्यना अप्रजाप्ता एवं ३०३ भेद मनुष्यना. हवे कर्मभूमि ते केहने कहिये-असी १, मसी २, कृषी ३ ए ३ प्रकारना व्यापारे करी जीवे तेहने कर्मभूमिनां मनुष्य कहिये. ते कर्मभूमिना क्षेत्र केटला छे. ५ भरत, ५ इरवत ने ५ महाविदेह, एवं १५. ते कर्मभूमि किहां छे एकलाख जोजननो जंबुद्विप छे तेहमां १ भरत, १ इरवत, १ महाविदेह ए ३ क्षेत्र कर्मभूमिनां जंबुद्विपमां छे. तेहने फरतो बे लाख जोजननो लवण समुद्र छे. तेहने फरतो चार लाख जोजननो धातकीखंडद्विप छे. तेहमां २ भरत, २ इरवत, २ महाविदेह छे. तेहने फरतो ८ लाख जोजननो कालोदधि समुद्र छे. तेहने फरतो ८ लाख जोजननो अर्द्धपुष्कर द्विप छे. तेहमां २ भरत, २ इरवत, २ महाविदेह छे. एवं १२ ने ३ पन्नर कर्मभूमिना मनुष्य कह्या. हवे ३० अकर्मभूमिना मनुष्य कहे छे. अकर्मभूमि ते केहने कहिये ? ३ कर्मरहित, दश प्रकारना कल्पवृक्षे करीने जीवे तेहने अकर्मभूमिना मनुष्य कहिये. ते केटला छे—५ हेमवय, ५ हिरणवय, ५ हरिवास, ५ रमकवास, ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरु, एवं ३०. हवे जंबुद्विपमां १ हेमवय, १ हिरणवय, १ हरिवास, १ रमकवास, १ देवकुरु, १ उत्तरकुरु, एवं ६. क्षेत्र जंबुद्विपमां छे. धातकिखंडमां बे बे जाणवा. एवं १८. अर्द्धपुष्करद्विपमां बे बे जाणवा. एवं ३० अकर्मभूमिना मनुष्य कह्या. हवे छप्पन अंतरद्विपना मनुष्य कहे छे—जंबुद्विपना भरतक्षेत्रनी मर्यादानो करणहार चूल

हिमवंतनामा पर्वत छे. ते पीळा सोनामय छे. ते सो जोजननो उंचो छे, सो गाउनो उंडो छे, एकहजार बावन जोजन ने बार कलानो पहोलो छे, चोविसहजार नवसेंबत्रिस जोजननो लांबो छे. तेहने पूर्व पश्चिमने छेहडे बबे डाढा निकळी छे. एकेकि डाढा चोराशीसें चोराशीसें जोजननी झाझेरी लांबी छे. ते एकेकि डाढा उपरे सात अंतरद्विपा छे. ते अंतरद्विपा किहां छे ? जगतिना कोटथकी ३०० जोजन लवणसमुद्रमां जाइये तिवारे पहेलो अंतरद्विपो आवे ते ३०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ४०० जोजन जाइये तिवारे बिजो अंतरद्विपो आवे ते ४०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ५०० जोजन जाइये तिवारे त्रिजो अंतरद्विपो आवे ते ५०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी छसें जोजन जाइये तिवारे चोथो अंतरद्विपो आवे ते ६०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ७०० जोजन जाइये तिवारे पांचमो अंतरद्विपो आवे ते ७०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ८०० जोजन जाइये तिवारे छठ्ठो अंतरद्विपो आवे ते ८०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ९०० जोजन जाइये तिवारे सातमो अंतरद्विपो आवे ते ९०० जोजननो लांबो ने पोहोळो छे. एवं सात चोकुं २८ अंतरद्विपा जाणवा. एमज इरवतक्षेत्रनी मर्यादानो करणहार शिखरीनामा पर्वत छे. ते चुल हिमवंत सरिखो जाणवो. तिहां पण २८ अंतरद्विपा छे. अठाविस दु ५६ अंतरद्विपाना जाणवा. अंतरद्विपाना मनुष्य ते केहने कहिये ? हेठे समुद्र छे, अने उपर अधर डाढामां द्विपाना रहेनार छे, माटे

अंतरद्विपाना मनुष्य कहिये. हवे १०१ क्षेत्रना समुर्छिम मनुष्य १४ स्थानकमां उपजे छे ते कहे छे. उच्चारेसुवा ते वडिनितमां उपजे १, पासवणेसुवा ते लघुनितमां उपजे २, खेलेसुवा ते बलखामां उपजे ३, संघाणेसुवा ते लिंटमां उपजे ५, वंतेसुवा ते वमनमां उपजे ५, पीतेसुवा ते निलापिला पीतमां उपजे ६, पुइएसुवा ते परुमां उपजे ७, सोणिएसुवा ते रुद्धिरमां उपजे ८, सुक्केसुवा ते वीर्यमां उपजे ९, सुक्कपोगलपरिसाडिएसुवा ते वीर्यादिकना पुद्गल सुकाणा ते फरी भीना थाय तेहमां उपजे १०, विगयजीव कलेवरेसुवा ते मनुष्यना कलेवरमां उपजे ११, इथ्थिपुरिस संजोगेसुवा ते स्त्रीपुरुषना संजोगमां उपजे १२, नगरनी धमणेसुवा ते नगरनी खालोमां उपजे १३, सव्वे सुचेव असुइठाणेसुवा ते सर्व मनुष्यसंबंधि अशुचि स्थानकोमां उपजे. १४. एवं १०१ क्षेत्रना समुर्छिम मनुष्य अपजाप्ता एवं सर्व मळी ३०३ भेद मनुष्यना कह्या. हवे देवताना १९८ भेद कहेछे—तेहमां दश भवनपतिना नाम—असुरकुमार १, नागकुमार २, सुवर्णकुमार ३, विज्जुकुमार ४, अग्निकुमार ५, द्विपकुमार ६, उदधिकुमार ७, दिशाकुमार ८, पवनकुमार ९, थणितकुमार १०, हवे १५ परमाधामिना नाम कहेछे—अंब १, अंबरिस २, शाम ३, सबल ४, रुद्र ५, वैरुद्र ६, काल ७, महाकाल ८, अशिपत्र ९, धनुष्य १०, कुंभ ११, वालु १२, वेतरणी १३, खरखर १४, महाघोष १५. सोल वाणव्यंतरना नाम—पिशाच १, भूत २, जक्ष ३, राक्षस ४, किन्नर ५,

किंपुरिस ६, महोरग ७, गंधर्वे ८, आणपन्नी ९, पाणपन्नी १०, इसिवाइ ११, भूइवाइ १२, कंदिप १३, महाकंदिप १४, कोहंड १५, पयंगदेव १६. दश जंभकाना नाम–आणजंभका १, पाणजंभका २, लयणजंभका ३, शयणजंभका ४, वथ्थजंभका ५, पुष्पजंभका ६, फलजंभका ७, बीय जंभका ८, विज्जुजंभका ९, अवियत जंभका १०. दश ज्योतिषीना नाम–चंद्रमा १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए पांच चल ते अढि द्विपमा छे ने ५ स्थिर ते अढि द्विप बाहिर छे. एवं १०. हवे ३ किल्विषिना नाम–त्रण पलिया १, त्रण सागरिया २, तेर सागरिया ३. नव लोकांतिकना नाम–सारस्वत १, आदित्य २, विन्हि ३, वरुण ४, गर्दतोया ५, तोषिया ६, अव्याबाधा ७, अगिच्चा ८, रिठा ९. बार देवलोकना नाम–सुधर्म १, इशान २, सनत्कुमार ३, माहेंद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लंतक ६, महाशुक्र ७, सहसार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अच्चुय १२. नव ग्रीवेकना नाम–भद्दे १, सुभद्दे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, प्रियदंसणे ५, सुदंसने ६, आमोहे ७, सुपडिबद्धे ८, जशोधरे ९. पांच अनुत्तर विमानना नाम–विजय १, विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४, सर्वार्थसिद्ध ५, ए ९९ जातना देवता अप्रजाप्ता ने ९९ जातना प्रजाप्ता एवं १९८ भेद देवताना कह्या. हवे तिर्यंचना ४८ भेद कहेछे–पृथवी १, पाणि २, तेउ ३, वाउ ४, ए ४ सुक्ष्म ने ४ बादर एवं ८ ना अप्रजाप्ता ने ८ ना प्रजाप्ता एवं १६. वनस्पतिनां ३ भेद–सुक्ष्म १, प्रत्येक २, ने साधारण ३. ए ३

ना अप्रजाप्ता ने ३ ना प्रजाप्ता एवं ६. एवं २२. एकेंद्रियना त्रण विकलेंद्रिय—बेइंद्रिय १, तेइंद्रिय २, चउरिंद्रिय ३, ए ३ ना अप्रजाप्ता ने ३ ना प्रजाप्ता ए ६ एवं २८. जलचर १, थलचर २, उरपर ३, भुजपर ४, खेचर ५, ए ५ समुर्छिम ने ५ गर्भज एवं १० ना अप्रजाप्ता ने १० ना प्रजाप्ता एवं २०. एवं ४८ भेद तिर्यचना कह्या. हवे १४ भेद नारकिना कहेछे. सात नरकना नाम—घमा १, वंशा २, शिला ३, अंजणा ४, रिठा ५, मघा ६, माघवइ ७, हवे ७ ना गोत्र कहेछे—रत्नप्रभा १, शर्करप्रभा २, वालुप्रभा ३, पंकप्रभा ४, धुमप्रभा ५, तमप्रभा ६, तमतमाप्रभा ७. ए ७ ना अप्रजाप्ता ने ७ ना प्रजाप्ता एवं १४ भेद नारकिना कह्या. एवं सर्व मळीने ५६३ भेद जीवना जाणवा. इति जीवतत्त्वं समाप्तं. १.

हवे अजीवतत्त्वना १४ भेद कहेछे—धर्मास्तिकायनो स्कंध १, देश २, प्रदेश ३, अधर्मास्तिकायनो स्कंध ४, देश ५, प्रदेश ६, आकाशास्तिकायनो स्कंध ७, देश ८, प्रदेश ९, अद्धासमयकाल १०. ए १० भेद अरूपि अजीवना कह्या. हवे रूपि अजीवना ४ भेद कहेछे—पुद्गलास्तिकायनो स्कंध ११, देश १२, प्रदेश १३, परमाणुपुद्गल १४, एवं १४. हवे व्यवहार नये विस्तार करी ५६० भेद अजीवतत्वना कहेछे. तेहमां ३० भेद अरूपि अजीवना कहेछे. धर्मास्तिकाय द्रव्यथकी एक १, क्षेत्रथकी लोक प्रमाणे २, कालथकी अनादि अनंत ३, भावथकी अवर्णे, अगंधे, अरसे, अफासे, अमुर्ति ४, गुणथकी चलणसहाय ५,

अधर्मास्तिकाय द्रव्यथकी एक ६, क्षेत्रथकी लोक प्रमाणे ७, कालथकी अनादि अनंत ८, भावथकी अवर्णे, अगंधे, अरसे, अफासे, अमुर्ति ९, गुणथकी स्थिर सहाय १०. आकाशास्तिकाय द्रव्यथकी एक ११, क्षेत्रथकी लोकालोक प्रमाणे १२, कालथकी अनादि अनंत १३, भावथकी अवर्णे, अगंधे, अरसे, अफासे, अमुर्ति १४, गुणथकी अवगाहनादान १५. हवे काल द्रव्यथकी अनेक १६, क्षेत्रथकी अढिद्विप प्रमाणे १७, कालथकी अनादि अनंत १८, भावथकि अवर्णे, अगंधे, अरसे, अफासे, अमुर्ति १९, गुणथकी वर्त्तना-लक्षण २०, एवं २०, ने १० पूर्वे कह्या ते एवं ३० भेद अरूपि अजीवना जाणवा. हवे ५३० भेद रूपि अजीवना कहेछे तेहमां वर्ण ५–कालो १, निलो २, रातो ३, पीळो ४, धोळो ५, एकेका वर्णमांहि वीश वीश भेद लाभे ते २ गंध, ५ रस, ५ संठाण, ८ स्पर्श, एवं विश पंचा सो. हवे २ गंध ते सुरभिगंध १, दुरभिगंध २. एकेका गंधमांहि त्रेविश त्रेविश भेद लाभे. ५ वर्ण, ५ रस, ५ संठाण, ८ स्पर्श. एवं २३ दु छेंतालिस भेद जाणवा. हवे ५ रस ते तिखो १, कडुवो २, कसायलो ३, खाटो ४, मिठो ५, एकेका रसमां वीश वीश भेद लाभे. ५ वर्ण, २ गंध, ५ संठाण, ८ स्पर्श, एवं वीश पंचा सो, हवे ५ संठाण–परि-मंडल संठाण १, वटसंठाण २, त्रंश ३, चउरंस ४, आयतसंठाण ५. एकेका संठाणमां वीश वीश भेद लाभे. ५ वर्ण, २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श. एवं वीश पंचा सो. हवे ८ स्पर्श–खरखरो १, सुंहालो २, भारि ३,

हलवो ४, टाढो ५, उन्हो ६, चोपडयो ७, लुखो ८. एकेका स्पर्शमां त्रेविश त्रेविश भेद लाभे. ५ वर्ण, २ गंध, ५, रस, ५ संठाण, ६ स्पर्श. एवं २३ भेद लाभे. खरखरामां खरखरो ने सुंहालो बे वर्जवा. एम बे बे स्पर्श वर्जवा. एवं २३ अठा १८४. एवं सर्व मळीने ५३० भेद रूपि अजीवना कह्या. एवं सर्व मळीने ५६० भेद अजीवना जाणवा. इति अजीवतत्वं समाप्तं २.

हवे नव भेदे पुण्य उपराजे ते कहे छे—अन्नपुन्ने १, पाणपुन्ने २, लयणपुन्ने ३, शयणपुन्ने ४, वथ्थपुन्ने ५, मनपुन्ने ६, वचनपुन्ने ७, कायपुन्ने ८, नमस्कार पुन्ने ९. ए ९ भेदे पुण्य उपराजे. तेहना शुभ फल ४२ भेदे भोगवे—शातावेदनिय १, उंच गोत्र २, मनुष्यगति ३, मनुष्यानुपूर्व्वी ४, देवतानी गति ५. देवानुपूर्व्वी ६, पंचेन्द्रियनी जाति ७, उदारिक शरिर ८, वैक्रेय शरिर ९, अहारक शरिर १०, तैजस शरिर ११, कार्मण शरिर १२, उदारिकना अंग उपांग १३, वैक्रेयना अंग उपांग १४, आहारकना अंग उपांग १५, वज्रऋषभनाराचसंघयण १६, समचउरससंठाण १७, शुभ वर्ण १८, शुभ गंध १९, शुभ रस २०, शुभ स्पर्श २१, अगुरु लघु नाम २२, पराघात नाम २३, उस्वास नाम २४, आताप नाम २५, उद्योत नाम २६, शुभ चालवानी गति २७, निर्माण नाम २८, त्रस नाम २९, बादर नाम ३०, प्रजाप्त नाम ३१, प्रत्येक नाम ३२, स्थिर नाम ३३, शुभ नाम ३४, सौभाग्य नाम ३५, सुस्वर नाम ३६, आदेय नाम

३७, जशोकीर्ति नाम ३८, देवतानुं आउखुं ३९, मनुष्यनुं आउखुं ४०, तिर्यंचनुं आउखुं जुगलवत् ४१, तीर्थंकर नामकर्म ४२, एवं ४२ भेद पुण्यना जाणवा. इति पुण्यतत्वं समाप्तं. ३.

हवे १८ प्रकारे पाप उपराजे ते कहे छे—प्राणातिपात १, मृषावाद २, अदत्तादान ३, मैथुन ४, परिग्रह ५, क्रोध ६, मान ७, माया ८, लोभ ९, राग १०, द्वेष ११, कलह १२, अभ्याख्यान १३, पैशून्य १४, परपरिवाद १५, रतिअरति १६, मायामोसो १७, मिथ्यादंसणसल्ल १८, ए १८. हवे तेहना अशुभ फल ८२ प्रकारे भोगवे ते कहे छे—मतिज्ञानावरणिय १, श्रुत ज्ञानावरणिय २, अवधि ज्ञानावरणिय ३, मनःपर्यव ज्ञानावरणिय ४, केवल ज्ञानावरणिय ५, दानांतराय ६, लाभांतराय ७, भोगांतराय ८, उपभोगांतराय ९, वीर्यांतराय १०, निद्रा ११, निद्रानिद्रा १२, प्रचला १३, प्रचलाप्रचला १४, थीणद्धिनिद्रा १५, चक्षु दर्शनावरणिय १६, अचक्षु दर्शनावरणिय १७, अवधि दर्शनावरणिय १८, केवल दर्शनावरणिय १९, निच्चगोत्र २०, अशाता वेदनीय २१, मिथ्यात्व मोहनीय २२, स्थावरपणुं २३, सुक्ष्मपणुं २४, अप्रजाप्तपणुं २५, साधारणपणुं २६, अस्थिर नाम २७, अशुभ नाम २८, दुर्भाग्य नाम २९, दुःस्वर नाम ३०, अनादेय नाम ३१, अजशोकीर्ति नाम ३२, नरकनी गति ३३, नरकनुं आउखुं ३४, नरकानुपूर्वी ३५, अनंतानुबंधि क्रोध ३६, मान ३७, माया ३८, लोभ ३९, अपच्चखाणावरणिय क्रोध ४०, मान ४१, माया ४२, लोभ ४३,

पच्चखाणावरणिय क्रोध ४४, मान ४५, माया ४६, लोभ ४७, संजलनो क्रोध ४८, मान ४९, माया ५०, लोभ ५१, हाश्य ५२, रति ५३, अरति ५४, भय ५५, शोक ५६, दुगंछा ५७, स्त्रीवेद ५८, पुरुषवेद ५९, नपुंसकवेद ६०, तिर्यंचनी गति ६१, तिर्यंचनी अनुपूर्वी ६२, एकेंद्रियपणुं ६३, बेइंद्रियपणु ६४, तेइंद्रियपणुं ६५, चउरिंद्रियपणुं ६६, अशुभ चालवानी गति ६७, उपघात नामकर्म ६८, अशुभ वर्ण ६९, अशुभ गंध ७०, अशुभ रस ७१, अशूभ स्पर्श ७२, रुषभनाराच संघयण ७३, नाराचसंघयण ७४, अर्द्धनाराचसंघयण ७५, किलकुसंघयण ७६, छेवट्ठुसंघयण ७७, निगोहपरिमंडलसंठाण ७८, सादिसंठाण ७९, वामनसंठाण ८०, कुब्जसंठाण ८१, हुंडसंठाण ८२, एवं ८२ भेद पापतत्वना जाणवा. इति पापतत्वं समाप्तं. ४

हवेआश्रवना सामान्य प्रकारे २० भेद कहे छे–मिथ्यात्व ते आश्रव १, अव्रत ते आश्रव २, प्रमाद ते आश्रव ३, कषाय ते आश्रव ४, अशुभजोग ते आश्रव ५, प्राणातिपात ते आश्रव ६, मृषावाद ते आश्रव ७, अदत्तादान ते आश्रव ८, मैथुन ते आश्रव ९, परिग्रह ते आश्रव १०, श्रोतेंद्रिय असंवरे ते आश्रव ११, चक्षुइंद्रियअसंवरे आश्रव १२, घ्राणेंद्रिय असंवरे आश्रव १३, रसेंद्रिय असंवरे आश्रव १४, स्पर्शेंद्रिय असवरे आश्रव १५, मनअसंवरे आश्रव १६, वचनअसंवरे आश्रव १७, कायअसंवरे आश्रव १८, भंड उपगरण उपधि जेम तेम लिये मुके ते आश्रव १९, शुइकुसग्ग करे ते आश्रव २० हवे विशेषे ४२ भेद कहे छे–५ आश्रव,

५ इंद्रिय मोकळी मुके एवं १० ने ४ कषाय एवं १४ ने त्रण अशुभ जोग एवं १७ ने २५ क्रिया–कायिकी क्रिया १, अधिकरणकी क्रिया २, पाउसिया ३, पारितावणिया ४, पाणाइवाय ५, आरंभिया ६, परिग्गहिया ७, मायावतिया ८, अपच्चखाणवतिया ९, मिछादंशणवतिया १०, दिठीया ११, पुठिया १२, पाडुचिया १३, सामतोवणिया १४, नेसथिया १५, सहथिया १६, अणवणिया १७, विदारणिया १८, अणाभोगी १९, अणवकंख वतिया २०, अनापउगी २१, सामुदाणी २२, पेजवतिया २३, दोसवतिया २४, इरियावहिया क्रिया २५, एवं २५ ने १७ बेंतालीस भेद आश्रव तत्वना जाणवा. इति आश्रवतत्वं समाप्तं. ५

हवे संवरना सामान्य प्रकारे २० भेद कहे छे-समकित ते संवर १, व्रतपच्चखाण ते संवर २, अप्रमाद ते संवर ३, अकषाय ते संवर ४, शुभजोग ते संवर ५, जीव दया पाळवी ते संवर ६, सत्य वचन बोलवुं ते संवर ७, दत्तव्रत ग्रहण ते संवर ८, शियळ पाळवुं ते संवर ९, अपरिग्रह ते संवर १०, इंद्रिय ५, जोग ३, ए ८ नुं संवरवुं ते संवर एवं १८ भंड उपगरण उपधि जतनाये लिये मुके ते संवर १९, शुइकुसग्ग न करे ते संवर २०. हवे विशेषे ५७ भेद कहेछे–इर्यासुमति १, भाषासुमति २, एषणासुमति ३, आयाण भंड मत्त निखेवणा सुमति ४, उच्चार पासवण खेल जल संघाण पारिठावणीया सुमति ५, ए ५ सुमति ने ३ गुप्ति–मन गुप्ति १, वचनगुप्ति २, कायगुप्ति ३, ए ८ प्रवचनमाता आदरवा ने २२ परिस्सह सहेवा ते कहेछे–क्षुधानो १,

तृषानो परिसह २, टाढनो परिसह ३, तापनो परिसह ४, डांस-मच्छरनो परिसह ५, अचेलनो परिसह ६, अरतिनो परिसह ७, स्त्रीनो परिसह ८, चरियानो परिसह ९, बेसवानो परिसह १०, सेजानो परिसह ११, आक्रोश वचननो परिसह १२, वधनो परिसह १३, जाचवानो परिसह १४, अलाभनो परिसह १५, रोगनो परिसह १६, तृणस्पर्शनो परिसह १७, मेलनो परिसह १८, सत्कार पुरस्कारनो परिसह १९, प्रज्ञानो परिसह २०, अज्ञाननो परिसह २१, दंशण परिसह २२, ए २२ ने ८ पूर्वे कह्या ते एवं ३०, खंति ३१, मुत्ति ३२, अज्जवे ३३, मदवे ३४, लाघवे ३५, सच्चे ३६, संजमे ३७, तवे ३८, चियाण ३९, बंभचेरवासे ४०, ए १० प्रकारे जतिधर्म आराधवो ने १२ भावना भाववी तेहना नाम—अनित्यभावना १, अशरणभावना २, संसारभावना ३, एकत्वभावना ४, अन्यत्वभावना ६, अशुचिभावना ६, आश्रवभावना ७, संवरभावना ८, निर्जराभावना ९, लोकभावना १०, बोधभावना ११, धर्मभावना १२, ए ४० ने १२ बावन, सामायकचारित्र ५३, छेदोपस्थापनियचारित्र ५४, परिहारविशुद्ध ५५, सुक्ष्मसंपराय ५६, जथाख्यात ५७, ए ५७ भेद संवरतत्वना जाणवा. इति संवरतत्व समासं. ६.

हवे निर्जराना १२ भेद कहे छे—अनशन १, उणोदरि २, वृत्तिसंक्षेप ३, रसपरित्याग ४, कायक्लेश ५, पडिसंलिणया ६, ए छ भेद बाह्यना कह्या. हवे छ भेद अभ्यंतरना कहे छे. प्रायश्चित ७, विनय ८,

वैयावच्च ९ सज्झाय १० ध्यान ११, काउसग्ग १२, एवं १२ भेद निर्जरातत्वना कह्या. ७.

हवे बंधतत्त्वना ४ भेद कहे छे-प्रकृतिबंध १, स्थितिबंध २, अनुभागबंध ३, प्रदेशबंध ४. प्रकृतिबंध ते कर्मनो स्वभाव तथा परिणाम १, स्थितिबंध ते जे कर्मनी जेटली स्थिति छे तेटली २, अनुभागबंध ते रस तिव्र मंद रसादि कर्मनो ३, प्रदेशबंध ते कर्म पुद्गलना दल ४, ए ४. बंधनुं स्वरूप मोदकने दृष्टांते करी बतावे छे. जेम कोइ मोदक घणा प्रकारना द्रव्यने संजोगे निपनो. वायुने तथा पित्तने तथा श्लेष्मने जेणे स्वरूपे करी हणे तेने स्वभाव कहिये १. तथा तेज मोदक पक्ष, मास, बे मास, त्रण मास, चार मास सुधी ते रूपे करी रहे तेने स्थिति कहिये २, जेम वळी तेज मोदक कोइ कडवो होय, कोई तीव्र होय तेने रस कहिये ३, जेम वळी तेज मोदक कोइ अल्प दलने परिमाणे निपनो, कोइ वळी बहु दलने परिमाणे निपनो, एमज मोदकने विषे दलनुं परिमाण तेहने प्रदेशबंध कहिये ४, एणिपरे कर्मनो बंध ४ प्रकारे जाणवो. इति बंधतत्वं समाप्तं ८.

हवे मोक्षतत्त्व ते १५ भेदे सिद्ध थाय ते कहे छे-तीर्थ सिद्धा १, अतीर्थसिद्धा २, तीर्थंकरसिद्धा ३, अतीर्थंकर सिद्धा ४, गृहस्थलिंग सिद्धा ५, अन्यलिंग सिद्धा ६, स्वलिंग सिद्धा ७, स्त्रीलिंग सिद्धा ८, पुरुष लिंग सिद्धा ९, नपुंसकलिंग सिद्धा १०, स्वयंबुद्ध सिद्धा ११, प्रत्येकबुद्ध सिद्धा १२, बुद्धबोहि सिद्धा १३, एक सिद्धा १४, अनेक सिद्धा १५, तथा ४ प्रकारे जीव मोक्ष जाय ते कहे छे-ज्ञाने करी १, दर्शने करी २,

चारित्रे करी ३, तपे करी ४, तथा ९ द्वार मोक्षना कहे छे—सत्पदप्ररूपणा ते मोक्षगति पूर्व काले हती, हमणा पण छे, आगमिये काले हशे ते छति अस्ति छे पण आकाशना फुलनी परें नास्ति नथी १, द्रव्य प्रमाणे ते सिद्ध अनंता छे. अभव्य जीवथी अनंतगुणा अधिक छे. वनस्पति वर्जिने २३ दंडकथी सिद्धना जीव अनंतगुणा अधिक छे. २, क्षेत्रद्वार ते सिद्धशिला पिस्तालिस लाख जोजननी लांबी पहोळी छे, अने त्रिगुणी झाझेरी परिधि छे, अने उंचपणे ३३३ धनूष ने ३२ आंगुल प्रमाणे एटला क्षेत्रमां सिद्ध रह्या छे. ३, स्पर्शना द्वार ते सिद्ध क्षेत्रथी कांइक अधिकी सिद्धनी स्पर्शना छे. ४, कालद्वार ते एक सिद्ध आश्रि सादि अनंत, सर्व सिद्ध आश्रि अनादि अनंत ५, अंतर ते फरि सिद्धने संसारमां अवतरवुं नथी अने एक सिद्ध तिहां अनंता सिद्ध छे अने अनंता सिद्ध तिहां एक सिद्ध छे एटले सिद्ध सिद्धमां अंतर नथी. ६, भाग ते सघळा जीवने सिद्धना जीव अनंतमे भागे छे—लोकने असंख्यातमे भागे छे. ७, भाव ते सिद्धमां क्षायकभाव, केवलज्ञान, केवलदर्शन, क्षायक समकित छे, अने परिणामिक भाव ते सिद्धपणो जाणवो. ८, अल्पबहुत्व द्वार ते सर्वथी थोडा नपुंसक सिद्ध, तेथी स्त्री संख्यातगुणी सिद्ध, तेथी पुरुष संख्यातगुणा सिद्ध, एक समये नपुंसक १० सिद्ध थाय, स्त्री २० सिद्ध थाय, पुरुष १०८ सिद्ध थाय, ९. त्रसपणे १, बादरपणे २, संज्ञिपणे ३, वज्रऋषभनाराच संघेयणपणे ४, शुक्ल ध्यानपणे ५, मनुष्यगति ६, क्षायक समकित ७, जथाख्यात चारित्र ८, पंडित

वीर्य ९, केवलज्ञान १०, केवलदर्शन ११, भव्य सिद्धिक १२, परमशुक्ललेशी १३, चरमशरीरि १४, ए १४ बोलनो धणी मोक्ष जाय. जघन्य बे हाथनी अवघेणावाळो, उत्कृष्टि पांचसें धनुष्यनी अवघेणावाळो जघन्य नव वरसनो, उत्कृष्टुं पूर्वकोडिना आयुष्यवाळो कर्मभूमिनो होय ते मोक्षमां जाय. ईति मोक्षतत्त्वं समाप्तं ९.

इति नव तत्त्वना बोल संपूर्ण.

॥ अथ श्री २४ दंडकना बोल. ॥

॥गाथा॥ सरीरोगाहणसंघयण संठाणकसाय तहहुंतिसन्नउ । लेसिंदियसमुघाए सन्निवेदेयपंजती. १. दिठिदंसणनाणअनाणे जोगुवउगेतहाकिमाहारे उववायठिइसमुहाए चवणगइरागइचेव. २. ए गाथा सुत्रपाठे कही, हवे अर्थ कहेछे—शरीर कहेता शरीर पांच—उदारीक शरीर १, वैंक्रेय शरीर २, आहारक शरीर ३, तैजस शरीर ४, कार्मण शरीर ५—१. उगाहण कहेता अवघेणा. उदारिक शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी एक हजार जोजननी झाझेरी—कमलना डोडाने न्याये. वैंक्रेय शरीरनी भवधारणि अवघेणा जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी पांचसे धनुषनी, अने उत्तर वैंक्रेय शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगु-

लनो संख्यातमो भाग, उत्कृष्टी लाख जोजन झाझेरी. आहारक शरीरनी अवघेणा जघन्य मुढा हाथनी, उत्कृष्टी एक हाथनी. तेजस कार्मण शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी चौद राजलोक प्रमाणे. केवल समुद्घातनी अपेक्षाये तथा पोतपोताना शरीर प्रमाणे जाणवी. एम अवघेणा जाणवी. २. संघयण कहेता संघयण छ—वज्रऋषभनाराचसंघयण १, ऋषभनाराचसंघयण २, नाराचसंघयण ३, अर्धनाराचसंघयण ४, किलकुसंघयण ५, छेवटुसंघयण ६—३. संठाण कहेता संठाण छ—समचउरस संठाण १, निगोहपरिमंडल संठाण २, सादि संठाण ३, वामन संठाण ४, कुबज संठाण ५, हुंड संठाण ६. कषाय कहेता कषाय चार—क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४. तहहुंति कहेता तिमज होय, सणाउ कहेता संज्ञा चार-आहारसंज्ञा १, भयसंज्ञा २, मैथुनसंज्ञा ३, परिग्रहसंज्ञा ४, लेसिं कहेतां लेस्या छ—कृष्णलेस्या १, नीललेस्या २, कापोतलेस्या ३, तेजुलेस्या ४, पद्मलेस्या ५, शुकललेस्या ६—७. इंदिय कहेता इंद्रिय पांच-श्रोतेंद्रिय १, चक्षुइंद्रिय २, घ्राणेंद्रिय ३, रसेंद्रिय ४, स्पर्शेंद्रिय ५—८. समुद्घात सात—वेदनी १, कषाय २, मारणांतिक ३, वैक्रेय ४, तैजस ५, आहारक ६, केवल ७—९. सन्नी कहेता संज्ञी असंज्ञी. मन होय ते संज्ञी, मन न होय ते असंज्ञी. १०. वेदेय कहेता वेद त्रण—स्त्रीवेद १, पुरुषवेद २, नपुंसकवेद ३—११ पंज्जति कहेतां पर्या छ—आहारपर्या १, शरीरपर्या २, इंद्रिपर्या ३, श्वासोश्वासपर्या ४, भाषापर्या ५, मनपर्या

६-१२. दिठि कहेता दृष्टि ३-समकितदृष्टि १, मिथ्यातदृष्टि २, समामिथ्यातदृष्टि ३-१३. दंसण कहेता दर्शन च्यार-चक्षुदर्शन १, अचक्षुदर्शन २, अवधिदर्शन ३, केवलदर्शन ४-१४. नाण कहेता ज्ञान ५-मतिज्ञान १, श्रुतज्ञान २, अवधिज्ञान ३, मनःपर्यवज्ञान ४, केवलज्ञान ५-१५. अनाणे कहेता अज्ञान त्रण-मतिअज्ञान १, सुतअज्ञान २, विभंगज्ञान ३-१६. जोग कहेता जोग पनर-च्यार मनना, च्यार वचनना, सात कायाना. हवे च्यार मनना कहेछे-सत्य मनजोग १, असत्य मनजोग २, मिश्र मनजोग ३, व्यवहार मनजोग ४. हवे च्यार वचनना कहेछे-सत्य वचनजोग १, असत्य वचनजोग २, मिश्रवचनयोग ३, व्यवहार वचनजोग ४. हवे सात कायाना कहेछे-उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, वैक्रेय ३, वैक्रेयनो मिश्र ४, आहारक ५, आहारकनो मिश्र ६, कार्मण कायजोग ७ एवं पनर जोग. १७. उवयोग कहेता उपयोग बार-पांच ज्ञान, त्रण अज्ञान, च्यार दर्शन एवं बार. १८. तहाकिमाहारे कहेता तिमज अनुक्रमे आहार लीए. जघन्य त्रण दिसनो, उत्कृष्टो छ दिसनो. त्रण दिस ते उंची, नीची ने त्रीछी ए त्रण दिशनो लीए. छ दिश ते पूर्व १, पश्चिम २, उत्तर ३, दक्षिण ४, उंची ५, नीची ६, ए छ दिशनो आहार लीए. वळी त्रण प्रकारनो आहार सचेत, अचेत ने मिश्र. ऊज १, रोम २, कवल ३, ए त्रण प्रकारनो आहार. १९. उववाय कहेता आवीने उपजे. चोविस दंडकनो ते आगळ कहेवाशे २९. ठिइ कहेता

स्थिति जघन्य अंतर्मुहुर्त्तनी, अने उतकृष्टी तेत्रीस सागरोपमनी. ते आगळ कहेवाशे २१. समुहाए कहेता समोहिया मरण १, असमोहिया मरण २, समोहिया मरण ते केहने कहिये–कीडीनी लारनी पेरे जीवना प्रदेश छुटा छुटा नीकळे तेहने समोहिया मरण कहिये १, असमोहिया मरण ते केहने कहिये–बंदुकना भडाकानी पेरे जीवना प्रदेश सामटा नीकळे तेहने असमोहिया मरण कहिये. १-२२. चवण कहेता चविने जेटला दंडकमां जाय ते आगळ कहेवाशे २३. गई कहेता गति पांच–नरकनी गति, तिर्यचनी गति, मनुष्यनी गति, देवतानी गति, सिद्धनी गति. एहमां जे जावुं ते गति अने आगइ कहेता जेमांथी आववुं ते आगति च्यार–नरकनी, तिर्यचनी, मनुष्यनी, देवतानी ४-२४. चेव कहेता निश्चे ए बे गाथानो अर्थ कह्यो, हवे प्राण दश, पांच इंद्रीना पांच प्राण, श्रोतेंद्रि १, चक्षुइंद्रि २, घ्राणेंद्रि ३, रसेंद्रि ४, स्पर्शेंद्रि ५, मन बल ६, वचनबल ७, कायबल ८, श्वासोश्वास ९, आउखुं ए १०. ए पचविस द्वार कह्या. २५. हवे चोविस दंडकना नाम कहेछे–पहेलो नारकीनो दंडक, ते सात नरकना नाम कहे छे–पहेली घमा १, बीजी वंसा २, त्रीजि सीला ३, चोथी अंजणा ४, पांचमी रिठा ५, छट्ठी मघा ६, सातमी माघवइ ७, ए सात नरकना नाम कह्या. हवे सातना गोत्र कहे छे–१. रतनप्रभा, २. सकर प्रभा, ३. वालुप्रभा, ४. पंकप्रभा, ५. धुम प्रभा, ६. छट्ठी तमप्रभा, ७. तमतमा प्रभा. ए सात मळीने एक दंडक थयो. १. हवे दश भवनपतिना दस

दंडक तेहना नाम कहेछे–१. असुरकुमार, २. नागकुमार, ३. सोवनकुमार, ४. विजुकुमार, ५. अग्निकुमार, ६. दिपकुमार, ७. उदहिकुमार, ८. दिसाकुमार, ९. पवनकुमार, १०. थणितकुमार. एवं अगियार दंडक थया. ११. हवे पांच स्थावरना पांच दंडक कहेछे–इंदिथावरकाय, बंभीथावरकाय, सपीथावरकाय, सुमतिथावरकाय, पयावचथावरकाय. ए नाम कह्या. हवे गोत्र कहेछे–पृथवीकाय, अपकाय, तेउकाय, वाउकाय, वणसइकाय. एवं सोल दंडक थया १६. हवे त्रण विगलेंद्रिना त्रण दंडक कहेछे–बेइंद्रि, तेरिंद्रि, चऊरिंद्रि एवं उगणीस दंडक थया १९. हवे विसमो तिर्यंच पचेंद्रिनो दंडक कहेछे. तिर्यंच पचेंद्रिना पांच भेद-जलचर, थलचर, उरपर, भुजपर, खेचर. हवे जलचर ते केहने कहिये. जे जळमां चाले तेहने जलचर कहिये. तेहना अनेक भेद–मछ, कछ, गाहा, मगर, सुसुमार प्रमुख १. हवे थलचर ते केहने कहिए. जे थल पृथ्वीपर चाले तेहने थलचर कहिये. तेहना च्यार भेद. एगखुरा, दुखुरा, गंडीपया, सणपया. एगखुरा ते घोडा, खर प्रमुख दुखरा ते गाय, भेंस प्रमुख, गंडीपया ते सुंहाला पग, सोनीनी अहिरणने घाटे पग, ते हाथी, गेंडा प्रमुख. सणपया ते नोहोराला जीव. ते सिंह, वाघ, चित्रा, कुतरा, बिलाडा, प्रमुख २, उरपर ते केहने कहिये-हइयाभर चाले ते सर्पनी जात. तेहना बे भेद. एक फेण मांडे ने एक फेण न मांडे ३. भुजपर सर्प ते केहने कहिये भुजाए तथा हइयाभर चाले ते भुजपर सर्प. तेहना अनेक भेद. नोल कोल, काकींडा, गोह, उंदर, खीसकोली

प्रमुख ४. खेचर ते केहने कहीये जे आकाशे चाले ते पंखीनी जाति, ते पंखीना च्यार भेद चरमपंखी, रोमपंखी, विततपंखी, समुगपंखी, चरमपंखी ते चामडानी पांख. ते छापा, वागुल प्रमुख १, रोम-पंखी ते रोमरायनी पांख. ते सुडा चरकला पारेवा प्रमुख. २ ए बे पंखी अढीद्वीपमांहे अने बाहिर छे, वितत पंखी ते पोहोळीज रहे पांख जेहनी ते वितत पंखी कहिए ३, समुग पंखी ते डाबडानी पेरे बीडी रहे पांख जेहनी ते समुग पंखी. ए बे पंखी अढी द्विप बाहरेज छे. ए पांच तिर्यंच पंचेंद्रि समुर्छिम नें गर्भज जाणवा. ए विसमो तिर्यंच पंचेंद्रिनो दंडक थयो २०. हवे एकविसमो मनुष्य पंचेंद्रिनो दंडक कहेछे. ते मनुष्य पंचेंद्रिना च्यार भेद. पंदर कर्मभुमिना मनुष्य १, त्रीस अकर्मभुमिना मनुष्य २, छपन्न अंतरद्वीपना मनुष्य ३, चउद स्थानकना समुर्छिम मनुष्य ४, एवं एकसो एक क्षेत्रना गर्भज मनुष्य अपर्याप्ता, एकसो एक पर्याप्ता, ने एक सो एक समुर्छिम मनुष्य अपर्याप्ता एवं त्रणसें त्रण भेदनो एकविसमो मनुष्यनो दंडक थयो २१. हवे बावि-समो वाणव्यंतरनो दंडक कहेछे. तेहनी सोल जाति—पिशाच १, भूत २, जक्ष ३, राक्षस ४, किन्नर ५, कि-पूरुष ६, महोरग ७, गंधर्व ८, आणपनी ९, पाणपनी १०, इसीवाइ ११, भूइवाइ १२, कंदिप १३, महा-कंदिप १४, कोहंड.१५, पयंगदेव १६, इति बाविसमो दंडक संपूर्ण २२. हवे त्रेविसमो ज्योतीषीनो दंडक कहेछे. तेहनी दस जाति—चंद्रमा, १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए पांच चर ते अढिद्विप मध्ये छे

अने पांच स्थिर ते अढिद्वीप बाहिर छे. एवं दस जात. बे चंद्रमा ने बे सूर्य जंबुद्विप मध्ये छे. चार चंद्रमा, चार सूर्य लवण मध्ये छे, बार चंद्रमां, बार सूर्य धातकीखंड मध्ये छे, बेंतालिस चंद्रमा, बेंतालीस सूर्य कालोदधि समुद्र मध्ये छे. बहुत्तेर चंद्रमा, बहुत्तेर सूर्य पुष्करार्द्धद्विप मध्ये छे. एवं सर्व मळीने मनुष्य क्षेत्रमां एकसो बत्रीस चंद्रमा, एकसो बत्रीस सूर्य परिवार सहित चर छे. परिवार ते जिहां एक चंद्रमां, एक सूर्य तिहां अठासी ग्रह, अठाविस नक्षत्र, छासठ हजार नवसें पंच्योतेर कोडाकोड तारा,एवं सर्व चंद्रमा सूर्यनो परिवार गणवो. असंख्याता चंद्रमा असंख्याता सूर्य परिवार सहित मनुष्यक्षेत्र बाहेर असंख्याता द्विप समुद्रमांही स्थिर छे. एवं दस जातनो त्रेविसमो ज्योतिषीनो दंडक थयो. २३. हवे चोविसमो वैमानिकनो दंडक कहेछे, तेहना छविस भेद छे—बार देवलोक, नव ग्रैवेयक, पांच अनुत्तर विमान, एवं छविस. हवे तेहना नाम कहेछे. सुधर्म १, इशान २, सनंतकुमार ३, माहेंद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लंतक ६, महासुक्र ७, सहसार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अचुय १२, ए बार देवलोकना नाम कह्या. हवे नव ग्रैवेयकना नाम कहे छे, भदे १, सुभदे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, पीयदंसणे ५, सुदंसणे ६, आमोहे ७, सुपडिबद्धे ८, जसोधरे ९, ए नव ग्रैवेयकना नाम कह्या. हवे पांच अनुत्तर विमानना नाम कहे छे—विजय १, विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४,सर्वार्थ सिद्ध ५, ए पांच अनुत्तर विमानना नाम कह्या.ए छविस भेदनो वैमानिकनो दंडक थयो.

२४. हवे पनर परमाधामीना नाम कहे छे–अंब १ अंबरस २, साम ३, सबल ४, रुद्र ५, वैरुद्र ६, काल ७, महाकाल ८, असीपत्र ९, धनुष १०, कुंभ ११, वालु १२, वेतरणी १३, खरखर १४, महाघोष १५, ए पन्नर परमाधामी ते असुरकुमारमां भळ्या. हवे दस जातिना जंभका तेहना नाम कहे छे–आणजंभका १, पाणजंभका २, लयणजंभका ३, सयणजंभका ४, वथ्थजंभका ५, पुफजंभका ६, फलजंभका ७, बीजजंभका ८, विजुजंभका ९, अवीयतजंभका १०. ए दस जातिना जंभका देवता ते वाणव्यंतरमां भळ्या ३, किल्विषीना नाम–त्रण पलिया १, त्रण सागरिया २, तेरसागरिया ३. ए त्रण किलविषी देवलोक अंतरनिवासी माटे विमानीकमां भळ्या. नव लोकांतिकना नाम कहे छे–सारस्वत १, आदित्य २, विन्ही ३, वरुण ४, गदतोया ५, तोसीया ६, अवावाहा ७, अगीचा ८, रिठा ९. ए नव लोकांतिक बंभलोकवासी माटे उत्तम वैमानिकमां भळ्या. इति चोविस दंडकना नाम कह्या. २४. हवे सात कोडी बोहोत्तेर लाख भवनपतिना भवन छे, चोरासी लाख नरकावासा छे, असंख्याता वाणव्यंतरना नगर छे, असंख्याता ज्योतिषीना विमान छे, असंख्याती राज्यधार्नी द्वीपा ज्योतिषीना छे. चोरासी लाख सत्ताणुं हजार त्रेवीस विमान वैमानिकना छे. संख्याता वास मनुष्यना छे. शेष दंडक नवना असंख्याता असंख्याता वास छे. ते सर्व वर्णव अन्य सिद्धांतादिकथी जाणवो. २४. हवे सिद्धसिलाना बार नाम कहेछे–इसितिवा १, इसिपभारातिवा २, तणुतिवा ३, तणुतणुतिवा ४,

सिधितिवा ५, सिद्धालएतिवा ६, मुतितिवा ७, मुत्तालएतिवा ८, लोयगेतिवा ९, लोगथुभि यातिवा १०, लोगपडिबोहेतिवा ११, सवपाणभुय जीव सत्त सुहाबहेतिवा १२, ए बार मोक्षना नाम कह्या. ए नामद्वार किंचित् मात्र संपूर्ण १. हवे चोविस द्वार ते चोविस दंडक उपरे उतारवा ते कहेछे. पेहलो नारकीनो दंडक ते मांहे शरीर त्रण—वैक्रेय, तेजस, कार्मण. अवघेणा भवधारणि शरीरनी जघन्य अंगु० असं०, उ० पांचसे धनुषनी, अने उत्तर वैक्रेय शरीरनी, ज० अंगु० संख्या०, उ० हजार धनुषनी, पेहेली नरके ज० अंगु० असं०, उ० पोणा आठ धनुष्य ने छ अंगुलनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० साडापन्नर धनुष ने बार अंगुलनी, बीजी नरके ज० अंगु० असं०, उ० साडापन्नर धनुष्य ने बार अंगुलनी. अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० सवा एकत्रिस धनुषनी. त्रीजि नरके ज० अंगु असं०, उ० सवाएकत्रिस धनुषनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या, उ० साडीबासठ धनुषनी. चोथी नरके ज० अंगु० असं०, उ० साडीबासठ धनुषनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० सवासो धनुषनी. पांचमी नरके ज० अंगु० असं०, उ० सवासो धनुषनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० अढीसे धनुषनी. छट्ठि नरके ज० अंगु० असं०, उ० अढिसे धनुषनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० पांचसें धनुषनी. सातमी नरके ज० अंगु० असं०, उ० पांचसें धनुषनी, अने

उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० हजार धनुषनी. संघयण कहेता नारकी असंघेणी, संठाण नारकीने एक हुंड संठाण. कषाय च्यारे—क्रोध, मान, माया ने लोभ, पण नारकीने क्रोध घणो. संज्ञा च्यारे—आहारसंज्ञा, भयसंज्ञा, मैथुनसंज्ञा, परिग्रहसंज्ञा पण नारकीने भय घणो. लेस्या नारकीने त्रण समुच्चय. पेहेली ने बीजी नरके एक कापुत लेश्या, त्रीजी नरके बे लेश्या—कापुत घणी अने नील थोडी. चोथी नरके एक नीललेश्या. पांचमी नरके बे लेश्या. नील घणी अने कृष्ण थोडी, छट्ठी नरके एकली कृष्ण लेश्या. सातमी नरके महाकृष्ण लेश्या. इंद्रि पांच—श्रोतेंद्रि १, चक्षुइंद्रि २, घ्राणेंद्रि ३, रसेंद्रि ४, स्पर्शेंद्रि ५, समुद्घात च्यार—वेद्नी, कषाय, मारणांतिकने वैक्रेय. सनि कहेता पेहेली नरके संज्ञी असंज्ञी बे होय. बीजीथी मांडी सातमी नरक सुधी एकला संज्ञी छे. वेद नारकी ने एक ते नपुंसक वेद. नारकीने ५ पर्या, भाषा मन भेला बांधे. नारकीने द्रष्टि त्रण— समकीतद्रष्टि, मिथ्यादृष्टि, अने समा मिथ्यादृष्टि. नारकीने त्रण दर्शन चक्षुदर्शन, अचक्षुदर्शन, अवधिदर्शन. नारकीने त्रण ज्ञान—मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान. नारकीने अज्ञान त्रण, मतिअज्ञान, श्रुत—ज्ञान, विभंग ज्ञान. नारकीने जोग इग्यार च्यार मनना, च्यार वचनना, त्रए कायाना, ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र ने कार्मण काय जोग. एवं इग्यार जोग. उपयोग नव त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन, एवं नव. तहा तेमज आहार ले तो जघन्य उत्कृष्ट छ दिसनो आहार ले, ते बे प्रकारनो उंज आहार ने रोम-

आहार ते पण अशुभ, ते पण अचेत, उववाय ते आवीने उपजे. पहेली नरके बे दंडकना ते मनुष्य गर्भज अने तिर्यंचगर्भज ने समुर्छिम ए बे दंडकना आवीने उपजे, अने बीजीथी मांडीने सातमी सुधी गर्भजतिर्यंच अने गर्भज मनुष्यना आवीने उपजे. स्थिति पहेली नरके जघन्य दस हजार वर्षनी, उत्कृष्टी एक सागरनी, बीजी नरके ज० एक सागरनी, उ० त्रण सागरनी; त्रीजी नरके ज० त्रण सागरनी, उ० सात सागरनी, चोथी नरके ज० सात सागरनी उ० दस सागरनी, पांचमी नरके ज० दस सागरनी, उ० सतर सागरनी, छट्ठी नरके ज० सत्तर सागरनी, उ० बावीस सागरनी, सातमी नरके ज० बावीस सागरनी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण बे मरण छे. चव ते नारकी चविने पेहेलीथी छट्ठी सुधिना बे दंडकमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय अने सातमी नरकनो एक दंडक माटे तिर्यंचमां जाय. गइ कहेतां पेहेलीथी मांडी छट्ठी सुधिना नारकी मरीने बे गतीमां जाय ते मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. आवे पण बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यंचनो. सातमी नरकना नारकी बे गतिमांथी आवे—मनुष्य ने तिर्यंच ने जाय एक तिर्यंचनी गतिमां. प्राण दस लाभे. जोग त्रण—मन, वचन ने कायाना ए त्रण. ए प्रथम दंडक नारकीनो संपूर्ण थयो. १.

हवे दस भवनपतिना दस दंडक तेमां शरीर त्रण वैक्रेय, तेजस अने कार्मण. अवघेणा भवनपतिनी जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी सात हाथनी अने उत्तर वैक्रेय करे तो जघन्य अंगुलनो संख्या-

तमो भाग उत्कृष्टी लाख जोजननी. संघेण नथी. संठाण एक समचउरंस संठाण. कषाय चारे पण देवताने लोभ घणो. संज्ञा चारे पण देवताने परिग्रह संज्ञा घणी. लेस्या चार कृष्णलेश्या, नीललेश्या, कापुतलेश्या, तेजुलेस्या. इंद्री पांचे छे. समुद्घात पांच–वेदनी, कषाय, मरणांतिक, वैक्रेय ने तेजस. संज्ञी, असंज्ञी बे जाणवा. वेद बे–स्त्री ने पुरुष. प्रजा ५–भाषा मन भेला बांधे, द्रष्टि त्रण, दर्शण त्रण. केवलदर्शन एक नही. ज्ञान त्रण–मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान. अज्ञान त्रण–मति अज्ञान, श्रुतअज्ञान, विभंगज्ञान. जोग इग्यार–चार मनना, चार वचनना, त्रण कायाना, वैक्रेय वैक्रेयनो मिश्र. कार्मण कायजोग एवं इग्यार. उपयोग नव–त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन. एवं नव. तहा तेमज आहार ले. जघन्य अने उत्कृष्टो छ दिशनो आहार ले. वळी बे प्रकारे आहार ले. उज आहार ने रोम आहार ते पण शुभ, ते पण अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दंडकनो मनुष्य ने तिर्यंचनो आवीने उपजे. स्थिति भवनपतिमां दक्षिण दिशना. असुरकुमारनी ज० दशहजार वर्षनी, उ० एक सागरनी. तेनी देवीनी ज० दस हजार वर्षनी. उ० साडा त्रण पल्योपमनी तेना नवनीकायना देवतानी ज० दश हजार वर्षनी, उ० दोढ पल्योपमनी. तेनी देवीनी ज० दश हजार वर्षनी, उ० पोणा पल्यनी. उत्तर दिशना असुरकुमारनी स्थिति ज० दश हजार वर्षनी, उ० एक सागर झाझेरानी. तेनी देवीनी ज० दश हजार वर्षनी, उ० साडा चार पल्योपमनी. तेना नवनिकायना देवतानी ज० दश

हजार वर्षनी, उ० बे पल्योपम देशे उणी. तेनी देवीनी ज० दश हजार वर्षनी, उ० एक पल्योपम देसे उणीनी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण. ए बे मरण लाभे. चवण ते चविने पांच दंडकमां जाय–पृथवी, पाणी, वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यंच ए पांचमां जाय. गइ कहेता मरीने बे गतिमां जाय–मनुष्य ने तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पण बे गतिनो. मनुष्य ने तिर्यंचनो. प्राण दश लाभे. जोग त्रण. इति दस भवनपतिना दश दंडक संपूर्ण ॥ ११ ॥

हवे पांच स्थावरना पांच दंडक कहे छे––पृथवी १, पाणी २, तेउ ३, वनस्पति ४, ए चार अने शरीर त्रण उदारिक, तेजस ने कार्मण अने वाउने शरीर चार उदारिक, वैक्रेय, तेजस ने कार्मण. अवघेणा पृथवी, पाणि, तेउ, वाउ ए चारेनी जघन्य ने उत्कृष्टी अंगुलनो असंख्यातमो भाग, अने वनस्पतिनी जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग उत्कृष्टी हजार जोजननी झाझेरी कमल प्रमुखनी. संघेण एक छेवटु, संठाण एक हुंड. पांचेना संठाण कहे छे. पृथवीनुं संठाण मसुरनी दाळ तथा चंद्रमाने आकारे १. पाणीनुं संठाण पाणीना परपोटाने आकारे २. तेउनुं संठाण सोयना भाराने आकारे ३. वायरानुं संठाण धजापताकाने आकारे ४. वनस्पतिनुं संठाण नाना प्रकारनुं ५. कषाय चारे. संज्ञा चारे. लेश्या पृथवी, पाणी, वनस्पति ए त्रणने अपर्याप्ता वेळा चार पहेली, अने पांचेने लेश्या त्रण पेहेली. इंद्रि एक कायानी. समुद्घात पृथवी,

पाणी, तेउ ने वनस्पति ए चारेने ३. वेदनी कषाय मारणांतिक. अने वायराने समुद्घात चार वैक्रेयनी वधी.
संज्ञी ते पांचे थावर असंज्ञी. वेद एक नपुंसक. पर्या पांचे ने चार आहार पर्या, शरीरपर्या, इंद्रिपर्या, श्वासो-
श्वासपर्या. दृष्टि एक मिथ्यात्व. दर्शन एक अचक्षुदर्शन, ज्ञान नथी. अज्ञान बे मतीअज्ञान, श्रुतअज्ञान. जोग
पृथवी, पाणी, तेउ, वनस्पति ए चार ने जोग त्रण उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मण कायजोग ३,
अने वायराने जोग पांच वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र, ए बे वध्या. उपयोग त्रण. बे अज्ञान. एक अचक्षु दर्शन
एवं त्रण तहा तेमज आहार ले ज० त्रण दिशनो, उ० छ दिसनो ते वळी बे प्रकारनो उज ने रोम आहार करे.
१ कवल वर्जिने ते पण ३ प्रकारनो सचेत, अचेत ने मिश्र. जीववाय ते आवीने उपजे. पृथवी, पाणी ने
वनस्पतिमां त्रेविस दंडकना एक नारकी वर्जिने अने तेउ वाउमां दश दंडकना आवीने उपजे. पांच थावर
त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंच एवं दशनी स्थिति पृथवीनी ज० अंतर्मुहुर्त्तनी उ० बाविस हजार वर्षनी. १,
पाणीनी ज० अंतर्मुहुर्त्तनी उ० सात हजार वर्षनी २, तेउनी ज० अंतर्मुहुर्त्तनी उ० त्रण अहोरात्रिनी ३,
वायरानी ज० अंतर्मुहूर्त्तनी उ० त्रण हजार वर्षनी. ४. वनस्पतिनी ज० अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० दस हजार वर्षनी.
समोहिया मरण अने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवन ते चविने पृथवि पाणी ने वनस्पति दस दंडकमां
जाय. पांच थावर, त्रण विगलेंद्रि, मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. अने तेउ, वाउ, नव दंडकमां जाय. पांच थावर

त्रण विगलेंद्रि ने तिर्यंच ए नव गइ कहेता ते मरीने पृथवी, पाणी ने वनस्पति बे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां, अने तेउ वाउ एक गतिमां जाय ते तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पृथवी, पाणी ने वनस्पतिमां त्रण गतिनो आवे-देवता, मनुष्य ने तिर्यंचनो, अने तेउ वाउमां बे गतिनो आवे-मनुष्य ने तिर्यंचनो. प्राण पांचे ने चार एक इंद्रिपणुं १, कायबल २, श्वासोश्वास ३, आउखुं ४. जोग एक कायजोग. इति पांच थावरना पांच दंडक संपूर्ण १६.

हवे त्रण विगलेंद्रियना ३ दंडक कहे छे. बेइंद्रि, तेइंद्रि, चौरिंद्रिमां शरीर त्रण-उदारिक, तेजस, कार्मण अवघेणा बे इंद्रिमी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० बार जोजननी. तेइंद्रिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० त्रण गाउनी. चउरिंद्रिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० च्यार गाउनी. संघेण एक छेवट्ठ. संठाण एक हुंड, कषाय चारे, संज्ञा चारे, लेश्या त्रण पेहेली. इंद्रि बेइंद्रिने बे-काया १, जिभ २. तेइंद्रिने इंद्रि त्रण-नासिका वधी. चउरिंद्रिने इंद्रि चार-आंख वधि. समुद्घात त्रण-वेदनी, कषाय ने मारणांतिक ए त्रण. संज्ञीके ते असंज्ञी. वेद एक नपुंसक. पर्या पांच-मन नही. द्रष्टि बे-समकित द्रष्टि ने मिथ्यातद्रष्टि. दर्शन बेइंद्रि तेइंद्रिने एक अचक्षुदर्शन. चउरिंद्रिने बे दर्शन-चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. ज्ञान बे-मतिज्ञान ने श्रुतज्ञान. अज्ञान बे-मति ने श्रुत. जोग चार-उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मण कायजोग ३, व्यवहार

वचन ४. उपयोग बेइंद्रि तेइंद्रिने पांच. बे ज्ञान, बे अज्ञान, एक अचक्षुदर्शन ए पांच. चउरिंद्रिने उपयोग छ. बे ज्ञान, बे अज्ञान, बे दर्शन ए छ. तहां कहेता तेमज आहार ले. जघन्य अने उत्कृष्टो छ दिसनो आहार ले. तथा त्रण प्रकारनो आहार ले. उंज १, रोम २, ने केवल ३. उववाय ते आवीने उपजे–दश दंडकना, पांच स्थावर, त्रण विगलेंद्रि, मनुष्य ने तिर्यंच ए दस स्थिति बेइंद्रिनी जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टि बार वर्षनी, तेइंद्रिनी जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टी उंगणपचास दिवसनी. चउरिंद्रिनीज० अंतर्मुहूर्त्तनी उत्कृष्टी छमहिनानी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण बे छे. चवण ते चविने जाय दस दंडकमां–पांच स्थावर, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय.गइ ते मरीने बे गतिमां जाय.–मनुष्य ने तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पण बे गतिनो–मनुष्य ने तिर्यंचनो. बेइंद्रिने छ प्राण–बे इंद्रिना बे प्राण, कायबल, श्वासोश्वास, आउखुं, वचन ए छ. तेरिंद्रिने सात प्राण–ते नासिका वधी. चउरिंद्रिने आठ प्राण ते आंख वधी. जोग बे–वचनजोग ने कायाजोग. इति त्रण विगलेंद्रिना त्रण दंडक संपूर्ण १९.

हवे वीसमो तिर्यंच पंचेंद्रिनो दंडक कहे छे. पांचे समुर्छिमने शरीर त्रण–उदारिक, तेजस ने कार्मण. अने गर्भजने चार शरीर तेमां वैक्रेय वध्युं. अवघेणा पांचनी कहेछे–हवे जलचर समुर्छिम ने गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० हजार जोजननी. स्थलचर समुर्छिमनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक गाउनी. गर्भजनी ज०

अंगु० असं०, उ० छ गाउनी. उरपर सर्प समुर्छिमनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक जोजननी, अने गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० हजार जोजननी. भुजपर सर्प समुर्छिमनी ज० अंगु० असं० उ० प्रत्येक धनुषनी. गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक गाउनी. खेचर समुर्छिमने गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक धनुषनी. उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० नवसें जोजननी. संघेण समुर्छिमने एक छेवट्ठ. गर्भजने छ संघेण. संठाण समुर्छिमने एक हुंड. गर्भजने छ संठाण. कषाय चारे पण तिर्यंचने माया घणी. संज्ञा चारे पण तिर्यंचने आहार संज्ञा घणी. लेश्या समुर्छिमने त्रण पेहेली, गर्भजने छ लेस्या. इंद्रि पांचे छे. समुद्घात समुर्छिमने त्रण.वेदनी, कषाय ने मारणांतिक,अने गर्भजने समुद्घात पांच-वेदनी,कषाय,मारणांतिक,वैक्रेय ने तेजस. समुर्छिम असंज्ञी, गर्भज संज्ञी. वेद एक नपुंसक समुर्छिमने, गर्भजने त्रण वेद. पर्या समुर्छिमने पांच, मन नही अने गर्भजने पर्या छ. द्रष्टि समुर्छिमने बे समकित ने मिथ्यात. गर्भजने त्रण द्रष्टि. दर्शन समुर्छिमने बे-चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. गर्भजने त्रण दर्शन. ज्ञान समुर्छिमने बे-मतिज्ञान, श्रुतज्ञान. गर्भजने त्रण ज्ञान. अज्ञान समुर्छिमने बे-मति अज्ञान ने श्रुतअज्ञान. गर्भजने त्रण अज्ञान. जोग समुर्छिमने चार उदारिकना बे. कार्मण, व्यवहार वचन. गर्भजने तेर जोग आहारकना बे नही. उपयोग समुर्छिमने छ. बे ज्ञान, बे अज्ञान, बे दर्शन. गर्भजने नव उपयोग-त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन, तेमज जघन्य उत्कृष्टो छ दिसनो आहार ले.

तथा उज रोम ने कवल ए त्रण प्रकारे आहार ले पण सचेत अचेत ने मिश्र. उववाय ते आवीने उपजे, समुर्छिममां दस दंडकना, पांच स्थावर, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंच. गर्भजमां चोविसे दंडकना आवीने उपजे. स्थिति जलचर समुर्छिमने गर्भजनी ज० अंत०, उ० पूर्व क्रोडनी, थलचर समुर्छिमनी ज० अंत० उ० चउरासी हजार वर्षनी अने गर्भजनी ज० अंत० उ० त्रण पल्योपमनी. उरपर सर्प समुर्छिमनी ज० अंत० उ० त्रेपन हजार वर्षनी, अने गर्भजनी ज० अंत०, उ० पूर्व क्रोडनी. भुजपर सर्प समुर्छिमनी ज० अंत०, उ० बेंतालिस हजार वर्षनी अने गर्भजनी ज० अंत० उ० पूर्व क्रोडनी. खेचर समुर्छिमनी ज० अंत०, उ० बोहोंतेर हजार वर्षनी. अने गर्भजनी ज० अंत०, उ० पल्योपमनो असंख्यातमो भाग. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चवीने. समुर्छिम जाय तो बाविस दंडकमां. ज्योतिषि ने विमानीकमां जाय नही, अने गर्भज चउविसे दंडकमां जाय. गइ ते समुर्छिभ मरीने च्यार गतिमां जाय, अने गर्भज पण चार गतिमां जाय. आगइ ते आवे समुर्छिममां बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यंचनो, अने गर्भजमां चार गतिनो आवे. प्राण समुर्छिमने नव, मन नही. अने गर्भजने प्राण दशे लाभे. जोग समुर्छिमने बे-कायाजोग ने वचनजोग, अने गर्भजने त्रण जोग-मन वचन ने कायजोग. इति विसमो दंडक संपूर्ण. २०.

हवे एकविसमो मनुष्यनो दंडक कहेछे. तेमां समुर्छिम मनुष्यमां शरीर त्रण-उदारिक, तेजस ने कार्मण.

जुगलीयामां शरीर त्रण तेहज. पनर कर्मभूमिना मनुष्य गर्भजमां शरीर पांच लाभे. अवघेणा समुर्छिमनी जघन्य ने उत्कृष्टी अंगुलनो असंख्यातमो भाग, अने गर्भज मनुष्यनी भरतईरवतमां आराने मेळे जाणवी. पेहेले आरे बेसता त्रण गाउनी, उतरता बे गाउनी, बीजे आरे बेसता बे गाउनी, उतरता एक गाउनी, त्रीजे आरे बेसता एक गाउनी, उतरता पांचसें धनुषनी, चोथे आरे बेसता पांचसें धनुषनी, उतरता सात हाथनी. पांचमे आरे बेसता सात हाथनी, उतरता एक हाथनी. छट्ठे आरे बेसता एक हाथनी, उतरता मुढा हाथनी. पछे चडतां अवला सवली जाणवी. ५ महाविदेहमां पांचसें धनुषनी उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० लाख जोजननी झाझेरी. हेमवय इरणवयमां ज० अंगु० असं०, उ० एक गाउनी, हरिवास रम्यकवासमां ज० अंगु० असं०, उ० बे गाउनी, देवकुरु उत्तरकुरुमां ज० अंगु० असं०, उ० त्रण गाउनी. हवे छपन्न अंतरद्विपमां ज० अंगु० असं०, उ० आठसें धनुषनी. संघयण समुर्छिम ने एक छेवटु. जुगलियाने एक वज्रऋषभनाराचसंघयण. पन्नर कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यने छ संघयण. संठाण समुर्छिमने एक हुंड. जुगलियाने एक समचउरंस. कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यने छ संठाण. कषाय च्यारे पण मनुष्यने मान घणुं. संज्ञा च्यारे पण मनुष्यने मैथुन संज्ञा घणी. लेस्या समुर्छिमने त्रण पेहेली. जुगलीयाने लेस्या च्यार पेहेली. गर्भजने छ लेस्या. इंद्रि पांचे. समुद्घात समुर्छिमने त्रण वेदनी, कषाय ने मारणांतिक, जुगलियाने समुद्घात त्रण तेहज कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यने

सात समुद्घात. समुर्छिम असंज्ञी, गर्भज संज्ञी. वेद समुर्छिमने एक नपुंसक. जुगलियामां बे वेद स्त्री ने पुरुष. कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यमां त्रण वेद स्त्री, पुरुष ने नपुंसक. पर्या समुर्छिमने च्यार भाषा ने मन नही. गर्भजने छ पर्या. दृष्टि समुर्छिमने एक मिथ्यात. दस अकर्म भूमिमां बे दृष्टि समकित ने मिथ्यात.वीस अकर्मभूमि ने छपन्न अंतरद्विपामां एक मिथ्यात दृष्टि. कर्मभूमिनां मनुष्यमां त्रणे दृष्टि. दर्शन समुर्छिमने, अने जूगलीयाने बे. चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. गर्भजने दर्शन च्यारे लाभे. ज्ञान दस अकर्मभूमिमां बे अने वीस अकर्मभूमि अने छपन्न अंतरद्विपामां अने समुर्छिमने ज्ञान नथी. गर्भजने पांचे ज्ञान. अज्ञान समुर्छिमने बे—मति अज्ञान ने श्रुत अज्ञान. गर्भजने त्रण. जोग समुर्छिमने त्रण उदारिकना बे ने १ कार्मण कायजोग ए त्रण. जूगलीयाने जोग ११. मनना ४, वचनना ४, उदारिकना २, कार्मण १, एवं जोग ११. गर्भजने पन्नर जोग. उपयोग दश अकर्मभूमि ते पांच देवकुरु, पांच उत्तरकुरु. ए दशमां ६ ते २ ज्ञान, २ अज्ञान, २ दर्शन, ए ६ अने वीस अकर्मभूमि ५६ अंतरद्वीपामां ने समुर्छिमने च्यार. बे अज्ञान, बे दर्शन. गर्भजने बार उपयोग, तिमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो. तथा त्रण प्रकारे आहार ले. उज रोम ने कवल ते पण सचेत अचेत ने मिश्र. उववाय ते आवीने उपजे. समुर्छिममां आठ दंडकना पृथवी, पाणी, वनस्पति, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंच ए आठनो जुगलीयामां २ दंडकनो ते मनुष्य ने तिर्यंचनो गर्भज मनुष्यमां बाविस दंडकना उपजे. तेउ

वाउना नही. स्थिति सम्मुर्छिमनी जघन्य ने उत्कृष्टि अंतरमुहूर्तनी, गर्भजनी आराने मेले जाणवी. पेहेले आरे बेसता त्रण पल्योपमनी, उतरता बे पल्योपमनी. बीजे आरे बेसता बे पल्योपमनी, उतरता एक पल्योपमनी. त्रीजे आरे बेसता एक पल्योपमनी, उतरतां पूर्व क्रोडनी. चोथे आरे बेसता पूर्वक्रोडनी, उतरता सवासो वरसनी. पांचमे आरे बेसता सवासो वरसनी, उतरते आरे वीस वरसनी. छट्ठे आरे बेसता वीस बरसनी, उतरते आरे सोल वरसनी. एम चडता उतरता अवला सवली जाणवी. हिमवय, इरणवयमां एक पल्योपमनी. हरिवास, रम्यकवासमां बे पल्योपमनी, देवकुरू, उतरकुरूमां त्रण पल्योपमनी, छपन्न अंतरद्विपामां पल्योपमनो असंख्यातमो भाग, ५ महाविदेहमां पूर्वक्रोडनी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चवीने सम्मुर्छिम दस दंडकमां जाय. पांच स्थावर ने त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. जुगलीया एक देवगतिमां जाय. गर्भज चोविसे दंडकमां जाय. गइ ते मरीने सम्मुर्छिम बे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. गर्भज मनुष्य पांच गतिमां जाय. आगइ ते सम्मुर्छिम ने जुगलीयामां आवे तो बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यंचनो, गर्भजमां च्यार गतिनो आवे. प्राण सम्मुर्छिमने आठ, भाषा ने मन नही. गर्भजने दस प्राण. जोग सम्मुर्छिमने एक कायानो. गर्भजने त्रण जोग. इति एकविसमो मनुष्यनो दंडक संपूर्ण. २१.

हवे बाविसमो वाणव्यंतरनो दंडक तेमां शरीर त्रण—वैक्रेय, तेजस, ने कार्मण. अवघेणा ज० अंगु०

असं०, उ० सात हाथनी. अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० लाख जोजननी. संघयण नथी संठाण एक समचउरंस. कषाय च्यारे पण देवताने लोभ घणो. संज्ञा च्यारे पण देवताने परिग्रह संज्ञा घणी. लेस्या च्यार पेहेली. इंद्री पांचे. समुद्‌घात पांच आहारक ने केवल नही. संज्ञी असंज्ञी बे. वेद बे स्त्री ने पुरुष. पर्या ५ भाषा मन भेला बांधे. दृष्टि त्रण, दर्शन त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण, जोग अगीयार, च्यार मनना, च्यार वचनना, त्रण कायाना ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र, कार्मण कायजोग एवं अगीयार. उपयोग नव त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एव नव. तेमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो तथा बे प्रकारे ओज ने रोम ते पण शुभ ते पण अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दंडकना मनुष्य ने तिर्यंचना. स्थिति वाणव्यंतरनी ज० दस हजार वरसनी, उ० एक पल्योपमनी. तेहनी देवीनी ज० दस हजार वर्षनी. उ० अर्ध पल्योपमनी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चविने जाय पांच दंड-कमां पृथवी, पाणी ने वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यंच ए पांच. गइ ते मरीने बे गतिमां जाय मनुष्य ने तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पण बे गतिना–मनुष्य ने तिर्यंचना. प्राण दस, जोग त्रण–मन, वचन ने कायानो. इति बाविसमो दंडक संपूर्ण. २२.

हवे त्रेविसमो ज्योतिषीनो दंडक तेहमां शरीर त्रण–वैक्रेय, तेजस ने कार्मण. अवघेणा ज० अंगु० असं०,

उ० सात हाथनी अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज०अंगु० संख्या०,उ०,लाख जोजननी.संघयण नथी.संठाण एक समचउरंस. कषाय च्यारे. संज्ञा च्यारे. लेस्या एक तेजु. इंद्रि पांचे. समुद्‌घात पांच. आहारकने केवल नही संज्ञी छे, वेद बे, पर्या ५, भाषा मन भेला बांधे. दृष्टि त्रण, दर्शण त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण, जोग अगी-यार, च्यार मनना, च्यार वचनना, त्रण कायाना ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र ने कार्मण कायजोग एवं अगियार. उपयोग नव—त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एवं नव तिमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो तथा बे प्रकारे ओज ने रोम ते पण शुभ ने अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दंडकना—मनुष्य ने तिर्यंचना. स्थिति चंद्रमाना देवतानी ज० पा पल्यनी, उ० एक पल ने लाख वरसनी. तेहनी देवीनी ज० पा पल्यनी, उ० अरध पल्य ने पचास हजार वरसनी. सूर्यना देवतानी ज० पा पल्यनी उ० एक पल्य ने हजार वरसनी. तेहनी देवीनी ज० पा पल्यनी, उ० अर्धपल्य ने पांचसे वरसनी. ग्रहना देवतानी ज० पा पल्यनी, उ० एक पल्यनी. तेहनी देवीनी ज० पा पल्यनी, उ० अर्ध पल्यनी. नक्षत्रना देव-तानी ज० पा पल्यनी उ० अर्ध पल्यनी. तेहनी देवीनी ज० पल्यनी, उ० पा पल्यनो आठमो भाग. ताराना देवतानी ज० पल्यनो आठमो भाग, उ० पा पल्यनी. तेहनी देवीनी ज० पल्यनो आठमो भाग, उ० पल्यनो आठमो भाग झाझेरी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चविने जाय पांच

दंडकमां–पृथवी, पाणी, वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यंचमां. गइ ते मरीने बे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां. आगइ ते मनुष्य ने तिर्यंचनो आवे. प्राण दस. जोग त्रण. इति त्रेविसमो दंडक संपूर्ण. २३.

हवे चोविसमो वैमानिकनो दंडक तेहमां शरीर त्रण वैक्रेय, तेजस ने कार्मण. अवघेणा सुधर्म, इशाण ए बे देवलोके ज० अंगु० असं०, उ०सात हाथनी. त्रीजे चोथे देवलोके छ हाथनी, पांचमे छठ्ठे देवलोके पांच हाथनी. सातमे आठमे देवलोके च्यार हाथनी. नवमे, दशमे इग्यारमे बारमे देवलोके त्रण हाथनी. नव ग्रैवेयके बे हाथनी, च्यार अनुत्तर विमानमां एक हाथनी, सर्वार्थसिद्धमां मुढा हाथनी अने उत्तर वैक्रेय करे तो बार देवलोक सुधी ज०अंगु० संख्या०, उत्कृष्टि लाख जोजननी. संघयण नथी. संठाण एक समचऊरंस. कषाय च्यारे पण लोभ घणो. संज्ञा चारे पण परिग्रह संज्ञा घणी. लेस्या पेहेले बीजे देवलोके एक तेजुलेस्या. त्रीजे, चोथे, पांचमे एक पद्म लेस्या. छठ्ठाथी मांडी नव ग्रैवेयकमां एक शुकललेस्या, अने पांच अनुत्तर विमानमां १ परम शुकललेश्या. इंद्रि पांचे. समुद्घात बार देवलोक सुधी. पांच आहारकने केवल नही. नव ग्रैवेयक ने पांच अनुत्तर विमानमां त्रण–वेदनी कषाय ने मारणांतिक संर्झी एकला छे. वेद पेहेले बीजे देवलोके बे वेद स्त्रीवेद, पुरुष वेद, त्रीजाथी ते सर्वार्थ-सिद्धलगे एक पुरुष वेद. पर्या ५ भाषा मन भेला बांधे. दृष्टि बार–देवलोकमां त्रण दृष्टि, नव ग्रैवेयकमां बे दृष्टि, समकित ने मिथ्यात, पांच अनुत्तर विमानमां एक दृष्टि समकित, दर्शन त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण ते

बार देवलोक ने नव ग्रैवेयकमां. पांच अनुत्तर विमानमां अज्ञान नथी. जोग अगीयार, चार मनना, चार वचनना, त्रण कायाना. वैक्रिय, वैक्रियनो मिश्र ने कार्मण कायजोग एवं अगीयार. उपयोग बार देवलोक ने नव ग्रैवेयकमां नव, त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एवं नव. पांच अनुत्तर विमानमां छ उपयोग, त्रण ज्ञान, त्रण दर्शन ए छ. तेमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टा छ दिसनो तथा बे प्रकारे ऊज ने रोम ते पण अचेत, ते पण शुभ आहार. उववाय ते आवीने उपजे. पेहेला देवलोकथी मांडीने आठमा देवलोक सुधी बे दंडकना मनुष्य ने तिर्यंचना, अने नवमेथी ते सर्वार्थसिद्ध लगे एक मनुष्यनो आवे. स्थिति पेहेले देवलोके जघन्य एक पल्यनी, उत्कृष्टी बे सागरनी. तेहनी परिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी, उ० सात पल्यनी, अने अपरिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी, उ० पचास पल्यनी. बीजे देवलोके ज० एक पल्यनी झाझेरी, उ० बे सागर झाझेरी. तेहनी परिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी झाझेरी, उ० नव पल्यनी, अने अपरिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी झाझेरी, उ० पंचावन पल्यनी. त्रीजे देवलोके ज० बे सागरनी, उ० सात सागरनी तिहां देवी नथी पण तेडावी जाय. चोथे देवलोके ज० बे सागर झाझेरी, उ० सात सागर झाझेरी. पांचमे देवलोके ज० सात सागर, उ० दस सागर, छठ्ठे देवलोके ज० दस सागर उ० चउद सागर, सातमे देवलोके ज० चउद सागर उ० सत्तर सागर, आठमे देवलोके ज० सत्तर सागर उ० अढार सागर, नवमे देवलोके ज०

अढार सागर, उ० ओगणीस सागर, दसमे देवलोक ज० ओगणीस सागर उ० वीस सागर. अग्यारमे देवलोके ज० वीस सागर उ० एकविस सागर. बारमे देवलोके ज० एकविस सागर उ० बाविस सागर. प्रथम ग्रैवेयके ज० बाविस सागर उ० त्रेविस सागर. बीजी ग्रैवेयके ज० त्रेविस सागर उ० चोविस सागर, त्रीजी ग्रैवेयके ज० चोविस सागर उ० पचविस सागर, चोथी ग्रैवेयके ज० पचविस सागर, उ० छविस सागर. पांचमी ग्रैवेयके ज० छविस सागर, उ० सत्याविस सागर. छठ्ठि ग्रैवेयके ज० सत्ताविस सागर, उ० अठ्ठाविस सागर. सातमी ग्रैवेयके ज० अठ्ठाविस सागर, उ० ओगणत्रिस सागर. आठमी ग्रैवेयके ज० ओगणत्रिस उ० त्रीस सागर, नवमी ग्रैवेयके ज० त्रीस सागरनी उ० एकत्रिस सागर, च्यार अनुत्तर विमानमां ज० एकत्रीस सागर, उ० तेत्रिस सागर. सर्वार्थसिद्धमां ज० ने उ० तेत्रीस सागर. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण लाभे. चवण ते चविने पेहेला बीजा देवलोकना देवता जाय तो पांच दंडकमां जाय. पृथवी, पाणी, वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यंच ए पांच. त्रीजाथी ते आठमा देवलोकना देवता जाय तो बे दंडकमां मनुष्य ने त्रिजंचमां, नवमेथी मांडीने सर्वार्थसिद्ध लगेना देवता एक दंडकमां मनुष्यमां जाय, गइ ते मरीने पेहेलाथी मांडीने आठमा देवलोकना देवता बे गतिमां जाय, अने नवमाथी मांडीने सर्वार्थसिद्ध सुधीना एक मनुष्यनी गतिमां जाय. आगइ ते पेहेलाथी मांडीने आठमां देवलोकलगे बे गतिनो आवे. मनुष्य ने त्रिजंचनो आवे, अने

नवमाथी मांडीने सर्वार्थसिद्धलगे एक मनुष्यनो आवे. प्राण दस, जोग त्रण. इति श्री चोविसमो दंडक संपूर्ण.२४.

हवे सिद्धनो द्वार कहेछे. सिद्धने शरीर नथी. अवघेणा सिद्धनी अरूपि जीवना प्रदेशना घननी ज० एक हाथ ने आठ अंगुलनी, मध्यम च्यार हाथ ने सोल अंगुलनी, अने उत्कृष्टि त्रणसें तेत्रीस धनुष ने बत्रीस अंगुलनी. सिद्धने संघयण नथी. सिद्धने संठाण नथी. सिद्धने कषाय नथी. सिद्धने संज्ञा नथी. सिद्धने लेस्या नथी. सिद्धने इंद्रिय नथी. सिद्धने समुद्घात नथी. सिद्ध संज्ञी असंज्ञी नथी. सिद्धने वेद नथी, सिद्धने प्रजा नथी, सिद्ध समकित द्रष्टि छे. सिद्धने एक केवल दर्शन छे. सिद्धने एक केवलज्ञान छे. सिद्धने अज्ञान नथी. सिद्धने जोग नथी. सिद्धने उपयोग बे छे. केवल ज्ञान, केवल दर्शन. सिद्धने आहार नथी. उववाय ते आवीने उपजे. एक दंडकनो मनुष्यनो सिद्धनी स्थितिनो छेडो नथी. सिद्धने मरण नथी. सिद्धने चववुं नथी. गइ ते मरीने सिद्धने कोइ गतिमां जावुं नथी. आगइ ते सिद्धमां एक मनुष्यनो आवे. सिद्धने प्राण नथी. पण भाव प्राण बे छे—केवलज्ञान ने केवल दर्शन. सिद्धने जोग नथी. इति सिद्धनो द्वार संपूर्ण.

इति श्री लघुदंडकना बोल संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री गतागतना बोल. ॥

पहेली नरके आगत २५ भेदनी ते १५ कर्मभूमि, ५ संज्ञी तिर्यंच ने ५ असंज्ञी तिर्यंच ए २५ ना प्रजाप्तानी गत ४० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ने ५ संज्ञी तिर्यंच ए २० ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी १. बिजी नरके आगत २० भेदनी ते ५ असंज्ञी तिर्यंचना प्रजाप्ता वर्ज्या गत ४० नी पूर्ववत २. त्रिजी नरके १९ भेदनी आगत ते पूर्वे २० कह्या तेहमांथी १ भूजपर वर्ज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ३. चउथी नरके आगत १८ भेदनी ते पूर्वे १९ कह्या तेमांथी १ खेचर वर्ज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ४. पांचमी नरके आगत १७ भेदनी ते पूर्वे १८ कह्या. तेमांथी १ थलचर वर्ज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ५. छट्ठी नरके आगत १६ भेदनी ते १७ पूर्वे कह्या तेमांथी १ उरपर वर्ज्यो, गत ४० नी पूर्ववत ६. सातमी नरके आगत १६ भेदनी ते १५ कर्मभूमि ने १ मछ जलचर ए १६ ना प्रजाप्तानी स्त्री वर्जी गत १० भेदनी ते ५ संज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी, ७. दश भवनपति, १५ पर्माधामी, १६ वाणव्यंतर, १० जंभका ए ५१ जातिना देवतामां आगत १११ भेदनी ते १०१ क्षेत्रना संज्ञी मनुष्य, ५ संज्ञी तिर्यंच, ५ असंज्ञी तिर्यंच ए १११ ना प्रजाप्तानी गत ४६ नी ते १५

कर्मभूमि, ५ संज्ञीतिर्यंच ए २० ने ३ पृथवी १, पाणि २, वनस्पति, ३, ए २३ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी ८. ज्योषी ने पहिला देवलोकमां आगत ५० भेदनी ने १५ कर्मभूमी, ५ संज्ञी तिर्यंच ने ३० अकर्मभूमि ए ५० ना प्रजाप्तानी गत ४६ नी पूर्ववत् ९. त्रिजा देवलोकमां आगत ४० भेदनी ते पूर्वे ५० भेद कह्या तेमांथी ५ हेमवय ने ५ एरणवय ए १० ना प्रजाप्ता वर्ज्यां, गत ४६ नी पूर्ववत् १०. पहिला किल्विषीमां आगत ३० भेदनी ते पूर्वे ४० कह्या तेमांथी ५ हरिवास, ५ रमकवास ए १० प्रजाप्ता वर्ज्यां,गत ४६ नी पूर्ववत् ११.त्रिजा देवलोकथी आठमा देवलोक सुधी ६ देवलोक, ९ लोकांतिक, २ किल्विषी ए १७ जातिना देवतामां आगत २० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ५ संज्ञीतिर्यंच ए २० ना प्रजाप्तानी, गत ४० नी ते आगतनीपरे १२. नवमा देवलोकथी ते सर्वार्थसिद्धलगे ४ देवलोक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमान ए १८ मां आगत, १५ कर्मभूमिना प्रजाप्तानी गत १५ नी ते आगतनीपरे १३. पृथिवी १, पाणि २, वनस्पति ३, ए ३ मां आगत २४३ भेदनी ते १०१ समुर्छिम मनुष्यना अप्रजाप्ता, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १३१ ते ४८ भेद तिर्यंचना एवं १७९ नी लट ने ६४ भेद देवताना ते १० भवनपति, १५ परमाधामी,१६ वाणव्यंतर, १० जंभका,१० ज्योतषी एवं ६१ ने २ देवलोक, एक किल्विषी एवं ६४ ना प्रजाप्तानी एवं २४३ नी गत १७९ नी लटनी १४. तेउ १, वाउ २, ए २ मां आगत १७९ नी लटनी गत ४८ भेद तिर्यंचनी १५. त्रिण विगलेंद्रियनी

आगत १७९ भेदनी गत पण १७९ भेदनी, १६. असंज्ञी तिर्यंचमां आगत १७९ नी लटनी गत ३९५ भेदनी ते ५६ अंतरद्विपा ने ५१ जातिना देवता ते १० भवनपति, १५ परमाधामी. १६ वाणव्यंतर, १० जंभका, ए ५१ जातिना देवता एवं सर्व मळी १०७ भेद थया अने १ पहिली नर्क एवं १०८ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं २१६ अने १७९ नी लट सर्व मळी ३९५ भेदनी १७. संज्ञी तिर्यंचमां आगत २६७ भेदनी ते ८१ भेद देवताना ते ९९ मांहिथी ४ देवलोक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान ए १८ वर्ज्या ने १७९ नी लट एवं सर्व मळी २६० ने ७ नरकना प्रजाप्ता एवं २६७ नी गत पांचेनी जुदी जुदी कहेछे. जलचरनी ५२७नी ते ५६३ मांहिथी, नवमा देवलोकथी सर्वार्थसिद्ध सुधी १८ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं ३६ वर्ज्या शेष ५२७ रह्या. उरपरनी गत ५२३ नी ते ५२७ मांहिथी छठ्ठी १, सातमी ए २ नरकना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए ४ वर्ज्या. थलचरनी गत ५२१ नी ते ५२७ मांथी पांचमी १, छठ्ठी २, सातमी ३, ए ३ नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए ६ वर्ज्या. खेचरनी गत ५१९ नी ते पूर्वे ५२१ कह्या तेमांथी चोथी नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए २ भेद वर्ज्या. भुजपरनी गत ५१७ नी ते पूर्वे ५१९ कह्या. तेमांथी त्रिजी नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए बे भेद वर्ज्या १८. समुर्छिम मनुष्यमां आगत १७१ भेदनी ते १७९ नी लटमांथी ८ तेउ, वाउना वर्ज्या. शेष १७१ नी गत १७९ नी लटनी १९. संज्ञी मनुष्यनी आगत २७६ भेदनी १७९ नी लटमांहिथी तेउ वाउना ८ वर्ज्या.

शेष १७१ रह्या. अने ९९ जातिना देवता प्रजाप्ता एवं २७० ने ६ नरकना प्रजाप्ता सर्व मळी २७६ नी गत ५६३ भेदनी २०,–३०. अकर्मभूमिमां आगत २० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ५ संज्ञी तिर्यंच ए २० प्रजाप्तानी गत जुदी २ कहेछे. ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरुनी गत १२८ भेदनी ते १० भवनपति,१५ परमाधामी,१६ वाणव्यंतर, १० जंभका, १० ज्योतषी, २ देवलोक, पहिलो, बिजो ने किल्विषी ए ६४ जातिना देवता अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२८ नी गत ५ हरिवास, ५, रमकवासनी गत १२६ नी ते पूर्वे १२८ भेद कह्या. तेमांथी पहिला किल्विषीनो अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए २ भेद वर्ज्या. ५ हेमवय, ५ एरणवयनी गत १२४ भेदनी ते पूर्वे १२६ भेद कह्या. तेहमांथी बिजा देवलोकना अप्रजाप्ताने प्रजाप्ता ए २ भेद वर्ज्या २१. छपन्न अंतरद्विपमां आगत २५ भेदनी ते १५ कर्मभूमि, ५ संज्ञी तिर्यंच, ५ असंज्ञी तिर्यच, ए २५ ना प्रजाप्तानी गत १०२ भेदनी ते १० भवनपति, १५ परमाधामी, १६ वाणव्यंतर, १० जंभका,एवं ५१ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता सर्व मळी १०२ भेद २२. इति २४ दंडकनी गतागत समाप्तं.

हवे तिर्थंकर देवमां आगत ३८ भेदनी ते १२ देवलोक, ९ लोकांतिक,९ ग्रैवेयक,५ अनुत्तरविमान ने ३ नरक पहेली एवं ३८ प्रजाप्तानी गत मोक्षनी२३. चक्रवर्तिमां आगत ८२ भेदनी ते ९९ जातिना देवतामांहिथी१५ परमा धामी, ३ किल्विषी ए १८ वर्ज्या शेष ८१ रह्या ने १ पहेली नरक एवं ८२ भेदनी गत नरकनी ७नर-

कना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी २४. बलदेवमां आगत ८३ भेदनी ते ८२ पूर्वे कह्या ते ने १ बीजी नरक वधि एवं ८३ नी गत ७० भेदनी ते १२ देवलोक, ९ लोकांतिक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान एवं ३५ ना अप्रजाप्ताने प्रजाप्तानी२५.वासुदेवमां आगत३२भेदनी ते१२देवलोक,९लोकांतिक,९ ग्रैवेयक ए३०ने पहेलीर नरक एवं ३२ नी गत १४ भेदनी,७ नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्तानी २६. केवलीमां आगत १०८ भेदनी ते ९९ भेद देवता मांहेथी, १५ परमाधामी ने ३ किल्विषी ए १८ वर्ज्या शेष ८१ रह्या ने १५ कर्मभूमि, ५ संज्ञीतिर्यंच एवं १०१ ने ४ नरक पहेली ने पृथिवी १, पाणी २, वनस्पति ३, एवं १०८ नी गत मोक्षनी २७. साधुमां आगत २७५ भेदनी ते १७९ नी लटमांथी तेउ वाउना ८ वर्ज्या शेष १७१ रह्या ने ९९ जातिना देवता अने ५ नरक एवं २७५ नी गत ७० भेदनी ते १२ देवलोक, ९ लोकांतिक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान एवं ३५ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता एवं ७० नी २८.श्रावकमां आगत २७६ भेदनी ते पूर्वे २७५ कह्या ते अने १ छट्ठी नरक वधि ए २७६ नी गत ४२ भेदनी ते १२ देवलोक ने ९ लोकांतिक ए २१ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्तानी २९. समदृष्टिमां आगत ३६३ भेदनी ते ९९ जातिना देवता प्रजाप्ता १०१ समुर्छिम मनुष्य अप्रजाप्ता १०१ संज्ञी मनुष्य प्रजाप्ता, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता, ७ नरकना प्रजाप्ता अने ४८ तिर्यंचमांहिथी तेउ वाउना ८ वर्ज्या शेष ४० रह्या ते एवं सर्व मळीने ३६३ नी गत २२२ नी ते ८१ जातिना देवता ते ९९ मांथी १५ पर-

माधामी ने ३ किल्विषी ए १८ भेद वर्ज्या. १५ कर्मभूमि, ५ संज्ञी तिर्यंच ने ६ नरक एवं १०७ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता बसे चउद अने ३ विगलेंद्रिना अप्रजाप्ता अने ५ असंज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता एवं २२२ नी ३०. मिथ्यातिमां आगत ३७१ भेदनी ते पूर्वे ३६३ कह्यां तेह्मां तेउ वाउना ८ वध्या. गत ५५३ भेदनी ते ५६३ भेदमांथी ५ अनुत्तर विमानना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १० वर्ज्या. शेप ५५३ नी ३१. स्त्रीवेद १, पुरुषवेद २ ए २ मां ३७१ भेदनी आगत ते मिथ्यातिनीपरे गत पुरुषनी ५६३ नी स्त्रीवेदनी ५६१ नी ते सातमी नरकना २ भेद वर्ज्या, ३२. नपुंसकवेदमां आगत २८५ भेदनी ते ९९ जातिना देवता प्रजाप्ता १७९ नी लट ७ नारकी ए २८५ नी गत ५६३ भेदनी ३३. नारकी देवना जे गतिमां जाय तिहां प्रजाप्ता थईनेज मरे छे. अपर्याप्ता मरे नहि माटे नारकिदेवतानी गतमां अपर्याप्ताना भेद गणवा नहि केटलीक प्रतमां गण्या नथी माटे.

॥ इति गतागतना बोल संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री गुणस्थानद्वार. ॥

गाथा. ॥ नाम १, लक्षण, गुण २, ठिइ ३,किरिया ४,सत्ता ५,बंध ६,वेदेय ७,उदेय ८,उदिरणा ९,चेव निझरा १०, भाव ११, कारणा १२ ॥ १ ॥. परिस्सह १३, मग्ग १४, आयाय १५, जीवाय भेदे १६, जोग १७, उविउंग १८, लेस्सा १९, चग्ग २०, सम्मत्तं २१ अप्पाबहुच्च २२, गुणठाणेहिं ॥ २ ॥. ए द्वार २२ नी गाथा २ कहि. । हवे पहेलो नामद्वार कहे छे. पहेलुं मिथ्यात्व गुणठाणुं १, बिजुं सास्वादान गुण० २, त्रिजुं समामिछत गुण० ३, चोथुं अविरति सम्यक्त्वदृष्टि गुण० ४, पांचमुं देशविरति गुण० ५, छठुं प्रमत्त संजति गुण० ६, सातमुं अप्रमत्त संजति गुण० ७, आठमुं नियट्टिबादर गुण० ८, नवमुं अनियट्टिबारद गुण० ९, दशमुं सुक्ष्मसंपराय गुण० १०, अग्यारमुं उपशांनमोह गुण० ११, बारमुं क्षिणमोह गुण० १२, तेरमुं संजोगि केवळी गुण० १३, चउदमुं अजोगि केवळी गुणठाणुं १४, ए नामद्वार समाप्तं.

हवे लक्षण गुणद्वार कहे छे. पहेला मिथ्यात्व गुणठाणाना लक्षण कहे छे. श्री वीतरागनी वाणिथी ओलुं,

अधिक, विपरीत सर्दहे, परूपे, फरसे तेने मिथ्यात्व कहिये. ओछी परूपणा ते जेम कोइ कहे जे जीव अंगुठा मात्र छे, तंदुल मात्र छे, शामा मात्र छे, दीपक मात्र छे, तेहने ओछी परूपणा कहिये. १. अधिकी परूपणा ते केहने कहिये-एक जीव सर्व लोक ब्रह्मांड मात्रमां व्यापि रह्यो छे तेहने अधिकी परूपणा कहिये.२. विपरीत परुपणा ते केहने कहिये-कोइ कहे जे पंचभूत थकि आत्मा उपनो छे, अने एहने विनाशे जीव पण विणसे छे, ते जड छे, ते थकि चैतन्य उपजे, विणशे, एम कहे तेने विपरीत परुपणा कहीये ३, ए मिथ्यात्व एम नव पदार्थनुं विपरीतपणुं सरदहे, परुपे, फरसे तेने मिथ्यात्व कहीये. अने जैनमार्गे आत्मा अकृत्रिम, अखंड, अविनाशी, नित्य छे. शरीर मात्र व्यापक छे. तेवारे गोतम स्वामि हाथ जोडी, मान मोडी वंदणा नमस्कार करीने श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपनो ? तेवारे श्री भगवंते कह्युं, जीवरुप दडीने कर्मरुप गेडीए करी ४ गति, २४ दंडक, ८४ लाख जीवा जोनिमांहि वारंवार परिभ्रमण करे पण संसारनो पार पामे नहि १. हवे बीजा गुणठाणाना लक्षण कहे छे. जेम कोई पुरुष खिरखांडनुं भोजन जम्यो. तेवार पछी वमन कर्युं तेवारे कोईक पुरुषे पूछयुं, भाइ ! कांइ स्वाद रह्यो ? तेवारे कहे, जे थोडो स्वाद रह्यो. ते समान समकित, अने वम्यो ते समान मिथ्यात्व. १. विजो दृष्टांत कहे छे. जेवो घंटानो नाद पहेलो गहेर गंभीर, पछी रणको रही गयो ते गहेर गंभीर समान समकित ने रणको रहि गयो ते समान

मिथ्यात्व २. हवे त्रिजो दृष्टांत आंबानो. जीवरुप आंबो. परणामरुप डाल, ने समकितरुप फल, ते मोहरुप वायरे करी परणामरुप डालथी समकितरुप फल त्रुटयुं ने मिथ्यात्वरुप धरतीये आवी पडयुं नथी पण वचमां छे, त्यांसुधी साम्वादन कहिये, अने ज्यारे धरतीये आवी पडयुं, त्यारे मिथ्यात्व. ३. तेवारे गोतमस्वामि हाथ जोडी मान मोडी श्रीभगवंतने पूछता हवा. स्वामिनाथ! ते जीवने शुं गुण निपनो? तेवारे श्री भगवंत कहे छे कृष्णपक्षी हतो ते शुक्लपक्षी थयो. अर्द्ध पुदगल संसार भोगववो रह्यो, जेम कोई पुरुषने माथे लाख क्रोडनुं देणुं हतुं ने परदेश जईने कमाई आव्यो. देणुं देतां एक अधेलितुं देणुं रह्युं तेहनुं व्याज थयुं. अर्द्ध पुद्गल संसार भोगववो रह्यो. शास्वादन समकित पांचवार आवे २.

हवे त्रिजा गुणठाणानां लक्षण कहे छे, त्रिजुं मिश्र गुणठाणुं ते बे वस्तु मळीने मिश्र श्रीखंडनो दृष्टांत. श्रीखंड जेम खाटो ने मिठो तेम मिठाश समान समकित ने खटाश समान मिथ्यात्व. ते जिनमार्ग पण रुडो जाणे तथा अन्य मार्ग पण रुडो जाणे. जेम कोईक नगर बाहिर साधु महापुरुष पधार्या छे, तेने श्रावक वांदवा जाय छे, तेवामां मिश्र दृष्टिवाळो मित्र मळ्यो. तेणे पुछयुं क्यां जावछो तेवारे श्रावक कहे जे, साधु महा पुरुषने वांदवा जइये छीये. तेवारे मिश्रदृष्टिवालो कहे, एहने वांदे शुं थाय? तेवारे श्रावक कहे जे महा लाभ थाय. तेवारे कहे जे हुं पण आवुं. एम कहीने मिश्र गुणठाणावाळे वांदवाने पग उपाडयो तेवामां बिजो महा

मिथ्यात्वी मित्र मळ्यो. तेणे पूछ्युं के, श्याभणि जावछो ? तेवारे मिश्र गुणठाणावाळो कहे जे, साधु महा पुरुषने वांदवा जइए छीए. तेवारे महा मिथ्यात्वी कहे जे, एहने वांदे शुं थाय ? ए तो मेला घेला छे एम कहीने भोळवी नांख्यो. पाछो बेठो तेवारे ज्ञानि साधुने श्रावके वांदिने पृछ्युं जे, स्वामि ! वांदवा पग उपाड्यो तेहने श्युं गुण निपन्यो ? तेवारे ज्ञानि गुरु कहेछे जे काला अडद सरिखो हतो ते छडिदाल सरिखो थयो. कृष्णपक्षी टळीने शुक्लपक्षी थयो. अनादि कालनो उलटो हतो ते सुलटो थयो. समकित सन्मुख थयो, पण पग भरवा समर्थ नहि. तेवारे गौतम स्वामि हाथ जोडी, मान मोडी, वंदणा नमस्कार करीने श्री भगवंतने पृछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने श्युं गुण निपन्यो ? तेवारे श्री भगवंत कहे छे, ते जीव ४ गति २४ दंडकमां भमिने पण देशे उणु अर्द्ध पुदगल परावर्त्तनमां उत्कृष्टो संसारनो पार पामशे ३.

चोथुं अविरति सम्यक्त्व दृष्टि गुणठाणुं तेना लक्षण ७ जे प्रकृतिने क्षयोपशमावे, अनंतानुबंधि क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, सम्यक्त्व मोहनीय ५, मिथ्यात्व मोहनीय ६, मिश्र मोहनीय ७, ए ७ प्रकृतिने कांइक उदय आवे, तेहने क्षय करे, अने सत्तामां दल छे तेने उपशमावे, तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहिये. ते सम्यक्त्व असंख्याति वार आवे अने ७ प्रकृतिना दलने सर्वथा उपशमावे, ढांके तेहने उपशम सम्क्त्व कहिये. ते समकित पांचवार आवे, अने ७ प्रकृतिना दलने सर्वथा क्षय करे, तेवारे क्षायक समकित कहिये, ते सम्यक्त्व १ वार

आवे. चोथे गुणठाणे आव्यो थको जीवादिक पदार्थ द्रव्यथकि १, क्षेत्रथकि २, कालथकि ३, भावथकि ४, नोकारसी आदि छमासी तप जाणे, सरदहे, परूपे पण फरसि शके नहि तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडि, मान मोडी श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने श्युं गुण निपनो ? तेवारे श्री भगवंत कहे, गौतम ! ते जीव समकित व्यवहारपणे शुद्ध प्रवर्त्तनो. ते जीव जघन्य त्रीजे भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो पंदर भवे मोक्ष जाय. वेदक समकित एकवार आवे. एक समयनी स्थिति छे. पूर्वे जो आयुष्यनो बंध पडयो न होय तो ७ बोलमां बंध पडे नहि. नरकनुं आयुष्य १, भवनपतिनुं आयुष्य २, तिर्यचनुं आयुष्य ३, वाणव्यंतरनुं आयुष्य ४, ज्योतिषीनुं आयुष्य ५, स्त्रीवेद ६, नपुंसकवेद ७ ए ७ बोलमां आयुष्यनो बंध पडे नहि. ते जीव ८ आचार समकितना आराधि, चतुर्विध संघनी वात्सल्यता परम हर्ष भक्तिभरथको जघन्य पहेले देवलोके उपजे, उत्कृष्टो बारमे देवलोके उपजे. पच्चखाणनी साखे. पूर्वे कर्मने उदये करीने व्रत पच्चखाण करी न शके, पण अनेक वरसनी श्रमणोपासकनी प्रवर्ज्यानो पालक कहीये. दशाश्रुत स्कंधे श्रावक कह्या छे ते माटे दर्शन श्रावकने, अविरय समदिठी कहिये ४. पांचमुं देशविरति गुणठाणुं तेहना शुं लक्षण, इग्यार प्रकृतिने क्षयोपशमावे ते ७ पुर्वे कहि ते अने अप्रत्याख्यानी क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, एवं ११ प्रकृतिने क्षय करे तो क्षायक समकित कहिये अने ११ प्रकृति ढांके उपशमावे तो उपशम समकित कहीये अने ११ प्रकृतिने कांईक ढांके, कांईक क्षय

करे तेहने क्षयोपशम समकित कहीये. पांचमे गुणठाणे आव्यो थको जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी भावथी नोकारसी आदि देईने छमासी तप जाणे, सरदहे, परूपे, शक्ति प्रमाणे फरसे. एक पच्चखाणथी मांडीने १२ व्रत, ११ श्रावकनी पडिमां आदरे. जावत् संलेखणा सुधि अनशन करी आराधे तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडि, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा, ते जीवने शुं गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवंते कह्युं जघन्य त्रिजे भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो १५ भवे मोक्ष जाय. जघन्य पहेले देवलोके उपजे, उत्कृष्टो १२ मे देवलोके उपजे. ते साधुना व्रतनी अपेक्षाये देशविरति कहीये. पण परिणामथी अव्रतनी क्रिया उतरी गइ छे. अल्प इच्छा, अल्प आरंभ, अल्प परिग्रही, सुशिल, सुव्रति, धर्मिष्ट, धर्मव्रति, कल्प उग्रविहारी. महासंवेगविहारी, उदासी, वैराग्यवंत, एकांतआर्य, सम्यगमार्गी, सुसाधु, सुपात्र. उत्तम, क्रियावादि, आस्तिक्य, आराधक, जैनमार्ग-प्रभावक, अरिहंतना शिष्य वर्णव्या छे. गीतार्थ जाणे छे, सिद्धांतनी साख छे, श्रावकपणुं एक भवमां प्रत्येक हजारवार आवे. ५. छठ्ठुं प्रमत संजति गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? १५ प्रकृतिने क्षयोपशमावे ते ११ प्रकृति पूर्वे कहि ते, अने पच्चखाणावरणीय क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, एवं १५ प्रकृतिने क्षय करे तो क्षायिक समकित कहिये अने १५ प्रकृतिने ढांके तो उपशम समकित कहिये, अने कांइ ढांके ने कांइ क्षय करे तो क्षयोपशम समकित कहीये. तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा ते जीवने शुं

गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवंने कह्युं जे ते जीव द्रव्यथी, क्षेत्रथी, काळथी, भावथी जीवादिक नव पदार्थने तथा नोकारसी आदि छमासि तप जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे, साधुपणुं एक भवमां नवसेंवार आवे ते जीव जघन्य त्रिजे भवे मोक्ष जाय उतकृष्टो १५ भवे मोक्ष जाय, आराधक जीव जघन्य पहेले देवलोके उपजे उत्कृष्टो अनुत्तर विमाने उपजे, १७ भेदे संजम निर्मळ पाळे, १२ भेदे तपश्चर्या करे पण जोग चपल, कषाय चपल, वचन चपल, दृष्टि चपलताना अंश छे तेणे करीने यद्यपि उत्तम अप्रमादि थका रहे छे, तोपण प्रमाद रहेछे माटे प्रमाद पणे करी तथा कृष्णादिक लेशा, अशुभ जोग कांइक काले प्रणति प्रणमे छे माटे कषाय प्रकृष्टमत्त थइ जाय छे, तेहने प्रमत्त संजति गुणठाणुं कहिये. ६, सातमुं अप्रमत्त संजति गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? पांच प्रमाद छांडे, तेवारे सातमे गुणठाणे आवे ते ५ प्रमादनां नाम ॥गाथा॥ मद विषय कषाय, निदा विगहा पंचमा भणिया ॥ ए ए पंच पमाया, जीवा पडंति संसारे १, ए ५ प्रमाद छाडे अने १६ प्रकृतिने उपशमावे, १५ पूर्वे कहि ते अने संजलनो क्रोध एवं १६ प्रकृतिने क्षयोपशमावे तेहने शुं गुण निपनो ते जीव जीवादि पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, काळथी भावथी तथा नोकारसि आदि देइने छमासी तप ध्यान जुगतपणे जाणे, सरदहे, परुपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो त्रिजे भवे मोक्ष जाय, गति तो प्राये: कल्पातीतनी थाय, ध्यानने विषे, अनुष्टानने विषे, अप्रमत्त उद्यत थका रहेछे तथा शुभ लेश्यापणेज करीने नथी प्रमत्त कषाय जेहने तेहने अप्रमत्त सं-

जति गुणठाणुं कहिये. ७. आठमुं नियट्टि बादर गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? १७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे, १६ पूर्वे कहि ते अने संजलनो मान ए १७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे, ते वारे गौतमस्वामी हाथ जोडि, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवंने कह्युं परिणामधारा. अपूर्व करण जे कोइ काले जीवने कोई दिने आव्युं नथी ते श्रेणि जुगत जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी, नोकारसी आदि दई छमासी तप जाणे, सरदहे, परुपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय, उत्कष्टो त्रिजे भवे मोक्ष जाय. इहांथि श्रेणि २ करे-उपशमश्रेणि १, ने क्षपकश्रेणि २. उपशम श्रेणिवाळो जीव ते मोहनीय कर्मनी प्रकृतिना दलने उपशमावतो इग्यारमा गुणठाणा सुधि जाय, पडिवाइ पण थाय, हाय माम परिणाम पण परिणमे, अने क्षपक श्रेणिवाळो जीव ते मोहनीय कर्मनी प्रकृतिना दलने खपावतो, शुद्ध मूलमांथी निर्जरा करतो, नवमे,दशमे गुणठाणे थइने बारमे गुणठाणे जाय, अपडिवाइज होय, वर्द्धमान परिणाम परिणमे. हवे नियट्टिबादरनो अर्थ ते निवर्त्यो छे बादर कषायथी बादर संपराय क्रियाथी श्रेणि करवे, अभ्यंतर परिणामे अध्यवसाय स्थिर थते बादर चपलताथी निवर्त्यो माटे नियट्टिबादर गुणठाणुं कहिये तथा बिजुं नाम अपूर्व, करणगुणठाणुं पण कहिये. श्यामाटे जे कोइ काले जीवे पूर्वे श्रेणि करि नहोति अने ए गुणठाणे पहिलुंज करण ते पंडित वीर्यनुं आवरण क्षयकरणरुप करणपरिणामधारा वर्द्धनरुप श्रेणि करे तेहने अपूर्वकरण गुणठाणुं कहिये

८. हवे नवमुं अनियट्टिबादरगुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? एकविश प्रकृतिने क्षयोपशमावे ते. १७ प्रकृति पूर्वे कहि ते अने संजलनी माया १, स्त्रीवेद २, पुरुषवेद ३, नपुंसकवेद ४ एवं २१ प्रकृतिने क्षयोपशमावे तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी, मान मोडी श्री भगवंतने पूछता हवा स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपने ? तेवारे भगवंते कह्युं ते जीव जीवादिक पदार्थ तथा नोकारसी आदि देइने छमासी तप द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी, निर्विकार अमायी विषय निरवंछापणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय उतकृष्टो त्रीजे भवे मोक्ष जाय. हवे अनियट्टि बादर ते सर्वथा प्रकारे निवर्त्यो नथी अंश मात्र हजी बादर संपराय क्रिया रहि छे माटे अनियट्टिबादर गुणठाणुं कहिये. तथा आठमा नवमा गुणठाणाना शब्दार्थ घणा गंभिर छे, ते अन्य पंच संग्रहादिक ग्रंथ तथा सिद्धांतथी समजवा. ९. दशमुं सूक्ष्मसंपराय गुणठाणुं तेहनुं लक्षण २७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे, २१ प्रकृति पूर्वे कहि ते अने हास्य १, रति, २, अरति ३, भय ४, शोक ५, दुगंछा ६, एवं २७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे.तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी मान मोडी श्री भगवंतने पृछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपने ? तिवारे भगवंते कह्युं ते जीव द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी जीवादिक पदार्थ तथा नोकारसी आदि देईने छमासी तप निरभिलाष निर्वछक निर्वेदकतापणे नीराशी, अव्यामोह, अविभ्रमपणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय, उतकृष्टो त्रीजे भवे मोक्ष जाय. सूक्ष्म थोडीक लगारेक पातली शी संपराय क्रिया रहे छे

तेहने सुक्ष्म संपराय गुणठाणुं कहियेे. १०. इग्यारमुं उपशांतमोह गुणठाणुं तेहनुं लक्षण २८ प्रकृतिने उपश-मावे ते २७ प्रकृति पुर्वे कहि ते अने संजलनो लोभ १, एवं २८ मोहनीय कर्मनी प्रकृतिने उपशमावे, सर्वथा ढांके, भस्म भरि प्रछन्न अग्निवत् तिवारे गोतमस्वामि हाथ जोडि मान मोडि श्री भगवंतने पृछता हवा, स्वामि-नाथ ! ते जीवने शुं गुण निपनो ? तिवारे श्री भगवंते कह्युं ते जीव जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी नोकारसी आदि देइने छमासी तप ... जथाख्यात चारित्रपणे जाणे, सरदहे, परुपे, फरसे एहवामां जो काल करे तो अनुत्तर विमानमां जाय, पछी मनुष्य थइ मोक्ष जाय अने जो सूक्ष्म लोभनो उदय थाय तो कषाय अग्नि प्रकटे पछी पडे, दशमांथी सर्वथा पडे, तो पहेले गुणठाणे जाय पण इग्यारमेथी चढवुं तो नथी. उपशांत ते उपशम्यो छे मोह सर्वथा जले करी अग्निउल्हव्यानिपरे टाल्यो नहि, ढांक्यो छे. माटे उपशांत मोह गुणठाणुं कहिये ११. बारमुं क्षीणमोह गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण जे २८ प्रकृतिने सर्वथा खपावे, क्षपक श्रेणि, क्षायक भाव, क्षायक समकित, जथाख्यात चारित्र, करणसत्य, जोगसत्य, भावसत्य, अमायी, अकषायी वीतरागी, भावनिर्ग्रंथ, संपूर्ण संवुडा, संपूर्ण भावितात्मा, महातपस्वी, महा सुशिल, अमोही, अविकारी, महा-ज्ञानी, महाध्यानि, वर्द्धमानपरिणामी, अपडिवाइ थइ अंतर्मुहुर्त्त रहे ए गुणठाणे काल करवो नथी, पुनर्भव छे नहि. छेहले समये पांच ज्ञानावरणिय, नव दर्शनावरणिय, पंचविधअंतराय क्षय करणोद्यम करी तेरमा गुणठा-

णाने पहेले समये क्षय करी, केवल ज्योति प्रकटे माटे क्षीण ते क्षय कर्यो छे मोह सर्वथा जे गुणठाणे तेहने क्षीण मोह गुणठाणुं कहिये. १२. तेरमुं सजोगी केवलि गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? दश बोल सहित तेरमे गुणठाणे विचरे. संजोगी १, सशरिरी २, सलेशी ३, शुक्ललेशी ४, जथाख्यात चारित्र ५, क्षायकसमकित ६, पंडितवीर्य ७, शुकलध्यान ८, केवलज्ञान ९, केवलदर्शन १०, ए १० बोल सहित जघन्य अंतर्मुहुर्त्त उतकृष्टा देशेउणी पूर्व कोड सुधि विचरे. घणा जीवने तारि प्रतिबोधि निहाल करीने बिजा, त्रिजा शुकलध्यानना पाया-ने ध्याइने चउदमे जाय, सजोगी ते शुभ मन, वचन, कायाना जोगसहित छे, बाह्यउयचलोपकरण छे, गमना-गमनादिक चेष्टा शुभ सहित छे, केवल ज्ञान, केवलदर्शन उपयोग समयांतर अविछिन्नपणे शुद्ध प्रणमे माटे सजोगि केवलिगुणठाणुं कहिये १३. हवे चउदमुं अजोगी केवली गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? शुक्लध्याननो चोथो पायो समुछिन्नक्रिय अनंतरअप्रतिपाती, अनिवृत्तिध्याना, मनजोग रुंधि, वचनजोग रुंधि, काय जोग रुंधि, आन प्राण निरोध करि, रुपातीत परमशुकलध्यान ध्याता ७ बोलसहित विचरे. तेरमे १० बोल कह्या तेहमांथी सजोगी १, सलेशी २, शुकल लेशी ३, ए ३ वर्जीने शेष ७ बोल सहित सकल गिरीनो राजा मेरु तेहनी परे अडोल, अचल, स्थिर, अवस्थाने पामे, शैलेशीपणे रहि, पंचलघु अक्षर उच्चार प्रमाण काल रहि, शेष वेद-नीय १, आयुष्य २, नाम ३, गोत्र ४, ए कर्म क्षीण करिने मुक्तिपद पामे. शरिर उदारिक, तेजस, कार्मण

सर्वथा छांडिने समश्रेणि रुजुगति अन्य आकाश प्रदेशानावगाहतो, अणफरसतो, एक समय मात्रमां उर्द्धगति अविग्रहगतिये तिहां जाय एरंडबीज बंधन मुक्तवत्, निर्लेप तुंबिवत्, कोदंड, मुक्तबाणवत्, इंधनवन्हिमुक्त धुम्रवत्, तिहां सिद्ध क्षेत्रे जइ साकारोपयोगे सिद्ध थाय, बुद्ध थाय, पारांगत थाय, परंपरगत थाय. सकल कार्य अर्थसाधिकृत कृतार्थ, निष्टितार्थ, अतुल सुखसागर निर्मग्नसादि अनंत भागे सिद्ध थाय. ए सिद्ध पदनो भाव स्मरण चिंतन मनन कदा काले मुझने होशे, सो घटि पल धन्य सफल होशे, हवे अजोगी ते जोग रहित, केवल सहित विचरे तेहने अजोगी केवली गुणठाणुं कहिये. १४. इति बीजो लक्षण गुणद्वार संपूर्ण २.

हवे त्रिजो स्थितिद्वार कहेछे. पहेला गुणठाणानी स्थिति ३ प्रकारनी छे. अणादिया अपज्जवसिया ते जे मिथ्यात्वनी आदि नथी ने अंत पण नथी ते अभव्यजीव आश्रि मिथ्यात्व १, अणादिया सपज्जवसिया ते जे मिथ्यात्वनी आदि नथी पण अंत छे ते भव्यजीवना मिथ्यात्व आश्रि २. सादियासपज्जवसिया ते जे मिथ्यात्वनी आदि पण छे ने अंत पण छे ते पडिवाइ समदिठिना मिथ्यात्व आश्रि तेहनी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त्त उत्कृष्टी अर्द्धपुद्गल परावर्त्तन देशे उणी पछी अवश्य समकित पामिने मोक्ष जाय ३. १. बिजा गुणठाणानी स्थिति जघन्य १ समय, उत्कृष्टी ६ आवलिका ने ७ समयनी २. त्रिजा गुणठाणानी स्थिति जघन्य उत्कृष्टी अंतर्मुहूर्त्तनी ३. चोथागुणठाणानी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त्त उत्कृष्टी ६६ सागरोपम झाझेरानी ते २२ सागरो-

पमनी स्थितिये ३ वार बारमे देवलोक उपजे, त्रण पूर्वकोडी अधिक मनुष्यना भव आश्रि जाणवी तथा बेवार अनुत्तर विमानमां ३३ सागरोपमनी स्थितिये उपजे. ३३ दु छासट सागरोपम ने पूर्वक्रोडि ३ अधिक मनुष्यना भव आश्रि जाणवी ४. पांचमा, छठा, तेरमा गुणठाणानी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त उत्कृष्टी देशेउणी ते साडाआठ वर्षे उणि पूर्वक्रोडनी. सातमांथी ते इग्यारमा गुणठाणा मुधि जघन्य १ समय उत्कृष्टी अंतर्मुहूर्त. बारमा गुणठाणानी स्थिति जघन्य उत्कृष्टी अंतर्मुहूर्त. चउदमा गुणठाणानी स्थिति पांच ह्रस्व अक्षर, अ, इ, उ, ऋ, लृ, बोलवा प्रमाणे जाणवी. इति त्रिजो स्थितिद्वार समाप्त. ३.

हवे चोथो क्रियाद्वार कहेछे. पहेले ने त्रिजे गुणठाणे २४ क्रिया लाभे. इरियावहिया क्रिया वर्जिने बिजे चोथे गुणठाणे २३ क्रिया लाभे. इरियावहिया १ ने मिथ्यात्वनि २. ए २ वर्जिने पांचमे गुणठाणे २२ क्रिया लाभे. मिथ्यात्व १, अविरति २, इरियावहिया ३, ए ३ वर्जिने छठे गुणठाणे २ क्रिया आरंभिया १, माया-वत्तिया २, ए २ लाभे. सातमे गुणठाणेथी ते दशमा गुणठाणा सुधी १ मायावत्तिया क्रिया लाभे. इग्यारमे, बारमे, तेरमे गुणठाणे १ इरियावहिया क्रिया लाभे. चउदमे गुणठाणे कोइ क्रिया लाभे नहि. इति चोथो क्रियाद्वार समाप्त. ४.

हवे पांचमो सत्ताद्वार कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते इग्यारमा गुणठाणा सुधी आठ कर्मनी सत्ता, बारमे

७ कर्मनी सत्ता १ मोहनियकर्म वर्जिने. तेरमे चउदमे गुणठाणे ४ कर्मनी सत्ता. वेदनीय १, आयुष्य २, नाम ३, गोत्र ४. इति पांचमो सत्ताद्वार समाप्तं. ५.

हवे छठ्ठो बंधद्वार कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते सातमा गुणठाणा सुधी त्रिजुं गुणठाणुं वर्जिने ८ कर्म बांधे, अने जो ७ बांधे तो आयुष्य वर्जिने त्रिजे, आठमे, नवमे गुणठाणे ७ कर्म बांधे. आयुष वर्जिने. दशमे गुणठाणे ६ कर्म बांधे. आयुष्य १, ने मोहनीय ए २ वर्जिने. इग्यारमे बारमे तेरमे गुणठाणे १ साता वेदनीय बांधे. चउदमे गुणठाणे अबंध० ॥ इति ६ ठो बंधद्वार समाप्तं. ६.

हवे ७ मो वेद ने ८ मो उदयद्वार भेला कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते दशमा गुणठाणा सुधी ८ कर्म वेदे ने ८ नो उदय इग्यारमे, बारमे ७ कर्म वेदे ने ७ नो उदय मोहनीय वर्जिने. तेरमे चउदमे ४ कर्म वेदे ने ४ नो उदय वेदनीय १, आयुष २, नाम ३, गोत्र ४. इति ७ मो वेद ने ८ मो उदयद्वार समाप्तं. ७–८.

हवे नवमो उदीरणाद्वार–पहिला गुणठाणाथी मांडिने ७ मा गुणठाणा सुधी ८ कर्मनी उदीरणा तथा ७ नी करेतो आयुष वर्जिने. आठमे नवमे गुणठाणे ७ कर्मनी उदीरणा ते आयुष वर्जिने तथा ६ नी करे तो आयुष १, मोहनीय २, ए २ वर्जिने. दशमे ६ नी उदीरणा करे. आयुष १, मोहनीय २, ए २ वर्जिने अने ५ नी करे तो आयुष १, मोहनीय २, वेदनीय ३ ए ३ वर्जिने. इग्यारमे बारमे ५ नी उदीरणा आयुष १,

मोहनीय २, वेदनीय ए ३ वर्जिने तथा २ नी करे तो नाम १, गोत्र २, ए २ नी. तेरमे गुणठाणे २ कर्मनी उदीरणा नाम १, गोत्र २, ए २ नी करे. चउदमे गुणठाणे उदीरणा करे नहि. इति ९ मो उदीरणाद्वार समाप्तं. ९. चेवक० निश्चये.

हवे १० मो निर्जराद्वार कहेछे. पहेलाथी ते ११ मा गुणठाणा सुधी ८ कर्मनी निर्जरा, बारमे ७ कर्मनी निर्जरा मोहनीय वर्जिने. तेरमे चउदमे ४ कर्मनी निर्जरा वेदनीय १, आयुष २, नाम ३, गोत्र ४, ए ४ नी. इति १० मो निर्जराद्वार समाप्तं. १०.

हवे इग्यारमो भावद्वार कहेछे. उदयभाव १, उपशमभाव २, क्षायकभाव ३, क्षयोपशमभाव ४, पारिणामिकभाव ५, संनिवाटभाव ६, पहेले ने त्रिजे गुणठाणे ३ भाव उदय १, क्षयोपशम २, पारिणामिक ३, बिजे चोथे पांचमे छठ्ठे सातमे अने आठमेथी ते इग्यारमा गुणठाणा सुधि उपशम श्रेणिवाळाने ४ भाव–उदय १, उपशम २, क्षयोपशम ३, पारिणामिक ४, तथा कोटक उपशमने ठेकाणे क्षायक पण कहेछे. अने ८ मांथी मांडिने बारमा सुधि क्षपकश्रेणि–वाळाने ४ भाव–उदय १. क्षयोपशम २, क्षायक ३, पारिणामिक ४, तेरमे चउदमे गुणठाणे ३ भाव–उदय १, क्षायक २, पारिणामिक ३, सिद्धमां २ भाव–क्षायक १, पारिणामिक २. इति ११ मो भावद्वार समाप्तं. ११.

हवे १२ मो कारणद्वार कहेछे. कारण ५ कर्मबंधना–मिथ्यात्व १, अविरति २, प्रमाद ३, कषाय ४, जोग ५, पहेले त्रिजे गुणठाणे ५ कारण लाभे. बीजे चोथे ४ कारण लाभे. मिथ्यात्व वर्जिने. पांचमे छठ्ठे गुणठाणे ३ कारण लाभे. मिथ्यात्व १, अविरति २, ए २ वर्जिने सातमेथी ते दशमा गुणठाणा सुधि २ कारण लाभे. कषाय १, जोग २, ए २ लाभे. इग्गारमे, बारमे, तेरमे १ कारण लाभे ते जोग १, चउदमे कोइ कारण नथी. इति १२ मो कारणद्वार समाप्तं. १२.

हवे १३ मो परिस्सहद्वार कहेछे. पहेलाथी ते चोथा गुणठाणा सुधि यद्यपि परिस्सह २२ लाभे पण दुःख रूप छे. निर्जरारूप प्रणमे नहि. पांचमाथी ते नवमा गुणठाणा सुधी २२ परिस्सह लाभे. एक समये २० वेदे. टाढनो त्यां तापनो नहि, तापनो त्यां टाढनो नहि. चालवानो त्यां बेसवानो नहि, बेसवानो त्यां चालवानो नहि. दशमे, इग्यारमे, बारमे १४ परिस्सह लाभे. आठ जे मोहनीय कर्मने उदये हता ते वर्ज्या ते कहेछे. अचेलनो १, अरतिनो २, स्त्रीनो ३, बेसवानो ४, आक्रोशनो ५, मेलनो ६, सत्कार, पुरस्कारनो ७. ए ७ चारित्र मोहनीय कर्मने उदये हता ते ने ८ मो दंशण परिस्सह दर्शन मोहनीयने उदये हतो ते ए ८ वर्जिने शेष १४ रह्या तेमांहिला एक समये १२ वेदे. टाढनो त्यां तापनो नहि, तापनो त्यां टाढनो नहि. चालवानो त्यां स्थानकनो नहि, स्थानकनो त्यां चालवानो नहि. तेरमे चउदमे गुणठाणे ११ परिस्सह लाभे. पूर्वे १४ कह्या

तेहमांथी प्रज्ञानो १, अज्ञाननो २, ए २ ज्ञानावरणिय कर्मने उदये हता ते अने १ अलाभनो अंतरायकर्मने उदये हतो ते ए ३ वर्जिने शेष ११ रह्या ते मांहिला १ समये ९ वेदे. टाढनो त्यां तापनो नहि, तापनो त्यां टाढनो नहि. चालवानो त्यां स्थानकनो नहि, स्थानकनो त्यां चालवानो नहि. इति १३ मो परिस्सहद्वार समाप्तं. १३.

हवे १४ मो मार्गणाद्वार कहेछे. पहेले गुणठाणे मार्गणा ४. त्रीजे, चोथे, पांचमे, सातमे जाय. बिजे गुणठाणे मार्गणा १–पडे तो पहेले आवे पण चढवु नथी. त्रिजे मार्गणा ४–पडे तो पहेले आवे अने चढे तो चोथे, पांचमे अने सातमे जाय. चोथे मार्गणा ५–पडे तो पहेले, बिजे, त्रिजे आवे अने चढे तो पांचमे, सातमे जाय. पांचमे मार्गणा ५–पडे तो पहेले, बिजे, त्रिजे, चोथे आवे अने चढे तो सातमे जाय. छठ्ठे मार्गणा ६–पडे तो पहेले, बिजे, त्रिजे, चोथे, पांचमे आवे अने चढे तो सातमे जाय. सातमे मार्गणा ३–पडे तो छठ्ठे, चोथे आवे अने चढे तो ८ मे जाय. आठमे मार्गणा ३–पडे तो सातमे, चोथे आवे. चढे तो नवमे जाय. नवमे मार्गणा ३ पडे तो आठमे, चोथे आवे अने चढे तो दशमे जाय. दशमे मार्गणा ४–पडे तो नवमे चोथे आवे. चढे तो इग्यारमे, बारमे जाय. इग्यारमे मार्गणा २–काल करे तो अनुत्तर विमाने जाय. पडे तो दशमे तथा पहेले आवे, चढवुं नथी. बारमे मार्गणा १–तेरमे जाय. पडवुं नथी. तेरमे मार्गणा १–चउदमे जाय, पडवुं नथी. चउदमे मार्गणा एके नथी–मोक्ष जाय. इति १४ मो मार्गणाद्वार समाप्तं. १४.

हवे पन्नरमो आत्माद्वार कहेछे. आत्मा ८-द्रव्यआत्मा १, कषायआत्मा २, योगआत्मा ३, उपयोग आत्मा ४, ज्ञानआत्मा ५, दर्शनआत्मा ६, चारित्रआत्मा ७, वीर्यआत्मा ८, पहिले त्रिजे गुणठाणे ६ आत्मा. ज्ञान १ ने चारित्र २ ए २ वर्जिने. बिजे, चोथे गुणठाणे ७ आत्मा चारित्र वर्जिने. पांचमे गुणठाणे पण ७ आत्मा देशथी चारित्र छे. छठ्ठेथी दशमा गुणठाणा सुधि ८ आत्मा. इग्यारमे, बारमे, तेरमे ७ आत्मा. कषाय वर्जिने. चउदमे ६ आत्मा-कषाय ने जोग वर्जिने. सिद्धमां ४ आत्मा. ज्ञानआत्मा १, दर्शनआत्मा २, द्रव्य आत्मा ३, उपयोग आत्मा ४. इति १५ मो आत्माद्वार समाप्तं. १५.

हवे १६ मो जीवभेदद्वार कहेछे. पहेले गुणठाणे १४ भेद लाभे. बिजे गुणठाणे ६ भेद लाभे. बेइंद्रिय १, तेइंद्रिय २, चउरिंद्रिय ३, असंज्ञि तिर्यच पंचेंद्रिय ४ ए ४ ना अपर्जाप्ता ने संज्ञी पंचेंद्रियनो अपर्जाप्तो ने पर्जाप्तो ए ६. त्रिजे गुणठाणे १ संज्ञी पंचेंद्रियनो पर्जाप्तो लाभे. चोथे गुणठाणे २ भेद लाभे. संज्ञी पंचेंद्रियनो अपर्जाप्तो ने पर्जाप्तो ए २. पांचमांथी ते १४ मा गुणठाणा सुधी १ संज्ञी पंचेंद्रियनो पर्जाप्तो लाभे. इति १६ मो जीवभेदद्वार समाप्तं. १६.

हवे १७ मो जोगद्वार कहेछे. पहेले, बिजे, ने चोथे गुणठाणे जोग १३ लाभे. बे आहारकना वर्जिने. त्रिजे गुणठाणे १० जोग लाभे. ४ मनना, ४ वचनना, १ उदारिकनो, १ वैक्रेयनो, ए १० लाभे. पांचमे

गुणठाणे १२ जोग आहारकना २ ने एक कार्मणनो ए ३ वर्जीने १२ लाभे. छट्ठे गुणठाणे १४ जोग लाभे १ कार्मणनो वर्जिने. सातमे गुणठाणे ११ जोग—४ मनना, ४ वचनना, १ उदारिकनो, १ वैक्रेयनो, १ आहारकनो, एवं ११. आठमांथी मांडीने १२ मां गुणठाणा सुधि जोग ९ लाभे. ४ मनना, ४ वचनना, ने १ उदारिकनो ए ९. तेरमे गुणठाणे जोग ७ लाभे. बे मनना, बे वचनना ए ४ ने उदारिकनो १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मणकायजोग ३, एवं ७. चउदमे गुणठाणे जोग नथी. इति १७ मो जोगद्वार समाप्तं. १७.

हवे १८ मो उपयोगद्वार कहेछे. पहेले ने त्रिजे गुणठाणे ६ उपयोग लाभे. ३ अज्ञान ने ३ दर्शन. एवं ६. त्रिजे, चोथे, पांचमे गुणठाणे ६ उपयोग लाभे. ३ ज्ञान, ३ दर्शन, एवं ६. छट्ठाथी ते बारमा गुणठाणा सुधि उपयोग ७ लाभे. ४ ज्ञान ने ३ दर्शन एवं ७. तेरमे, चउदमे गुणठाणे तथा सिद्धमां २ उपयोग केवलज्ञान १, ने केवलदर्शन २. इति १८ मो उपयोग द्वार समाप्तं. १८.

हवे १९ मो लेश्याद्वार कहेछे. पहेलाथी ते छट्ठा गुणठाणा सुधी ६ लेश्या लाभे. सातमे गुणठाणे उपलि ३ लेश्या लाभे. आठमेथी मांडीने बारमा गुणठाणा सुधि १ शुक्ललेश्या लाभे. तेरमे गुणठाणे १ परमशुक्ललेश्या लाभे. चउदमे गुणठाणे लेश्या नथी. इति १९ मो लेश्याद्वार समाप्त. १९.

हवे २० मो चारित्रद्वार कहेछे. पहेलाथी ते चोथा गुणठाणा सुधी कोइ चारित्र नथी. पांचमे गुणठाणे

देशथी सामायिक चारित्र छे. छठ्ठे, सातमे गुणठाणे ३ चारित्र लाभे. सामायिक चारित्र १, छेदोपस्थापनीय चारित्र २, परिहार विशुद्धचारित्र ३ ए ३ लाभे. आठमे, नवमे गुणठाणे २ चारित्र लाभे-सामायिक १ छेदोपस्थापनीय २, दशमे गुणठाणे १ सूक्ष्म संपरायचारित्र लाभे. इग्यारमेथी ते चउदमा गुणठाणा सुधि १ जथाख्यातचारित्र लाभे. इति २० मो चारित्रद्वार समाप्तं. २०.

हवे २१ मो समकितद्वार कहेछे. पहेले ने त्रिजे गुणठाणे समकित नथी. बिजे गुणठाणे १ सास्वादान समकित लाभे. चोथेथी ते सातमा गुणठाणा सुधि ४ समकित लाभे. उपशम १, क्षयोपशम २, वेदक ३, क्षायक समकित ४. आठमे, नवमे गुणठाणे ३ समकित लाभे. उपशम १, क्षयोपशम २, क्षायक ३. दशमे, इग्यारमे गुणठाणे २ समकित लाभे-उपशम १, क्षायक २. बारमे, तेरमे, चउदमे गुणठाणे तथा सिद्धमां १ क्षायकसमकित लाभे. इति २१ मो समकितद्वार समाप्तं. २१.

हवे २२ मो अल्पबहुत्वद्वार कहे छे. सर्वथी थोडा इग्यारमा गुणठाणावाला एक समये उपशमश्रेणिवाला ५४ जीव लाभे माटे १. तेथी बारमा गुणठाणावाला संखेजगुणा एक समये क्षपकश्रेणिवाला एकसो ने आठ जीव लाभे माटे २. तेथी आठमा, नवमा, दशमा, गुणठाणावाला संखेजगुणा जघन्य बसे, उत्कृष्टा नवसें लाभे माटे ३. तेथी तेरमां गुणठाणावाला संखेजगुणा जघन्य बे क्रोडि, उत्कृष्टा नव क्रोडि लाभे माटे ४.

तेथी सातमां गुणठाणावाला संखेजगुणा जघन्य बसे क्रोडि, उत्कृष्टा नवसें क्रोडि लाभे माटे ५. तेथी छट्ठा गुणठाणावाला संखेजगुणा जघन्य बे हजार क्रोडि, उत्कृष्टा नव हजार क्रोडि लाभे माटे ६. तेथी पांचमां गुणठाणावाला असंखेजगुणा तिर्यंच श्रावक भल्या माटे ७. तेथी बिजा गुणठाणावाला असंखेजगुणा ४ गतिमां लाभे माटे ८. तेथी त्रिजा गुणठाणावाला असंखेजगुणा ४ गतिमां विशेष छे माटे ९. तेथी चोथा गुणठाणावाला असंखेजगुणा घणि स्थिति छे माटे १०. तेथी चउदमां गुणठाणावाला ने सिद्धभगवंतजि अनंतगुणा ११. तेथी पहेला गुणठाणावाला अनंतगुणा. एकेंद्रिय प्रमुख सर्व मिथ्यादृष्टि छे माटे १२. इति २२ मो अल्पबहुत्वद्वार समाप्त. २२. इति गुणठाणाना २२ द्वार समाप्त. हवे ६ भाव कहेछे—उदयभाव १, उपशम भाव २, क्षायकभाव ३, क्षयोपशमभाव ४, पारिणामिकभाव ५, सन्निवाइभाव ६, हवे उदयभावना २ भेद जीवउदयनिष्पन्न १ ने अजीवउदयनिष्पन्न २. जीवउदयनिष्पन्नना ३३ बोल पामे. ४ गति, ६ काय, ६ लेश्या, ४ कषाय, ३ वेद, एवं २३ ने मिथ्यात्व १, अज्ञान २, अविरति ३, असंज्ञिपणुं ४, आहारकपणुं ५, छद्मस्थपणुं ६, सजोगिपणुं ७, संसार परियट्टणा ८, असिद्ध ९, अकेवलि १०, एवं ३३. हवे अजीव उदयनिष्पन्नना ३० बोल पामे. ५ वर्ण, २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ शरिर, ५ शरिरना व्यापार, एवं ३० एवं उभय मळीने ३३ ने ३० त्रेसठ भेद उभयभावना कह्या. १, हवे उपशमभावे ११ बोल छे. च्यार कषा-

यनो उपशम ४, रागनो उपशम ५, द्वेषनो उपशम ६, दर्शन मोहनीयनो उपशम ७, चारित्र मोहनियनो उपशम ८ एवं ८ मोहनियनी प्रकृति अने उवसमिया दंशण लद्धि ते समकित ९, उवसमियाचरित्तलद्धि १०, उवसमिया अकषाय छउमथ्थ वीतरागलद्धि ११, एवं ११.

हवे क्षायक भावे ३७ बोल छे. ५ ज्ञानावरणिय, ९ दर्शनावरणिय, २ वेदनीयनी, १ रागनी, १ द्वेषनी, ४ कषायनी, १ दर्शनमोहनीयनी, १ चारित्रमोहनीयनी, ४ आयुषनी, २ नामनी, २ गोत्रनी, ५ अंतरायनी, एवं ३७ प्रकृतिने क्षय करे तेहने क्षायकभाव कहिये. ते ९ बोल पामे, क्षायकसमकित १, क्षायक जथाख्यात चारित्र २, केवलज्ञान ३, केवलदर्शन ४, अने क्षायक दानादिलब्धि ५ एवं ९ बोल. ३.

हवे क्षयोपशमभावे ३० बोल छे. ४ ज्ञान प्रथम, ३ अज्ञान, ३ दर्शन, ३ दृष्टि, ४ चारित्र, प्रथम १ चरित्ताचरित्त ते श्रावकपणुं पामे. १ आचार्यगणिनी पदवी. १ चउद पुर्व ज्ञाननी प्राप्ति, ५ इंद्रियनी लब्धि, ५ दानादिलब्धि. एवं सर्व मळी ३० बोल. ४.

हवे पारिणामिकभावना २ भेद. सादिपारिणामिक १, अनादिपारिणामिक २. सादि विणशे, अनादि विणशे नहि. सादिपारिणामिकना अनेक भेद छे. जुनी सुरा मदिरा, जुनो गोल, तांदुल ए आदि ७३ बोल भगवतीनी शाखे छे. अनादि पारिणामिक भावनाना १० बोल. धर्मास्तिकाय १, अधर्मास्तिकाय २,

आकाशास्तिकाय ३, पुद्गलास्तिकाय ४, जीवास्तिकाय ५, काल ६, लोक ७, अलोक ८, भव्य ९, अभव्य १०. एवं १०. ५. हवे सन्निवाइ भावनाना २६ भांगा. १० द्विकसंजोगीना, १० त्रिकसंजोगीना, ५ चउकसंजोगीना, १ पंचसंजोगिनो एवं २६ भांगा एहनो विचार श्री अनुयोगद्वार सिद्धांतथी जाणवो. ६. हवे १४ गुणठाणा उपर १० क्षेपकद्वार उतारे छे तेहमां प्रथम हेतुद्वार कहे छे. २५ कषाय, १५ जोग, एवं ४० ने ६ काय, ५ इंद्रिय, १ मन, ए १२ अव्रत एवं ५२ ने ५ मिथ्यात्व एवं ५७ हेतु. पहेले गुणठाणे ५५ हेतु ते आहारकना २ वर्जिने १. बिजे गुणठाणे ५० हेतु ते ५५ मांथी ५ मिथ्यात्व टळ्या. २ त्रिजे गुणठाणे ४३ हेतु ते ५७ मांथी अनंतानुबंधि ४, उदारिकनो मिश्र १, वैक्रेयनो मिश्र २, आहारकना २, मिथ्यात्व ५, एवं १४ वर्ज्या शेष ४३–३. चोथे गुणठाणे ४६ हेतु ते पुर्वे कह्या ४३ ते अने उदारिकनो मिश्र १, वैक्रयनो मिश्र २, कार्मण कायजोग ३. ए ३ वध्या. सर्व मळीने ४६–४. पांचमे गुणठाणे ४० हेतु ते पुर्वे ४६ कह्या तेहमांथी अप्रत्याख्यानीनी चोकडि ४, त्रश कायनो अव्रत १, कार्मणकायजोग १, एवं ६ घट्या, शेष ४० हेतु. ५. छठे गुणठाणे २७ हेतु पूर्वे ४० कह्या तेहमांथी प्रत्याख्यानोवरणियनी चोकडि ४, पांच स्थावरनो अव्रत ५, इंद्रिय ५ नो अव्रत ५ ने एक मननो अव्रत १ एवं १५ वर्ज्या शेष २५ रह्या ने आहारकना २ वध्या एवं सर्व मळी २७ हेतु ६. सातमे गुणठाणे २४ हेतु ते पूर्वे २७ कह्या तेहमांथी उदारिकमिश्र १, वैक्रेयमिश्र २, आहारक-

मिश्र ए ३ वर्ज्या शेष २४ हेतु ७. आठमे गुणठाणे २२ हेतु ते पूर्वे २४ कह्या तेहमांथी वैक्रेयनो १, आहारकनो २, ए २ वर्ज्या. शेष २२ हेतु ८. नवमे गुणठाणे १६ हेतु ते पूर्वे २२ कह्या तेहमांथी हास्य १, रति २, अरति ३, भय ४, शोक ५, दुगंछा ६, ए छ वर्ज्या. शेष १६ हेतु. ९. दशमे गुणठाणे १० हेतु ते ९ जोग ने १ संजलनो लोभ एवं १० हेतु. १०. इग्यारमे बारमे गुणठाणे ९ हेतु ते ९ जोग जाणवा ११-१२. तेरमे गुणठाणे ७ हेतु ने ७ जोग जाणवा. १३. चउदमे गुणठाणे हेतु नथी. १४. इति पहेलो हेतुद्वार समाप्त. १.

हवे बीजो दंडक द्वार कहेछे. पहेले गुणठाणे २४ दंडक, बिजे गुणठाणे १९ दंडक ते ५ स्थावरना वर्ज्या. त्रिजे चोथे गुणठाणे १६ दंडक ते ३ विकलेंद्रिय वर्ज्या. पांचमे गुणठाणे २ दंडक संज्ञिमनुष्य १, संज्ञितिर्यंच २, ए २. छठ्ठाथी ते चउदमा गुणठाणा सुधि १ मनुष्यनो दंडक. इति बीजो दंडकद्वार समाप्त. २.

हवे त्रिजो जीवाजोनिद्वार कहे छे. पहेले गुणठाणे ८४ लाख जीवाजोनि, बिजे गुणठाणे ३२ लाख ते एकेंद्रियनी वर्जि. त्रिजे चोथे गुणठाणे २६ लाख जीवाजोनि. पांचमे गुणठाणे १८ लाख जीवाजोनि. छठ्ठाथी ते १४ मा गुणठाणा सुधि १४ लाख जीवाजोनि. इति त्रिजो जोनिद्वार समाप्त. ३.

हवे चोथो अंतरद्वार कहे छे. पहिले गुणठाणे जघन्य अंतर्मुहूर्त्त. उत्कृष्टो ६६ सागर झाझेरानुं अथवा

१३२ सागर झाझेरानुं ते ६६ सागर चोथे गुणठाणे रहे. अंतर्मुहूर्त्त त्रीजे गुणठाणे रहि पाछो चोथे गुणठाणे ६६ सागर रहि मिथ्यात्वे आवे. विजार्थी मांडिने इग्यारमा गुणठाणा सुधि जघन्य अंतर्मुहूर्त्त अथवा पल्यनो असंख्यातमो भाग ते एटला काळ विना उपसम श्रेणी करीने पडे नहीं. उत्कृष्टो अर्द्धपुद्गल देशे उणुं. बारमे, तेरमे ने चउदमे गुणठाणे आंतरुं नथी. ए एक जीवआश्रि. इति चोथो अंतरद्वार समाप्त. ४

हवे ५ मो ध्यानद्वार कहे छे. पहेले विजे त्रिजे गुणठाणे २ ध्यान. पहेले, चोथे, पांचमे गुणठाणे ३ ध्यान. पहेले, छट्ठे गुणठाणे २ ध्यान–आर्त्त १ ने धर्म २. सातमे गुणठाणे १ धर्मध्यान. आठमेथी मांडिने चउदमा गुणठाणा सुधी १ शुक्लध्यान. इति पांचमो ध्यानद्वार समाप्तं. ५

हवे छट्ठो फरसनाद्वार कहे छे. पहेलुं गुणठाणुं १४ राजलोक स्पर्शे. विजुं गुणठाणुं हेठुं पंडगवनथी ते छट्ठी नरक लगे फरसे, तथा उंचुं अधोगाम विजयथी ते ९ ग्रैवेयक सुधि फरसे. २. त्रिजुं गुणठाणु लोकनो असंख्यातमो भाग फरसे ३. चोथुं गुणठाणु अधोगाम विजयथी १२ मा देवलोक सुधि फरसे अथवा पंडगवन-थी छट्ठी नरक सुधी फरसे. ४. पांचमुं गुणठाणुं पण एमज अधोगामविजयथी १२ मा देवलोक सुधि फरसे ५. छट्ठाथी ते इग्यारमा गुणठाणावाळा अधोगाम विजयथी ५ अनुत्तरविमान सुधि फरसे. बारमुं गुणठाणुं लोकनो असंख्यातमो भाग फरसे. तेरमुं गुणठाणुं सर्व लोक फरसे. चउदमुं गुणठाणुं लोकनो असंख्यातमो भाग फरसे. ॥ इति ६ ठो फरसना द्वार समाप्तं. ॥ ६ ॥

॥ अथ श्री छ आराना बोल. ॥

दस कोडाकोडि सागरोपमना छ आरा जाणवा. तेमां पहेलो सुसमसुसम नामा आरो ४ कोडाकोडि सागरोपमनो जाणवो. तेमां एकलुं सुखमां सुख जाणवुं. ए आराने विषे ३ गाउनुं देहमान, अने ३ पल्योपमनुं आउखुं. उत्तरते आरे २ गाउनुं देहमान, अने २ पल्योपमनु आउखु जाणवुं. ए आरे बसे छप्पन पांसली, अने उत्तरते आरे एकसो अठ्ठाविस पांसली जाणवी. ए आराने विषे १ वज्रऋषभनाराच संघयण ने १ समचउरंस संठाण जाणवुं. स्त्रि–पुरुषना रूप सौभाग्य घणा दिपे. ए आराने विषे अठमभक्ते आहारनी इच्छा उपजे. ते वारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरस्साइ साकर सरखी जाणवी. उत्तरते आरे खांड सरखी जाणवी. ए आराने विषे १० दश प्रकारना कल्पवृक्ष मनवच्छित सुख पहोंचाडे. ते कल्पवृक्षनां नाम कहेछे. ॥ गाथा ॥ मतं गायभिंगा तुडियंगा । दिव जोइ चित्तगा ॥ चित्तरसा मणवेगा । गिहगारा अणियगणाउ ॥१॥ मतंगाय कहेता मिठा मधुरा रसना कल्पवृक्ष थई आवे १, भिंगा कहेता रत्नजडाव भाजनना कल्पवृक्ष थइ आवे २, तुडियंगा कहेता ऊगणपचास जातिनां वाजित्रना कल्पवृक्ष थइ आवे ३, दिवकहेता रत्नजडाव दीवीओना कल्पवृक्ष थइ आवे ४, जोइ कहेता सूर्यनी ज्योतिना कल्पवृक्ष थइ आवे ५, चित्तगा कहेता चित्रामण

सहित फूलनी माळाना कल्पवृक्ष थइ आवे. ६, चित्तरसा कहेतां चित्तने गमे तेवा रसवंति भोजनना कल्पवृक्ष थइ आवे ७. मणवेगा कहेता रत्नजडाव आभरणना कल्पवृक्ष थइ आवे ८, गिहगारा कहेता बेंतालीस भो-मिया आवासना कल्पवृक्ष थइ आवे ९, अनियगणाउ कहेता रत्नजडाव नाकने वायरे उडे एहवा वस्त्रना कल्पवृक्ष थइ आवे. १०. ए १० प्रकारना कल्पवृक्ष मनवंच्छित्त सुख आपे. ए आराने विषे छेक थाकता जुगलना आउखा आडा ६ मास रहे तेवारे जुगल परभवनुं आउखुं बांधे. तेवारे जुगलीणी एक जोडलुं प्रसवे. ते छोरुनी प्रतिपालना ४९ दिन करे. जुगलजुगलीणीने क्षण मात्रनो विजोग न पडे. एकने छींक ने एकने बगासुं आवे. मरीने देवता थाय. एहना शरीरनो निहरण देवता करे. गति तो १ देवनी जाणवी. ए आराने विषे जुगलीयाने वेर–विरोध, इर्षा, झेहेर नही. इति पहेलो आरो संपूर्ण. ॥ १ ॥

हवे पहेलो आरो उतरीने बीजो आरो बेठो तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय अनन्ता अनन्ता हीणा थया. ए सुसम नामे आरो त्रण कोडाकोड सागरोपमनो जाणवो. तेमां एकलुं सुख. ए आराने विषे बे गाउनुं देहमान अने बे पल्योपमनुं आउखुं. उतरते आरे एक गाउनुं देहमान ने एक पल्योपमनुं आउखुं. ए आराने विषे वज्रऋषभनाराच संघयण, समचउरंस संठाण. ए आरे एकसो अठावीस पांसली, उतरते आरे चोसठ पांसली जाणवी. ए आरे छठ्ठ भक्त आहारनी ईच्छा उपजे. तेवारे शरीर प्रमाणे आहार

करे. धरतिनी सरसाई खांड सरखी. उतरते आरे गोळ सरखी जाणवी. ए आरे १० प्रकारना कल्प वृक्ष मनवंछित सूख पहोंचाडे. छेक थाकतां जुगलना आउखा आडा छ मास रहे तेवारे जुगल परभवनुं आउखुं बांधे. तेवारे जूगलणी एक जोडलुं प्रसवे. छोरुनी प्रतिपालणा ६४ दिन करे. जुगल जुगलीणीने क्षण मात्रनो विजोग न पडे. एकने छींक ने एकने बगासुं आवे. मरिने देवता थाय. एना शरीरनुं निहरण देवता करे. गति १ देवतानी जाणवि. ईति बिजो आरो संपूर्ण. ॥ २ ॥

हवे बीजो आरो उतर्यीने त्रिजो आरो बेठो तेवारे अनंन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय अनंन्ता हीणा थया. ए सूसमदुसम नामा आरो बे कोडाकोड सागरोपमनो जाणवो. तेमां सुख घणुं ने दुख थोडुं. ए आराने विषे एक गाउनुं देहमान ने एक पल्योपमनुं आउखुं जाणवुं. उतरते आरे ५०० पांचसें धनुष्यनुं देहमान ने क्रोड पूर्वनुं आउखुं जाणवुं. ए आराने विषे वज्र ऋषभ नाराच संघयण ने समचउरंस संठाण जाणवुं. ए आराने विषे चोसठ पांसली जाणवी. उतरते आरे बत्रिस पांसली जाणवी. ए आराने विषे चउथ भक्ते आहारनी इच्छा उपजे. ते वारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ गोळ सरखी जाणवी. उतरते आरे थोडेरी जाणवी. ए आरे दस प्रकारना कल्पवृक्ष मनवंछित सुख पहोंचाडे. छेक थाकतां जुगलना आउखा आडा छ मास रहे ते वारे जुगल परभवनुं आउखुं बांधे. ते वारे जुगलिणी एक जोडलुं प्रसवे. ते छोरुनी प्रतिपालणा ७९

दिन करे. जुगल–जुगलार्णाने क्षणमात्रनो विजोग न पडे. एकने छींक ने एकने बगासुं आवे तेवारे मरीने देवता थाय. एना शरीरनो निहरण देवता करे. ए ३ आरा जुगलना जाणवा. एकलो जुगल धर्म जाणवो. ए आराने विषे जरा, रोग, कुरुप नहि. प्रतिपूर्ण अंग–उपांग विषयसुख भोगवे. ते दान पुण्यना फळ जाणवा. ए आराने विषे छेक थाकता चोराशी लाख पूर्व, त्रण वर्ष ने साडा आठ महीना बाकी रह्या तेवारे सर्वार्थसिद्ध महाविमान थकी तेत्रीस सागरोपमनुं आउखुं भोगवी. चविने विनिता नगरी, नाभी कुलगर राजा पिता, मरुदेवी मातानी कुंखे ऋषभदेव स्वामि उपन्या. सवानव मासे जन्म्या. प्रथम ऋषभनुं स्वप्न देखि ऋषभदेव नाम दिधुं. ऋषभदेव स्वामिए जुगलाधर्म निवारीने असि, मसि, कसि आदि देईने बोतेर कला शीखवी. अनुकंपा निमित्ते विस लाख पुर्वलगे तो कुमरपणे रह्या. अने त्रेसठ लाख पुर्वलगे राज्य भोगव्युं पछी भरतने राज्य आपीने चार हजार पुरुष संघाते संजम लिधो. एक लाख पूर्व लगे संजम पाळ्यो. केवल पामीने अष्टापद पर्वत उपरे पद्मासने बेसीने, दस हजार साधु संघाते स्वामि निर्वाण पधार्या. ते स्वामिना ६ कल्याणिक थया. पेहले कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमां सर्वार्थसिद्ध विमानथकी चविने मातानी कुंखे उपन्या. १. बिजे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमां जन्म्या २. त्रीजे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमां राज्य बेठा. ३. चोथे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमां संजम लिधो ४. पांचमे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमां केवल्य ज्ञान उपन्युं ५. ए ५ ने

६ ठुं कल्याणीक अभीच नक्षत्रमां मोक्ष पधार्या. ए आराने विषे गति पांच जाणवि. ईतित्रीजो आरो सं० ३.

हवे त्रीजो आरो उतरीने चोथो आरो बेठो. तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो १ कोडाकोड सागरोपममां बेंताळीस हजार वर्ष उणो जाणवो. ए आरो दुसम सुसम नामे जाणवो. तेमां दुःख घणुं ने सुख थोडुं जाणवुं. ए आराने विषे ५०० पांचसे धनुष्यनुं देहमान ने क्रोड पूर्वनुं आउखुं. उतरते आरे सात हाथनुं देहमान ने सवासो वर्षनुं आउखुं. ए आराने विषे छ संघयण ने छ संठाण जाणवा. ए आराने विषे बत्रिस पांसळी ने उतरते आरे सोळ पांसळी जाणवी. ए आराने विषे दिन २ प्रते आहारनी इच्छा उपजे. तेवारे ३२ कवळनो आहार करे. धरतिनी सरसाइ सारी. उतरते आरे थोडी जाणवी. ए आरो छेक थाकतां पंच्योतेर वर्ष ने साढाआठ महिना बाकी रह्या तेवारे दशमा देवलोकथी वीस सागरोपमनुं आ-उखुं भोगवी, चविने माहणकुंड गाम-नगरने विषे ऋषभदत्त ब्राह्मणने घेर देवानंदाजीनी कूंखे महावीर स्वामि उपन्या. तिहां स्वामि साडीब्यासी रात्रि रह्या. त्र्यासिमी रात्रे शक्रेंद्रनो आसन चल्यो. तेवारे शक्रेंद्रे उपयोग मूकीने जोयुं. प्रभुने भीखारा कुले उपन्या दीठा. अनंन्ते काले अच्छेरुं थयुं. तेवारे हरणगमेषी देवताने कह्युं जे जाओ, जइने महावीर स्वामिनो गर्भ साहरो. साहरीने क्षत्रीकुंड गाम नगरने विषे, सिद्धार्थ राजाने घेर त्रिसलादेवी क्षत्रियाणीनी कूंखे मुको अने त्रिसलादेवी राणीनी कूंखे पुत्रिपणे गर्भ छे ते देवानंदाजीनी कूंखे

मुको. तेवारे हरणगमेषी देवता तेहत् प्रमाण करी नेज वेळा आव्यो, आवीने भगवंतने वंदणा नमस्कार करीने कह्युं, जे स्वामि! हुं तमारो गर्भ साहरुंछुं ते रुडुं जाणजो. तेवारे माता देवानंदाजीने अवस्वापिनी निद्रा मूकीने, नाभिथी गर्भ साहरीने त्रिसलादेवीजीनी कुखे मुक्या. तिहां स्वामि सर्व थईने सवानव मासे जन्म्या. त्रिस वर्ष घरमां रह्या. एकाकीपणे संजम लिधो. संजम लेईने साडाबार वर्ष ने एक परवबाडिया सुधि आकरा तप-जप, ध्यान-ज्ञान करीने स्वामि कैवल्यज्ञान कैवल्यदर्शन, पाम्या. अने बहोतेर वर्षनुं आउखुं भोगवीने चोथा आराना ३ वर्ष ने साडा आठ महिना बाकी रह्या ते वारे महावीरस्वामि निर्वाण पधार्या. ते स्वामिना छ कल्याणिक थया. तेमां ५ कल्याणिक तो उत्तराफाल्गूणी नक्षत्रमां थया. ते चवन कल्याणीक १, गर्भ साहारण कल्याणीक २, जन्म कल्याणीक ३, दिक्षा कल्याणीक ४, कैवल्यज्ञान कल्याणीक ५, ए पांच ने स्वांति नक्षत्रमां निर्वाण पधारच्या. ६. ए आराने विषे गति ५ जाणवी. महावीर स्वामि निर्वाण पधार्या तेज वखते गौतमस्वामिने कैवल्यज्ञान उपन्युं. तेओ बार वर्ष कैवल्य प्रवर्ज्या पाळीने निर्वाण पधार्या. तेज वेळाए सुधर्मास्वामिने कैवल्य ज्ञान उपन्युं, ते आठ वर्ष सुधि कैवल्य प्रवर्ज्या पाळीने निर्वाण पधार्या. तेज वेळाए जंबुस्वामिने कैवल्यज्ञान उपन्युं, ते चुंमालिस वर्षसुधि कैवल्य प्रवर्ज्या पाळीने निर्वाण पधार्या. महावीरस्वामि पछी भरतक्षेत्रमां चोसठ वर्षसुधि कैवल्यज्ञान रह्युं. चोथा आरानो जन्मेलो होय ते पांचमा आरामां मोक्ष जाय.

पांचमा आरानो जन्मेलो पांचमा आरामां मोक्ष जाय नहीं. जंबुस्वामि मोक्ष पहोंच्या पछी दश बोल विच्छेद गया ते परमअवधिज्ञान १, मनःपर्यवज्ञान २, केवल्यज्ञान ३, परिहारविशुद्धचारित्र ४, सूक्ष्मसंपरायचारित्र ५, जथाख्यातचारित्र ६, पूलाकलब्धि ७, क्षायकसमकीत ८, आहारकशरिर ९, जिनकल्पीसाधु १०. ए १० बोल, ईति चोथो आरो संपूर्ण. ४

हवे चोथो आरो उतरीने पांचमो आरो बेठो. तेवारे अनंन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो दुसमनामा एकलुं दुःख जाणवुं. ए आरो २१ हजार वर्षनो जाणवो. ए आराने विषे ७ हाथनुं देहमान ने १२५ वर्षनुं आउखुं. उतरते आरे १ हाथनुं देहमान ने २० वर्षनुं आउखुं. ए आराने विषे छ संघयण ने छ संठाण जाणवा. उतरते आरे १ छेवटुं संघयण ने १ हुंड संठाण जाणवुं. ए आराने विषे सोल पांसळी, उतरते आरे आठ पांसळी जाणवी. ए आराने विषे दिन २ प्रते आहारनी ईच्छा उपजे. तेवारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ कांइक सारी जाणवी. उतरते आरे कुंभारना निभाडानी छार सरखी जाणवी. हवे पांचमा आरानां लक्षण कहे छे. मोटा नगर ते गामडा सरिखा थशे १, गाम ते मसाण सरिखा थशे २, भला कुळनां छोरु ते दास-दासीपणा करशे ३, प्रधान ते लालचि थशे ४, राजा ते जमदंड सरिखा थशे. ५, भला कुळनी स्त्री ते लज्जारहित थशे ६, रुडा कुळनी स्त्री वेश्या सरिखि थशे. ७, पोताना

पुत्र पोताने छांदे चालशे ८, शिष्य, गुरुना अपवाद बोलशे ९, दुर्जन लोक सुखी थशे. १०, सज्जन लोक दुःखि थशे ११, दुर्भक्ष, दुकाळ घणा पडशे १२, उंदर, सर्पादिकर्नो दाह घणो थशे १३, ब्राह्मण अर्थना लोभी थशे १४, हिंसाधर्मना परूपक घणा थशे १५, एक धर्मनां घणा भेद थशे १६, मिथ्यात्वी देवता घणा पूजाशे १७, मिथ्यात्वी लोक घणा थशे १८, माणसने देवदर्शन दुर्लभ थशे १९, विद्याधरनी विद्याना प्रभाव थोडा थशे २०, गोरस, दुध-दहिमां सरसाइ थोडी थशे २१, बळद प्रमुखनां बळ, आउखा थोडां थशे २२, साधु-साध्विने मासकल्प तथा चोमासमां कर्या जेवां क्षेत्र थोडां रहेशे २३, श्रावकनी ११ पडिमा, साधुनी १२ पडिमा विच्छेद जाशे २४, गुरू, शिष्यने भणावशे नहि २५, शिष्य अविनित, कलहकारी थशे २६, अधर्मकारी, झगडाकारी, कलहकारी कुमाणस घणा थशे अने सुमाणस थोडा थशे २७, आचार्य आप आपना गच्छनी परंपरा सामाचारि जुदी जुदी प्रवर्तावशे तथा मूढ, मूर्ख जनने मोहिने मिथ्यात्व पासमां पाडशे, उत् सुत्र भाखशे, आप आपनी प्रसंशामां राचशे, नंदक कुबुद्धि होशे. २८, सरल, भद्रिक, न्याई, प्रमाणिक माणस थोडा थशे २९, म्लेन्छनां राज घणा थशे ३०, हिंदु राजा अल्पऋधिया ने थोडा थशे ३१, मोटा कूळना राजा हशे ते निच काम करशे. अन्याय, अधर्म, कुव्यसनमां घणा राचशे ३२, ए ३२ लक्षण जाणवां. ए आराने विषे धातु सर्व विच्छेद जाशे. लोढानी धातु रहेशे. चामडानी मोहरो चालशे. ते धनवंत कहेवाशे.

ए आराने विषे एक उपवास करशे ते मासखमण सरिखो थाशे. ए आराने विषे ज्ञान तथा सूत्र सर्वे विच्छेद जाशे. तेमां दसवैकालीकना अध्ययन ४ पहेला रहेशे. ते उपरे ४ जीव एकावतारि थाशे. तेनां नाम--दुपसह नामा साधु १, फल्गुणि नामा साध्वि २, नागील श्रावक ३, नागश्रि श्राविका ४. ते आषाढ सुद १५ पूनमने दिने शक्रेंद्रनुं आसन चलशे तेवारे शक्रेंद्र उपयोग मुकी जोशे जे आज पांचमो आरो उतरीने काले छठ्ठो आरो बेसशे तेवारे शक्रेंद्र आवशे ते ४ जीवने कहेशे जे काले छठ्ठो आरो बेसशे माटे आलोवो, पडिकमो, निस्सल्य थाओ. ते ४ जीव सर्व जीवने खमावीने संथारो करशे त्यारे संवर्तक वायरो थाशे तेणे करीने पहाड, पर्वत, गढ, कोठा, वाव, कूवा, सरोवर सर्व वीसराळ थाशे. वैताढ पर्वत १, गंगा २, सिंधु ३, ऋषभ कुट ४, लवणनी खाडी ए ५ वर्जिने शेष सर्व स्थानक त्रुटी पडशे. ते ४ जीव समाधि प्रणामे काळ करीने देवलोकमां जाशे तेवारे ४ बोल विच्छेद जाशे. पेहले पोहरे जैनधर्म विच्छेद जाशे १, बीजे पोहरे ३६३ पाखंडि मिथ्यात्वीनो धर्म विच्छेद जाशे २, त्रीजे पोहरे राजनीति विच्छेद जाशे ३, चोथे पोहरे बादर अग्नि विच्छेद जाशे ४. ए आरे बेसना गति ५ जाणवी. उतरता ४ गति ते मोक्ष अटकी. इति पांचमो आरो संपूर्ण.

हवे पांचमो आरो उतरीने छठ्ठो आरो बेठो तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो २१ एकवीस हजार वर्षनो जाणवो. ए आरो दुसमदुसमनामा एकलुं दुःखमां दुःख जाणवुं,

ए आरे एक हाथनुं देहमान ने २० वर्षनुं आउखुं. उतरते आरे मूढाहाथनी काया ने सोळ वर्षनुं आउखुं. ए आराने विषे १ छेवटुं संघयण ने हुंड संठाण जाणवुं. उतरते आरे पण एमज जाणवुं. ए आराने विषे आठ पांसळी, उतरते आरे चार पांसळी जाणवी. ए आराने विषे छ वर्षनी स्त्री गर्भ धरशे. ते काळा, कुदर्शनी, रोगी ने रिसाल, नग्न ने मोत्राळा घणा एवा छोकरा घणा जणशे. ते कुतरीनी पेरे परीवार भेळो फेरवशे. ए आराने विषे गंगा सिंधु नदि रहेशे तेमां ७२ बील छे. तेमां त्रण त्रण माळ छे, तेमां मनुष्य, तिर्यंच, पखी, बीज मात्र रहेशे. गंगा सिंधुनो साडीबासठ जोजननो पोहोट छे तेमां रथना चिला प्रमाणे पहोळुं ने गाडानी धुरि बूडे एटलुं उंडुं पाणि रहेशे. तेहमां मच्छ कच्छ घणा थशे. ते ७२ बीलनां मनुष्य सांझे ने प्रभाते मच्छ, कच्छ काढीने वेळुमां भारशे. सूर्य घणो तपशे, टाढ घणी पडशे, तेणे करी सीझवाइ रहेशे. तेहनो आहार करशे. तेना हाडका चामडा निर्यंच चाटीने रहेशे, मानवीना माथानी तुंबलीमां पाणी लावीने पिशे. एणिपेरे २१ एकविस हजार वर्ष पूरा करशे. ए आराने विषे नवकाररहित, समकितरहित, व्रत पच्चखाण रहित हशे ते एहवा छट्ठा आराने विषे आवीने अवतरशे ते माटे एहवुं जाणिने जे जीव जैनधर्म करशे ते जीव सुखि थाशे. ॥ इति छ आराना बोल संपूर्ण. ॥ ६ ॥

॥ अथ श्री कर्म प्रकृतिना बोल. ॥

पहिलुं ज्ञानावर्णीय कर्म ते आंखना पाटासमान १, बिजुं दर्शनावर्णीय कर्म ते राजाना पोलिया समान २, त्रिजुं वेदनीय कर्म ते मध तथा अफिणे खरडया खडग समान ३, चोथुं मोहनीय कर्म ते मदिरा-पान समान ४, पांचमुं आयुष्य कर्म ते हेड समान ५, छठुं नाम कर्म ते चितारा समान ६, सातमुं गोत्र कर्म ते कुंभारना चाकडा समान ७, आठमुं अंतराय कर्म ते राजाना भंडारी समान ८, ज्ञानावरणीय कर्मे अनंत ज्ञानगुण ढांक्यो छे. १, दर्शनावर्णीय कर्मे अनंत दर्शनगुण ढांक्यो छे २, वेदनीय कर्मे अनंत अव्याबाध आत्मिक सुख रोक्युं छे ३, मोहनीय कर्मे क्षायक समकित गुण रोक्यो छे ४, आयुष्य कर्मे अक्षय स्थिति गुण रोक्यो छे ५, नाम कर्मे अमूर्तिगुण रोक्यो छे ६, गोत्र कर्मे अगुरु लघु गुण रोक्यो छे ७, अंतराय कर्मे अनंत आत्मिक शक्ति गुण रोक्यो छे ८. ज्ञानावर्णीय कर्म ते ६ प्रकारे बांधे. पहेले बोले नाणपडिणीयाए ते ज्ञानीना भुंडा बोले १, बिजे बोले नाणनिन्हवणयाए ते ज्ञानीनो उपकार ओळवे २, त्रिजे बोले नाणआसायणाए ते ज्ञानिनी आशातना करे ३, चोथे बोले नाण अंतराएणं ते ज्ञाननी अंतराय पाडे ४, पांचमे बोले नाणपउसेणं ते ज्ञानि उपर द्वेष करे ५, छठ्ठे बोले नाणविसंवायणाजोगेणं ते ज्ञानि साथे खोटा झघडा विखवाद करे ६,

ए छ प्रकारे बांधे ते पांच तथा दश प्रकारे भोगवे. ते पांच कया ते कहे छे—मति ज्ञानावरणीय १, श्रुत ज्ञानावरणीय २, अवधि ज्ञानावरणीय ३, मनःपर्यव ज्ञानावरणीय ४, केवल ज्ञानावरणीय ५, ए ५, ज्ञान प्रगट थावा द्ये नहि तथा १० प्रकारे भोगवे ते कहे छे—सोयावरणे १, सोयविन्नाणावरणे २, नेत्तावरणे ३, नेत्तविनाणावरणे ४, घाणावरणे ५, घाणविन्नाणावरणे ६, रसावरणे ७, रसविन्नाणावरणे ८, फासावरणे ९, फासविन्नाणावरणे १०. ए १० प्रकारे भोगवे. हवे ज्ञानावरणीय कर्मनी स्थिति जघ० अंतर्मुहूर्त्तनी उत्० त्रिश क्रोडाक्रोडि सागरोपमनी अने अबाधा काल करे तो त्रण हजार वर्षनी स्थिति १. हवे दर्शनावरणीय कर्म ६ प्रकारे बांधे ते कहेछे—पहेले बोले दंशणपडिणीयाए १, दंसणनिण्हवणयाए २, दंशण आसायणाए ३, दंशण अंतराएणं ४, दंशणपउसेणं ५, दंशण विसंवायणाजोगेणं ६. ए ६ प्रकारे बांधे ते ९ प्रकारे भोगवे ते कहेछे चक्षुदर्शनावरणीय १, अचक्षुदर्शनावरणीय २, अवधि दर्शनावरणीय ३, केवल्यदर्शनावरणीय ४, निद्रा ५, निद्रानिद्रा ६, प्रचला ७, प्रचलाप्रचला ८, थिणद्धिनिद्रा ९ ए ९ प्रकारे भोगवे. दर्शनावरणीय कर्मनी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी उत० ३० क्रोडाक्रोडि सागरोपमनी. अने अबाधा काल करे तो त्रण हजार वर्षनी स्थिति २. त्रिजुं वेदनीय कर्म तेहना २ भेद—शातावेदनीय १, अशाता वेदनीय २, तेमां शातावेदनीय दश प्रकारे बांधे ते कहेछे—पाणाणुकंपयाए १, भुयाणुकंपयाए २, जीवाणुकंपयाए ३, सत्ताणुकंपयाए ४,

बहुणं पाणाणं भुयाणं जीवाणं सत्ताणं अदुखणयाए ५, असोयणयाए ६, अजुरणयाए ७, अतिप्पणयाए ८, अपिट्टणयाए ९, अपरियावणयाए १०. ए १० प्रकारे बांधे ते ८ प्रकारे भोगवे. मणुणासद्दा १, मणुणारुवा २, मणुणागंधा ३, मणुणारसा ४, मणुणाफासा ५, मणसुहया ६, वयसुहया ७, कायसुहया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे. हवे एहनी स्थिति जघ० २ समयनी उत्० १५ कोडाकोड सागरोपमनी. अबाधा काल करे तो जघ० अंतर्मुहूर्तनी उत्० दोढ हजार वर्षनी स्थिति. हवे असातावेदनीय १२ प्रकारे बांधे ते कहे छे—परदुखणयाए १, परसोयणयाए २, परझुरणयाए ३, परटीप्पणयाए ४, परपिट्टणयाए ५, परपरियावणयाए ६, बहुणं पाणाणं भुयाणं जीवाणं सत्ताणं दुःखणयाए ७, सोयणयाए ८, झुरणयाए ९, टीप्पणयाए १०, पिट्टणयाए ११, परियावणयाए ए १२ प्रकारे बांधे ते ८ प्रकारे भोगवे. ते अमणुणासद्दा १, अमणुणारुवा २, अमणुणागंधा ३, अमणुणारसा ४, अमणुणाफासा ५, मणदुहया ६, वयदुहया ७, कायदुहया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे. हवे एहनी स्थिति जघ० १ सागरना ७ भाग करीये एवा ३ भाग एक पल्प ने असंख्यातमा भाग उणानी उत्० त्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. एनो आबाधाकाल ३ हजार वर्षनो ३. हवे चोथुं मोहनीय कर्म ते छ प्रकारे बांधे तिव्वकोहे १, तिव्वमाणे २, तिव्वमायाए ३, तिव्वलोहे ४, तिव्वदंसणमोहणिझे ५, तिव्वचरित्तमोहणिझे ६.

ए ६ प्रकारे बांधे ते २८ प्रकारे भोगवे. अनंतानुबंधि क्रोध ते पर्वतनी राइ समान १, अनंतानुबंधि मान ते पथ्थरना स्तंभ समान २, अनंतानुबंधि माया ते वांसनी गांठ समान ३, अनंतानुबंधि लोभ ते किरमजना रंग समान ४. ए चारे गति करे नरकनी, स्थिति करे जावजीवनी, घात करे समकितनी ४, अप्रत्याख्यानी क्रोध ते तलावना खोट समान १, अप्रत्याख्यानी मान ते हाडकाना स्तंभ समान २, अप्रत्याख्यानी माया ते घेटाना शृंग समान ३, अप्रत्याख्यानी लोभ ते नगरनी खालना कर्दम समान ४, ए चारे गति करे तिर्यंचनी, स्थिति करे वर्ष एकनी, घात करे देश व्रतनी ८, पच्चखाणावरणीय क्रोध ते वेळुनी लिटि समान १, पच्चखाणावरणीय मान ते लाकडाना स्तंभ समान २, पच्चखाणावरणीय माया ते गोमुत्रिका समान ३, पच्चखाणावरणीय लोभ ते गाडाना खंजन समान ४, ए चारे गति करे मनुष्यनी, स्थिति करे चार मासनी, घात करे सर्व व्रतनी १२. संज्वलनो क्रोध ते पाणिनी लिटि समान १, संज्वलनो मान ते नेत्रना स्तंभ समान २, संज्वलनी माया ते वांसनी छोइ समान ३, संज्वलनो लोभ ते पतंग तथा हलिद्रना रंग समान ४, ए चारे गति करे देवतानी, स्थिति करे पन्नर दिननी, घात करे केवलज्ञाननी १६. ए १६ कषाय, हवे ९ नोकषाय कहे छे. हाश्य १७, रति १८, अरति १९, भय २०, शोक २१, दुगंछा २२, स्त्रीवेद २३, पुरुषवेद २४, नपुंसकवेद २५, ए चारित्र मोहनीयनी २५ प्रकृति. हवे दंसण मोहनीयनी ३ प्रकृति कहें छे—समकित मोहनीय १, मिथ्यात्व मोह-

नीय २, समामिथ्यात्व मोहनीय ३. ए ३ दर्शन मोहनीयनी, एवं सर्व मळी २८ प्रकृति. हवे एनी स्थिति जघ० अंतर्मुहूर्तनी, उत्० ७० कोडाकोडि सागरोपमनी. अबाधा काल करे तो जघ० अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्० ७ हजार वर्षनी छे. ४. हवे पांचमुं आयुष्य कर्म सोल प्रकारे बांधे. तेहमांहि नारकिनुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे ते महारंभयाए १, महापरिग्गहियाए २, कुणिमाहारेणं ३, पंचिंदिय बहेणं ४, तिर्यंचनुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे माइलयाए १, नियडिलयाए २, अलियवयणेणं ३, कुडतोले–कुडमाणे ४. मनुष्यनुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे पगइभद्दयाए १,पगइविणीयाए २, साणुकोसयाए ३, अमच्छरियाए ४,देवतानुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे. सरागसंजमेणं १, संजमासंजमेणं २, बालतवोकमेणं ३, अकामनिजराए ४. ए १६ प्रकारे बांधे. ते ४ प्रकारे भोगवे–नारकि १, देवतानुं आयुष जघ० १० हजार वर्षने अंतर्मुहुर्त अधिकनुं, उत्० ३३ सागर ने पूर्वकोडिनो त्रिजो भाग अधिक. मनुष्य १, तिर्यंच २, ए २ नुं आयुष्य जघ० अंतर्मुहूर्त, उत्० ३, पल्य ने पूर्वकोडिनो त्रिजो भाग अधिक. ५. हवे छट्ठुं नाम कर्म तेहना २ भेद–शुभनाम १, अशुभनाम २ तेमां शुभनाम कर्म ४ प्रकारे बांधे–कायुजुयाए १, भासुजुयाए २, भावुजुयाए ३, अविसंवायणाजोगेणं ४ ते १४ प्रकारे भोगवे, इठासद्दा १, इठारुवा २, इठागंधा ३, इठारसा ४, इठाफासा ५, इठागइ ६, इठाठिइ ७, इठेलावणे ८, इठाजसोकित्ती ९, इठेउठाणकम्मबलवीरियपुरिसाकारपरक्कमे १०, इठसरया ११, कंतसरया १२, पियसरया १३,

मणुणसरया १४ ए १४ प्रकारे भोगवे. अशुभनाम कर्म ४ प्रकारे बांधे–कायअणूजूयाए १, भासाणूजुयाए, भावाणूजुयाए ३, विसंवायणाजोगेणं ४ ते १४ प्रकारे भोगवे–अणिठासद्दा १, अणिठारुवा २, अणिठागंधा ३, अणिठारसा ४, अणिठाफासा ५, अणिठागइ ६, अणिठाठिइ ७, अणिठेलावणे ८, अणिठाजसोकित्ति ९, अणिठेउठाणकम्मबलवीरियपुरिसाकारपरक्कमे १०, हिणसरया ११, दिणसरया १२, अणिठसरया १३, अकंतसरया १४ ए १४ प्रकारे भोगवे.

हवे नाम कर्मनी ९३ प्रकृति कहे छे–नरकगति १, तिर्यंचगति २, मनुष्यगति ३, देवगति ४, एकेंद्रिय जाति ५, बेइंद्रियजाति ६, तेइंद्रिय जाति ७, चउरिंद्रिय जाति ८, पंचेंद्रियजाति ९, उदारिकशरिर १०, वैक्रेयशरिर ११, आहारकशरिर १२, तेजसशरिर १३, कार्मणशरिर १४, उदारिकअंगोपांग १५, वैक्रेयअंगोपांग १६, आहारकअंगोपांग १७, उदारिकबंधन १८, वैक्रेयबंधन १९, आहारकबंधन २०, तेजसबंधन २१, कार्मणबंधन २२, उदारिकसंघातन २३, वैक्रेयसंघातन २४, आहारकसंघातन २५, तेजससंघातन २६, कार्मणसंघातन २७, वज्रऋषभनाराचसंघयण २८, ऋषभनाराचसंघयण २९, नाराचसंघयण ३०, अर्द्धनाराच संघयण ३१, किलकुंसंघयण ३२, छेवटुसंघयण ३३, समचउरंससंठाण ३४, निगोहपरिमंडलसंठाण ३५, सादिसंठाण ३६, वामनसंठाण ३७, कुब्जसंठाण ३८, हुंडसंठाण ३९, कालोवर्ण ४०, निलोवर्ण ४१, रातो

वर्ण ४२, पिलोवर्ण ४३, धोलोवर्ण ४४, सुरभिगंध ४५, दुरभिगंध ४६, तिखो रस ४७, कडवो रस ४८, कसायलो रस ४९, खाटो रस ५०, मिठो रस ५१, खरखरो स्पर्श ५२, सुंहालो फरस ५३, भारि फरस ५४, हलुवो फरस ५५, टाढो फरस ५६, उन्हो फरस ५७, चोपडो फरस ५८, लुखो फरस ५९, नरकानुपूर्वी ६०, तिर्यंचानुपूर्वी ६१, मनुष्यानुपुर्वी ६२, देवतानुपुर्वी ६३, शुभविहायगति ६४, अशुभविहायगति ६५, ए ६५ पिंडप्रकृति थइ. पराघातनाम ६६, उस्वासनाम ६७, अगुरुलघुनाम ६८, आतापनाम ६९, उद्योतनाम ७०, उपघातनाम ७१, तीर्थंकरनाम ७२, निर्माणनाम ७३, त्रशनाम ७४, बादरनाम ७५, प्रत्येक नाम ७६, पर्याप्त नाम ७७, स्थिर नाम ७८, शुभ नाम ७९, सौभाग्य नाम ८०, सुस्वर नाम ८१, आदेय नाम ८२, जशोकिर्ति नाम ८३, स्थावर नाम ८४, सुक्ष्म नाम ८५, साधारण नाम ८६, अप्रजाप्त नाम ८७, अस्थिर नाम ८८, अशुभ नाम ८९, दौर्भाग्य नाम ९०, दुस्वर नाम ९१, अनादेय नाम ९२, अजशोकिर्ति नाम ९३. ए ९३ प्रकृति थइ तेह्मां १० बंधननी अधिक भेलता १०३ प्रकृति ग्रंथवाला पण कहे छे. अथवा नामकर्मनी ४२ पण खरी. गति १, जाति २, शरिर ३, अंगोपांग ४, बंधन ५, संघातन ६, वर्ण ७, गंध ८, रस ९, फरस १०, संघयण ११, संठाण १२, आनुपूर्वी १३, विहायगति १४ ए १४ अने प्रत्येक प्रकृति ८, त्रसनो दशको १०, स्थावरनो दशको १०, एवं ४२ थइ तथा विस्तारे चउद्नी ६५

तथा प्रत्येक प्रकृति ८, त्रशनो दशको १०, स्थावरनो दशको १०, एवं विस्तारे ९३ प्रकृति थइ. नामकर्मनी स्थिति जघन्य आठ मुहूर्त्तनी, उत्० विश कोडाकोडि सागरोपमनी. अबाधा काल बे हजार वर्षनो ६. हवे गोत्रकर्मना २ भेद–उंचगोत्र १, निचगोत्र २ तेहमां उंचगोत्र ८ प्रकारे बांधे. जाइअमदेणं १, कुलअमदेणं २, बलअमदेणं ३, रुवअमदेणं ४, तवअमदेणं ५, सुयअमदेणं ६, लाभअमदेणं ७, इस्सरियअमदेणं ८, ए आठ मद अणकरवे करि उंचगोत्र बांधे ते ८ प्रकारे भोगवे–जाइविसिठिया १, कुलविसिठिया २, बलविसिठिया ३, रुवविसिठिया ४, तववीसिठिया ५, सुयविसिठिया ६, लाभविसिठिया ७, इस्सरियविसिठिया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे १. हवे निचगोत्र ८ प्रकारे बांधे ते जाइमएणं १,कुलमएणं २,जावइस्सरियमएणं ए ८ मद करवे करी नीच गोत्र बांधे.ते ८ प्रकारे भोगवे.जाइविहिणया जावइस्सरियविहिणया २,गोत्रकर्मनी स्थिति जघ०८ मुहूर्त्तनी, उ० विस कोडाकोडि सागरोपमनी. अबाधा काल बे हजार वर्षनो. ७. हवे ८ मुं अंतरायकर्म पांच प्रकारे बांधे दानांतराय १, लाभांतराय २, भोगांतराय ३, उवभोगांतराय ४, वीर्यांतराय ५. ए ५ अंतराय पाडवे करी अंतरायकर्म बांधे. ते पांच प्रकारे भोगवे–दानांतराय १, लाभांतराय २, भोगांतराय ३, उवभोगांतराय ४, वीर्यांतराय ५. ए ५ पामे नहि. ए अंतरायकर्मनी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्० त्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. अबाधा काल ३ हजार वर्षनो. ८. बांध्यानी ८५ प्रकृति–ज्ञानावरणीयनी ६, दर्शनावरणीयनी

६, वेदनीयनी २२, मोहनीयनी ६, आयुषनी १६, नामनी ८, गोत्रनी १६, अंतरायनी ५. एवं सर्व मळी ८५ प्रकृति बांध्यानी जाणवी. भोगव्यानी ९३ प्रकृति ते ज्ञानावरणीयनी १०, दर्शनावरणीयनी ९, वेदनीयनी १६, मोहनीयनी ५, ते सम्मत्तवेयणिज्झे १, मिछत्तवेयणिज्झे २, सम्मामिछत्तवेयणिज्झे ३, कसायवेयणिज्झे ४, नोकसायवेयणिज्झे ५, ए ५. आयुषनी ४, नामनी २८, गोत्रनी १६, अंतरायनी ५, ए सर्व मळी ९३ प्रकृति भोगव्यानी जाणवी. अथवा १४८ प्रकारे पण भोगवे ते पांच ज्ञानावरणीयनी ५, दर्शनावरणीयनी ९, वेदनीयनी २, मोहनीयनी २८, आयुषनी ४, नामकर्मनी ९३, गोत्रकर्मनी २, अंतरायनी ५, एवं सर्व मळीने १४८ प्रकृति जाणवी. तथा बंधन नामकर्मनी १० प्रकृति ग्रंथांतरे कही छे. ते भेळवतां १५८ प्रकृति पण थाय. अथवा मुळ प्रकृति ८, तेनी उत्तर प्रकृति ३१, ज्ञानावरणीयनी ५, दर्शनावरणीयनी ९, वेदनीयनी २, मोहनीयनी २, आयुषनी ४, नामनी २, गोत्रनी २, अंतरायनी ५, एवं ३१ प्रकृति थाय. तेनो विस्तार १४८ कर्म प्रकृति जाणवी. ए बोल सिद्धांत प्रमाणे छे.

॥ ईति कर्म प्रकृतिना बोल समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री २३ पद्विनो थोकडो. ॥

प्रथम ७ एकेंद्रिय रत्न, ७ पंचेंद्रिय रत्न, ९ मोटी पद्वि. तेमां चक्ररत्न १, छत्ररत्न २, चर्मरत्न ३, दंडरत्न ४, असीरत्न ५, मणिरत्न ६, कागणिरत्न ७. ए ७ एकेंद्रियरत्ननां नाम; सेनापती १, गाथापति २, वार्द्धिक ३, पुरोहित ४, स्त्री ५, अश्व ६, गज ७, ए ७ पंचेंद्रिय रत्ननां नाम; अरिहंतनी १, चक्रवर्तिनी २, बळदेवनी ३, वासुदेवनी ४, केवळीनी ५, साधुनी ६, श्रावकनी ७, सम्यक्द्रष्टिनी ८, मंडळीक राजानी ९. ए ९ मोटी पद्वि एवं सर्व मळी २३ पद्वि.

हवे १४ रत्न शुं शुं काम करे ने कहे छे—चक्र रत्न षट् खंड साधतां मार्ग बतावे १, छत्र रत्न ४८ कोश प्रमाणे छाया करे २, चर्मरत्न नदी आदे पार उतारे ३, दंडरत्न तमस गुफानां बार उघाडे ४, असीरत्न शत्रुने हणे ५, मणिरत्न उद्योत करे ६, कागणिरत्न ४९ मांडलां आळेखे तथा तोल माप वधारे ७, सेनापति देश साधे ८, गाथापति धान्य, रसवती निपजावे ९, वार्धिक आवास घर निपजावे १०, पुरोहित घा साजा

करे तथा शांति कर्म करे, विघ्न टाळे ११, स्त्री रत्न भोग साधनना काममां आवे १२, अश्व अने गज ए बन्ने चढवाने काम आवे १४.

ते १४ रत्न क्यां क्यां उपजे ते कहे छे-चक्र, छत्र, असी, दंड ए चार रत्न आयुद्ध शाळामां उपजे; चर्म, मणि अने कागणि ए ३ रत्न लक्ष्मीना भंडारमां उपजे; सेनापती, गाथापती, वार्धिक, पुरोहित ए ४ रत्न पोताना नगरमां उपजे; स्त्री रत्न विद्याधरनी श्रेणिमां उपजे; अश्व अने गज ए २ रत्न वैताढने मूळे उपजे.

हवे १४ रत्ननी कायानुं परमाण कहे छे—चक्र, छत्र अने दंड ए ३ रत्न वाम (४ हाथ) प्रमाणे; चर्मरत्न बे हाथ प्रमाणे. खड्ग रत्न ५० आंगळनुं लांबु, १६ आंगळनुं पहोळुं अने अर्द्ध आंगळनुं जाडुं; मणिरत्न ४ आंगळनुं लांबु अने बे आंगळनुं पहोळुं; कागणि रत्नने छ तळां, आठ खूणा, बार हांशो, सोनीनी अहिरणने संठाणे एक आंगळनुं लांबु, पहोळुं अने उंचुं छे. सेनापती, गाथापती, वार्द्धिक, पुरोहित ए ४ रत्ननी अवगाहना चक्रवर्ति प्रमाणे उंची, स्त्री रत्न चक्रवर्तिथी ४ आंगळ नीची, अश्वरत्न १०८ आंगळनो लांबो कानना मूळथी ते पुंछना मूळ लगे अने ८० आंगळनो उंचो अने गजरत्न चक्रवर्तिथी बमणो उंचो होय. ए २३.

हवे जे गतिमांथी नीकळ्यो ते केटली पदवी पामे ते कहे छे—पहेली नरकना नीकळ्या १६ पदवी पामे. ते २३ मांथी ७ एकेंद्रिय रत्न वर्ज्या १; बीजी नरकना नीकल्या १५ पदवी पामे. पुर्वे १६ कही तेमांथी १

चक्रवर्तिनी वर्जि २; त्रीजि नरकना नीकल्या १३ पद्वी पामे ते १५ मांथी बळदेव अने वासुदेव वर्ज्या ३; चोथी नरकना नीकल्या १२ पद्वी पामे ते १३ मांथी १ तीर्थंकर वर्ज्या ४; पांचमी नरकना नीकळ्या अग्यार पद्वी पामे ते १२ मांथी एक केवळी वर्ज्या ५; छट्ठी नरकना नीकळ्या दश पद्वी पामे ते साधुजी वर्ज्या ६; सातमी नरकना नीकळ्या अश्व १, गज २, सम्यक्त्वद्रष्टिनी ३, ए ३ पद्वी पामे ७; भवनपति, वाणव्यंतर अने ज्योतिषी ए ३ ना नीकल्या एकविस पद्वी पामे ते वासुदेव अने तीर्थंकर ए बे वर्ज्या; पृथवी, पाणी, वनस्पति, गर्भज मनुष्य अने गर्भज तिर्यंच एटलाना नीकल्या १९ पद्वी पामे ते २३ मांथी तीर्थंकर, चक्रवर्ति, बळदेव, वासुदेव ए ४ वर्ज्या. बेंद्रिय, तेंद्रिय, चउरेंद्रिय, समुर्छिमतिर्यंच अने समुर्छिम मनुष्य ए ५ ना नीकल्या १८ पद्वी पामे ते १९ मांथी एक केवळी वर्ज्या. तेउ, वाउना नीकल्या नव पद्वी पामे ते ७ एकेंद्रिय रत्न अने हाथी, घोडो ए ९ पद्वी पामे. पन्नर परमाधामि अने पहेला किल्विषीना नीकल्या १८ पद्वी पामे ते २३ मांथी चार उत्तम पुरुष अने एक केवलि वर्ज्या. उपला बे किल्विषीना नीकल्या अग्यार पद्वी पामे ते १८ मांथी सात एकेंद्रिय वर्ज्या. शेष ११ पामे. सुधर्म १, ईशान २, ए बे देवलोकना नीकल्या २३ पद्वी पामे. त्रिजाथी ते आठमा देवलोक सुधीना तथा नव लोकांतिकना नीकल्या १६ पदवी पामे ते २३ मांथी सात एकेंद्रिय रत्न वर्ज्या, शेष १६ पामे. नवमांथी नव ग्रैवेयक सुधीना नीकल्या चउद पद्वी पामे.

ते १६ मांथी अश्व १ अने गज २, ए बे वर्ज्या, शेष १४ पामे. पांच अनुत्तर विमानना नीकळया आठ पदवी पामे ते २३ मांथी १४ रत्न अने एक वासुदेवा वर्ज्या शेष ८ पामे. संज्ञिमां १५ पदवी लाभे ते २३ मांथी सात एकेंद्रिय अने एक केवळीनी ए ८ वर्जि, शेष १५ लाभे. असंज्ञिमां आठ पदवी लाभे ते सात एकेंद्रिय अने एक समकीतनी. तीर्थंकर तथा चक्रवर्तिमां छ पदवो लाभे ते तीर्थंकरनी १, चक्रवर्तिनी २, मंडळिकनी ३, समकितनी ४, साधुनी ५ अने केवळिनी ६. वासुदेवमां त्रण पदवी लाभे–वासुदेवनी १, समकितनी २, अने मंडळिकनी ३. बळदेवमां पांच पदवी लाभे–बळदेवनी १, मंडळिकनी २, साधुनी ३. केवळीनी ४, अने समकित द्रष्टिनी ५. मनुष्यमां तेर पदवी लाभे ते नव महोटी पदवी अने सेनापति १, गाथापति २, वार्द्धिक ३, पुरोहित ४, एवं सर्व मळी १३ पदवी लाभे. मनुष्यणीमां पांच पदवी लाभे–समकितनी १, श्राविकानी २, साध्विनी ३, केवळीनी ४, अने स्त्रीरत्ननी ५. ॥इति २३ पदवीनो थोकडो समाप्तम्.॥

॥ अथ श्री सीझणा द्वारनो थोकडो. ॥

१. पहेली नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे, २. बीजी नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे. ३. त्रिजी नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे, ४. चोथी नरकना नीकल्या एक समये ४ सीझे, ५. भवनपतिना नीकल्या एक समये १० सीझे, ६ भवनपतिनी देवीना नीकल्या एक समये ५ सीझे, ७. पृथ्वीना नीकल्या एक समयमां ४ सीझे, ८. पाणीना नीकल्या एक समयमां ४ सीझे, ९. वनस्पतिना नीकल्या एक समयमां ६ सीझे, १०. पचेंद्रियतिर्यंच गर्भजना नीकल्या एक समयमां १० सीझे, ११. तिर्यंचणीना नीकल्या एक समयमां १० सीझे, १२. मनुष्यना नीकल्या एक समयमां १० सीझे, १३. मनुष्यणीना नीकल्या एक समयमां २० सीझे, १४. वाणव्यंतरना नीकल्या एक समयमां १० सीझे, १५. वाणव्यंतरनी देवीना नीकल्या एक समयमां ५ सीझे, १६. ज्योतिषीना नीकल्या एक समयमां १० सीझे, १७. ज्योतिषीनी देवीना नीकल्या एक समयमां २० सीझे, १८. वैमानिकना नीकल्या एक समयमां १०८ सीझे, १९. वैमानीकनी देवीना नीकल्या एक समयमां २० सीझे, २०. स्वलिंगी सीझे तो १०८ सीझे, २१. अन्यलिंगी सीझे तो १० सीझे, २२. गृहस्थलिंगे सीझे तो ४ सीझे, २३. स्त्री लिंगे २० सीझे, २४. पुरुषलिंगे १०८ सीझे, २५. नपुंसकलिंगे १० सीझे, २६. ऊर्द्धलोके ४ सीझे, २७. अधोलोके २० सीझे, २८. त्रिछालोके १०८ सीझे, २९. उत्कृष्टि अवगाहनावाळा एक समयमां २ सीझे, ३० जघन्य अवगाहनावाळा एक समयमां

४ सीझे, ३१. मध्यम अवगाहनावाळा एक समयमां १०८ सीझे, ३२. समुद्रमां बे सीझे, ३३. नदी प्रमुख शेष जलमां ३ सीझे, ३४. तीर्थमां १०८ सीझे, ३५. अतीर्थमां १० सीझे, ३६. तीर्थंकर २० सीझे, ३७. अतीर्थंकर १०८ सीझे, ३८. स्वयंबुद्ध ४ सीझे, ३९. प्रत्येक बुद्ध १० सीझे, ४०. बुद्धबोहि १०८ सीझे, ४१. एक सिद्धा ते एक समयमां १ सीझे, ४२. अनेकसिद्धा ते एक समयमां उत्कृष्टा १०८ सीझे, ४३. विजय विजय प्रत्ये एक समयमां विस विस सीझे, ४६. भद्रशाळवन १, नंदनवन २, सोमनसवन ३, ए त्रणमां चार चार सीझे, ४७. पंडगवनमां बे सीझे, ४८. अकर्मभूमिमां १० सीझे, ४९. कर्मभूमिमां १०८ सीझे, ५३. पहेले १, बीजे २, पांचमे ३, छठ्ठे ४. ए ४ आरे १० दश सीझे, ५५. त्रिजे १, चोथे २, ए बे आरे १०८ एकसो आठ सीझे, ५७. अवसर्पिणी १, ऊत्सर्पिणी २. ए बेमां १०८ एकसो आठ सीझे, ५८. नोऊत्सर्पिणी, नोअवसर्पिणीमां १०८ सीझे, ५९. एकथी मांडीने ३२ लगे सीझे तो आठ समय लागे, ६०. तेत्रीसथी मांडीने ४८ सुधी सीझे तो सात समय लागे, ६१. ओगणपचासथी मांडीने ६० सुधी सीझे तो छ समय लागे, ६२. एकसठ्ठथी मांडीने ७२ सुधी सीझे तो ५ समय लागे, ६३. तेंतेरथी मांडीने ८४ सुधी सीझे तो ४ समय लागे, ६४. पंच्यासीथी मांडीने ९६ सुधी सीझे तो ३ समय लागे, ६५. सत्ताणुंथी मांडीने १०२ सुधी सीझे तो बे समय लागे, ६६. एकसोत्रणथी मांडीने १०८ सुधी सीझे तो १ समय लागे.

॥ इति श्री सीझणा द्वार समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री विरहद्वारनो थोकडो. ॥

समुच्चय चार गतिनो विरहकाळ जघन्य एक समयनो, ऊत्कृष्टो बार मुहूर्त्तनो. पहेली नरके जघन्य एक समयनो, ऊत्कृष्टो २४ मुहूर्त्तनो १. बीजी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ७ दिवसनो २. त्रीजी नरके ज० १ समयनो, ऊ० १५ दिवसनो ३. चोथी नरके ज० १ समयनो, ऊ० १ मासनो ४. पांचमी नरके ज० १ समयनो, ऊ० २ मासनो ५. छट्ठी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ४ मासनो ६. सातमी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ६ मासनो ७. ए प्रमाणे नारकीने ऊपजवानो तथा चववानो विरह पडे ते कह्यो.

दश भवनपतिने ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. पांच एकेंद्रिय अविरहिया संख्याताने ठामे संख्याता ऊपजे, असंख्याताने ठामे असंख्याता ऊपजे, अनन्ताने ठामे अनंता ऊपजे, समय समय ऊपजे, समय समय चवे. त्रण विगलेंद्रियनो ज० १ समयनो, ऊ० अंतर्मुहूर्त्तनो. समूर्छिम, तिर्यंच, पचेंद्रियनो ज० १ समयनो ऊ० अंतर्मुहूर्त्तनो. गर्भज तिर्यंच पचेंद्रियनो ज० १ समयनो, ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. समूर्छिम मनुष्यनो ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. गर्भज मनुष्यनो ज० १ समयनो, ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. वाणव्यंतर, ज्योतिषी अने वैमानिकमां पहेला, बीजा देवलोक सुधीनो ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. त्रीजे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ९ दिन अने वीस मुहूर्त्तनो. चोथे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० १२ दिवस अने १० मुहूर्त्तनो.

पांचमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० साडी बावीस दिवसनो. छठ्ठे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ४५ दिवसनो. सातमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ८० दिवसनो विरहकाल. आठमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० १०० दिवसनो. नवमे, दशमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता मासनो ज्यांलगे वरस न होय. अग्यारमे, बारमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वरसनो ज्यांलगे सो वरस न होय. पहेली त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना सेंकडा ज्यांलगे हजार वर्ष न होय. बीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना हजार ज्यांलगे लाख वर्ष न होय. त्रीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता लाख वर्षनो ज्यां लगे क्रोड वर्ष न होय. चार अनुत्तर विमानमां ज० १ समयनो, ऊ० पल्यना असंख्यातमा भागनो. सर्वार्थसिद्धमां ज० १ समयनो, ऊ० पल्यना संख्यातमा भागनो. सिद्धनो ज० १ समयनो, ऊ० छ मासनो. चार गतिमां पचेंद्रिय आश्री ज० १ समयनो ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. सर्व इंद्र स्थानकनो विरह काल ज० १ समयनो, ऊ० छ मासनो.

॥ इति श्री विरह द्वारनो थोकडो समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री पांच देवनो थोकडो. ॥

पहेलुं नामद्वार १, बीजुं गुणद्वार २, त्रिजुं ऊववाय द्वार ३, चोथुं स्थितिद्वार ४, पांचमुं ऋद्धि तथा विकुवणा द्वार ५, छठुं चवणद्वार ६, सातमुं संचिठणाद्वार ७, आठमुं अंतरद्वार ८, नवमुं अल्पवहुत्वद्वार ९, ए ९ द्वार पांच देव उपर उत्तारे छे. भवियद्रव्यदेव १, नरदेव २, धर्मदेव ३, देवाधिदेव ४, भावदेव ५, ए पहेलुं नामद्वार कह्युं १.

मनुष्य तथा तिर्यंच, पंचेंद्रिय जेने देवतामां उपजवुं छे तेने भवियद्रव्य देव कहीये १, चउद रत्न, नव निधान जेने होय तेने नरदेव कहीये २, साधुना सत्यावीस गुणे करी सहित होय तेने धर्म देव कहीये. ३, अढार दोष रहित अने बार गुणे करी सहित होय तेने देवाधिदेव कहिये. अढार दोष ते–अज्ञान १, क्रोध २, मद ३, मान ४, माया ५, लोभ ६, रति ७, अरति ८, निद्रा ९, शोक १०, असत्य ११, चोरी १२, मत्सर १३, भय १४, प्राणिवध १५, प्रेम १६, क्रिडाप्रसंग १७, हास्य १८. ए १८ दोष रहित अने बार गुणे करी सहित ते १२ गुण कहे छे–ज्यां ज्यां भगवंत उभा रहे, बेसे, समोसरे त्यां त्यां दश बोल सहित ते भगवंतथी बार गुणो ऊंचो ततकाळ अशोक वृक्ष थइ आवे ने स्वामिने छांयडो करे १, भगवंत ज्यां ज्यां समोसरे त्यां त्यां पांच वर्णां अचेत–फुलनी वृष्टि थाय ने ढिंचण प्रमाणे ढगला थाय २, भगवंतनी जोजन

प्रमाणे वाणी विस्तरे ने सहुना मननो संशय हरे ३, भगवंतने चोवीस जोड चामर विंझाय ४, स्फटिक रत्न-मय पाद पीठ सहित सिंहासन स्वामिनी आगळ थाय ५, भामंडल अंबोडाने ठेकाणे तेज मंडळ बिराजे, दिशो-दिशना अंधकार टाळे ६, आकाशे साडा बार क्रोड गेबि वाजां वागे ७, भगवंतनी उपर त्रण छत्र उपरा उपरी विराजे ८, अनंत ज्ञान अतिशय ९, अनंत अर्चा अतिशय, परम पूज्यपणुं १०, अनंत वचन अतिशय ११, अनंत अपायापगम अतिशय ते सर्व दोष रहितपणुं १२. ए बार गुणे करी सहित तथा चोत्रीस अतिशय पांत्रीस वचनातिशय आदि देइने अनंत गुणे करी सहित होय तेने देवाधि देव कहीये ४, भावदेव ते—भवनपति १, वाणव्यंतर २, ज्योतिषी ३, वैमानिक ४, ए ४ जातिना देवताने भावे प्रवर्ते छे तेने भाव देव कहीये ५. ए बीजुं गुणद्वार कह्युं २.

भविय द्रव्य देवमां मनुष्य, तिर्यंच १, जुगलीयां २, अने सर्वार्थसिद्ध ३, ए ३ ठाम वर्जिने बाकि सर्व ठामना आवी उपजे १, नरदेवमां ४ जातिना देवता अने पहेली नरक ए ५ ठामना आवी उपजे २. धर्मदेवमां छठ्ठी सातमी नरक तेउ, वाउ, मनुष्य, तिर्यंच जुगलीयां ए ६ ठाम वर्जिने शेषे सर्व ठामना आवी उपजे ३, देवाधिदेवमां पहेली, बीजी, त्रीजी नरक अने किल्विषी वर्जिने वैमानिकदेवना आवी उपजे ४. भावदेवमां तिर्यंच, पचेंद्रिय अने संज्ञिमनुष्य ए बे ठामना आवी उपजे ५. ए त्रिजुं उववाय द्वार कह्युं. ३.

भविय द्रव्य देवनी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, ऊत्० ३ पल्यनी १, नर देवनी जघ० सातस वर्षनी, ऊत० चोराशी लाख पूर्वनी २, धर्मदेवनी जघ० अंतर्मुहूर्तनी, ऊत्० देशे ऊणी पूर्व क्रोडिनी ३, देवाधि देवनी जघ० ७२ वर्षनी, ऊत्० ८४ लाख पुर्वनी ४, भाव देवनी जघ० दश हजार वर्षनी, ऊत्० ३३ सागरनी ५. ए चोथुं स्थितिद्वार कह्युं. ४.

भविय द्रव्य देवमां जेने वक्रेय लब्धि ऊपनी होय तेने, नरदेवने तो होयज, धर्मदेवमां जेने होय तेने, अने भावदेवने तो होयज. ए ४ वैक्रेय रुप करे तो ज० १, २, ३. ऊत्० संख्यातां रुप करे. शक्ति तो असंख्याता रुप करवानी छे पण करे नहिं. देवाधिदेवनी शक्ति घणी छे पण करे नहि, ए पांचमुं ऋद्धि तथा विक्रुवणा द्वार कह्युं. ५.

भवियद्रव्य देव चवी देवता थाय १, नरदेव चवी नरके जाय २. धर्मदेव चवी वैमानिक तथा मोक्षमां जाय ३, देवाधिदेव तो मुक्ति जाय ४, भावदेव चवीने पृथ्वी, पाणी, वनस्पति बादरमां अने गर्भज मनुष्य, तिर्यंचमां जाय. ५. ए छठुं चवणद्वार कह्युं. ६.

संचिठणा ते शुं ? देवनो देवपणे रहे तो केटलो काळ रहे ते कहे छे. भवियद्रव्यदेवनी संचिठणा ज० अंतर्मुहूर्तनी ऊत्० ३ पल्योपमनी १, नरदेवनी ज० सातसें वर्षनी ऊत्० ८४ लाख पूर्वनी २. धर्मदेवनी ज०

एक समयनी, ऊत्० देशे ऊणी पूर्वक्रोडिनी ३, देवाधिदेवनी ज० ७२ वर्षनी, ऊत्० ८४ लाखपूर्वनी ४, भावदेवनी ज० दशहजार वर्षनी, ऊत्० ३३ सागरोपमनी ५. ए सातमुं संचिठणा द्वार कह्युं. ७.

भवीय द्रव्यदेवनुं आंतरुं पडे तो ज० दशहजार वर्ष अने अंतर्मुहूर्त्त अधिक, ऊत्० अनन्ताकाळनुं आंतरुं पडे १. नरदेवनुं ज० १ सागर झाझेरुं. ऊत्० अर्द्धपुद्गळ परावर्त्तन देशे ऊणुं २, धर्मदेवनुं ज० बे पल्य झाझेरुं ऊत्० अर्द्धपुद्गल परावर्त्तन देशे ऊणुं ३, देवाधिदेवनुं आंतरुं नथी ४, भावदेवनुं ज० अंतर्मुहूर्त्तनुं, ऊत्० अनन्ताकाळनुं ५, ए आठमुं अंतरद्वार कह्युं. ८.

सर्वथी थोडा नरदेव १, तेथी देवाधिदेव संख्यातगुणा २, तेथी धर्मदेव संख्यातगुणा ३, तेथी भविय-द्रव्यदेव असंख्यातगुणा ४, तेथी भावदेव असंख्यातगुणा ५. ए नवमुं अल्पबहुत्वद्वार कह्युं. ९.

|| इति पांच देवनो थोकडो समाप्तम्. ||

समाप्त.

अगाउथी थयेल ग्राहकोनां नाम.

खंभात—५ शा. चुनीलालभाइ डायाभाइ, ५ जैनशाळा खाते हा. छोटालाल मोतीचंद, ५ शा. अनुपचंद माणेकचंद, ५ पा. गीरधरलाल भाइलाल, ४ शा. छोटालाल जोइताभाइ, २ शा. नेमचंद सरुपचंद, २ पा. छगनलाल प्राणजीवन, २ पा. छोटालाल दामोदर, २ शा. लालचंद मलुकचंद, २ शा. दलसुख फतेचंद, २ शा. छोटालाल मोतीचंद, २ शा. दोलतचंद भाणाभाइ, १ शा. मोसनलाल दोलतचंद, १ शा. भाइचंद गुलाबचंद, १ शा. नाथालाल छगनलाल, १ शा. मोहनलाल मोतीचंद, १ शा. जोइताभाइ वजेचंद, १ पा. भगवानदास ललुभाइ, १ शा. मोतीचंद लखमीचंद, १ शा. सुखलाल दोलतचंद, १ शा. डाह्याभाइ हीराचंद, १ शा. मणीलाल ऊजमशी, १ पा. छोटालाल भोगीलाल, १ पा. चुनीलाल भुराभाइ, १. पा. भोगीलाल दयाल, १ शा. सुंदरलाल ऊजमशी, १ पा. अमरतलाल हीरालाल, १ पा. नाथालाल मोहनलाल, १ पा. हरीलाल छोटालाल, १ शा. ठाकोरलाल जोइता, १ शा. मोहनलाल इच्छालाल १ शा. रुपचंद कस्तुरचंद, १ पा. हीरालाल नानालाल, १ शा. माणेकचंद काळीदास, १ पा. मोतीलाल बहेचर, १ पा. अंबालाल बापुभाइ, १ पा. भोगीलाल भुराभाइ, १ बाइ उजम ललु पटेल, १ बाइ मुळी पा. मोतीलाल गबडनी वहु, १ बेन समु सुंदरलाल, १ बेन परसन गटोर.

अमदावाद—२० शा. जगजीवनदास महासुखराम, २ शेठ जेसंगभाइ उजमशी, २ डॉ. जीवराजभाइ घेलाभाइ, २ संघवी चकुभाइ नानजी, २ जैन गृहस्थ, १ परी. खेमचंद झवेरचंद, १ शा. कस्तुर परशोत्तम,

१ शा. मोहनलाल जमनादास, १ वैद दलसुखराम गुलाबचंद, १ शा. कचराभाइ लहेराभाइ, १ परी. आत्माराम माणेकलाल, १ शा. मफतलाल चुनीलाल, १ शा. सोमचंद करमचंद, १ शा. मोतीलाल केशवलाल, १ शा. भगवानदास त्रीभोवनदास, १ शा. चुनीलाल फतेचंद, १. परी. माणेकलाल मफतलाल, १ शा. सोमचंद हरीलाल, १ शा. देवचंद काळीदास, १ शेठ पोपटलाल जादवजी, १ शा. पोपटलाल चुनीलाल, १ शा. मंगळदास व्रजलाल, १ शा. नरोतमदास परशोत्तम, १ शा. ताराचंद दलपतराम, १ शा. प्रेमचंद गोपाळदास, १ शा. खेमचंद खुशालचंद, १ शा. प्रेमचंद ताराचंद, १ शा. माणेकलाल सुखलाल, १ शा. त्रीभोवनदास रुगनाथदास, १ संघवी वाडीलाल काकुभाइ, १ शा. खीमचंद बहेचरदास, १ शा. गीरधरलाल व्रजलाल, १ परी. महासुखराम गुलाबचंद.

सुरत—१५ शा. छगनलाल ताराचंद, ५ शा. मोतीचंद ऊत्तमचंद, ५ शा. ताराचंद ऊत्तमचंद, ५ बाइ जसकोर ते रुपचंद नानचंदनी वीधवा हा. बेन मंगु, ४ वकील भगुभाइ डाह्याभाइ, ४. शा. हंसराजभाइ चांदमलभाइ, ४ शा. प्राणजीवनदास ऊत्तमचंद. २ शेठ चुनीभाइ डाह्याभाइ वखारवाळा, २ वकील मगनभाइ प्रेमचंद, २ शा. प्रेमचंद वमळचंद, १ भावसार वीठ्ठलभाइ जेठाभाइ, १ लाकडावाळा छोटुभाइ इच्छुभाइ, १ लुहार रतीलाल प्राणजीवन, १ वहोरा नागरदास लधुभाइ. भमो—२ शेठ शीवलाल मोहनलालनी कुंपनी.

खेडा—२० कीसवरदास मोतीचंदभाइ, २ नाथालाल नरसीदास, २ नरोतम सोमचंद, १ चुनीलाल कीसवरदास, १ छगनलाल भगवानदास, १ भोगीलाल वरजीवनदास, १ आत्माराम शामळदास, १ दलसुख कस्तुरचंद.

॥१३१॥

साणंद—५ शा. राजपाळ राघवजी, ५ जैनशाळा खाते हा. राजपाळभाइ, ३ शा. जगजीवन राघवजी, २ शा. भाइचंद राघवजी, १ संघवी खीमचंद ठोकरशी, १ शा. नागरदास सुंदरजी, १ कंदोइ झीणाभाइ तलसी, १ पा. रणछोड नारणभाइ, १ शा. परसोत्तम राजपाळ, १ शा. शीवलाल धरमशी, १. शा. कानजी रायचंद, १ पा. खोडाभाइ त्रीकमभाइ तथा पा. हरीभाइ गोपाळभाइ. १ शा. भाइचंद वीरचंद, १ शा. मावजी नगीनदास.

वटामण—५ श्री स्थानक खाते हा. गुलाबचंद, १ शा. गुलाबचंद जीवाभाइ, १ भावसार अलुभाइ नथुभाइ, १ भावसार फूलचंद नारणदास १ भावसार ठाकरशी नथुभाइ, भावसार संघजी दामजी.

मुंबाइ—१ प्राणलाल इंदरजी, १ शा. हरीदास प्रेमजी, १ शा. सोमचंद हरीदास, १ शा. कपुरचंद रामचंद, १ शा. गोकळदास पानाचंद, १ शा. अंबालाल मगनलाल, १ शा. अंबालाल छोटालाल, १ शा. बालचंद खुशालचंद, १ शा. ऊजमशी हेमचंद, १ शा. अंबालाल दोलतचंद.

जेतपुर—१० श्री जैनस्थानकवासी बोघाभाइ लायब्रेरी हा. कामदार रेवाशंकर मंगळजी, २ कामदार शामलजी खोडाभाइ. कठोर—१० शेठ वमळचंद देवचंद, १ रामचंद्र नाथाभाइ, १ नेमचंद नारणदास.

मेंदरडा—१ शा. हरजीभाइ मावजी, १ शा. धारशीभाइ प्रेमचंद, १ वदाणी देवजी बावा, १ शा. वलवजी रतनशी, १ शा. प्रेमचंद आंबा, १ शा. डोसाभाइ हेमचंद.

पीसावाडा—५१ पछा. श्रावक ऊत्तमचंद तथा भावसार नाथाभाइ पीतांबरदास तथा केशवलाल पीतांबरदास.

वडोदरा—१. शेठ धरमचंद चुनीलाल, १. मास्तर गोरधनदास छोटालाल.
मांडला—१०. शेठ फत्तेचंद नारणदास, २. शेठ परभुभाइ मोहनलाल.
पोरबंदर—१. श्री जैनशाळाना मास्तर दामजी फुलचंद. पादरा—१. डॉ. केशवलाल जेठालाल.
कलकत्ता—४. झवेरी छगनलाल हरगोवनदास, २. पा. चुनीलाल नाथालाल.
मोडासर—१. भावसार पानाचंद हरजीवन. जुवारज—१. मास्तर पोपटलाल जेसंगभाइ.
वेरावळबंदर—२. शेठ सौभाग्यचंद करसनजी.
धोलेराबंदर—७. भावसार खीमचंद खोडीदास, १. श्री जैन स्थानकवासी लायब्रेरी हा. खीमचंदभाइ.
नार—१. शा. गफुरभाइ फत्तेचंद, १. पा. जेठाभाइ गरवडभाइ, १. पा. रणछोडभाइ जेसंगभाइ, १. पा. बावाजी मथुरभाइ, १. पा. मरघाभाइ ललुभाइ, १. पा. ललुभाइ मीठाभाइ, १ शीवाभाइ भुलाभाइ.

जाहेर खबर.